SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA I. ŘADA 1.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ČÍSLO 1.

BESEDNÍ ŘEČI TOMÁŠE ZE ŠTÍTNÉHO.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1897.

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA I. ŘADA 1.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ČÍSLO 1.

BESEDNÍ ŘEČI TOMÁŠE ZE ŠTÍTNÉHO.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1897.

BESEDNÍ ŘEČI

TOMÁŠE ZE ŠTÍTNÉHO

PODLE RUKOPISU BUDYŠÍNSKÉHO

VYDAL

MARTIN HATTALA,

ŘÁDNÝ ČLEN ČESKÉ AKADEMIE.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1897.

Tiskem J. Otty v Praze

NÁVĚŠTÍ.

Besední řeči čili, jak jim dříve říkali, Rozmluvy nábožné rytíře Tomáše ze Štítného, zachované rukopisem Gersdorfské knihovny v Budyšíně, uznány jsou již dávno za nejvýtečnější všech ostatních prací jeho literarných hlavně po filosofickém rozboře jejich, jakým se nám zejmena I. J. Hanuš a J. Dastich zavděčili, dovedše pravou podstatu a důležitosť jejich pro dějiny osvěty české mnohem důkladněji vylíčiti, než to bylo možno podle toho přepisu jejich samého, který J. A. Dundr pořídil 1844 r. pro Museum království českého, odchýliv se všelijak od originalu. Mladší rukopis Besedních řečí, zachovaný v Paříži, pak přepsán byl 1894 r. pro též Museum opravdu vzorně; ale liší se již i obsahem svým od Budyšínského tak velice, že jej bude třeba zvláště vydati. Mezitím račiž ct. obecenstvo české vůbec a dotyčná část jeho zvláště laskavě přestati na přítomném otisku, pořízeném podle originalu Budyšínského, a na následujícím výkladě skratkův a oprav, mohouce ostatně jisti býti tím, že se všemožně přičiním i o brzké vydání podrobné průpravy k snadnějšímu zažití výtečného díla tohoto.

I. Skratky.

1) p̃ m. *pra* v p̃woſt na str. 7, v řád. 27; zp̃wil 7, 29; p̃wda 8, 6 a jinde;
2) ꝓ m. *pro* v ꝓtiwna 8, 9; ꝓmiena 25, 17; ꝓrok 74, 20 a j.
3) o m. *ro* jen mud°ſt 28, 9 a mud°ſti 37, 17 a 24.
4) ⌢ nad středem a koncem slov znamená:
   a) *m* ve kterŷž m. kterýmž 1, 9; tagênŷ m. tajemným 8, 6; darê 64, 27 a j. mimo wſeô.ci m. a v. wſeôhucij = všemohúcí 32, 27;
   b) *n* též nad středem a koncem slov, jako v gêž m. jenž 5, 19; ſlûci 9, 25; kamê 53, 6 a j.
   c) *en* jen v elem͡ti m. elementy 17, 7;
   d) *es* jen v g͡t a g͡: m. jest 2, 39; 8, 1; 41, 9 a j.
   (Místo *jest* a *je* však objevuje se v části na pergameně psané i pouhé *j*, enkliticky spojené se samohláskami předchozích slov, a sice častěji jako *y* než jako *g* a *i*, na př. coy a czoj m. coj 3, 34; 4, 17; 7, 8 a j. Anoy 4, 6; protiwnoy 7, 26; kdelig 6, 5; zei a zey m. žej 6, 27, 31 a j.)

e) *ez* jen v Jhû m. Jhezu a obyčejnějšího Jezu 33, 12;

f) *ež* jen v g̃to m. ježto 41, 19; 44, 35; 54, 39 a j. Kdekoli je však g̃to zcela vypsáno, protiví se nejen etymologickému než i fonetickému pravopisu svými ſſ, ẛ a ſ m. ž, jako v geſſto 2, 26, 31 a 32; geſtoy 5, 26; geẛtoy 6, 4 a j.;

5) ⁹ m. *us* jen v krist⁹ 34, 5 a 12; častěji m. *ustinus* v aug⁹ a augg⁹ = augustinus 2, 38; 3, 6; 32, 24 a j.

6) ˜ m. *rist* jen v x̃a = christa 33, 12 a m. *na* jen ve znamewa = znamenává 77, 8.

7) Čárka nebo tečka na konci slov s nadepsanými menšími písmeny, tato však i sama o sobě znamenají nejčastěji následující slabiky:

a) *mi* ve wſſe[i] m. všemi 9, 14; wſſe! a wybornieyſſie! m. výbornějšiemi 10 36, 37 a j.

b) *na, ne, ni* a podobné ve zſſlechce[a] m. zšlechcena 6, 40; zapekle[a] m. zapeklená 7, 18; gednostay[e] m. jednostajné 18, 20; profwiecze[ie] m. prosviecenie a nynějšího prosvícení 2, 17; ſtwore! m. stvoření 12, 40 a j.;

c) *ho* v ſtateczne[o] m. statečného 2, 31; fwe[o] m. svého 4, 10; ge[o] m. jeho 41, 18 a j. mimo s[ho] a s[o] m. svatého, o nichž ostatně viz i níže pod f);

d) *mu* ve fwe[v] m. svému 1, 3; wyſoke[v] m. vysokému 4, 4; rozũne[v] m. rozumnému 54, 25 a j. mimo bo[v] m. bohu 72, 18 a wẛeô[ci], vyložené již nahoře pod 4a);

e) *val* jen v nemilo! m. nemiloval 39, 25;

f) *vatý, vaté, vatým* ve S[ti], S[te] a S[ty] m. svat-ý, -é a -ým 3, 6, 7 a 21; ſ[te] 31, 15 a j. mimo s[ho] a s[o] m. svatého 9, 1 a 13. O.s.a.S. viz níže č. 8.

g) *vel* jen v pa! m. pavel 10, 3, 14 a j.

h) *věk* ve czlo[k], čzlo[k] a člo[k] m. člověk 2, 4; 15, 28; 69, 16 a jinde; dle toho pak i ve člo[ka], čzlo[ku] a člo[kê] m. člověk-a, -u a -em 23, 6 a 19; 28, 31, 33 a j.

i) *vie* m. nynějšího *ví* v ẛeredczſt[e] = šeredstvie 7, 32; mnozſt[e] 23, 25; protiwenſt[e] 90, 18 a j.

j) *viti* jen ve mlu[ti] m. mluviti 4, 15 a 27, 20.

8) Mezi tečkami stojící *s*, *S* a *t* znamenají *svatý* 10, 3, 11 a 14; 12, 37 i j. a *totiž* anebo *točiš, tociž* a *totiž* 3, 2; 5, 40 a j. V originale však nestojí tečky ty na dolní čáře řádků než mezi horní a dolní, což tiskem napodobiti bylo těžko a sotva hodno.

9) Kromě *svatý* nejrozmanitěji skracuje se *kapitola*, zněvší také *kapitula*, jak se o tom o všem ct. čtenářové i sami snadno mohou přesvědčiti, přehlednouce nápisy, tištěné velkými písmeny od str. 3 do 39.

II. Opravy

1) mnou podniknuté týkají se:

a) písmen a slov, vyznamenaných závorkou ( ) co takých, bez nichž dle mého mínění nelze textu náležitě porozuměti, jako na př. bez bystrého se a o na str. 1 v ř. 9, 14, 24 a 30; bez s 2, 12; bez o ve wyzraleh(o)

56, 35 a j. mimo číslice, jimiž označuji strany originalu, jako na str. 1 v ř. 15; 2, 5 a 21; 3, 3 atd.;

b) nejen liter a slov než i celých vět zbytečných, označených závorkou [ ], jako na př. W kterychžto 1, 10; d v na[d] 21, 5; aneb newierzieme 46, 17; roznieti ſie k dobremu 49, 30 a j.;

c) interpunkce, která je v originale celém i dle snímků stran jeho 1, 3, 32 a 118, otištěných na str. 1, 2, 16, 17, 58 a 59, příliš nedostatečná. Text jeho pak oplývá i jinými chybami mnohem více, než bych nesměl upřímně vyznati, že jsem interpunkce nedovedl opraviti nijak na několika místech, obnášejících okolo 40 řádků tištěných, jako na str. 7 v ř. 22—24: aby protiw—prawdy; v ř. 34 a 35: To—ſwietla; v ř. 40—42: by chtielo—mohlo a j.

2) Písaři originalu opravují chyby své vesměs mnohem rozmanitěji a nedůsledněji, než jak o tom skratky jejich svědčí.

Prvý z nich totiž označuje jen žádané přestavení slov ustavičně uvozovkami, stojícími na horní čáře řádků, jako na př. v otázce: Kde "g̃t" on? mající zníti: Kde on jest? 6, 8; O "mudroſti" mocz m. O moc múdrosti 10, 6 a j. Druhý nedbá o takové chyby zhola nic, ačkoli se jich též nejednou dopustil. Některé z nich i ct. čtenářové sami snadno zpozorují a opraví, pročež mohu tuším výklad jejich bezpečně odložiti do průpravy, mající nahraditi úvod jiných vydavatelů podobných památek literarných.

Oba písaři vyznačují zbytečné čili ty litery, slova a věty, kterých netřeba čísti, vesměs takými spůsoby, jichž většiny nebylo možno věrně napodobiti tiskem. Nepřestávajíť oni na tečkách a rozmanitých čárkách pod zbytečnými literami, slovy a větami, než i přetrhují je ještě rozličnými čarami a sice: vodorovnými, taženými středem řádků nejen inkoustem než i rumělkou; kolmými a šikmými, z nichž tyto spojeny jsou někdy i na kříž.

V tisku přestali jsme na samých tečkách i místo rozmanitých čárek originalu, jako na př. ve ſwem 1, 5; v nelibe⁹ m. libého 20, 24; v mudroſt 23, 5 a j. Vodorovným čarám dopřáli jsme místa jen tam, kde písaři originalu jimi samými označili zbytečnosť přetržených liter, slov a vět, jako na př. pod ſke v nebeſke 14, 32; pod le 25, 35; pod celými větami 102, 32 a j. Kde však oni pod vodorovně přetržené litery, slova a věty přidali ještě zbytkem i tečky nebo jakékoli čárky, tam jsme přestali na samých tečkách, což ostatně teprve ve průpravě míním zevrubněji vyložiti. Kolmé čáry a šikmé kříže vytištěny jsou vedle písmen jimi přetržených, jako na př. po g 15, 35; po z v muz|ſky, aby se četlo *mušky* 44, 12; po *r* ve pr|o 88, 44; po u ve wiervu‖ 49, 35, ačkoli by se tam wiervu m. *věrú* a nynějšího *věrou* čili jako jedn. instrumental spíše hodilo než akkusativ *vieru*; před k ve kteraXk 30, 11; před ſp 50, 20 a j. mimo ˣᵏto 39, 25, kde pod k nevyšel v tisku uhel, jakým zejmena prvý z písařů našich velmi rád odkazuje čtenáře nejen k literám než i k celým slovům a větám opravou připsaným, pročež i na témže místě třeba čísti *kto*; X před chwalu 88, 38 naproti tomu zdá se býti pouhou opravou zbytečné tam interpunkce, vykonanou přetržením šikmé čáry /, jaká se na téže str. 180

v ř. 25 a 29 originalu objevuje, také šikmou \ na kříž. Kdekoli pod literami, přetrženými kolmou čarou a šikmým křížem, viděti v originale tečku nebo jakoukoli čárku, tam jsem dopřál místa také tečkám, jako na př. v vſleche|tiloſti 18, 42; v toXh 91, 34. Konečně dvěma šikmými, ale rovnoběžnými čarami přetrženo jest omylem u v Sebuu 46, 41, poněvadž se tam zdvojené *u* m. *ú* a nynějšího *ou* ještě jistěji hodí než *vu* do výše dotčeného wiervu.

Většina ostatních oprav dala se mnohem snadněji, tudíž i srozumitelněji napodobiti tiskem nežli předešlé mezi jiným i přes to, že druhý z písařů našich též rozmanitěji a zmatečněji označuje připsané litery, slova a věty nežli prvý.

Ten se totiž odchýlil od pravidla o ʌ, dotčeného již nahoře mimochodem, jen po jednou tak nedůsledně, že ani já nemohu určitě vyznati, co vlastně mínil znamením, patrným v otisku našem na str. 11 v ř. 13 a 17. Týkáť se /· na prvém z těch míst beze vší pochyby celých slov, na druhém pak jen posledních slabik. Dle mého mínění však hodí se *zdravému* a *nestratil* do tamějších kontextů lépe než *nevinnému* a *neztrácal* m. nynějšího *neztrácel*. Ostatně přestává týž písař nejraději na ʌ buď samém, jako na př. pod w 6, 32; pod y 16, 19 a 23, 35; buď je klade i před připsané litery, slova a věty, jako na př. před to, coy včinil 23, 27; před k 31, 27; před a 38, 32 atd.

Druhý naproti tomu nejraději vyznamenává připsané litery a slova rovnoběžnými čarami buď vodorovnými buď šikmými a sice nejen po jednou, jako na př. ho 65, 37; ne 69, 15; me 92, 1 a jinde, než i častěji a sice po dvakrát: jako w 48, 14 a 55, 4; po 51, 37 a k 79, 16; po třikrát: bud m. buď 44, 18; wa 48, 33 a ze m. že 50, 13; po čtyřikrát: tak 42, 20; zdaly m. zdali 94, 1; zle m. zlé 96, 27; ſtarosty 100, 23 a j. Řídčeji přestává týž písař na jediné čáře vodorovné nebo šikmé buď samé, jako na př. pod o 42, 38; pod ne 57, 24 a pod v m. u 70, 21; buď ji opakuje i na pravé nebo levé straně litery připsané, jako u l 58, 31; u d 89, 13 a j. Nejednou však není pod připsanými literami a slovy ani vedle nich nic, jako na př. u ne 56, 16; u yob 70, 42; u ye 77, 6; u w 80, 1; u po 86, 27 a j.

Z ostatních oprav téhož písaře zdají se mi ještě následující hodnými býti zvláštní zmínky: Vrchním ʌ, opatřeným i tečkou a splývajícím s u, dal on tušim aspoň poněkud i to na jevo, že na str. 86 v ř. 16 přítomného otisku třeba čísti *jiném* m. *jinému*. U niekto 84, 34 však není nutný opak toho nijak označen: ani tečkami ani žádnými čarami, oblíbenými jinde témuž písaři tak, jak už výše řečeno a vysvitne ještě jasněji zejmena z té opravy, která je na str. 68 v ř. 12 otištěna, připomenu-li o ní, že v originale *um* její přetrženo jest inkoustem nejen vodorovně než i kolmo přes poslední čáru pímene *m*, *byhor* pak opatřeno je tečkami a též vodorovně přetrženo rumělkou. Ostatně zdá se mi nadepsané tamže myloſty velmi záhadným a sice hlavně proto, že jsem nedovedl ani následujících souvětí od »Ale—Nebludimt« nijak interpungovati. Chtě k objasnění těch míst,

seč právě jsem, přispěti, připomínám předně to, že se onde hornu má čísti *hornú* m. nynějšího *horoucí* nebo *vroucí,* mylofty a miloft pak rovnají se smyslem nynějším *láskou* a *lásku*; podruhé však zdá se mi tamže *milostí* býti zbytečným. Co se konečně nez[na]žediely ſie 78, 42 týče, o tom nepochybuji, že se tam jako *nezšedie-li sě* nebo *se* lépe hodí m. nynějšího *nezašádají-li převelmi* než *nenadie-li se*, mínil-li opravovatel toho čtení dosíci, nadepsav na a přetrh litery zze inkoustem tak jemně, jako kdy by byl o ně jen mimovolně zavadil pérem. Proto jsem jich ani nedal vyznamenati vodorovnou čarou.

V Praze dne 1. května 1897.

M. Hattala.

Przedmluwa na tyto Kniehy,

W nichž w prwnich zawiera, o czem tieži synowe otce, w druhych tieže dusse swiedomie; A oni zase gim odpowiedagi.

Daru Božieho dobri ſſaffarz a ſluha w nadiegi Božie, mage hrziwnu od Boha poꝛuczenu, nechtiel gie pokopati; Ale gie wzem, oddal ſe na tieženi, aby panu ſwe^{v} z nie užitek zyſkal a przineſl.

Byl za čaſu krale Waczlawa Czeſkeho trzetieho panoſſe geden ſlowutny, Thoma z Sſtitneho, litterat dobri, w ſwych letech pocztiwie a w ſwem ſlechetnem ziwotu do ſtaroſti zachowaly. A weda žiwot bohomyſlny a pokoyny na ſwe twrzy, Složil a wyložil tyto kniehy czeſkym iazykem A, ačzkoli w druhych ſlowiech, za naſſich let neobyčzeynych, ale w ſtare czeſke rzečzi nalezenych; kterýž, czaſto čzta, poꝛozomieš. A take gſa rozumu (bystrého), mluwi rzeczi okraſſlenu a milu, [W kterychžto] piſma ſwateho ſtareho y noueho zakona y doktorow ſwatych požiwage. Kterezto rozdielil geſt we troge kniehy. A gſut na mnoho mieſtech a zwlaſſtie na počzatku rozomow wtipnych a wyſokych pro ty, genž gſu žiwotow k Bohu pozdwiženych a myſli ſwu a genž magi o Bohu wyſſie poznanie nezz ſproſtni. Protoz komuž by (se) zdali u prwu tiežki a neſnadny, nerozpakug ſie; Protož przetrp (str 2) laſkominy a oſtroſt tu, iako onoho wina na one ſwadbie prwnieho; Potomt bude pochotnieyſſi dano, A iakož žakom we ſſkole rziekagi: lekczy čztena gednu libi ſe a deſietkrat przečztena lepe rozumie ſie. A k tomu popꝛos pana Boha, toho miſtra vmieleho, at rozũ otewrze a oſwieti a k tomu chut a milost da, a uzrziſs s pomoczy geho w nich weliku kratochwil a vžitek duſſi a ſpaſeni ſwemu. Ale ktož chczeſs vžitku toho požiwati, muſyš s ſwietem nemnoho mieti čziniti a též tieleſnym žadoſtem, liboſtem a diabelſkemu lakani odolawati a w čzitanie upokogenu myſl mieti.

Y wieziz, o czem w prwnich kniehach wypiſuge. Nayprwe (o) poznanie Boha a Trogicze ſwate — a tak o Božſke gednotie — A kterak muož Buoh po ſtworzenie poznan byti A o geho moczi, mudroſti a dobrotie; A ſkrze kteꝛe wieczi wiece a w czem mož a ma buoh poznan, cztien a tak milowan byti. Dale o przirozeni a duoſtogenſtwie angelſkem, o gich moczech, O dewieti korziech anďielſkych a ſpoſobu A zwlaſſtnoſti gich koru každeho. W druhych kniehach, kdez rozmluwa duſſe s ſwiedomiê, Nayprwe (o) poznanie, o milowanie

Boha, o nabozenſtwie a kterak ſe ma duſſe geho ſameho przidržeti a ſwiet a ďiabla a tielo ſwe w gich žadoſtech opuſtiti; Czo geſt czlowiek a odkud poſſel a kam zabludil a z čzeho zaſie wyſſel. Dale dari a dobrodieni mnoha a welika duchownie y tieleſna, genž čzlo[k] od Boha wzal a berze, kterak gich ma wdiečzen byti A z toho geho zamilowati a k nie[v] (str. 3) ſie weſſken pohnuti a obratiti. Opiet dale o dwogi radoſti duchownie a tieleſne, ktera užitecznieyſſi; O pomſtwie a ſmrti zle hrzieſſnych a gich biedach pekelnych; O radoſti a o odplatie dobrych a pochotne ſmrti gich a o kralowstw[e] nebeſkê, ktere gſu w niem prziprawy a vžitkowe, a chwale boha a ſ nim geho zwolenych.

TUTO GIŽ POCZINA RZEČZ NAYPRWE SAM S SEBU A POTOM S DIETKAMI Y DIE TAKTO:

BVoh wſſemohutnie miloſrdny ſkrze Moizieſſe, proroka ſweho, mluwi, Chtie, aby ſe lide ptali naň a na ſkutki geho. Wieda, ež w poznanie boha geſt wiečzny žiwot, A chtie, aby (s) ſwe wuole lide tahnuli ſie k niemu, gimž geſt dal na to wuole ſwobodnoſt, aby w nich dobre[o] ſtranu lepſſie uczinila ta ſwobodnoſt, když by ſie, chtiecz a mohucz ginemu chtieti, po Bohu tahli A nan ſie ptali, Y die: Otiež otcze ſweho a powiet, ſwych ſtarſſich wztiež a vkažit. Czo bychô my wierze krzeſtianſke rozomieli, kdy bychô gie od ſwych ſtaroſt nepoſluchali A naučzenie y proſwiecze[ie] negmieli od včzenych w piſmie ſwatem? A tak pan Buoh, chtie weſſken porz[a]ad gmieti w ſwê kralowſtwu, zporziedil mlazſſi y ſtarſſi, ſproſtnieyſſi y rozomnieyſſi, Aby gedni od druhych mudroſt tahli: Starſſi, aby, prawiecz mladſim diwnoſt Božie a myſli gich k Božij miloſti podnieczugicz, odplaty zwlaſſtie zaſlužili; A mlaž- (str. 4) ſſi take nebyli gie prazdni, Ptagiecz ſie na ſtarſſich po ſwem Bohu, aby ſie w nich miloſt Božie rozmahala a k ſwietu tomuto potuchala; Slyſſiecz, ež blažeňi gſu, ktož gſu laczni a ziezniwi ſprawedlnoſti, neb budu naſyceni. A ktož gſu lačzni a žiezniwi, zdali ſe netahnu k to[v], gehož žadagi? A ktož budu učzeni, budu ſie ſtkwieti iako hwiezdy nebeſke u wiečzne wiecznoſti, geſſto zučzie mnohe K ſprawedlnoſti. Neb czyzij ohen popaduje lid nezuczeny, Jakož prawi ginde piſmo: Ohen czyzy geſt miloſt ſwietſkych wieczy. A toho ten ohen nayſpieſs popadne, Ktoz nenie naučzen, by Boha poznal. Neb duſſe geſt toho przirozenie, ež muſy nieczo milowati A chcze wždy nieczo milowati; Nepozna-li co ſtateczne[o] ale, obrati miloſt k neſtateczne[v]. A takey zde mezy tiemi, geſſto tiezi o potrzebnem, a mezi tiemi, geſſto gim w dobrotie odpowiedagi: Rozmaha ſie a roſte miloſt, když ſwornie a gednoſtaynie budu prawdie rozomieti, Neb neſwornych vmyſlow nemohu ſpolu mile byti.

O tom tak myſle a wzpominage, kak mi geſt z mladu milo bylo czoſ bud ſlychati krzeſtianskych wieczy od otcze ſwe[o] a od materze, proniez gſem pak y w piſma prziſſel v niekaku znamoſt, Wymyſlil ſê kňihy tyto, jako by dieti tazali otcze a otecz gim odpowiedal. Neb, iakoz die S. aug[9], chtie o ſwate trogici knihy pſati: vžiteczno g̃t, ež rozličzni rozlicznee a rozliczny

czinem ne w rozlične, ale w gedne wierze knihy piſſi a gedne teez wieci, .t. aby Buoh byl poznan a milowan ˆA prawda gedna krzeſtianſke wiery, (str. 5) Aby tak k rozlicznỹ lidem gedne wiery prawda prziſſla. Proczež pak rechnie a wrczſſi pyſſnij na mie anebo hlupi, geſſto wſſe hyzdie, gemuž nemohu ſami rozomieti, ež piši czeſki. A kto wie, komu to bude niekdy vzitečno a kratochwilno w hoſpodinu? Sam to wiedie a to, co chczi rzeczi, S^{ti} augꝰ die, dokonaw knihy o Ste Trogiczi: Ež we mnoho mluweni nebude bez hrziecha, Jakož d(ie) piſmo. Ale by tomu Buoh chtiel, bych gen, mluwie Božie ſlowo a twu chwalu, hoſpodine, mluwil, netolik bych hrziechu nemiel, ale ſhromazďil bych dobru odplatu. Ale, moy Bože, wyproſt mie od mnoho mluweni, geẛto ge trpim wnitrz, w ſwe hubene duſſi przed twỹ obliczegê. Proniežt ſie twe^{y} modlim miloſrdij, Nebt nemlczim myẛleňim y tehdy, když mlczim hlaſem; A kdy bych gineho nemyſlil, gen to, geſſto by ſe libilo tobie, nepꝛoſyl bych, by mie od toho mnoho mluwenij wyproſtil. Ale mnoha gſu ma myſſlenie taka, iakož ty znaš myſſlenie lidſka ežt gſu marna, dayž mi, hoſpodine, ať gim nepowolugi! Acz kdy mam w nich liboſt, abych to zawrhl A w tô abych nedržal chwile, jako držie mie; Ani gim day we mnie tak ſylnu byti, abych z nich wſſel w takowe ſkutky, Ale vczin mie w ſwiedomie y w mem vmyſle przed nimi bezpečzna! A protoz znamt to, ežt gest mie nayprwe vžiteczno pſati, czozt pi̓ſſi, Aby zda ta nep̃zdn w Božie miloſti ſkrutila we mnie liboſt onoho mnoho mluvenie ſrdeczneº. A protoz opiet řzku s Sỹ augꝰ: ya budu myſliti w zakonie Boziem, acz newzdy, wedne y w noczi, (str. 6) Ale aspoň w kterež chwile czaſow mohu. A ſwa myſſlenie tiech drahych chwili, aby gich nepamiet newzdwihla, pismem twꝛdỹ, uſſage do Božieho milosrdie, ež w te prawdie, w niežto gſem giſt, včzin(i) mie sſtala až do koncze. Ale byloli by mi ukazano, ež bych kde pochybil, dal bych ſie rad naweſti pꝛawdie. Protoz wzdy rzku: ku opꝛaweni koſtelnie^{y} poddawâ ſie; Ale ne, by leczktos chtiel mie ſuditi a me rzečzi, ginak ge bera, než ia mienim. A wy, me dietky, podte a ſlyẛte mie, bazňit Bozie was ucziti budu.

Dieti giž počzinagi tazati otcze o tom czo gest Buoh a skrze co ma poznan byti. Giž poslyss pilnie o to(m). A tot giž bude prwa k.

Mily tatiku! kdyžt nam tazati tebe, raďi bychô, coy Buoh, ſrozomieli.

Otecz. O dietki! kratke, ale daleke a przewyſoke uczinili ſte otazanie. Nedat ſie myliti rozũ, ež Buoh g̃t; wſſet ſtworzenie wola, ez buoh ſtworzitel g̃t, Neb nicz ſe g̃t ſamo neuczinilo. Protož wſſeliky lid pohanſky, židowſky, křeſtianſky, kaczierzi y philozofi magi nieczo za Buoh; Ale, czoy buoh, toho ſmyſl czlowieczi neobſiehne. Pꝛotoz rzkut, cž Buoh g̃t newypꝛawna wiecz ſwrchowana, gehož nicz lepſſieho, nicz blaženieyſſieº, nicz welebnieyſſieº nemož byti pomyſſleno, Ani tak dobre, tak blažene, tak welebne. Neb w tom wychazie nad každu myſl, nad kazdy ſmyſl angelſky y czlowieczi, wzdy g̃t

nad to wyborniegie, nezli moz kto powiedieti neb pomyſliti. A tak, co Buoh nenie, naleznete; Ale czo geſt, toho nemozeme doſahnuti. Neb kakz kto mož naywietčzi welebnost pomyſliti, wzdyt g̃t nad to; wegdi czlo^{k}, iakž mož, k ſrdczi wyſoke^{y}, (str 7) nad tot Buoh powyſſen bude. Protot ſu mnozy bludowe pohanſſti wyſſli y kaczieřſſti, ež w ſwych vmyſlech, wymyſſlecz ſobie Boha takto neb takto, rzekli, by to Buoh byl. Anoy to ſmyſl, ſwoy neſmyſl znati a nezozum, Ež nam g̃t nelze zrzieti w iaſnoſt ſlawneho Bo[h]zſtwie A w ten kakys bleſk duchownie toho kakehos wnitrznieho ſwietla, w niemzto g̃t Buoh, k niemuz nelze prziſtupiti; Ale w pokorze zaſlužime, ſylnu držiecz a prawu křeſtianſku wieru, cž opatřime Boha ſwe^{9} ſkrze kriſta pana naſſeho, když budeta nam až do čziſta ſrdecznie očzi vcziſſtienie w onom v wiecznem kralowſtwu ge^{9}; Acz wſſak hrziech nas do koncze neoſlepi, ez bychô, gehož Buoh neday! proczkoli Boha zapomnieli, nade wſſe ge^{9} v wieře prawe nemilugicz. A tak die piſmo: Nevwierziteli, neſrozumiete. Protoz, dietki, o te tak wyſoke wieczi s bazni a s ſtrachê a s ſkrownoſti ſluſſie myſliti y mlu^{ti}, A welmi ſnažnym vchem w naboznem ſrdczi a s miloſti, nc z wſeteczſtwa, poſluchati; neb nenie bludu nebezpecznieyſſie^{9} nezli w tô, czoy Buoh, zabluďiti, To za Buoh wzieti, geſto nenie; Nicz tiezſſie^{9} než te tak ſwzchowane wieczi rozumem doſieczi; Nicz take vžitecznieyſſie^{9} [gie] nemožz byti nalezeno, než czo kto wiernie, p̃wie, bez bludu moz poznati o ſlawnem Bohu. A protož, ktož ma ſ kym bezpecznie o takych wieczech rozmluwati w Boži miloſti neb čziſti, Včzin, iakot y .S. aug^{9} die o ſobie w kniehach o ſwate trogiczi, řka: Neoblenimt ſie, kdez chybam, tazati; anižt ſie ſtydieti budu, (str. 8) Kdež bych pobludil, dati ſe prawdie naučziti. A takez, ktož mie ſlyſſi neb czte mee kniehy, kdež geſt giſt ſe mnu, tu drž ſe mnu; kdež chyba, totiež kdez pozna, žey bludil drziewe, ginak mniew než geſt, wrat ſe ke mnie; A kdež moy blud pozna, naweď mie. A tak gdiem ſpolu ceſtu miloſti, k to^{y} wzdy tahnucz, o niemz piſmo die: Hledayte wzdy twarzi geho ꝛc.

Kterak skrze Boha wsselika wiecz a bez nieho nicz g̃t včinieno, A což gest Buoh, kudy naybliž k ge^{9} poznani přigiti? Y tieži dieti. II. ka.

AKak geſt Buoh obeczen w rzečzi, a tak geſt dalek, aby, czo geſt, poznan mohl byti?

Otecz. Tot tak owſſem, o niemž mluwime, gehoz wieme, ež geſt, Ani ſe da myliti rozũ, by nebylo Boha. w ſwe gſa zawrzien welebnosti, wybiehl g̃t wyſſe wſſie wieczi nad naš rozũ, ež, co by buoh byl, nedoſiehnê. A tak rzekl g̃t Buoh ſkrze proroka: Jakož zwyſſena gſu nebeſa od zemie, takež gſu wzwyſſeny me czeſty od czeſt waſſich A myſſlenie ma od myſſlenij waſſich. A wſſak miloſrdny pan hoſpodin, gemuz g̃t rozkoš byti s ſyny lidſkymi, aby oni w niem rozkoš mieli a kochanie ſpaſitedlna, prawil a vkazowal lidem, czo geſt: Ne by wplnie lide, czo g̃t, ſtihnuti mohli; Ale, iakož ſem řekl, kratochwil mieli

a utiechu, kochagicz ſe w myſſleni o niem, hledagic dogiti ge°, A marna myſſleňie odhoniecze, myſlecz o Bohu ſie [toto] y ono A w geho ſe miloſti rozchutnawagic. A tak w te kratochwili hledagicze ſpolu, czo by Buoh byl, Znamenayme ono ſlowo, geſſto rzekl Buoh moyžieſſowi, když gey poſlal k (str. 9) lidu židowſkeᵛ. A on otazal, rzka: A ktos ty pane? kak lidu odpowiedie, otiezeli: kto ĝt ten, geſtoy tie k nam poſlal. »Ya gſem, geſto gſem,« tak dieš lidu, Ten, genž geſt poſlal mie k wâ. Die k toʸ Sᵗʸ Bernhart: Aniž ĝt ktere ſlowo, by mohlo lepe byti přichyleno k te wiečnoſti, geſto Buoh geſt, než ĝt. Neb dieſli Boha weliký, dobrý, blažený, mudrym, neb cozkoli dieš do nieho takoweho, wſſe mož w tô byti rozumieno, když dies, geſto geſt, Neb toy geᵛ byti, to wſſe byti; A kdy by y sto přidal takych wieci, nechybil by ſe ſ tiem, když dieš, geſſto ĝt. Dieſli co k tomu, niczs nepřiczinil; A pakli nedieš, nics newial. neb gediny ſam Buoh ĝt prawie bez promieny kterzžkoli: wzdy tyž, wzdy teež, wzdy tudiez a wzdy takež ſam w ſobie; A gine y gedne wieci, geſto on nenie, nemož byti řeczeno w plne prawdie: geſt; Neb kromie nieho nenie y žadna wiecz bez pohnutie a bez promieny ſama w ſobie. A tak Buoh geſt A bez Boha nicz; Neb iakož on ſam nenie bez ſebe, takez bez nieho nicz byti nemož. On ſobie ĝt, on wſemu ĝt. A tak kaks lediny on geſt, gĕž ſwe byti ſam, y to, ez gſu ſkrzen gine wſecki wieci, ĝt. Buoh take ĝt poczatek wſſeho. Mnohe wieci ſlowu a gſu ginych wieci poczatkowe; Ale y ty ſwe počatki od prwnich magi, Až tak wzdy dogde, cž kazdy počatek gine wieci geſto Buoh nenie; Aneb, at řku: wſichni ti poczatkowe poczatek ſwoy magi od tohoto poczatku prwnieho, geſtoy bez počzatku, wzdy ſam w ſobie, bez promieny y bez pohnutie wzdy gſa. Neb kdy by niekdy nebyl, kak (str. 10) by to bylo dal ſobie, aby byl a byti počzal? A tak Buoh ĝt prawy poczate(k) wſe°, geſtoy ſe nepoczal, A od nieho wſſe ma ſwe poczatki, A ſ nimž nicz nenie od wiečnoſti, Ani co geᵛ mine Ani co z nowa ma přigiti geᵛ, Z niehož wſe, ſkrzenž wſe, w niemž wſe, z niehoz wſe, ne iako z ſemene, ale iako z ſtwořitele; Skrzenž wſe, takež nikte giny nenie, geſto by kromie nieho co učinil kakžkoli. Buoh čzini, ſkrze kohož co kdy rači; Ale ten uczinek wiece ĝt ſkrze buoh nez ſkrze toho, geſto čini; genz w niemž ĝt wſſe, Ne tak iako nieco bude w mieſtie; Ale w moci ĝt geho to wſſe, což ĝt. Darmo hledagi philozofi, z čeho ĝt poczatek ſwieta. Nebyloy Bohu potřebie toho, z niehoz by ſwiet vczinil, když chtie, bez niehož by nemohl ſâ ſwu moci poczieti ſwieta Anebo toho ſobie neſtwořiti z ničehož, z niehoz by pak ſwiet ſpoſobil; Ale ſam ſwu moci aneb z ſwe moci ſkrze ſwu mudroſt, rownu ſobie w ſwe dobrotie, aby dal včaſtnoſt ſebe y ſtwořenie, učinil ĝt wſe a zpořiedil A drži, z ničehož ſtwořiw. Odſtup to od nas, bychom to ſmieli pomysliti, Jakož ſu w tom byli kacieři gedni oklamani, By z ſebe, .t. z ſwe neporuſene a nepromienne podſtaty učinil Buoh ktere wieci, geſto, ač by y dobre byly, a wſſak poruſne a promienne.

KTERAK BUOH NENIE TOLIK NA GEDNÔ MIESTIE, ALE WSSUDY; A ŽE LIDE WIECE MILUGI TMU NEŽ SWIETLO. KA[LA] III. DIETI TIEŽI DALE OTCE.

Chcemt o Bohu tazati lecos, abychô řeci dobywali; Neb czim o niem wiece ſlyſ̃ime, tiem ſe nâ rozû lepe iaſni, A ďiwanie tak diwne wietči miloſt wzbuzie; Zda kdy bylo to poznati a w tô ſie pak kochati wiečňie, geẛtoy tak ſwu welebnoſti wſſe przewyſſilo. (str. 11) Protoz powiez nam: když wſſe g̃t w Bohu, kde pak Buoh geſt, kdelig byl, donizd g̃t neſtwořil ſwieta?

OTECZ. Rzeklt ſem byl, ač chcete pomnieti: netak geſt w Bohu wſſe, iako w mieſtie neb iako w pytli neb iako w domu; Ale ež g̃t wſſe w moci geꝰ a w mudroſti a w miloſti. Ale když diete: Kde "g̃t" on? wſſak rziekate: g̃ž gſy w nebeſiech! A die prorok: Wzegduli w nebe, ty gſy tam; ſegduli do pekla a tu gſy take. Ať řku kratce: wſſudyt g̃t Buoh, Ale onde ginak a onde ginak. Gako wſſudy g̃t duſſe w člowieczіem tiele, Ale welijm čzinem w hlawie wybo<u>ʒ</u>nieyſſim, Takež w nebeſiech geſt kakyms čzinem wybo<u>ʒ</u>nieyſlim nezli ginde. Ale netak g̃t w nebi, Neb kdezkoli na kterê mieſtie, aby gei tak držalo mieſto, aby gî bylo zamieſ(t)nano. neniet mieſta y gednoho, byť tu nebyl w ſwê bytſtwie, gemuž latiñici řiekagi eſſencia; A taket nenie mieſta y gednoho, byt gey drzalo. A tak Buoh g̃t a bydli w ſwietle, k niemuž nelze přiſtupiti. Neřkut o blɪku oczima ſwietla ťieleſneꝰ, ale mluwimt wnitřnij oczi. A tak wzdyt řku: neſtihnutyt g̃t Buoh w ſobie. Ale giž ſte nemalo ſlyſſieli o niem, když wiete, ež nenie na mieſtie na y gednô, by gei držalo, ani g̃t mieſta, kde by on nebyl. A kakŷs ſwŷ wybornŷ czinem, Yakož g̃t wſſe w niem, tak on we wſſem; A iakož g̃t byl drziewe, nezz ſwiet ſtwořil, ſam w ſwe welebnoſti, tu geſt y geſſtie. Neb neprotoy ſtwořil ſwieta, aby miel kde byti; Ani tak g̃t w ſwietu, ež by padl, kdy by ſwiet zhynul. A protož tot geſt Buoh, gehož nic wietczieꝰ nemož byti pomyſſleno w kterezkoli welebnoſti; mozli co wietcie° ſrd- (str. 12) ce pomyſliti, nerziekay, byt Buoh (byl) menſſi. Protoz ktož co moz wymyſliti naywietczieꝰ, geſtie neřeci, by to buoh byl aneb by tak byl; Ale rozomiey, zei geſſtie nad to; Neb to by wietčzij bylo, czo by nemohlo byti, by tak bylo welike pomyẛleno. A tak, dietki, w poczeſt mieyte w ſrdczych Boha, rozumiegicz, ež to, czo Buoh g̃t aneb kak g̃t, nelzey nam toho pomyſliti, wzdy g̃t nad to. A tak dieteli: dobry g̃t Buoh neb moczny neb mudry, prawda g̃t, zey tak podle obyčege naẛie řeči, Ale nenie tak w ſobie w ſwe plne prawdie. Neb když řku: dobry g̃t neb mocny neb mudry, Slowa ‸zn͏ie: niekto g̃t dobry neb mocny neb mudry niekaku dobrotu neb mocy neb mudroſti; A ten, by nemiel dobʒoty neb moci neb mudroſti, nebyl by dobry neb moczny neb mudry. A tak, řka: dobry g̃t, dwe niekak ukazuge: Gedno toho, geſto ma dobrotu; druhe tu dobʒotu, giež g̃t ten dobry. Ne takt g̃t Buoh dobry, byt gine byla dobrota, gine on; Ale w niem g̃t to gedno, cožkoli g̃t. Geho dobʒota on geſt, a tak y o ginê o wſſem. w niem nenie ſpogenie toho, geſſto ſlowe materia a foʒma, yako podſtat, z niez geſt, a poſtawa nebo twarnoſt, giež g̃t zſſlechceꝰ a ſliczno ſt wzala ona podſtat, geſſto, tež

gſuc, by ginu poſtawu miela, gine by byla. A tak Buoh geden a wzdy tyž, zda ſe, by gine byl gedniem, gine druhŷ. Die zaltař: O kak g̃t dobry Buoh yzrahelſky tiem, geſ̊to gſu vpřiemeho ſrdce! A opiet die piſmo: Dobry gſy, hoſpodine, tiem, geſſto hledagi tebe.

A tak řku geſſtie: Gelikoz ke wſſeʸ ſtworu Buoh geſt vſſeꝰ dokonanie, gelikoz k tiem, geſſto gſu wyborni geho, Geſt gich ſpaſytedl- (str. 13) noſt, gich utiecha a gich radoſt; A coy pak ſam w ſobie, to gedineʸ ſobie znam g̃t wplnie. A take nicz menie myſ̊lenim od pꝛawdy odwracenŷ nenie Buoh muka nezli chwala pokornych a utiecha dobrych; Neb buoh g̃t kakas převpřiema upřiemoſt, geſſto wſſamo doſaha, a nelze ſie gie y gednomu obinutí A muſie kazda neprawoſt gie ſe dotknuti, od ňie trpieti a tiezce od nie potřiena byti. O bieda wſſelikeᵛ, ktož nalezen bude w neprawoſti! neb vpřiemoſt pꝛawdy hodnu pomſtu nemine geꝰ, nebt y ſyla pꝛawdy gde na wſſe ſtrany. A coy nepꝛawe wuoli tak protiwno, iako wzdy ſe s prawdu minuti chtieti a wſſudy ſie ſ nye potykati? Bieda te wſſelike wuoli, geſſto ſie protiwi Bozie wuoli, Neb ſama w ſobie ſwe protiwnoſti neſe muku! A coy tak teſkne, iako chtieti toʸ wzdy, geſſto [to] nikdy nebude; a wzdy nechtieti toʸ, geſſto wzdy bude? Coli g̃t w takê hubenſtwu iako ta wuole ꝑtiwna prawdie, tak giz zapekleᵃ, ež ſe wzdy tahne a chtiec neprawěʸ? Proniez muſſi wzdy trpieti pomſtu prawdy ſprawedliwu. A to g̃t ſuud ſpꝛawedliwy, ktož chce toʸ, geſſtoy neřadne a neprawe, aby pak wiecz nezbyl toho, Wniemž nenie porzadu y gednoho. Ktož ſe w neprawê chtiel kochati weſſken ſwoy wiek do ſweꝰ konce, aby pꝛotiw božie prawdie konce toʸ donizd zde byl neučziniw aby donizd buoh bohê trpiel od pꝛawdy. A kto čzini neprawî tu muku? gen vpřiemy pan Buoh, genz prewracenŷ, křiwŷ vmyſlê zda ſie přewracen, zda ſe wzdy křiw. Neb křiwe a prawe protiwnoy ſobie, A když ſpolu bude a dogde ſebe, gedno od druheꝰ wezme uraz; Ale newezme vraz božie p̃woſt: Tehdy trpieti muſſi (str. 14) neprawoſt vraz. Rzekl g̃t ſam Buoh k gednoʸ neprawěʸ, chtie, by ſe zp̃wil: Tiežkoy tobie dawiti ſe proti oſtnu. Nedie, by bylo oſtnu tiezko; ale die: tobie.

Geſt take Buoh zwlaſ̊tie muka wſ̊ech ſ̊erednych, neb g̃t ſwietlo. A coy ſmilnŷ a ſſerednŷ tak nelibeꝰ, iako když budu w ſwê ſ̊eredczſtᵉ okazani? Ktoz zle czini, božieꝰ ſwietla nenawidi. Ale nelze ſe obynuti ſwietla toho; wſ̊udy ſwieti, ač y ne wſſê ſwieti. Ale tmy geꝰ nepochyti. To ſwietlo widi tmu gemuž geſt widieti geſ̊to y ſwietiti Ale tmy newidie ſwietla. A tak z ſwietla tmu g̃t widieti, aby byla pohaniena. Ale nema toho tma ſwietla, by z nieho byla vtieſſena, Aniž gen ſwietlu zřeyma g̃t tma; ale každy tmu widi, ktoz g w ſwietle, Aby (tiem) wietči hanbu tma gmiela, czim gich g̃t wiece, geſſto gie widie. A pak ze wſſech, ktož zrzie na tmu, y gedno oko nenie tak ťiezko ſrdci temnemu iako ſwe ſamo každeʸ. Nenie oko y gednoho, by chtielo radſſe geꝰ temne ſwiedomie byti prazdno iako ſweꝰ ſamo a geſ̊to by pak menie ſe geꝰ pokryti mohlo. tma ſe widi, geſ̊to gineꝰ nemoz widieti. ſobie ſe tma nema ſkryti. ſkutci temnoſti wzdy gdu po nich, ačz gſu y we tmie. Toť g̃t ten črw, geſ̊to nevmře, pamiet w ſwiedomie ſkutku zleꝰ a ſſeredneꝰ. tať nepřeſtane leptati ſwiedomie zleꝰ a ſ̊eredneꝰ, lecz by zde prwe bylo wyčiſſtieno, donidž

ĝt buoh dal čzas k toẏ. O břidke leptanie črwu toho a žiwe te ſmrti! O kak hrozno wzdy, gſuc žiwu, wzdycki mřieti! tot ĝt ſmrt druha, geſto wzdy ſmrti; ale do kona nevſmrti. Y kto by to dal tiem hubený, ktož gſu w te ſmrti, By, gednu vmrucz, nemřeli tak wzdy, na wieky. (str. 15) Tiť diegi horam: Padniete na ny, přikryte nas! Tit by radi pomocij ſmrti zbyli ſmrt. O tiech ĝt pſano: Smrt wziwati budu a nenaleznu gie. Tuť ſe vkaže p̃wda one řeči, gižto tagêný, zlý a pokrytý ſſeredňikô hrozy hoſpodin, řka: Budu tie karati a pꝛoti twe twaři poſtawim tie. tot ĝt řekl pan buoh, geſſtoy to ſam w ſwe prawdie tak zpoſobil, Ež wſſelika wiecz, geſſtoy ꝑtiwna prawdie ge°, muſſi y toẏ, cziž ĝt, byti protiwna. A tak nečiſti, w zaloſti pozdie a w ſwê zuffanie rechnic pꝛoti Bozie ſp̃wedlnoſti, bude řeci: O ſtraži lidſky, proczs mie poſtawil protiwna ſobie a gſem tiežek y ſâ ſobie? Neb tak ĝt prawda Božie ſpoſobila: Nemožt ſie Bohu nic pꝛotiwiti ani geẏ pꝛotiwno byti, Byť ne Bohu, ale ſamo ſobie nemuſylo byti pꝛotiwno. A tak ktoz od Boha karan bude, ten ſie muſſie y ſâ karati. A, iakozt ſem řekl, nebudet lze vpřieme ſe prawďie wychiliti aneb ſie gie obinuti potkati[g] gi, Ani lze bude zaſloniti ſe ſwietlu toẏ ani ſe ſkryti lze bude ſwiedomie ſwe°. A kamli bude ſe moci k utieſſenie hubena duſſe obratiti, zbywſſi ſmrti tieleſnych czichow, ſkrze nicz obykla byla wſſetecznie od ſebe ſama k toẏ, geſſtoy trati nemohlo, odchazeti, když to ztrati, Po niemžto ĝt naywiec ſtala a geſſtoy naywiecz milowala? zdali naywietczi tuhy nebude mieti a zaloſti, kdyz ſe wſſeczka k ſobie zbeře, widucz ſwe ſſeredſtᵉ negednake, iakož ſey w ſwietie we mnohych wiecech zſſe(re)dila; A hanby, když w ſſerednê ſwê tielu opiet wſtane, od niehoz ĝt tak zſſe(reď)ena, A bude tak wſſeẏ ſwietu okazana (str. 16) a na wieczne horze puogde?

Zwlasstie kterak po čtwere wieci mož poznan Buoh byti, dieti dale tieži otce. IIII. kapitola.

Chtiechô býti w kratochwili, rozmluwagicz, co by Buoh byl; A ty pak dogide zaloſtnych wieci.

Otecz. Rzeklt ſê [biech] dřiewe, Ez dobry ĝt Buoh tiem, ktož prawého gſu ſrdce. Protož, dietki, budtež p̃wi protiw bohu a vpřiemi w ſpoſobu geho, dobrit wâ bude. A ſtřezte ſe wſſie nečiſte a ſeredne nečiſtoty; Pakli ſte ſe w čzem poſſeredili, včziſtte to, donidz czas mate, A neboyte ſe w ſwietlu ge° zahanbenie. Čziſtyt bude chwalu mieti w ſwietlu ge°, ten czifty, geſtoy ſe nikdy nezſeredil; Aneb take, ač by (se) zſereďil, budeli ſe pokanim vcziſtil opiet A upřiemy, prawy bude přigiat vtieſſenie k božie vpřiemoſti. to wzdy tak držte, ežt tak ozdobuge bozie ſprawedlnoſt ta bieda, cot gie zle potka, iako ge° miloſrdie ta vtiecha, geſſtot ĝt dobrý, vpřiemý přip̃wena. A wſſak abych w zaloſti neſkonal ſwe odpowiedi k waſſie otazcze, geſſto tiežete, co by buoh byl, Rzkuť: geſt dluhoſt, ſſirokoſt, wyſoſt, hlubokoſt. Ale ſnad diete: ſlychali ſme a tak wieřime, Ezt ĝt trogice oſob w gednotie bozſke: Otecz, Syn, Duch ſwaty; kakž nam tuto čtwernoſt w Bohu vkazugeš? Tak rozomieyte a takt

mienim a řečzt g̃t to s.ʰᵒ bernhaʒda k papežowi eugeniowi: Bycht ſto wiecy takych položil, neřku čztyři, geſſto každa přiwodi lidẽ boha w znamoſt, protot g̃t wzdy geden Buoh w ſwe bozſke podſtatie, A w te bozſke gednotie gſu tři oſoby nedielne bozſtwim, ale g̃t mezi nimi rozeznani. O tô potom pilniegie pomluwime; (str. 17) A nyniet to dorzku, geſſto ſẽ poczal. Ten Buoh naš geden podle toho, abychô my mohli niekak, co geſt, zachopiti; ale ne podle toho, iakož g̃t w ſobie pietidcat wietčzim aneb y ſtem, mož nam niekak oznamen byti. Protož na to ſê wzal tuto wiec cztweru, Abych iako ono ginu a ono ginu ſtezku a wſſe w gedne ceſtie dowedl ku poznanie gednoho Boha. Ale w te čtweře wieci cztir oſob w Bohu neukazugi Ani rozdielu w bozſke gednotie Ani te dluhoſti neb ſſirokoſti, wyſoſti neb hlubokoſti, geſ̓to nemoz bez mieſta byti, iakoz to widime w tieleſnych wiecech. A wzalt ſem čtweʒo z řeczi pilne s.º pawla, geſ̓toy ſe, až klaniege ſwa kolena, modlil za to, Aby ty, geſſtoy ge milowal w Boze, mohli ſe wſſeⁱ ſwatymi ſtihnuti kterak dluhoſt, ſſirokoſt, wyſoſt, hlubokoſt. A diet znamenitie, abychô ſtihli, negen poznali. Tot tiem mieni, abychô ne na tô chtieli doſti gmieti, acz bychô poznali, coy to: w ſtihnutit g̃t vžitek, negen w poznanie. A wſſak k ſtihnutit g̃t poznanie třeba.

TUTO GIŽ TU ČTWERU WIECZ WYPISUGE, SKRZE ŇIŽ BOHA MOZEM POZNATI A GEY OBLIBITI. DIETI TIEŽI. V. KA.

Mily tatiku! kak g̃t to cztweʒo ſtihnuti?

OTECZ. Rzeklt ſẽ, Ež g̃t prwe poznanie třeba. Protož nayprw toy rozumieite [ež to], geſſto ſem řekl: Buoh g̃t dluhoſt. tu dluhoſti mienimt wiecznoſt A t(a)y tak dluha, cž ſkonanie nema ani počzatka ani počtu ani čaſu. A ta wiecznoſt buoh geſt. Geſt take Buoh ſſirokoſt nevmieʒna A ta ſſirokoſt nenie, by gi drzalo mieſto, aňi g̃t ſužena ktery̑ kragȇ, by kde gi kray byl. Ta ſſirokoſt g̃t miloſt Božie a ta miloſt Buoh g̃t, ceſtudy geſto ničehož, (str. 18) czoy on vczinil, nenawidi A da ſwey ſlũci ſwietiti zly̑ y dobry̑ A na ſprawedlne a neſprawedlne deſſt poſiela. A tak y nepřately ta ſſirokoſt g̃t obkličila A wybiehla g̃t y nad to, dale nad kazdy ſmyſl, nad každy rozũ, lidſkyt mieňim neb angelſky; Ale wſſak nad ſwu ſprawedlnoſt newychodi, yakoy pochybil, iakož nan prawie, Origenes. Ale ta ſſiř bozſke miloſti nad wſſi g̃t mieru y nad poczet, nemagie koncze. Co bych řekl o ni geſſtie [oni] wiece? wieczna g̃t genž zdalig to ſu ad wiece řečeneº cž netoliko g̃t wiečna Ale g̃t wiečnoſt Widiteliž zey tolikaž ſſiř iako dluhoſt A teež to g̃t gedno Buoh g̃t ta wiečnoſt "a geden buoh" Buoh ta miloſt. to wſſe ſpolu iako y každe to o ſobie ſamo Buoh g̃t dluhoſt neztažena a ſſirokoſt neroztazena. A w tom každem wyſſel g̃t z tieſnoſti mieſta y take čaſu, Ale ſwobodczſtwẽ ſweº přirozenie, ne tieleſnu welikoſti; Neb nevmierny g̃t, geſtoy wſe učinil v mieru. Biech řekl take: Buoh geſt wyſoſt, Buoh g̃t hlubokoſt w gednô, nade wſim w druhê proſſel g̃t, ač y ſkrytu, wſſeº taynoſt. Tot wzdy prawy: Neniet w Bohu nerownoſti; wſſim, což w niem g̃t, geſto on g̃t, geſt rownie nade wſe.

A tak ſkrze wyſoſt moc geꝰ neſtihnut[n]u, wiecznu take rozumieyte, gież ſmyſlu nelze ſtihnuti y gednoᵛ ſtwořeneᵛ; A taka hlubokoſt ſudow gehꝰ, zey take gich pꝛogiti nelze. Proniez diwie ſe .s. pa!, pokřikl a řka: O wyſoſti bohatſtwie a vmienie Božieho, kak gſu neſtihnuti ſudowe geho! Y kazdy, ktoz ſrdcem zazři tiechto wſech wiecy w Bohu tak proſtu a rownu gednotu, muſſy (str. 19) řeci w tô diwanie: O "mudroſti" mocz, w(š)amo zřiecz, wſſe pořiediecz w ſpꝛawedlnoſti, o kak wſſe řiediš přepochotnie! Gednay Buoh wiec, z niež mnohe wieci a čzinowe rozlični. A ta wiec gedna geſt dluhoſt pro wiečnoſt, ſſirokoſt pꝛo miloſt, wyſoſt pro welebnoſt, take moci hlubokoſt pꝛo mudroſt.

A když to giž tak wiete, zdali za to chcete mieti, By to giž ſtihli, k niemuž ponuka .S. pawelꝰ umieti toᵛ rozumieti anebo mluwiti o tô, neniet to ſtihnuti geſſtie, iakot biech to řekl y dřiewe. Ale ſtihnet to člowieči ſwatoſt s pomoci daru Bozieꝰ; Ač wſſak řeci mohu, By to mohlo ſtiženo byti, geſſtoy w ſobie neſtihnute. A wſſak by k toᵛ neponukal .S. pa!, abychô ſtihli ſe wſſemi ſwatymi, Ani by za to Boha proſyl, kdy by to niekak ſtiženo nemohlo byti, z gehož g̅t to rzeči wyſſlo, ez zſtihugi ſwieti. Ale chtiel by ſnad rad wiedieti niekto, kak sſtihugi? Gſyli ſwat, sſtihl ſy a wieš; Negſyli, bud a wzwieš ſam. zkus ſie! Ale ſnad by chtieli wzwiedieti, co czini czlowieka ſwata? Swatat czini czlowieka žadoſt ſwata, geſſto tržij myſl w ſwate bazni Božie a w ſwate miloſti geꝰ. Tut wieci ſtihne, popadne, obcgme, držij A die: drzim a nepuſtim odtoho. y prziſluſſie bazn pꝛotiw wyſoſti a hlubokoſti A miloſt protiw ſſirokoſti a dluhoſti: gedniem toto a druhŷ toto g̅t ſtihnuti a potkati. A čchoy ſe tak ſprawn(i)c bati iako tak wyſokec a ſylne moci, geſtoy nelze oſtati przed nye, gie protiwiecz ſie; A tak hluboke mudroſti, geſſto wſſe pꝛogde? Mohl by menie Buoh hꝛozen byti, kdy by z toho dweho as gednoho ne- (str. 20) gmiel? Czoli g̅t tak podobno [tak] milowati iako tu miloſt od naywyſſieꝰ, A kdyz k te miloſti prziſtupi wiecznoſt? A protoz ktoz vſtawnie miluge bez rozpači s dobru myſli Boha ſweꝰ, genz g̅t prwe vkazal miloſt, a pron wſe, coz on, miluge w te nerozpači, ſtihl geſt dluhoſt. rozſſirz ke wſſê az y k ſwŷ neprzatelô miloſt pꝛo buoh, a zſtihl ſy boha ſſirokoſt. Boy ſe Boha rozhniewati, ztratiti neb neucztiti we wſech ſwych czinech y we wſech wiecech, a zſtihl ſy wyſoſt a hlubokoſt.

Pakli by chtiel ſwu čztweru wiecy potkati kto čztweru wiec onu, aby gi sſtihl, ten ma to takto učiniti. Ma ſie ďiwati tak snaznie Božie wyſoſti, až by znyl w ſrdci; a hlubokoſt(i) ſuudow Božich myſl přilože, ma obmyſliti, Až by ſe sſtrachowal w ſobie; A tak ſe na rozlične dary Božij rozmyſſleti, geſſtoy dal geᵛ z ſwe miloſti Aneb obecznie ſe wſſe! aneb niektere zwlaſſtie s niekterymi wybornieyſſie! aneb ſnad niektere gen ſameᵛ mimo gine, až by ſe y roznietil v wruci miloſti protiw tak welike Božie miloſti. A tak ſe ma na wiecznu dluhoſt rozmyſleti, Až by wſe, iako za se opowrha, coy newieczne, Gen k wieczŷ ſlibom tahl ſwu žadoſt, Aby pak ſtaal pro wiečne dobre w pokuſſeni w kteremžkoli, geſto ſie ſkona a ma minuti. Ale taka diwanie potřebugi čiſteꝰ ſrdce a ſwobodneꝰ od wſelike miloſti wieczy ſwietſkych a tieleſnych, Aby ani take hruboſti bylo obtieženo. A tak diwanie taka pohnu myſli, odhonie hrziechi, založie ſſlechetnoſti, vwedu počzatek mudroſti a pokoru zachowagi. Neb iakž by ſe pokoꝛa (str. 21) hnula, tak wſecko ſſlechet-

noſti ginych ſhromaždienie gineꝰ nenie, gen pad a ruſſka, Jako když ſe pohne zaklad weliké zdi, wſecka zed padne a ruſſi ſe. neb pokora g̃t pewny zaklad vlohu wſſech ſſlechetnoſti A pokoꝛa wſſech oſtřieha ſſlechetnoſti, Aby gich naduta hrdoſt iako prachu nerozdula.

KTERAKLI GSU Y MNOZY MUDRCI BYLI POZNALI BOHA; ALE, W SWÊ ROZUMU DOVFFAGICZ, NEZSTALI W TÔ, DIETI TIEŽI. VI. KA^{LA}.

OTaťiku! kdy by kto neſlychal o Bohu, mohlli by rozumem ſwŷ poznati Boha?

OTEC. die Swaty augꝰ, Ež wſeczko ſtwořenie wola, ez Buoh geſt; Ale mnozi ohlechli hlukem ſwietſke maꝛnoſti A, geſſto by mohli y nad to take, kak geſt, ſtwořenie widuc, porozumieti, to netbagi. A tak die S. pawel: Ne(z)řeyme wieci Božie mohu ſezřieny byti od člowieka, když ſrozumieny budu ty wieczi, geſſto gſu vczinieny. Aczt gſu nieco ſkrytieyſſie ſlowa w řeči Sꝰ pawla, wſſakt minie to, geſtot gſem řekl. Neb, iakož die miſtr hugo: Taky g̃t Buoh
l. newin ſwiet vczinil, geſto by zdraẃeẏ člowieku mohl ſlužiti; ale ne, by mohl wyhogiti
nemu nezdraweꝰ. A tak člowiek, gehož pod nebê nenie y gedno ſtwořenie doſtoynieyſſie, By byl hřiechê toho ſweꝰ zdꝛawie nepotratil, By byl ſtal v Boziem przikazani A te ſwe prwni ſpꝛawedlnoſti a prawdy w ſwê obogiem přirozeni: tiela y duſe,
l. cal By byl neztratil, Byl by miel iaſny rozum, drži(m)u pamiet a chtiel by wzdy to ‸w miloſti Boha, ſwe° ſtwořitele, hledati a drzieti ſie. (str. 22) y byl by to mohl k utieſſe mieti, Ež by po nerozumnê ſtwořeni znal Boha iako po ſledu, po ſwe duſſi iako po obrazu A po andielech iako po tee wieci, geſſto podobniegie geſſtie než obraz Božie vkazuge Boha. Až by pak niekdy y přiſſel byl w nebeſke bydlo, nevmierage, takt by byl ſwiet ſlužil člowieku. Ale když padl w hřiech člowiek, oſlepen w rozumu ob weliku ſtranu, žadoſt tržij k neſtatecznẏ a w pamieti gineꝰ rozbroge plno tak, cž neprogde y zadny rozbroge tohoto ſwieta, by miloſti newelnu' k nieczeẏ, pro niež boha hledati, po niem ſe ptati tbaw nebude. A tak hlas wſſeꝰ ſtwořenie, geſto boha ukazuge, niem bude, Neb gen toẏ wola, ktož vmie ge rozſuditi; A ktož ſey miloſti ſtwořeni poddal, ten nemož geho rozſuditi, Ani ſe pta po Bohu dale, k ſtwořeni miloſti vlnuw.

Takt ſu ſplanieli pohane nayprw; tak ſplaniewagi y křeſtiane, Ež, ačz ſlyſſie aneb iako ze ſna ačz rozomiegi, ez Buoh geſt, Ale dale o niem nechtie wiedieti a netbagi, geſſto by o niem wzwiedieti mohli. Y budu niekteři řeci, hledagicz omluw, Aby ſe prawy vkazali, prawdy o Bohu nechtiecz wzwiedieti: netřebay wiece, doſti g̃t wieřiti ſproſtnie. Neb odmluwâ, by ſproſtnemu a nerozûneẏ k ſpaſeni nebylo doſti ſproſtnie wieřiti, iakož wieři cierkew ſwata; Ale ktož co milugi a naywiece, gſuli rozomní, miſlee y mluwie ſycz y onak radi o tom; A naywiece, což přiſluſſie k te wieci chwale, miloy gim o tom wzdy ſlyſſieti y ptati ſe, kak g̃t moczny, mudry, dobry. A take dotud ſlyſſie niekto ch- (str. 23) walu niečzi, Dotud o niem přemluwa s ginymi, dotud w myſli přemieta o niem, až gei y oblibi, zamiluge a vtwrdi ſe w miloſti

ge?. A coy o Bohu mluweno od ſwatych učedlnikow, geſſto by nebyla chwala ge?? A iat mâ za to, czozt mluwî neb piſſi o milem Bohu, nedielimt ſe od vmyſla ſwatych a křeſtianſkych miſtrow. Nebt ſem pilnie z ſwe mladoſti rad čzetl o tô, rad miſtri ſlyſal. A y geſſtie milo mi g̃t myſlytj o tô a y ginym po ſobie k toˀ, geſſtoy mnie milo, Acz by nebyli y latinnici, přiczinu dati. A komuž ſe nelibi to, geſto piſſi, křiwdu mie newin, křiwdy na mie nezamyſley, bych to řekl, gehožt ſem neřekl; A bud mych knieh prazden A nezawid, acz kto czemu praweˀ z niech porozomie, Gemuž g̃t dřiewe nerozumiel. kams zagidech? toho potud.

Y nawraci ſe k dřewni řeči: Ež mohl by rozomem czlowiek poznati, ez buoh geſt A ež g̃t wybornieyſſim czinem než czo gineho; Ale proto nepřigde o Bohu k poznani toˀ, iakož nam gey zgewený miloſti ge? zwlaſſtie vkazuge křeſtianſka wiera, Neb v přirozeni naſſem giž poruſſenê tak (z)emdlel g̃t naſſe? rozuˀ zrak, cž ſnaze by ſowa ſwŷ mdlŷ okem spatřila a ſezřela kruh ſluneczny we blſku ge? než my rozumem ſwym bleſk Bozſke iaſnoſti. A wſſak pohanſſti mudrci, na to ſe dawſſe, aby poznali ſkryte a wyſoke wieci, Gimž g̃t w tô byla pracze dana, ale nam g̃t toho vžitek ſchowan, Počeli poznawati, zey nieco, od niehož g̃t wſſe; A to, od niehoz wſſe g̃t, geſt nade wſſe. Pak, iakož S. aug? poklada, naywietči philozofi ſrozumieli, cž Buoh neňie (str. 24) tielo. Protož minuli wſſelika tiela hruba y ona ſwietla, iakož ſu ſlûce a hwiezdy, a hledali nad to wyſſe, co by Buoh byl. y poznali take, cž to, coy pod promiennu, ez nenie wzdy gednoſtaynie, nemož byti počatek wſſe?, ale g̃t od toho, geſto g̃t w ſobie bez wſſie promieny tak, iakz g̃t naylep byti. A tak předbiehli wyſſe y angelſke duchy, ſrozomiewſſe w andielech tee ꝓmienie, cž gî zle neb dobře mož byti, a ne ſamyemy gimy g̃t gich dobre; Ale gich dobre geſt w te naywyſſie prawdie ſtati, od niež wſſe g̃t Aniž wſſe dobre g̃t; A zle g̃t tiech duchow, geſto ſu neſtali w te wſſie prawdie. Srozumieli take, cž duchowne přirozenie duoſtoynieyſſe g̃t nezli tieleſtne; A co pak přirozenie, zey o(w)ſſem nad tie, geſſtoy obe to od nieho vezinieno. A take toˀ ſrozumieli, cž gina geſt ozdoba tiel a gina duchow A ez gedna tiela wiece magi kraſy ſwe a ozdoby a druha menie; A takez y duchowe Gedni andielſſti neb lidſke duſſe, Gedni magi ſwu duchowni ozdobu a kraſu mimo druhe. A tak ſu ſrozumieli, ez to Buoh geſt, od niehož a ſkrzenž wſſe to g̃t, w niemž g̃t prwnie a nepromienna kraſa.

Tot gſu poznali philozofi. Neb, iakož die S[ty] pawel, Buoh gim zgewil, tak zewil, ež dal gim ſtwořenie wtipnie znamenati A to, coy přirozenie ukazalo. Ale cž, iakož die opiet .s. pa!: Poznawſſe Boha, neсztili iako Boha, zhynuli Božim přepuſſtienim w ſwych wymyſlech; Poddal ge Buoh we zle rozumy, w ſmyſly kakes přewracene, cž "tu" pak čzeſt, geſſto na ſame? ſluſſie Boha, ſtwoře! czinili, (str 25) ſtwořeni ſe modlecz, ſtwořeni klaniegic ſwe hlawy; A w ſwu ſprauedlnoſt vſſagice, geſſtoy obak giž nebyla ſprawedlnoſt po ztraceni one prwnie ſprauedlnoſti, geſtoy gi miel czlowiek gmieti, w niež byl Buoh člowieka ſtwořil, nežadaly, by Buoh z ſwe? miloſrdi poſlal na ſwiet ſpaſytele, Geſſto by z toho poruſſenie czlowieczie° wywedl A oprawil lid a nawratil k ſprawedlnoſti, nowu a neſlychanu wiecz včinie na zemi, Jakoz

ſu czakali, zadagic toho, otci ſwieti A my křeſtiane wieřime, cž ſey to giž ſtalo, Ez geſt ſpaſytel ſwieta byl giž na ſwietie a vkazal k ſpaſeni ceſtu, Giež hrdij nechtie a lakomi, A geſto tieleſnu rozkoš nade wſſe wazie.

A tak oni philozofi zahynuli, nepřigdu(c) wieky wiekô ku poznani plne prawdy A k nawracenie te nayprw dane bohê czlowieku ſprawedlnoſti A k plneỹ, iaſneỹ widieni Boha, w niemž zaleži blazeny žiwot, k niemuž nenie gine ceſti než pan kriſtus Gežiš. Neb ſu vſſali gen ſwŷ ſmyſlom a, nieco poznawſſe Boha, neczlili geꝰ iako Boha. žide take w ſwe hrdoſti a w ſwê lakomſtwu oſlepeni, Ez gmiewſſe za to, gſuc ſynowe otcow ſwatych, patriarchow a prorokow, že bude ſwietu poſlan ſpaſytel, Gehož magi iako moižieſe poſluchati: Ez točzis da zakon nowy, iakoy dal moyžieš zakon wetchy. Wſſak nepřigeli ſpaſytele, kdyz byl přiſel, zey tak nepřiſſel a toho neuczinil, iakož oni chtieli. A tak w ſwê bludu geſſtie čakagi, řkuc: Ma přigiti, nebyl g̃t ono. Ale hoſpodin ſprawedliwy a pokornŷ miloſrdny hrde zawrhl; pokor- (str. 26) ne wolil A zgewil gim ſpaſenie ſwieta, ſyna ſweꝰ, ſkrzenž g̃t přigiti ku poznanie Bozſtwie, A vczinil ge apoſſtoly [to] y poſlal ge po ſwietu, Aby ty dobre nowiny pneſli wſudy. A ktož vwieři a oczifſtienie přigme we gmeno otcze y ſyna y ducha ſwateꝰ, ten ſpaſen bude A přigde ku poznani a k widiení Boha w te trogici ſwate Skrze kriſta Geziſſe, pana naſſeꝰ, a w tô widieni a zřenij w ſlawnoſt bozſku zaleži a g̃t blaženy a wiečny žiwot. Protoz gednu w ſwê člowiečenſtwi rozochwiw ſe kriſtꝰ, wece: Chwalu twu wyznawâ, otče, cžs tyto wieci ſkryl před mudrymi a rozſſaſnymi tohoto ſwieta a zgewils to malym, Neb ſey tak libilo tobie.

Protož, dietki, nebywagme w ſwych ſrdcich hrdi, budme mali ſobie w ſwu oczi, mudroſti ſwietſke neuſſagme A zewit nam podle ſwych malych, gehozt nam geſt potřebie, w n(i)emžt welicy hrdi ſami ſebu nemohu poznanie gmieti. A take to w pamieti miegme, Abychô, poznawſſe Boha neb poznagic, wzdali ge^{v} chwalu iako Bohu A ctili gey iako boha; Abychô take nepřiſli ge^{o} přepuſſtienim w niekake ſwych ^{wy}myſlow zatoczenie a nezhynuli. A tot geſt chwala i čeſt, Geſſto gi chwaliti a ctiti mame pana boha ſweꝰ, Abychô, iakož nad gine gey zname darem geꝰ, [abychô] take nad gine gey milowali A, iakoz gey zname, zey pan wſſeꝰ, žey nade wſſim, Abychom, nade wſſe gey draho ważiec, milowali A milugic potô ſtali, coy liboſt geꝰ.

KTERAK BYCHÔ NAYSNAZE MOHLI PŘIGITI KU POZNANI TEE (str. 27) WELEBNOSTI BOŽI A KTERAK TROGE WIECZ NEZŘEYMA GEST W BOHU: MOCZ, MUDROST A DOBROTA, A TU TROGI WIECZY WSSECZKY BUOH RZIEĎI, DIETI TIEŽI. VII. KAPITULA.

Vtieſſeno y uzitečzno coſ bud takeꝰ o panu bohu v myſli mieti! A když bleſk weliky iaſnoſti geꝰ welebnoſti porazy zrak naſſeꝰ geſſtie rozumu mdleho, Ež nelze wen vpřieti mysli, kak bychô mohli nayſnaze wieďieti welebnoſt geꝰ?

Otecz. Otci ſwieti w ſwê utieſſenê nabożenſtwi, w pokogi myſli a w uklidnoſti zřeli k Božie welebnoſti, iakž ktery moha. Patřili naň ſkrze to, geſſto ſtwořeno mocy geꝰ A geꝰ mudroſti zpořiezeno. A geſſtoy to wſſe ſtwořil w ſwe dobrotie a wſſe w nij drzi A widucz, zey gim to vtieſſeno y užitečzno, pſali o tô, aby k temuž buducim po ſobie ceſtu protřeli. A tak miſtr hugo pſal kniežky gedny. tit chci k toẙ, geſto tiežete, za prawidlo w ruku mieti. Ten hugo počal ty kniezky onu řeči ſwateꝰ pawla, geſto p̄wi: Nezřeyme wieci Božie mohu byti ſezřieny od czlowieka, geſtoy ſwiet menſſi, když ty wieci, geſto gſu učinieny, budu ſrozumieny. Troge wiecz nezřeyma geſt w Boze a od toho treho pochoďi wſſe. Geſt mocz w Bohu, geſt mudroſt, geſt dobrota. A to wſſe geſt nezřeyme w ſobie, A to wſſe ſpolu y každe ſpolu zwlaſſtie g̃t Buoh nezřeymy; Ale ſkrze geꝰ ſtwořenie, geſtoy on ſtwořil, iako ſkrze zrczadlo možem naň zřieti A ty tři nezřeyme wieci w niem vpatřiti darem geꝰ. A magicz toho giž naučzenie, owſſem to pozname ſnaze, geſto bychô zde na ſwietie nemohli zřieti w ten bleſk, ia- (str. 28) kož gſu ty wieci ſamy w ſobie. I widieti w ſtwořeni mozem mocz Boži, geſto twoři; Mudroſt, geſſto pořiedi, A dobrotu, geſſto wſſe drži. A wſak tomu rozomieyte, Ež to tre, iakož g̃t kakyms diwnŷ czinem w Bohu gedno tak, ež nelzey toho wyprawiti, takež to tre w tom we wſſem, což Buoh čzini, nikdy ſebe nenie dielno. Tot mieni .S. augꝰ, kdyžt die: Skutci ſwate Trogice negſu dielni. Moc w dobrotie mudře twoři, Mudroſt mocy w dobrotie pořiedi, Dobrota mudroſti moczy drži.

Czo a kterak skrze swu mocz czini, Dieti dale tieži. viii. ka^la.

E tatiku! powiez nam o každem o tom A nayprwe, w čzem ſie diwati Bozie moci?

Otecz. Chceteli w pamiet wſemohuci Božie mocz prziweſti ſobie, Znamenaite, kak g̃t to welika wiecz wſſe z ničehož uczyniti! ktery to moz ſmyſl oſieci? Malalig moc y nayměſſi wiec z ničehož včziniti? Zdalit ſe to newelike moci, pomyſl, coy nicz a czo g̃t nieco. Kakt g̃t to od ſebe předaleko! A kdyz by to byla welika mocz, geſſto by y gedinu wiec a naymenſſi mohla z ničehož vcziniti: Kak g̃t welice tu moc ważiti, geſſtoy tak weliku wiecz a tak mnoho wieci a z ničehož vczinila! Pomyſl, malali g̃t obora ſwieta wſſeꝰ y s nebeſy widomymi, geſſto ge widi tieleſne oko, geſſto wſſe tielo: Co pak g̃t nad to ono nebeſke kriſtalowe Aneb ono, geſſto ſlowe nebe hnutie prwnieꝰ? Nemluwît geſſtie o tô blaženê nebi angelſkych korow, Ale o nižſſich, o tieleſnych. Pakli chce kto pomyſliti o pocztu, coy ſtwořeneꝰ: zečzti hwiezdy, zečti rozliczna zwieřat pokolenie, Geſto magi duſſi žiwu, kazde podle rodu ſweho: Ono lide, (str. 29) Ono lwowe, Ono koni, Ono ſkot, Ono zwierz polſka, ono myſſi, ono ptaci, ono ryby, ono chruſti, ono muchy, ono žižely. A coy tiech rozličnych pꝛomien a co hlaw každeho pokolenie! Ktoz zna wſſecko neb ſlychal, coy ono gineꝰ a ono gineho pokolenie? A coy wſech lidi počzet a gich wlaſow? Coy pieſka? a tak o wſſem ginem bezčziſlnych wiecy, geſſtoy w nich bezčiſlnych wiecy

geſtot počzet: w pocztu, w miere y v waze, w ſſiři y u wyſſi, w dluhoſti y w hlubokoſti. Diwiš ſe, ež nemožeš tiech wiecy ſtwořenych sſtihnuti? Diw ſe wiece te welebne moci, geſtoy mohla to wſſe a z ničehož ucziniti. Tak s rozumem myſliti o ſtwořeni pochop ĝt a přiſtupek Boži welebnoſt poznawati A, ďiwiec ſe gie, chwalu gie wzdati a w pokoře a w bazni byti pod mocy tak wſemohucy.

Tuto, kterak geho mudrost mame znamenati w stwořeni božiê, dieti tieži. IX. Ka[la].

Kakž pak mame w ſtwořeni znamenati mudroſt Boži?

Otec. Mudroſt Božie geſt nâ w kraſie a w ozdobie ſtwořenie vkazana, tu gi mozem ſpatřiti. A iakožkoli mnohymi a rozliczny mi cziny ĝt kraſa a ſličznoſt w ſtwořeni dokonana, wſſak zwlaſſtie zalezie we cztweře wieci.

Gedno ĝt, když ſluſſnie bude na ſwê mieſtie; Druhe, kdyz ſluſſne ma ſwe pohnutie; Třetie, když ma ſobie ſluſſnu foꝛmu nebo twarnoſt; Cztwrte, když ma ſluſſnu barwu aneb což bud takowe?, geſſto w tô bywa Liboſt czichom neb geſto bude tiem dobre nieco. tot mienim, geſſto latinie kwalitas ſlowe, Y nevmiemt czeſki wyřeci toho. Tot, když ĝt ſluſſn(i)e w čzem, take čzini kraſu; A když dobře, učini dobru wiec, w niež ĝt. ktožkoli chtiel by ſe s rozumem ďiwati (str. 30) ſtwořeni oboru ſwieta wſſe?, To by čztwero w niem vpatřil; A potô, chtielli by obratiti ſe a hnuti myſli k ſtwořiteli, newelna miloſti neřadnie k ſtwořeni, Poznal by weliku mudꝛoſt boži; Ne(b) by ſezřel, zei nad ſmyſl ge?. by to wſſe mohl obmyſliti, poznal by, ež nenie konce mudroſti bozie, Genž ĝt ten pořad zpořiedil w ſwê ſtwořeni a tu ſluſſnoſt. Chutno[ſ]t ĝt o tom přiemietati a kratochwilno. Protoz prawieſſe w žaltaři dawid: Liboſt ſê miel tebe, Hoſpodine, w tô, czos uczinil, a w ſkutcziech ruku twu rozžehâ ſe. Czlowiek nemudry nepozna toho a blaznowy neſrozumie.

Swiet tento ĝt iako obeczne wſſem kniehy kakes, geſſto ſu pſany Boži ruku, .t. mocy Boži a mudroſti; A kazde ſtwořenie oblaſt ĝt iako ſlowce tiech knieh, geſto gſu k vkazani moci ge? a mudroſti. A iakož bywa, ež neučeny, vzře knihy, wiďi ſlowce pſana, Ale nerozumie, co ktere mieni: Takož člo[k] nemudry, geſto gen gde podle obyčege hlupe zwieři a myſli k Bohu nepřiloži, Widi w[ny]nieiſi poſtawu w zřeymem ſtwořeni, Ale coy pꝛocz, to[y] neꝛozumie; Ale duchowni czlo[k], geſto wſſe moz rozſuditi w te ſličnoſti, geſtoy w ſtwořeni zřeyma, wnitř ſezři, kak ĝt diwna a welika mudroſt Božie, geſtoy wſſe to tak ozdobnie zpořiedila. Protož wſſemt gſu diwni ſkutci Boži. Nemudři diwie ſie gen wnieyſi kraſe a ſličnoſti ſtwořenie kraſnc?, A tu k to[y] miloſti welnu; A ktoy mudry, ſkrze g| to, geſto wnie widi, hluboce obmyſli bozſku mudroſt, Jakož w gedňech tychz kniehach Geden chwali, že gſu piekne, dobře připrawene; druhy, ež ĝt w nich dobre piſmo; Třeti chwali wnitřny rozû; geſtoy w tô (str. 31) piſmu,

Protožt dobre ğt ďiwati ſe to[y], Ež geſt Buoh tak mnohe wieci zpořiedil kraſnie a tak ſluſſnie; Ale tomu y dobre ğt, geſto vmie wnieyſſie kraſu bozſku obratiti k uzitku duchownie[v], ež newelne miloſti k ſtwořeni kraſnie a ſluſſnie zpořiezene[y], Ale od ſtwořenie k ſtwořiteli, Geſtoy to tak řadnie wywedl, obrati (se) miloſti. Na tot wzbuzie piſmo myſli naſſe: abychô ďiwne ſkutki Božie znamenali; Abychô, diwiec ſie we wſem mudroſti Božij, chwalili Boha w czinech geꝰ. Tak die zaltařnik: Myſli ſem přemietal we wſech twych ſkutcziech, a w tô, geſto ſta twogi ruce učinile, beru rozumê. A weli rozlične[y] ſtwořeni, y nerozûne[v] ſtwořeni, chwaliti Boha, geſto nemoz znati Boha; Ale to mieni, ež člo[k], wida a opatře a pilnie znamenage wſſelike ſtwořenie A wſſeliky pořad w niem, ma myſl obratiti k Božie chwale, Geſtoy wſſeꝰ kraſnehꝰ naykraſſie[ꝰ] kraſa A tak diwna, ež, k nie přirownawagic wſſeliku kraſu, y kraſa by ſe nezdala; neb nade wſey krasy mudroſt geꝰ ꝛc.

W DESATE TETO KA[E] WYP̄WUGE, CO G͡T KDE A KTERAK MUDROST BOŽIE SWIET A, COŽ W NIEM G͡T, ZPOŘIEDILA, VSTAWILA; A ZWLASSTIE O PLANETACH NEBESKYCH A O DEWIETI KRUZIECH. DIETI.

Wieme take, ež ğt nelze chwaly Božie wyprawiti. což koli može kto řeci o Bohu, wzdy (je) do nedorčzeno; A wſak neſluſie mlčeti aſa toho, geſto mož o niem byti powiedieno, Neb die .S. augꝰ: Bieda tiem, geſto mlči o tobie! Kakžkoli take to p̄wi: Ež mluwni ſu oniem(i)eli. mienie ſnad, ez nemohu y mlu(w)ni wyp̄witi wſſeho, geſſtoy w tô chwala moci, mudꝛo- (str. 32)
ſti y Dobroty Božie; Anebo ſnad že[y] Buoh tak welika welebnoſt, ež y newymluwny proto ſlowe, ež wzdy ğt nad to, než mož kterŷ ſlowem powiedien byti. Pronież die S. augꝰ: Nenalezagi toho gmena w řeči, geſto by mi mohlo tolik w ſrdce wložiti, Co me ſrdce darem geꝰ drži o niem.

Otecz. O dietki! k wyſokŷ řečem wzbuziete mie. Miloſt mie nuti — ten zna, ktera, geſtoy dal gi. mlčetit nechci. Ale aby pak ſnaze k rozu[y] přiſſli, o niemž budê pomluwu mieti ku poſledku: Kak Buoh geſt geden, kak ğt w trogici, kak czlowieczenſtwie geꝰ w niem. wiece nepřiczinî. Muſyt řečzi podržeti, geſtot gi uči pohâſkych mudrcow philozofia, kakžtkoli wiedie, ezt ſe to[y] budu ſmieti poſmiewačzi, A druzi budu na mie ſnad ſſkřipieti zuby, chtiec ſami gen widieni byti, by rozumieli.

Biech řekl tâ napřed, ež we čtweřech wiecech bude kraſa a ſličnoſt niektere wieci dokonana. Nayprw, aby ſluſſnie a hodnie byla na ſwê mieſtie. toy očzite. Miey kto nos welmi ſliczny, nebudelit na ſwê mieſtie, nebudet ſluſieti. A take, aby co mohlo byti ſluſnie a hodnie na ſwê mieſtie, Muſſy wſech ſwych ſtran ſloženie hodne gmieti a pewne A aby přiſtupnie ty ſtrany ſloženy byly. Znamenaytez (se) wſicku pokoru ſwieta wſeho, kak ğt hodnie vložen weſken ſtwor na ſwem mieſtie, kak pewnie, kak ſluſnie přiſly ſtrany k ſtranâ. A czim to lepe možte a wtipniege znamenati, kak ğt u welike mudꝛoſti ſwiet zpořiezen, tiem wietči přiczinu budete gmieti, newymluwne

Božie mudroſti diwiti ſe. Wiztež, kak daleký vmyſlem, kak diwnu mudroſti weſken kruh wſe° ſtworu ſpogen ſpolu a tak ſluſnie, (str. 33) tak přiſtupnie a tak trpnie, ez y welmie nepodobne ſtrany k ſobie gſu w gedne oboře ſtworu wſe°, A netolik nepodobne k ſobie, ale take y protiwne. podobnali wiec k ſobie tieleſne přirozenie a duchowne? tiela nebeſka: iakož ſlūce, mieſiec, hwiezdy A ta nebeſa, w nichž ſu hwiezdy, podobnali ſu k tielō zdeyſie° přirozenie: Jakož ĝt zemie, woda, powietřie, ohen, geſto cztiři ſlowu elem̄ti? Onať ſu tiela owſſem gine° než tato tiela přirozenie; A wſak gſu tiela, negſu duchowe, A mezy filozofi ſlowu paty byt. toᵛ, geſto ſe(m) řekl byt, oni řiekagi eſſencia. A zdali take ohen nenie protiwen wodie A woda ohňi? A wſak mudroſt Božie wſecko to ſpogila w ſwiet geden A do wuole ge° nezboři gedno druhe°; A wſſe, gſa tak w tō poradu, iakož wſſe vložil ten řemeſlnik mudry, potřebu čini wſſeᵛ, což ſe vrodi na tomto ſwietie, a dawa žiwot. kto by ſe nediwil Božie mudroſti tak welike w uložeňi wſech ſtran ſwieta wſſe°? Ay kakt ſu trpna nebeſa naywyſſie, ona, geſto ſtogy, nehnu ſe, nebiežij A wſſe tieleſne gſu obkliczila iako wayce ſkořipina, wſudy wuokol, ſwrchu y wezpod! Ale nad tiemt ĝt ono duchowne, ſlawne nebe, geſto plamēne ſlowe a pořetſku Empireum. nemluwīt o tō.

A pak, kdež ĝt naydal ode wſech ſtran toho nebe, o niemž ſē řečz počal, w prawē proſtředku, tu ĝt hruba zemie, na niežto my gſme. A ťay take mudroſti Boži tak vtwrzena, cž ſe nehne, wzdy ſtogi, twrdi, netoči ſe. A okolo zemie wody biežie, iakož widite; powietřie nad tiem take biežie, wečas dma odtadto, Jakož ĝt to nedarmo zgednala Božſka mudroſt. Ohniwy kruh (str. 34) geſt nad powietřim wſudy wuokol, A ten take bieže a točie ſe; Pak nad tiem nebe gedno, w niemž mieſiec ĝt; Pak druhe nad tiem, w ňemž ĝt merkurius; Třetie opiet nad tiem, w tō ĝt wenus, ten planeta, geſto ma moc wzbuzeti ſmilne miloſti, iakž hwiezdaři pokladagi; W čtwrtē nahoru nebi, tu ĝt ſlunce wzloženo; W patem mars, ten ſwary wzbuzie, walky a boge; W ſſeſtē ĝt ten planeta, Geſto dobrotu wlewa w ſrdce a k ſmluwā a ku přiezniwe miloſti tahne A dobra čini leta, obmiekčige twrdoſt ſaturnowu a ſtudenoſt A marſowo horke a ſuche zapalenie obwlažuge; A tak ĝt mezi dwiema krutyma tiema planetoma. W ſedmē nebi ĝt pak ten Saturnus; A w oſmē nebi gſu obecznie wſeczki gine hwiezdy, Geſto s nimi wuokol wzdy bieži. Mniel ſē dřewo dřiewe, by to oſme nebe tiech hwiezd mnoha, geſto lpi w niem, bylo prwnieho biehu kruh, geſto gine kruhy nizſie s ſebu trpoči wuokol protiw gich biehu tak, cž pruze ge ſwý biehem trpočie, nežli gdu oni ſwý; Ale naučen ſem potō, cž ĝt nad tiem oſmý hwiezdowý nebem dewate, Geſto tak biežie naipruze; A nad tiem tepruw to nebe křiſtalowe, geſto ſtogie bez pohnutie, mezi nimz a mezi zemi ſwoy bieh mage gine wieci. A o tō nebi křiſtalowē wzmienuge ſe piſmo ſwate, Ale hwiezdaři nic neřku o niem.

Ay tee mudroſti, kakt gie ĝt wſe k ſweᵛ mieſtu přiwedeno! A kto ſtatczi, by wſe wyp̄wil a wſe obmyſlil? Protož gen zaltařnik, zře na moře, pokřikl, řka: Diwne uloženie moře, diwny v wyſoſti hoſpodin! A die opiet: wſeckos vložil v mudroſti! A zdali y to nevkazuge Božie mudroſti w tō vloženi a w geden ſwiet, (str. 35) tento zřeymy, ſgednani tak protiwnych wiecy ſpolu, w elementiech y w hwiezdach nebo w planetach, geſto gſu to wſe ſtrany

tohoto zřieymeho ſwieta, zey tak wſe dobře obmyſleno a tak ſluſnie? aby ſtrana gedna druhe nebořila, Magi ty protiwne wieci ſobie opiet mezi ſebu wiecz niekteru w proſtřed, geſto by s oniem y ſ oniem w niečem podobnoſt gmieli a přiezn, Aby to protiwne k ſobie ſkrze toto bylo připogeno a w přizni bylo, tiem gſa ſmiřeno, Geſto k onomu tiemto A tiemto k onomu ma podobnoſt. Takež netolik trpno, ale y kraſno bude to ſpogen(i)e w tak mnohych promienach a w tak ſluſnie zpořiezenych. Ay kakay tiezkoſt a hruboſt zemie a neſwarnoſt protiw ginym ſtranā ſwieta! a ĝt nayniž a nad ni vſſlechtileiſſi elementy, až nebes kruhowe: oni iako ponebie wyſež, wyſež. A coy w tô, geſto meňie znamo lidem! Až pak ono wrucie miloſti, geſto ſlowe planêne nebe, Ne pro žhawoſt horka ohňiwe°, ale ež plaa wrucí miloſti, w niemž gſu pořady andielſkych duchow, w niemž ĝt bydlo ſwatych A to plne kralowſtwo nebeſke w radoſti a u widieni Boha. A nad to nade wſecko, neřku mieſtê, ne(ž) y we wſem wſudy [ĝt]y nade wſim y pode wſim Geſt Buoh, diwny ſpoſobce y ſtwořitel toho wſe°.

y tot ĝt ſluſno znamenati, w kake mudroſti zpořieďil Buoh czaſy: newzdy den, newzdy nocz; po noci den, geſto k dielu wzbudi a ſwieti; Po dňi nocz, aby vſtalij w praci odpočinuli; Delſi den, když ĝt wietſie potřeba toho; A noc delſij, když ĝt meňie dielati třeba. A take y w tô učinil Buoh promieny, Aby niekdy byl delij den noci, (str. 36) niekdy kratči; A niekdy aby obe ſobie rowno bylo, Aby, byloli by wzdy gednoſtay°, teſknoſti lidem neučinilo, Neb ſie y ono čzinie liboſt. A tak opiet Gerz, leto, podzym, zyma, ťi zwlaſti čaſowe čtyři, mienie poſtawu tohoto ſwieta. Teplem ger^n^ym počne ſie ſwiet obnowowati, letem bude iako w ſwe ſyle A na podzŷ bude iako vzraw ſtarati ſe, Az zyma iako zahubi a přemož ſwiet; Ale opiet znowa Božim ſpoſobê bude wſſe opiet obnoweno.

Pakli ĝt daleke to, geſtoy tak Božie miloſt zpořiedila aneb ge° mudroſt, a nemož kto wyſoke° nebe obmyſliti vloženie: Ale znamenay udy tiela ſwe°, Neb nazwant ĝt člowiek w piſmie ſwiet menſſi. Protož w ſpogenij člowiečim taket ĝt znati Boži mudroſt. Ay, když gine twaři nerozumne pohnuti gſu k zemi obličegi, Člowiek ma proſty zroſt a twař ſwu wz huoru, Aby bylo nad gine tiem vkazano člowieči duoſtogenſtwo a ež ma ſwu myſl wz huoru tahnuti k nebeſkŷ wiecê, negen k zemi iako zwieř hlupa, geſtoy tielê y obličegê k zemi pochylena! Ay kakay promiena w tô, což zaleži w hlawie, a w tô, což w nohach, A kakt ĝt každe hodnie w ſwê mieſtie vſtaweno! nohy držij naynizſſij mieſto, aby neſli a drželi tielo wſecko; hlawa naywyſſi, aby wſſe tielo wedla, zdaleka očima vpatřec, vſſima vſlyſec hodne neb nehodne, Aby to pak rozû potkal hodnie; Ruce w proſtřed maſſa, geſto by ſe drzalo ſyln koſti. kak ſkrze niektere koſti ma mozk ſwe ſkryte prochody Aneb žily niektere ſkrze koſt niekteru, kakt magi dierki ſobie připrawene Bozim zpoſobê; kakt tu koſti wyroſtli z maſſa a wynikli, kdey třeba toho, Jakož do zubow (str. 37) widime, a ginde gſu ſkryte; Kak ĝt wſe maſſo koži obkličeno, aby mielo wnitř ſwoy pokoy před vrazem protiwnych wiecy ſwe vſleche|tiloſti, geſtoby hruboſti neſtrpiela; Až y nehty dal iako helmy Buoh každe° prſtu. A ktot by wſe mohl počiſti ſtrany y wnitřnie tiela člowiečie° neb y gine°, kak ĝt wſe opatrnu Boži mudroſti zpořiezeno, A každa ma ſobie hodne mieſto!

O čtweru hnuti, kterak Bozska mudrost v wiecech stwořenych gest zpořiedila. Dieti. XI. ka^{la}.

GIſtie, tatiku, diwnŷ a welikŷ ſpoſobê Božie mudroſti g̃t to, cž tak wiec každa g̃t na ſwê mieſtie; Ale take wzbuď ny, abychô, hnutie rozlična ſrozumiegicz, y w tô ďiwali ſe Božie mudroſti w zpoſobu geho.

Otecz. Čtwero hnutie geſt, o niemz mluwie iakoz zwlaſtie philozofi: Gedno g̃t ſ mieſta na mieſto; Druhe, geſto přibywa niečeho, když roſte, neb vbywa, když hyne; Třetie, když s radoſti zwieře tahne ſe k onomu neb k onomu; Čtwrte, geſto w rozumu čini promienu. Dluhet řeči o tiech hnutiech magi philozofi; Ale iat nebudu tak dluze mluwiti o tô, Gen dotknu zřeymeꝰ, Aby y w tô přičinu mieli Bozſke ſe mudroſti poďiwati A pak geho welebnoſti, zey nad ta hnutie.

Pomyſlte naiprw o tom hnutie, geſto g̃t s mieſta na mieſto. ktoy tak mudře to přiſtrogil, cž ſie wzdy tak točie prudce nebe, Ač negde s ſweꝰ mieſta, ale we ſwê mieſtie gde wokol wzdy každy kruh oniech nebij dewieti ſwŷ wlaſtnim bichê A naywyſſi prwnieꝰ biehu nebe naywietči bieži prudkoſti a rychloſti Tak, cz we čztyr- (str. 38) mezcietma hodinach obbiehne ſwoy okrſlek, geſtoy nayſſirſi, a trpoči s ſebu ode wzchoda ſlûce k zapadu doleyſij kruhy? Ale proto oni take gdu ſwŷ bichê protiw onomu kruhu naywyſſie^{v}; Neb kazdy planeta ma y ſwoy bieh giny w tô okrſlku, geſto zodiak ſlowe, w niemž dwanadczte g̃t znamenie. A kterehož planety kruh wyſſi g̃t a blizſi onoho kruhu prweꝰ nebe, geſto bieži, tiem rychlegi bieži potkyſenimi toho nebe, Ale leniege ſwŷ biehem w onom okrſlku, geſto zodiak ſlowe. Ale naynižſi planeta, mieſiecz, we čtirech neďelech dokona ſwoy bieh w zodiaku; Ale ſlunce a naywyſſi planeta we třidczat letech; A pak ono hwiezdowe nebe, to welmi malitky drobet pohne ſe v mnoho letech protiw biehu toho prweꝰ kruhu nebe naywyſſieꝰ, geſto bieži. Tiemt Buoh czini leto a zimu, dluhe y kratke dni neb noci a niekdy rowne. tiet bichê rozličnŷ tiech planetow a nebi oni mnohe gſu rozličnoſti pořadem Božie mudroſti. Neb w gednô mieſtie ſlûce neb mieſiecz neb giny planeta wywedu wiecz gednu a w ginê ginu, tež wſeczki hwiezdy: tato s tuto včini to A, když ſe s ginu zbeře, uczini gine. tot czini promieny w ſwietſkych wiece(ch). Ohen take w ſwê kruhu biezi, Powietřij w ſwem; Ale to negednoſtaynie, iakož do wietrow widime. Woda take gde w oblaciech, we mhle neb w zemi paru kakus, diwnymi kakymis produchody tahnuc ſe z moře y od zemy, Až včini ſtudnici, pramen, Ež potoczek poteče neb deſt bude z oblakow, A w potociech bieži okolo zemie ſwrchu a z potočkow řeka ſie zbeře a ſwŷ bichê opiet w moře wbiehne. A tak (str. 39) wzdy tekuc, řeky wzdy magi, odkud by tekly, a moře tiem nepřeplyne, cž w nie wzdy wody teku. Y to widuc a w uklidne myſli diwagic ſe to^{v}, mozem poznati mudroſt Božij.

Geſtit y w člowieku hnutie to dwoge: Gedno wnieyſij ſ mieſta na mieſto, geſto ſwu woli gde, kamž chce, člo^{k}; Aneb hne aneb nehne, kterymž

chti(e), vdem. y tot g̃t pořadê božij mudroſti, ež ſu tak klubowe a přiehby a žily k to^{y} ſpoſobeny tieleſne, zřeyme; A pak wole, geſtoy nezřeyma a netieleſna, Ale g̃t duch, hne tak brzo, který chtie[c] vdem, k to^{y} hnuti spoſobený. Druha hnutij wnitrzs ma wzdy vſtawna w ſobie člowiek. A ta negſu poddana wuoli, Jakož ſrdce ma wzdy ſwoy bieh bez přeſtanie, w niemz zaležie žiwot. Donidž rači ten prwni, geſto wſim hybe, což ſie hybe, a ſam w ſobie nema hnutie y gednoho ani promieny, pan hoſpodin. od ſrdce Pak ma a beře ſwe hnutie a ſwoy bieh krew w žilach po wſê tielu, v wietſſich y w menſich. w pliecech, geſto powietřim ſrdce obwlazugi, dyſie, take g̃t bieh vſtawny. leč bdi lec ſpi člowiek, ti biehowe w niem nepřeſtanu, A nevſtane tiem biehê ſrdce ani zily ani plice. tak g̃t diwnie bozſka mudroſt zpořiedila a naſtrojila!

Druhe hnutie biech řekl to: když roſte nieco a gde v welikoſt z maloſti, Aneb když hyne nieco, ez vbywa ge^{o}. Ktož giny než Buoh ſpoſobil "hnutie" to w přirozeni? Jakož se nic ſamo, což g̃t nebylo, nemohlo vcziniti, takež nemož ſamo ſebe přiwietčiti. A tak y w tom geſt diwna mudroſt zpoſobu božie^{o} vkazana.

Třetie hnutij g̃t, toho nema gine ſtwo- (str. 40) řenie než zwieře niektere, geſto ma duſi a mož niečeho zadati, ač y bez rozu^{y}. To hnutie geſt w te duſi žadoſt, geſto tahne myſl, ač myſl ma ſluti zwieřete y nerozûme^{o}, k niečemu, geſto widi, ſlyſſi, wonij, chutna. Neb liboſt dotčenie toho aneb toho drži w pamieti niekaky iako obraz y potahne ſe žadoſti kakus, hledage libe^{o} a chtie zbyti nelibe^{o}; Aneb když tiem ſwý zwieřecym přirozeňim mny nieco ſobie nelibe^{o}, y potahne ſe k to^{y}, Aneb nieco protiwneho, y kryge ſe toho. diwne ſpoſobenie Božie mudroſti, cž zwiere bez rozumu, newieda, by toto z tohoto a toto z tohoto wyniti mohlo neb gmielo; Awſak ma žadoſt kakus přirozenu, geſto tahne k to^{y}, w niemž zalezi žiwot geho aneb plod ge^{o}! Diwna mudroſt, geſtoy zwieřeti dala oko A tu mocz, aby widielo! též o vchu, též o chuti w vſtech neb o woni w noſe neb čziti rozličnu wiecz Dotčenim tiela, geſto pak žadoſti hyba.

Čtwrte hnutie přiſluſie gen k člowieku neb k andielu, geſto w rozu^{y} czini promienu to hnutie; A což nema rozumu, k to^{y} to hnutie nepřiſluſſie. Neb to hnutij g̃t, když rozû k onom^{y} neb k onomu obratime, A wečas gey iaſniegi ma, weczas potuchlegi. doſti Diwiti ſe w tô hnutij nalezne czlo^{k}, když znamena, coy onen rozû neſtwořeny nad tento ſtwořeny — rozû, Geſtoy vmiel ſwý rozumem tento rozû tak diwnie a wzdy ſprawedliwie vcziniti y pořiediti; Geſto wſech lidij cziny, wuole, myſlenie v prawdie pořiedi a rozûmie; kak mož y ze zle^{o} zlych wybrati dobre, zlý dobre^{o} ze zle^{o} gich nepřiwede, Ale tiem dobrý, geſto milugi gey, gimž diwný ſpoſobê Božij mudroſti wſecko g̃t pomoczno k- (str. 41) dobre^{y}.

Co každa wiecz stwořena ĝt sama w sobie a czo ginu wiecy: Jako co ĝt forma latinie a czoy kwalitas, Dieti tieži. xii. ka^{LA}.

Tehdy take y krafa?

Otecz. Owfem, dietki, tiem, ktož z milofti bogie fe Boha; Gfuli krafnij, pomocz magi k dobreẏ toẏ, aby fie "libili" wiece bohu. ne tiem, cž gfu krafni, Budu wiece libiti se bohu; Ale y tiem, cž y krafu magicz, mohuc fie gie libiti fwietu, wfak netbagi na[d]to, Ale Bohu fwu krafu, geftoy gim dal gi, obietugi wzacnu obiet. A tak libieyfe budu Bohu y lidê, gimž mila ge flechetnoft; Neb zwlafftie ĝt flechetnofti vkazany, mohuc fie libiti fwietu, y netbagi na to pro Boži miloft. A ktož, moha zadati krafy, y nežada gie, netba na ni pro miloft Bozij; take ten nenie nelib Bohu, Ačzt y nema welike krafy, A takey tiem bezpeczniegie od fwietfkych potek.

Ale fnad by tuto bylo o te třeti wieci pomluwiti, gefto take přiflufie, aby krafa byla dokonana; neb fem giž o dwu pomluwil, Abych was ponukl, kak by y w teto poznali mudroft božij. Ta wiec třeti ĝt forma flufna a ta bude tiem flufnieyfi, czim bude ta cztwrta wiecz, gefto krafu dokonawa, s oniemi flufnieyfie dana formie. Ta wiecz flowe kwalitas latinie. A to ĝt každeẏ čichu ono gina a ono gina, to ĝt, cž bude oku libu barwu forma, .t. poftawa gmieti, vch(u) hlas pochotny, nofu woni, vftom take libe neb nelibe. dal Buoh ty pochotnofti, gefto fu take kwalitates; Ale ne po tiech flowe krafne nieco, ale chutne. n(os) ma take fwe, a toẏ take řiekame, cž krafnie neb fkaredie wonie. Dotknutie take ma fwe (str. 42) kwalitates. tiemi take neflowe nieco krafne, ale bude libe neb nelibe dotčenie toho. A tak forma ĝt poftawa takato neb takato; Ale kwalitas ĝt cos, gefto, kdyz čemu přigde, včini to, cž takoweto bude neb takoweto: Jako když bieloft bude dana čemu, to bude biele; pakli czrwenoft, tehdy črwene. A tak wo ginych barwach, gefto oko fudi mezi nimi. A budeli čemu dana pochotnoft ktera, pochotne bude, lečz k vftom lecz k uchu lecz k nofu leč k dotčeni to přiflufie; A pakli nepochotnoft tehdy, nepochotne. Duchowne přirozenie taket ma fwe kwalitates. A tak dufe nebo člowiek fkrze dobrutu duffi, mali dobrotu, dobry bude; gmali ffleclietnoft, flechetny. a tak y o ginem, Gefto když ma to duffe, takowa bude: iako kdyz tato poftawa okruhla neb obdluzna, tlufta neb rowna, Bude biela od bielofti, črwena od czrwenofti. Na to fê fie o tô wzmienil, wieda, cž hrubi w rozuẏ newiedie, coy to; Aby, ktož ma hbitieyffi rozû a čzte w mych kniehach, rozumiel, coy to, gefto forma flowe, A coy kwalitas. Gednot ĝt poftawa a iako obraz A "gefto" druhe, uczini takowy ten obraz neb tu poftawu, cž bude biely neb črny, krafny neb ffkaredy, libu wiecz(i) neb nelibu; neb to dwe take krafu vwodí: poftawa A ta wiecz, cž takowu včzini poftawu. A tak mnoho ge diwanie w tô Božie mudrofti, kak ĝt rozličzne wieci zpořiedila, ez gfu pro rozlične wieci diwny: niekdy cž gfu welike, niekdy cž male, niekdy ez nezname, niekdy cž krafne, niekdy cž piekne, niekdy cž mrzute.

a tak y o mnoho ginê. Ďiwame ſe welikoſti, kdyz co nad obyčey- (str. 43) ne nam wietčzi bude, A take mala poſtawa takymž činê diwna bywa. Wiztez, co ſe zda diwnieyſe: welicyli zubowe v ſlona čili mali oni, geſto mol gimi rucho ſtřiže, Gehoz wſeº ꝑ maloſt geº nemoz oko ſnadnie vpatřiti? Welika mudroſt božie! welikeᵛ tielu y maleᵛ dal hodne udy k letani neb k chodu, ku plawani neb k biehu neb k ſkokô neb k obchodu geº, iakz co chtiel mieti. Dal oči blſe. a tak y o ginych zwieřatech a o gich hodnych udech, w nichz ĝt malych y welikych ſtwořitel wſeº neobmeſkal. Diwame ſe, iako niekterŷ wiece, ež ſu nâ nezname, ez ſu daleko od nas ginde aneb ež malo ĝt rodu toho; Niektere pak wieci ďiwny ſu ꝑ ſwu kraſu, ꝑ ſluſnoſt vdow a ſtran k ſtranâ, tak pořiednie připrawenych a ſgednanych, ež iako by (byl) zwlaſti pilnoſt ſtwořitel přiložil k tiem wiecê. A tak wſe zpořiedil ſluſnie, ez y črni chlupi nad očima na hladke a biele twaři budu ſluſni, A kdy by gich nebylo, nebyla by twař tak ſluſna. A pak take ĝt ďiwno, když co mrzuteho a iako potwořeneº vzřime.

A tak ze wſeº diwanie takŷ wiecê mozê powſtati k ďiwani bozſke mudroſti. Diwny pořad w (p)taciem peřie: w pawowê; Ano to, což k oku zriedlno, ma kraſne lice; a to, coy zakryto, nenie tak kraſno, Aneb coy wezpod iako na ruby. Diwne, ez z tak mnoho peřie bude iako z gednoho poſtawce zſite rucho; ež gedno pero newyroſte dale nez ſluſie, Ale každe dotahne ſweº mieſta, A tak bude w tô mieſtie barwu zřiedlnu mieti, iakz ſe wzdy přirowna k gineᵛ. A pakli ma ptak byti pruhat, kazdeº perka pruzy ſgednagi ſe geden s druhŷ. A to wſe Božim ſpoſobê pochazie, w niemž (str. 44) widime mudroſt geho.

KTERAK WSSECZKO STWOREŇIE TUTO GIŽ SWU DOBROTU DRŽI A VKAZUGE A KTERAK CZTWERYM CZINEM VŽITEK MAME STWOŘENYCH WIECZY, DIETI TIEZI. XIII. KA^{LA}.

Powiez nâ take, co zřeymych wiecy nezřeymu bozi dobrotu vkazuge?

OTECZ. To wſe, coy ſtwořil, dobrotu a miloſt vkazuje; neb pro ſwu potřebu ničehož ĝt neſtwořil. Mohl ĝt byti beze wſeº ſam w ſobie wzdy blaženie; Ale wida, ez mož ſwe dobroty včaſtno ſtwořenie učiniti, kazde podle pochopu geº, ſtwořil ĝt wſe A w ſwe dobrotie držie wſſe. A to, cž wſſe tak řiedi a poſobi opatrnie k vžitku zwlaſſtie ſtwořeni rozûneᵛ, zdali geº dobroty přewelike neukazuge? Ay nebe, zemie, powietřie, hwiezdy, wody y wſe, coy w ſwietie, y bieh čaſow, gimž ſe leta nawracugi, ſtare wieci obnowugi, pohynule oprawugi, wſe k vžitku lidê, wſe dobrotu vkazuge toho, geſto užitka hleda tiem naſſeº!

Čtwerê čzinê vzitek mame ſtwořenych wiecy: Niektere gſu nam tak potřebny, ež bychô nemohli byti bez nich, A tohoy dal Buoh wietči hoynoſt; Niektere gſu nam ku pohodie wietčzi nad pilnu potřebu, ačz bychô y mohli trwati bez nich v přirozeni, Jakoz widime, ez bez maſſa a bez wina a w ſproſtnem ruſe trwagi chudi lide; Niektere gſu, geſto w nich y pohody nehledame;

gine gen, ez ĝt piekno, iako z nowe, biele čieſſe piti neb z miſy ſermizowane gieſti neb w barwenê ruſe choditi; Niektere pak y nad to gſu lidê wzacne wieci, Acz by y pohoda tielu nad pilnu potřebu bez nich byla y ſluſnoſt ſkrowna; wſak ktož ma to, wzacno ĝt ge:ᵛ, Jakož ſu pitie draha, kořenie, kamenie drahe, ſtřiebrnice, zlatice. A w tô ĝt welika Božie (str. 45) mudroſt dobrota vkazana, ez negen ku potřebie pilne dal čzlo:ku potřebne wieci, Ale y nad to. w tô pak mudry gmiel by naywietči užitek, Ktož by newelnul miloſtj k takŷ wiecê, Geſto widi, ez negſu wzacny gſu ſwietu, a k Bohu obratil miloſt A pro Boha nechal toho, w niemž nenie potřeby pilne, gen kakas hrdoſt, a přieliš welike peče na take wieci neukladal; Ale, ač by giž vžiwal ſwieta, aby tak byl, iako by ho neužiwal.

Geſt geſtie gedno, geſto mi ſie widi podobne tomut(o), ďiwiti ſe w ſkutciech Božich, zey to ſpolu tak zachowal, ez y welike wieci učinil y mnozſtwie gich, a wſſe zpořiedil kraſnie a k to:ᵛ wſſe vžitečnie. Wizte, ežt nenie ďiw, kto ďiwa ſe tomuto; Neb widimy to, ež nemož to byti w lidſkych czinech. Chceli člo:k mnoho čeho učiniti, welike to nemoz byti; A pakli chce, by welike° včinil nieco, nebude opiet moci byti mnoho toho. Moc neſtatči na mnoho wiecy rozdielena, by welike wyweſti mohla; A pakli ſe ſnažij k niečeᵛ welike:ᵛ, mnoho toho newywede. Člo:ku ĝt aneb k mnozſtwi aneb k welikoſti ſwe ſnaženſtwie obratiti, k obemu nelze. Piſař ſlowce mala ſpieſnie piſe; Ale, chceli welike napſati ſlowo, wietči praci naloži na to; A czim wiece poſpiecha, aby napſal mnoho, tiem nekraſſie bude piſmo. též podobêſtwie y to bude: ktož chtie welmi kraſne a lepe rucho mieti, netak w niem užitka mohu hledati; Pakli užitka w ruſe chtie hledati, muſſegi w niem kraſy a lepoty oželeti. Ale w ſkutciech Božich mnozſt:ᵉ ſtwořenych wiecy neučinilo ĝt vgmy v welikoſti ani welikoſt vgiala počtu Ani ſpolu welikoſt a mnozſtwie kraſu a ſluſnoſt odgiala vžitka toho, k niemuz (str. 46) ĝt wſſe učinil‸ [to, coy včinil,] ſtwořitel wſe° a ſpoſobce. Takt po tiechto zřeymych wiecech možem dogiti myſli rozu:ᵛ, Ktož chce niekdy od ſwietſke° rozbroge myſl odtrhnuti k oniem w Bohu nezřeymŷ wiecê; Ale ktož ĝt wždy w ſwietſkê trku nepokojê a rozbrogen, ſ tiem nenie p(r)očz o ty wieci rozgimati, Jakož řiekagi, ez nenie třeba we mlynie huſti.

Giž ĝt wypwena troge wiecz zwlaštnie, genž ĝt w Bohu. Tuto giž o gednotie bozske A coli "nam" gie vkazuge. Dieti. xiiii. ka.

Wtiechto rečech, geſtos k nâ mluwil, vkazugeš trogi naywyſſi wiecz w Bohu: moc, mudroſt, dobrotu. giž widime toho ſled w ſtwořeni zřeymem; Ale radi bychô ſlyſeli geſtie, co boži gednotu vkazuge, w čem ĝt ſled toho, ze‸y Buoh geden.

Otecz. Hrubyt chci nayprw přiklad dati, Ež we wſê zřeymem ĝt ſled niekaky trogice w Bohu y gednoty; Ale ſled vzřecz, geſtiey daleko od po-

znanie toho, čzij ğt ſled. vzřiš ſled, ež ğt tu zagiec; ale, neznalli by zagiece dřiewe, po ſledu by nepoznal. Ay vzřiš kteꝛežkoli tielo: kamen, dřewo, ſlûce, mieſiec y cožkoli, tot bude gedno w ſobie; a w te gednotie ğt trogice: tluſtoſt te wieci, dluhoſt a ẛirokoſt. Ale podobniegit ſê vkazal trogice ſwate ſled, Jakož ſê mluwil o tô do te doby.

Y tiezete giz o gednotie božie, ež wieřite, ez Buoh ğt geden. Rozû, hna ſe wtipnie k toᵛ, vzři to, ez Buoh ğt geden ſtwořitel wẛeº y poſobce, geẛto nema počatku ani ſkonanie; Anoy řekl philozof: Nenie dobre mnoho kniezat, .t. w gednô pořiezeni. Protož w pořiezeni wẛeº ſwieta gedine ğt kniežie, A (t)o Buoh ğt. Neb widime diwny bieh nebes, iakož ſem dřiewe mluwil o tô, ano ſe toczie ſycz y onak, (str. 47) Jakož na hwiezdach, na ſlûci, na mieſieci ğt to zřeimo: Ano hwiezdy niektere wzegdu a gſu niektere, geẛto nam nezagdu za huoꝛu nikdy; A niekteꝛe, zagducz ſkuoꝛo, wzegdu po male chwili; A druhe dluho newzegdu, zagduc; A gſu niekteꝛe tâ pod nami, geẛto ſe nikdy neukaži, nikdy newzegdu. Mieſiecz nâ niekdy ſ wečeꝛa wzegde, niekdy z gitra; Ale wzdy tak, ež celu noc ſwieti, kdyz ğt w plnie. lečz ğt nocz kratka lečz dluha, nechybi toho. Diwny bieh wietrow, dẛ(t̕)uow, potokow, řek; y mnohoy w ſwietie rozlicznych tiech biehow, A wſſak nenie zmieẛenie w přiſtrogi ſwieta wẛeº. zgewne ğt, žey we wẛê ſpoſob toho gednoho, geẛto wẛe řiedi. A kdy by od gednoho neſel ten ſpoſob, onen by k gineᵛ tahl a onen k gineᵛ, ež by ten bieh byl zmieẛan a rozdielen. a to wzdy widime, ež ğt wzdy gednoſtainie rozličen bieh nebeſky. Protož gedent ğt poczatek wẛeº a poſobce.

Ale ež rozličnie moz nieco ſluti gedno, znamenayte, kakt geden ſtwořitel, buoh, geden ſlowe. niekdyt nieco ſlowe gedno pro ſhromaždienie; A tak dieme ſtado gedno, ano bude dobytka mnoho. Niekdy ſpogenim nieco ſlowe gedno, Jakož tielo ğt ſpogen(i)e (z)e mnoho vdow. niekdy dieme niečeᵛ gedno, by bylo pꝛo ſwoꝛnoſt a pro ſgednanie neb pꝛo podobnoſt, iakož dieme: wẛecht ğt hlas geden, ano y on y on y on hlas ſwoy wypuſtil. Ale to wẛe nic prawie nenie gedno. Ne takt ğt geden ſtwořitel wẛeº: y w te gednotie wybiehl gt na(d) to nade wẛe, což ğt gedno. Ano duch andielſky kteryzkoli neb kteražkoli člowiečie duẛe prawiegic ğt gedno než ſhromaždienim neb ſpogenim neb ſwoꝛnoſti neb podobnoſti; (str. 48) Ale gedno ğt w bytſtwi ſweº gednoſtayneho přirozenie, ež nemoz to gedno w ſtrany byti [byti] rozdieleno, neb ſtran nenie W hromadu ſpogen(i)e. A wẛak nad andielſky duch geden, nad tu gednotu, geẛto (ji) duẛe ğt gedna, wiece buoh a prawiegie geden; neb wždy tyž, tež A takež ğt bez promieny; Ani ğt te poſoſſnoſti, By mohla ktera geᵛ promiena přigiti A ginak gey učiniti. Protoz Buoh ğt wzdy to gedno, iakž ğt a coz geſt, a naywyš gedno w ſwê Bozſtwi. Takež, by bylo to ſlowo w obyčegi, nadgednieyẛi ğt nad to nade wẛe, co kdež ğt gedno. A ta gednota, geẛto gij Buoh geden ğt w ſwê bozſtwi, ğt nade wẛe gednoty; Neb ona buoh ğt. a nenie w Bozſtwi gine Buoh, gine gednota geº; Jakoz nenie gine mudroſt geº nebo mocz neb dobrota a gine on; Neb gine, ež geſt, a gine, ež buoh geſt. A tak y o ginê o wẛem, což moz v prawdie byti o bohu řečeno, kakžtkoli to wzdy znam, nemohu tak, iakz ğt, o Bohu řeci, neb newymluwny ğt. Wẛakt mluwî, iakz moha, za to mage, ez ſię nedielim vmyſlê od cieꝛkwe ſwate, Jakož křeſtianẛti

miſtři mluwie o Bohu, od nichž ſê ſlychal to, což piſi. A takt řku geſtie: Takt ĝt Buoh geden, cž wſe, geſto geſt, ginymi gedno (jest) gednotami, nez Buoh ĝt geden. Přirownaſli k gednotie Božie, nebudet gedno; Ale, připodobnaſli, tehdyt bude. Neb Buoh gediny ĝt bez wſie pꝛomieny podle bozſke° přirozenie a gine každe ſtwořenie ĝt pꝛomienno w ſwê přirozeni. Radt bych wâ vkazal, dietki, kak ĝt Buoh bez wſie promieny; Ale prwe by muſyli ſrozumieti, kolik čziny mož wiecz niektera promienu wzieti. Neb, kdy (str. 49) by to˅ srozumieli, tužt bych vkazal, kak tiech promien y gedna w Bohu nema mieſta.

Trogi wiecy neb trogî obyčegê gine wieci sie mieniſ, Ale Buoh sie gimi nemož promieniti. Dieti tiezi. XV. ka^la^.

Powiez nam to, mily tatiku!

(O)tecz. Trogim czinê bywa promiena, w kterež kdy wieci ktera bude: Gedniem, když mieſto promieňi; Druhŷ, když pꝛomieni poſtawu; A třetim, když čas pꝛomieni.

Mieſto včini pꝛomienu w niečem, když bude hnuto nieco s mieſta na mieſto, ež gindc bude, nez ĝt bylo; a wſak to bude, coy bylo. Ale cž ginde wzaloy promienu, kdyz, coy, ginu poſtawu bude gmieti, než ĝt gmielo, wietſe bude neb mêſe; Aneb čimžkoli ginak bude neb ginakowe, než ĝt bylo, Ač tez oſtane aneb tudiež, geſtoy bylo, wſak ĝt wzalo promienu. Třetij ꝓmiena (s) tuto dwu pꝛomienu bywa; Neb čas ničehož nemieni, gen to, geſto w poſtawie aneb w mieſtie promienu wezme. Neb takowŷ wiecê mož řečeno byti: taktoy byla neb takayto, Aneb bude takto, bylay takto, Takto dawno ĝt, iakz tak ĝt, takto dluho tak bude, Bylay tâto. z toho možte w rozû wzieti, cž to ĝt nepromienne, Gehož nepromieni ani mož promieniti mieſto neb gina poſtawa, nez ĝt; A když to dwe promieni w čem naučeni, tehdy ani čzas. A to gediny ĝt ſam Buoh. Ež nemieni mieſto Boha, toy ſkrze to, ez Buoh ĝt wſudy; A což ĝt wſſudy, na kazdem ĝt mieſtie; A což ĝt na každem mieſtie, kakz by pohnutie mielo s mieſta na mieſto?

A ež buoh weſſken ĝt wſſudy, tot mož rozličnie byti vkazano: Nayprwe tiem (str. 50) podobenſtwî, cž duſe, geſto ku obrazu Božie˅ ſtwořena a ĝt te gednoty, cž nenie z ſtran ſpogena, iako tielesna wiec, geſto(j) wſeczka we wſê tiele a w kazde ſtranie tiela wſeczka. Neb to widime: kteꝛažkoli ſtrana tiela bude y gedinym gehly vbodenim uražena, wzwie to duſe, včzige, neb ĝt wſudy we wſſech ſtranach; By kde nebyla, tu by boleſti neučila. A když to tak ĝt, tehdy Buoh, pan ſtwořitel wſſe°, owſem ĝt wſudy weſken, wſe s ſebu naplnige; Nenie tak ſužen, by gen byl w niekterê mieſtie a wſudy nebyl. A tak ĝt y w pekle. Pakli die le lektor (sên neb) onen: moczy ſwu ĝt w pekle, (řku:) Mily lektoře! dotiež ſe miſtrow: Geſtlit co gineho Božie mocz w bohu nez byt božij, geſto ſlowe eſſencia? A kdey, by nebylo prawdy? Neb, ač kde nebylo by prawdy, ale toy prawda, cž nenie tu prawdy. A tak ani mož byti pomyſleno, by [by] nebylo wſudy prawdy. to take wecech ku podobenſtwi.

Wiediet, ežt ĝt Buoh gina kakas wſie prawdy prawda, nad tu pꝛawdu, geſto ĝt ſled wrchnie prawdy. A tak řku: Buoh ĝt wſudy, Jakož duſe ĝt wſudy w ſwê tielu; Ale duſſe ĝt s tielê člowiek geden, když tielo žiwi a ĝt w tielu. Netak ĝt buoh w ſwietu, Ginak buoh ſwiet naplnige, ež ona drži tielo a tielo gi; A buoh ſwiet ſebu naplnige, Ale ſwiet nedrži boha, A buoh ſwiet drži. A tak Buoh ĝt wſudy, Ale nic ĝt geº. neobchopilo.

Druhe, ež Buoh ĝt wſudy, tiem mož byti vkazano, ež wſudy gſu ſkut[k]ci božſke moci, mudꝛoſti y dobroty; Wſudy widime to, gehož by nemohla mocz gina než božſka. A Buoh geſt ſwa mocz; Nenie buoh gine (a j)ine (str. 51) mocz gcho. A tak y o ginê. A kakzkoli když kral poſle ſwu mocz protiw nepřatelô, potepeli geº moc nepřately, diegi: kral pobil aneb co bud takowe. Wſak nenie to tak wlaſtnie powiedieno, iako když řku: ez buoh to učinil, když to učini niekto, ne buoh gſa. Neb což kto čini, ktery ſkutek, to buoh ſkrzen čini. od te ſie diege ten čzin prawdy, geſtoy wſeho prawda. Aby to tak bylo a to tak, to p̃wda čzini z tohoto toto a z tohoto toto. Ale wiz, kto co proč čini, kterymli vmyſlê: zlymli či dobrŷ; Nebt to wſe rozſuďi p̃wda A to učini, ezz zle zlym bude odplaceno a dobre dobrym. A pꝛotožt řku: wſudyt ĝt prawda ta naywyſſie, geſto Buoh ĝt. Ale ſnad diete: když ĝt byt bózſka nebo bozſtwie tak gedna wiecz, ez ſtran nema A nemož byti rozdieleno, kak moz byti na kazdê mieſtie, zde y onde? Diwnet ſe to zda a nepodobne, když chceš o duchu myſliti iako o tielu; Ale wezmi w rozũ, ež pro gine ĝt tielo nerozdielno a pro gine duch. Tielo pꝛoto nerozdielno budc, když by take maloſti bylo, ež by nemohlo byti rozdwogeno. A tak tielo kterežkoli, kamene neb dřewa, w najmêſim drochetku, ač ſkutkê nemoz byti pro drobnoſt rozdieleno, wſak myſl w ſobie mož to na dwe rozdieliti a každu ſtranu opiet; takež wſe, czož mož, ež ĝt tielo, neřku okê widieti, ale myſli pomyſliti. Ale duch ne pꝛo maloſt ĝt nedwogit, Ale pꝛo gednotu bytſtwie ſweº. A tak ten duch naywelebnieyſi, ſtwořitel a poſobce wſeº, nedwogit ĝt owſem, w ſobie geden ĝt a wſudy ĝt, neb Buoh geſt. w každê gſa mieſtie, nikdiež nenie obkličen, wſſey ſebu naplnil a wſe drži, (str. 52) a geº nic nedrzi ani ſebu zamieſtknalettereº mieſta. A když ĝt w každê mieſtie, promieny s mieſta na mieſto nemož mieti. A ež nedrži geº y gedno mieſto, nenie, by ktere gî mieſto bylo zamieſtnano. Ano když ma myſl‸ĝt‸na kterê mieſtie, ez myſli ſnad iablko neb hleďi na nie, čili ĝt ma myſl neb moy zrak zamieſtnal mieſto na tom iablku? zdali by y tiſic[h] ginych nemohli pꝛoto, ež ia na nie myſlim neb hledim, take na nie nemyſliti neb nehledieti? A Buoh ĝt nad to.

Nenie w Bohu promieny, Jakož w nassich postawach bywa. Dieti otcze tiezij. Ssestnadsta kapitola.

Powiez nam take nieco o tô, kudy to gde, ez w Bohu nenie druhe promieny one, geſto w poſtawie bywa?

Otecz. To, geſto w poſtawie promienu beře Aneb ſie mieni přibytkê aneb vbytkê aneb ež ginak ona bude wiecz, nez byla dřiewe Aneb gine — Ničz toho Boha nedotiče w bozſkê ge° přirozeni.

Ež nema přibytkê promieny, tak mož byti vkazano, ež to, geſto roſte a přibywa ge°, beře wſe odginud, odniekud nieco, gehož g̃t nemielo; Neb y žadna wiecz nemož "z ſebe wzieti" toho, gehož nema. Odkudž by pak wzal co ſtwořitel wſe°? Protozt neroſte, nebeřet w ſie nicz odginud, aby tiê byl wietči: takt g̃t wzdy w ſwê přirozeni bozſtwi, iakž naylep g̃t byti. vbytit ge° take nemoz, byt meni byl; Neb tak g̃t geden, ez ſtran nema, by mohla ktera byti od nieho odlučena; A což by w vbyti mohlo od nieho byti oddieleno, to by byla ſtrana ge°, když byla w ſpolku ſ nim dřiewe. A protož buoh nemož ſ[i]ebe meni byti, gſa w ſwem Bo[h]ſtwi; (str. 53) Neb naywyš dobře g̃t A lepe g̃t tak býti Bohu welike^{v}, Až by ani mohl meni byti, nežli by mohlo vbyti ge°.

Ez ſie take w gine buoh neobraťi ani ginak bude neb ginakowe bytſtwie ge° nebo bozſtwie, Rozomieyte (tak), ež gine g̃t tieleſne wieci wzieti na ſie Neb w (sê) tu promienu a gine duchu; A buoh g̃t duch, ale ne tielo. Protoz nenie třeba mnoho mlu^{ti} o tô, kak tieleſne wieci beru tu promienu, abych vkazal, ež te promieny nenie w Bohu; Ale ukažit, ežt y te promieny nebywa w Bohu, geſto bywa w duſi člowieczi Neb w andielſkê duchu. A wſakt muſy kratce dotknuti o tieleſnych wiec(i) promienach, aby tiem lepe byli duchow promieny od tieleſnych rozeznany.

Tiel promiena w tô zaleži: když gich ſtrany budu ſloženy ginak než byly, Aneb když w tiech kakowychs wiecech neb w niektere z nich wiec tieleſna promienu wezme, geſto mož to (skrze) oko nebo vcho, nos neb vſta aneb dotčeni zwieřecym přirozenim byti rozeznano; Aneb w niekake ſwe tayne moci neb ſyle neb trpnoſti.

A duchu promiena zaleži we dwê: w znani Nebo u widieni, tot za gedno beru, A w tô, geſto myſl trži niektera žadoſt, geſto latinie ſlowe affectus. I tak, když myſl bude wečas weſela, wečas ſmutna, weſeleiſi neb ſmutnieyſi; A tak y w ſtudu y w miloſti y w czemzkoli takowê promienu beře aneb moz wzieti, mozli byti weſeleyſi, milownieyſi niekdy nez niekdy? A tak řku y w ginê, což by menie neb wiece myſl tržalo. A druha promiena w duchu w tô zaleži: když bude mudřeyſi, wzwie nieco, geſtoy dřiew newiedicla, Aneb iaſniegi bude rozumieti. (str. 54)

Kak gſme poddani tiem promienâ, to widime. A andiele, ač negſu w hubenſtwu takych promien, Ale mohli by byti, kdyby blaznoſti negmieli vſtawne z toho, ež ſie přidržię te wrchnie prawdy; Ale kdy by ſe s prawdu chybili,

we zlu by promienu vpadli, iakož ſu w ni wpadli andiele od prawdy Božie odwraceni. A myſl naſe take promienu beře, když včini člok nieco, gehož pak želeti bude; Aneb když chce niečev, genužto ĝt dřiewe nechtiel.

nic tiech promien nenie w bohu; Ani ĝt Buoh poſoſſen k tov, by ſe mohl od blažnoſti w hubĉſtwo hnuti, Jakoz ſe andielô ſtalo, geſto ſwoy vmyſl od nieho hnuli, gĉž ĝt wſech blažnoſt, ktož ſtogi w niem, držiet ſe ge°; neb Buoh ne odginud ma ſwe blaznoſti, Ale ſam s ſebe. A cž ta promiena neſpada na Buoh, Jako gi gmiewa myſl člouieči, to gde tudy, Ež buoh ĝt ta naywyſſie mud°ſt, Ez nikdy nicz neučini neřadnie, By potô žel bylo gev; Anizt kdy chce co gine°, gen to, což wzdy chtiel od wiečnoſti. Protoz wzdyt ĝt nepromienna wuole ge° a liboſt ge°: Nežele minule° ani vmyſla ſwe° w gine mieni, než iakzž ĝt vmyſlil od wiečnoſti.

KTERAK BUOH NIC NEŽELE, COŽ DOPUSTI ANEB MSTIE NAD ZLYMI, A KTERAK NENADARMO MODLIME SIE GEV, DIETI TIEŽI. XVII. KALA.

O Tatiku! zda chybaš toto, zda nepomniš, Ež piſmo ſwiedči, Ež buoh, wida, ano wſeliky člok ſtaw ſwe° přirozenie poruſil w žadoſti ſmilne° zapalenie, kromie toho gedine° s dietmi ge°, Gehož pak zachowal w korabie od potopy, geſto přepuſtil na weſken ſwiet, Řekl: Žel mi, ež ſĉ včinil czlowieka? Druhe, kdyz buoh toho, coy (u)myſlil, nepromieni, čemu by bylo mo- (str. 55) dliti ſe?

OTECZ. Nebludimt, dietky, řeči tuto od naučenie ſwate° piſma křeſtianſkeho a otcow ſwatych. Protož znamenayte to, cot řku. Neželet buoh, nepyčze w ſwe vtrobie ničehož, coy včinil; Neb ĝt wſe w naywyſſi mudroſti, w nayplnieyſie opatrnoſti včinil, wſſe, coy včinil. A wieda prwe, než ĝt vczinil, kak co wygde, Ani Buoh zele w zamuceni myſli ſwe, Acz kto čini protiw niemu, Neb neſkodi bohu zloſt y gednoho. A budeli kto protiwen bohu, tak geho moc a ſprawedlnoſt ozdobuge, když da hodnu pokutu ſwŷ ptotiwnikom, poraze ge, iako mocnu dobrotu a miloſt geho, když da radoſt a vtiechu ſwŷ zwolenŷ, ſwŷ milŷ. A k tomut řku, iakožto učie a řku otci ſwati: Ez piſmo ma obyčeg pro lidſku hruboſt, cž čaſto die o bohu což bud podle lidſke° podobenſtwie, Aby hruboſti lidſke vwedlo boha w pamiet a vmyſl, geſto, v plne řkuc prawdie, netak ĝt to w bohu, Ale niekakŷ podobĉnſtwî. A tiem činĉ tuto die Buoh w piſmie: žel mi, ez ſĉ včinil čloka. A tež řiekagi: Buoh ſe rozhniewal nebo hniewa. Neb piſmo tu řeči a tiemi ſlowy vkazuge pomſtu božij, cž tak chce mſtiti zloſti nad zlŷ člokĉ a ſeredný, geſto nedrži řadu ſwe°, iako by žel gev bylo, zey kdy učinil člouieka. Ale Buoh w ſobie w vtrobie ſwe neželet, nehniewat ſe iako my s ſwu nechuti; Ale pomſti zloſti, iako by ſe hniewal, iako by pykal nebo želel.

O druhĉ, geſto diete, ptoč by ſe bylo modliti, kdy by Buoh vmyſla nikdy nepromienil, Řkut, cž ſe ge potřebie wždy modliti. A božie ĝt to

uſtawenie. Neb ta počeſt (str. 56) od nas na Buoh ſluſſie, onž g̃t a od niehož nā gde wſe naſe dobre A, ač pro ſwu dobrotu, w niež g̃t vmyſlil od wiečnoſti dobre naſe učiniti, giež w niem miloſrdnieiſe neučini modlitba naſe, Čini nā buoh dobře; wſak mame ſe modliti, mame ſwych potřeb od nieho proſyti. Neb, ač ne pro modlitbu naſi, Ale, iakož ſem rekl, pro ſwu dobrotu čzini nam dobře; wſak to čini ſkrze modlitbu naſi a ſkrze proſbu takež modlitba naſe ceſta bude, po niež gdu k nam od nieho ge° rozličná dobrodienie. Ačzt nam g̃t to dati, což nā dawa, před wieki vmyſlil; wſak tak g̃t vmyſlil dati, iakož dawa, Abychô, proſiec, modlec ſie, zaſlužili wzieti a hodni byli darow ge°; A myſl naſe a zadoſt naſe Aby, w modlitbach ſe roznieccgie, wždy tahla ſie k nie⁽.

Kterak opiet trogim čzinem gest promiena w poznani lidskem, Genž gie v bohu nenie, Dieti tieži. XVIII. kapitola.

Geſties nā toho nedopowiedieł, ez te promieny buoh nema w ſobie, geſto z znanie přichazie duchô lidſký neb andielſký. o tô take powiez nā nieco.

Otec. Trogim činē g̃t promiena w poznani naſem: Niekdy bude wietči, než bylo; Niekdy menſi; A když gedno po druhē pozname a w myſl wezmem, geſto, ač ſme znali, ale w myſli ſme nemieli, Aneb gmiewſe, opiet z myſli wypuſtili, takey to promiena. A ta třetie, poznanie gednoho po druhē, bywa geſtie cztwerē czinē: Gedna w tô promiena, ez wečas gedno a potô gine w myſli mame, neb wſe° ſpolu držeti myſl naſe nenie doſpieſna. Druha g̃t promiena, cž gednu wiec w myſli ma(m)e, a wſak wečas wedle teto wieci gegie, wečas (str. 57) podle teto. Neb myſl naſe wſech takych wiecy ſpolkem neobſiehne: Jako buoh bude nieko⁽ w myſli, A wſak niekdy gen podle toho, zey mocny, niekdy žey mudry, niekdy zey dobry; a tak y o ginē. Třeti promienu čini mieſto, když wečas tamto a wečas tamto myſleňim budē. Neb nagednu, w tuž chwili by na wſech mieſtech myſl naſe byla neb y andielſka, hrubay k to⁽, kakz buoh hbitie bude a brzce zde y onde. Čtwrtu promienu čas čini w myſlech naſich, když to[y] niekdy, geſto bylo, a niekdy geſto g̃t A niekdy geſto bude, myſlime. Neb take myſl naſe tiech tři ſpolu čaſow neobſiehne. y tiem czinē promienu čas czini w naſij myſli, Když myſlenie to, g̃t(o) mame w niekteru chwili, opuſtime a potô gine wezmem; Neb gednoho myſlenie my nemamy wzdy. A kakžkoli andiel, gſa ne ſam w ſwe wiečnoſti, ale w Boži, ne wſech ma tiech promien iako my, gſue v wrtkem čaſu; wſak ma niektere A, kdyby nebyl w božij blazene wiečnoſti, mohl by gie gmieti podle ſwe° přirozenie.

Ale Buoh g̃t nad to nade wſe wyſel. Ten w ſwē zna(ni), w ſwē wiedieni nema tiech y gedniech promien. Neb geho znanie, ge° wiedienie nenie gine, gen ſam on; Poznanie ge⁽ nepřibywa, neb plne ma wſe°. A tak moz čeho neznati neb newiedieti ten, geſtoy wſe ſtwořil, wſe rziedi, wſe drži, wſey proſel a g̃t při wſem? vbyti take nemoz poznanie ge°. Neb, iakož ſē to giž mnoho-

krat řekl, Nenie gine on a gine to, ež zna. A tak ge° nevbywa, řekl ſê to dřiewe. Ani ma tiech pꝛomien iako my, Geſto wečas toto, wečas takto mame v myſli a wečas tamto; wečas při minulem, we- (str. 58.) čas při buducim, wečas při tom, geſto ĝt, myſl ſwu mame. Neb on wſe ſpolu gedniem widienim wiďi, co ktere ĝt, kak ĝt, kde ĝt, kdy geſt; Ne, by gedno wida, w tu chwili nechal druheho, Ale na wſe ſpolu zrzij iako na gedno a na kazdu wiecz iako na wſe. A widi tak bez pꝛomieny: Noweho nic nepřigde widienie ge° ani kdy mine co; Widi to wzdi widienim ſwŷ gednoſtaynym, kdy co ma byti, kdy geſt a kdy mine.

Poklada Hugo k to taky přiklad, řka: Kdy by weſken člowiek byl okem a nebylo mu gine byti a gine widieti, ale též, kamž by ſie kteraXk wiec hnula: zaň, predeň, na ſtranu, před nim by byla A on bez pohnutie gednoſtainŷ wiďienim widiel by gi. Ta wiecz by ſla, ale to widienie ſtalo by. Tiemt podobenſtwî ĝt w Bohu wiďienie minulych wiecy y tiech, geſſto gſu, y buducich bez promieny; Ale w tiech wiecech ĝt promiena.

A pakli kam z tiechto řečzi, geſto s wami mluwî, zagdete, gemuz nemožte rozomieti, doplnte ſylnu wieru a na me reči, aczt gſu y prawe, ſe neobraceyte. Neb ſnad gî nemozete rozumieti, cot ia mienim, A včte ſe, ku proſtŷ ſlowô wieri křeſtianſke wzdaduc poklonu ſrdcê Bohu a řkucz: O wyſoſti bohatſtwie a vmienie bozie°, kak gſu neſtihnuti ſudowe ge° a ceſty ge°! A na tom bud o tô doſti.

Giž tuto wyprawuge o trogici swate, genž ĝt troy w osobach a geden w bytu. Dieti tieži otcze. Dewatinadsta kapitola.

Přiwedls nam w rozum, ež geden geſt buoh; Ale když wieřime, ez ĝt buoh w trogici, Radi bychô ſlyſeli o tom, (kterak jest) w trogici počet; A(no) w tô, coy prawie gedno, (str. 59) nenie počztu.

(O)tec. Prawie ſte řekli, ež w gednô nenie počztu, ale počatek počtu ĝt geden podobnoſt toho iakoy w Bohu to co ſê řekl vkazuge Ale ne by owſem takež bylo Ež geden ĝt počatek počtow. Ale chcit podle S° bernarta řeci naučenie. Myſliteli zwlaſtie o oſobach neb mluwite: třit gſu, počet ĝt tu: ginyt ĝt Syn, giny otecz, giny duch ſwaty; Neb otec nenie ſyn aneb duch ſwaty, Ani ſyn ĝt otcem neb duchê ſwatŷ, ani duch ſwaty geſt ſynê neb otcê; Ale oſobnie ĝt otec otcem, Syn ſynê A duch ſwaty ſwatŷ duchem. A pakli o bozſtwi mluwite neb myſlite: Gednot ĝt wſech oſob tři y každe z nich zwlaſtie, Neb každa oſoba buoh ĝt plny a wſecki tři ſpolu geden Buoh ĝt, w gehož gednotie bozſke nenie počtu ani ſtran kterych.

A pꝛotož wieřte a wyznawayte, ež wieřite, ač y rozû nemoz zde doſieci toho, Ež trogice ĝt w oſobach boha gednoho A w bozſt° ĝt gednota, w nijž gſu tři oſoby wlaſtnie, kazda magic w ſobie ſama žiwot wiečzny. kakzkoli ſyn wzal ĝt (počátek) od otce A ſwaty duch od obu pochodi, wſak ma ſyn wſichnu plnoſt tiem vrozenim z otce newymluwnŷ A takež duch ſwaty tiem pochodê.

A w pokoře wier(u)u zaſlužite, ez to vzřite a w radoſtnê duchu Diete s Žaltařnikê, přičiniec taž ſlowa, Jako bieſe ona kralowna řekla, widuc mudroſt ſalomunowu: Jakož ſme ſlyſeli, tak ſme widieli w mieſtie boha naſe⁹ A geſtie nad to; neb y polowice toho nã ĝt newyprawcno, coy chwaly geho.

TUTO KLADE PODOBENSTWIE, PO ČEM BYCHÔ SNAZE MOHLI POROZOMIETI A TAK (str. 60) WIEŘITI O TROGICI SWATE. DIETI TIEŽI. XX. KA^{LA}.

OWſem wieřime, ež to tak A, ač bychô nic to^{y}, kak ĝt, nerozomieli, wſak mame wieřiti; Neb wieme, zey pſano: Newieřiteli, neſrozumiete. A wſak nuti miloſt ku poznani toho, Gelikoz moz poznan byti, Gehoz wiera, zey take⁹ milowanie hoden, vkazuge.

OTECZ: Když to tak ĝt, ež ĝt z miloſti milo myſliti y mluwiti o Bohu, Gehož ĝt nelze tak, iakož ĝt, wyp̄witi, chwalim to. A protož geſtiet chci o te newyprawne trogici ſwate pomluwiti A, iakž moha, vkazati, kde by ſe zdalo nayhodniegie ďiwati widieni to^{y}, tak welike^{y}.

Bycht řekl: w andielech ſwatych, geſto w piſmie ſlowu podobnoſt boži. tit gſu doſti daleci nã ku poznani; Ale die o nas piſmo, ež ſme obraz trogice ſ^{te}. ſie před ſebu mame; w ſobie, w obrazu božiê, Jakož mozem, opatřime boha. Ale nemniete, byt obraz boži byl člo^{k} pro podobnoſt tielê k Bohu, Ale pro myſl ſwu, pro duſi ſwu ſlowe weſken člo^{k} obraz boži, Jakož pro napſanie obraza niektere⁹ y ta dezka ſlowe obraz, na niež ĝt napſan ten obraz prawy trogice ſwate, kdež ĝt w nas co naydoſtoynieyſie⁹ A nerowne ĝt duſtogêſt^{e} duſe naſe nezli tiela. Protoz w duſi zrzem, geſtoy gen gedna a ma ſwe tři moci, Ež ĝt každa gina nez dwie onie: Myſl, Rozũ a Miloſt. Myſl kaks, iako by rozũ z ſebe vrodila, A pak miloſt gde y od myſli k rozu^{y} y od rozu^{y} k myſli. Myſl zna ſe a miluge ſe, Aniž by mohlo milo myſli byti, ež ĝt, kdy by neznala ſebe. A když zna ſe myſl, ež ĝt, a miloy gy, ež zna ſe, (str. 61) [A] když znaſe myſl toy wſe člowieči duſe A w ňij ĝt ta trogice: Myſl, znanie a myloſt. w tô obrazu trogice ſwate Porozomieyte, iakž možete, one nad to wyſſij trogici w bohu y to znamenayte, kakt ka^{AK}s ſkrytie myſl z ſebe znanie roďi; neb myſl, myſlecz ſe, znanie iako roďi z ſebe; A pak bude miloſt z obeho toho pochoďiti, ež miloy myſli, ez ĝt a zna ſe. A takež y znani ĝt milo, ez zna ſe, a y ta gie myſl mila, geſto zna, ež ĝt. A znanie nic menſe nenie než myſl, Neb iakož ĝt myſl, tak zna ſe; Aniž ĝt miloſt menſi myſli a znanie toho, Neb tak mnoho myſl miluge ſe, iakoz ĝt a iakoz zna ſe. A opiete: Myſl ĝt w miloſti, když pamiet ĝt, ež miluge, neb myſl ĝt pamiet A miloſt ĝt w pamieti, když ĝt; A take w znani ĝt obe to A znanie ĝt w tô každê. Ay kakt ĝt diwnie trogice kakas w duſi naſſie w diwne kakes nerozdielnoſti, a wſak w niekakê rozeznani!

Ale wſak nad tot ĝt wyborniegie trogice ſwata, geſto ĝt, wie, chcze wſe nepromiennie. A w teto niekake podobnoſti welikay geſtie nepodobnoſt, Ano

naſe zrcadlo g̃t k naſe^{v} obrazu včinieno; A wſak, ač g̃t w niem naš obraz a podobnoſt niekaka k nâ, wſak geſtie tak nenie naš obraz, iako my gſme. takez y mezi bozſku welebnoſti a mezi duſi naſi, w niez geſt obraz boži, rozumieyte, cž nieco g̃t tu podobnoſti, A wſak g̃t mezi tiem nepodobnoſt. Neb buoh ſtwořitel (a) duſe ſtwořenie, Buoh nepromiêny a duſe promienna; Ano take pſany obraz neb wyřezany ma k nâ niekaku podobnoſt, ale wietči nepodobnoſt. A to tak držte bez pochybu o ſwate trogici, Ež buoh w ſwe moci wzdy g̃t v wiečnoſti bez počatka a nikdy g̃t nebyl bez mudroſti. Wždy(j) (str. 62) Božſka mudroſt w Bozſke moci A wždy z nie gde ďiwnŷ božſkŷ vrodê A wzdy g̃t wyſla w plnoſti božſke. A netak wyſla, by wzdy neſla; A netak z nie wzdy gde, by wzdy w ſwe w plne dokonaloſti (nebyla). wzdy ſe ta wrchni mudroſt rodi z te moci wrchni a wzdy g̃t dokonale vrozena. Moc ta wſemohucie, geſto rodi, otec g̃t; a mudroſt naywyſſie neſtwořena, Ale od otce urozena g̃t ſyn. A wzdy wiečny g̃t ſyn, wiečny otec, wzdy otec w ſynu a ſyn w otci, Syn s otcê A otec s ſynê; a wzdy gde y wyſlá g̃t rowna miloſt od otce y ot ſyna, nic menſı, nezli g̃t ſyn nebo otec.

A, iakožt wzdy řiekâ, Což ſlyſite neb čtete, Geſto nemozte to^{v} rozomieti, doplnte wieru, [A] tak y tuto: Ez otec y ſyn y duch ſwaty g̃t Buoh geden w te nedielne ſwate trogici, w gehož gmenu křeſt ſme wzali. A o tô take opatrnie myſlte, ež řku moc bozſku, zey otec, a mudroſt zey ſyn A miloſt že duch ſwaty. Diet S^{ty} Aug^{9} w třinadctych kniehach zpowiednych, cž to nenie wyřeci ſnadne Ani ſnadne g̃t to myſliti, protoli tre g̃t tâ trogice, kto die, by nebylo tiem y gedniê činê? A kto ſmie to wyřeci drzie a kwapnie, by to takŷ bylo wſie wieci niekterŷ činê? y die pak S. augg^{9}: wyznay ma wiera a rci panu bohu ſwe^{v}: Swaty, Swaty, Swaty pane boze moy, w twê gmeni gſme křtieni: otče y ſyne y duſe s^{ty}! A to wieřte, to wyznawayte: Wſemohuci otecz, wſeô^{ci} ſyn, wſemohucy duch s^{ty}; A wſak ne třie wſeôhucij, ale geden wſemohucy. A tak y o wſê o ginê: O mudroſti, o dobrotie y cozkoli mož o bohu řečeno byti, geſtoy byt ge^{o}. Neb iakyz otecz, takyž ſyn, takyz y duch ſwaty; Ale wſak wlaſtnoſt g̃t otcowa, zey ſyn od nieho vrozenŷ tiem newyprawnŷ; A ſynowa, žey vrozen od otce; a ducha (str. 63) ſwate^{o}, že od otce pochodi y od ſyna.

KTERAK MAME GIŽ WIEŘITI W TROGICI SWATU A TAK W BOHA GEDNÔHO; A KTERAK W SYNA GE^{O}, JHEZU KRISTA, NAROZENE^{O} PANA NAŠE^{O}, BOHA A CZLOWIEKA, DIETI TIEŽI OTCE. XXI^{A} KA^{LA}.

Swaty Auguſtyn w kniehach o ſwate trogici čaſto vkazuge, Ež ma wzdy Buoh hledan byti. A ktož hleda aneb tieže takych wieci, geſto k bohu přiſluſiegi, toho y geden nekara zprawnie, když, pewnie a twrdie drže wieru, chtiel by z miloſti, gelikož mož, doſieci rozumê toho, což wieři. Ale ktož mni, by rozomiel, y bude to giſtiti, zey tak, ano tak nenie, toho sp̃wnie kara. Y wieřime w otcze y w ſyna y w ducha S^{o}, w gednoho boha w gednom

bytſtwi, w gedne welebnoſti, Ale žey w niem tiech tři oſob rozeznanie A tak g̃t w niem trogice ſwata. A wſak z tiechto pomluw, geſto mame mezi ſebu, nieco ſe chyta rozũ, geſtoy to bylo ſkryto dřiewe A, ač nemož wſeho toho ſezřieti, kak g̃t, wſak widi což tož A widi, kak nenie. A toy doſti welika poznanie ſtrana: poznati, kak Buoh nenie A co nenie a nerozuͮ ſweͮ srozumieti. Protož, cot može̊ ſrozumieti z twych pomluw ſ nami o Trogici ſwate, lepe y twrze wieřiti bude̊ y tomu, gemuž [gemuž] nemože̊ rozomieti, Jakož na prwe hodinie hlaſnie piegi knieži to popſanie wieri, řkuc: „ktožkoli chce ſpaſen byti, dřiewe wſc° potřebie g̃t, aby držal obecnu křeſtianſku wieru,“ to magi za prawidlo. Ale ež tu po vkazani, kak o ſwate trogici ma wieřiti, ktož ſpaſen chce byt, Take g̃t w(y)rceno, ez g̃t potřebie k ſpaſeni, Aby take wieřili (str. 64) w člowiečenſtͤ narozenie ſyna Božie°, pana naſe° Jhũ X̃a: Pomluwž ſ nami take o tô tak divnem narozeni w člowiečenſtwi pod čaſẽ wiečne° ſyna Božie°, Geſtli co w bohu ſkrze to nad trogici, Stalali ſe g̃t w bozſtwi tiem ꝓmiena ktera?

Otecz. Twrdych wiecy tiežete; Ale to držte, ač nemožte y rozomieti, ež niekterež z toho neſtaloy ſe. dřiewet ſê wâ to ukazal, ež buoh g̃t owſem neꝓmienny, wzdy tyz, tež, takež g̃t w ſobie gednoſtaynie. Ač g̃t w ſwu oſobu ſyn boži člowiečenſtͤ' přigial, wſak tiê nenie promieny w bozſtwi ge°. To, geſtoy, nebyl přigial; Ale toy, coy byl, oſtal. nediwte ſie, ač nerozomiete. tot g̃t naywietči ſkutek ſwate trogice, Naywelebnieyſi ze wſech včinkow. kratekt g̃t iazyk to wymluwiti, tiež(k)o pero to wypſati A medl zrak rozuͮ to ſezřieti; Ale wiera dopln, ez to tak g̃t moci, mudroſti a dobrotu naywyſſie°. Ač g̃t gediny ſyn wiečny otcow člowieczſtwie přigia(l), ſkutek g̃t ſpolu wſech tři oſob, Jako by tři byly pâny a gednu by z ſebe oblačili, wſecki by činili to oblačenie. Protož w otci a w duchu ſwatê y gedne nenie promieny, neb g̃t to wždy bylo v wiečnoſti vſtaweno w radie trogice ſwate a w vmyſle božſkê, Genž, wſe promieniw, y wody bez ſwe promieny, Aby to tak ſwŷ čaſem wyſlo. Ani g̃t promiena w ſynu, neb toy oſtal, coy byl, Ač g̃t y wzal to, coy nebyl. wiera dopln, kdežt rozũ ſtane, A miloſt z wiery přiſtup bliže a rozniet ſe w boži miloſti ꝓtiw tak welike miloſti ge°, žey tak nowu wiecz a pro taku potřebu naſi račil wyweſti a ucziniti. A tak darẽ ge° zazři oko gedno naſi myſli, (str. 65) když druhe zawře, nowe° ſwietla božſke iaſnoſti. Neb když oko rozuͮ nemoz prozřieti w bleſk ſwietla božſke iaſnoſti, to zadoſtna miloſt geſtie přiſtupi a nieco zazři, ač newymluwnie.

A na toť g̃t zřeymie w tiele naſem a w člowiecenſtwi buoh ſe vkazal, Abychô ſkrzen byli w miloſt nezřeymych wieci pozdwiženi A pak aby do kona ſmrt naſe na tiele y na duſi ſmrti ge° gen na tiele zbořena byla A byl ge° z mrtwych wſtanim oꝑwen naš žiwot. Neb hřiech byl vmrtwil duſi naſi A pokutu ſmrti wzalo tielo od ſwe duſe prohřieſenie, Ale duſe kriſtowa nebylay w tô prohřieſeni Ani z prawa nad tielẽ ge° ſmrt moc gmiela. Protož na duſi g̃t nevmřel kriſtus, nebylay duſe ge° nikdy bozſtwie odlučena; Ale tielesna ſmrt ge° bylay duſi s tielê rozlučila, Ale bozſtwie nebyloy od tiela rozno y od mrtwe°. Neb, iakož Sty bernhart poklada, znamenawage ďiwnoſt w tô ſkutku,

žcy buoh račil člowiekê byti: Naywietči a prwa gednota g̃t, geſto gi buoh g̃t geden; a wſak te gednoty nezboři trogice, iakož ſme giž o tô pomluwu gmieli; Neb gedno g̃t bozſtwie, tři gſu oſoby. A pak druha g̃t po te w kriſtu, panu naſem, w niemž take trogice g̃t, ne ona, ale gina, Geſto w niem take nezboři toho, By nebyl geden kriſt⁹. y řku nayprw, cž ſyn boži, ta gedna oſoba z ſwate trogice, buoh gſa prawy a plny, přigial člowieczſtwie plne a p̃we: tielo y duſi. Ne tak tielo a duſi mienim, by kdy bylo tielo ge⁹ a duſe kromie bozſtwie ge⁹; Ale cz člowi(e)či přigial w ſwu oſobu ge⁹ a w gednotu k bozſtwi přirozenie y žadne oſoby člowieczie nepřigial g̃t. Nebyloy (str. 66) nikdy to dietie w břiſe ſwe matky, by y buoh hned nebyl y člowiek w tô ſwê počatku, tak w brzku chwili, iakž ſey počal, tu y bozſtwie, tu duſe, tu tielo tak, cž každe to oſtaloy w ſwê byti; Ale to ſpolu tre g̃t w oſobie gedne kriſt⁹ geden A y nad toy geden, nezli člowiek puhy z tiela a z duſe g̃t geden.

A tak ta gednota, geſtoy w oſobie gedne ſyna božie⁹, giež nezbořige wſak ona trogice, zcy to bozſtwie, duſe a tielo, g̃t nad gednotu člowieka puheho a pod onu naywyſſi gednotu, Giež buoh g̃t naygednieiſi, iakož ſme o to(m) mluwili dřiewe. Ale mezi tiema drži gednota ona ſtředugi mieſto; Neb tak g̃t ſluſne, aby y ſ tiem bylo podobenſtwie, iakoy člowiek puhy geden, y s tiem, iakoy buoh geden w te gednotie, geſto gie g̃t kriſtus geden, gſa ſyn boži y ſyn člowieči, Aby y wyſſie one gednoty podobnoſt byla y nizſie take w gednotie kriſtowie A tak aby ta oboge podobnoſt wyſla: iakož tam u wyſſie gednotie g̃t bozſt^e gedno w ſwê byti, Ale tři ſu oſoby; Takež tuto w kriſtu přepodobnu kakus protiwnoſti Troge wiecz g̃t oſoba gedna. tâ trogice oſob nezboři gednoty w bozſtwi A tu trogice rozličnych wieci nezboři gednoty w oſobie te, geſtoy kriſtus.

Wizte pak, kakt g̃t w kriſtu gednota nad to, nez g̃t geden puhy člowiek. Dieſli, vkažie na kriſta: tento člowiek g̃t buoh neb tento buoh g̃t p̃wy člo:ᵏ, Ďieſli to w umyſle křeſtiâſkê, dobřes řekl. Aneb když tielo kriſtowo w rowu ležalo a duſe byla s otci ſwatymi, Na tieloli by, na duſili by ukazal, mohl by byl řeci: toť buoh, tot ſyn boži. Ale w tež p̃wdie nebude řečeno, vkažie na tielo neb na duſi, (str. 67) geſtoy giž ſmrti rozlučeno: toť čloᵏ Neb gen dotud g̃t čloᵏ, donizd g̃t (v) ſpolce duſe s tielê. A tak řku pro tu gednotu, geſtoy wnij přiial ſyn boži k ſwe oſobie, aneb at řku, w ſwu oſobu člowieczſtwi Neb člowiečie přirozenie, aby, tyž on "gſa", to, což g̃t, byl y čloᵏ, nicz g̃t wiece počtu w oſobach ſwate trogice nepřibylo.

Kterak g̃t toliko syn boži třetie osoba, ta wiečna mudrost, přigela sama člowiecêst^E A ne otec ani duch swaty, a klade toho podobenstwie, dieti tieži. Dwamezcietma kapitola.

Kterak g̃t to přiſlo, cž g̃t gen ſyn boži člowiečenſtwie w gednotu ſwe oſoby přigial?

Otecz. Mohl g̃t to otecz neb duch ſwaty takež iako y ſyn včiniti; Ale taktoy to chtiel pan buoh gmieti, Tak g̃t w radie wſech oſob ſlawne° bozſtwie

ſwate trogice vſtaweno, Aby mudroſt ſyna božie° podobnie přemohla ďiablowu chytroſt, Aby pꝛawdu ztratil diabel ſwe panſtwo nad člowiekē, w ſmrt uweda mudroſt božſku w tō člowiečenſtwi, w niemz ǧt nebyl ſmrti dluzen, A aby tyž, geſtoy w ſwate trogici ſyn wiečny, byl ſynem člowiečzim.

A aby y toᵛ porozumieli iakž takz, kak ǧt ſam ſyn boži w ſwu oſobu člowieczſtwie přigial a ne otecz, ne duch ſwaty, ač ǧt to trogice wſe buoh geden ſpolu y každa oſoba buoh plny, znamenaite ſlūce ku podobenſtwi toho, Jakot wzdy řiekā, ne by owſem tak bylo w ſtwořiteli, Ale řku, cž ǧt podobnoſt.

Slūce ma take ſwu trogici: t(u) ǧt to tielo ſlunečzne, tu ǧt ſwietloſt, geſto gde z nieho, tuy take ſlunečne horko. když pak k nā gde ſlūce, ſwe ſwietlo nam dawa (str. 68) a ſwe horko; Ale gen ſwietlo na (sě) wezme barwu toho ſtkla neb mazdry neb oblaka, ſkrze kterež nā ſe vkaže; A ſlūce w ſobie ani hoꝛko ge° te barwy nebude mieti.

O přediwna moci, O neſtihnuta mudroſti, O přepochotna dobroto, kakt ǧt rozkoſno zřieti k tobie, čiež racziž ſrdečnie oči otewřieti! A zdali nenie podobne y toᵛ ſe poďiwati, kak ſe ſebrala w kriſtu w taku gednotu A kak ſluſſnie a nam užitečnie troge wiecz welmi k ſobie přirozenim nepodobna, gelikoz zřiec k naſemᵛ ſmyſlu. Ale cot bohu ǧt nepodobne? Ay nowe, wetche a wiečne ǧt ſpolu w te gednotie: Duſe ǧt nowa, tehdy ſtwoꝛena, když ǧt ſyn boži člowieczſtᵉ přiyal; Tieloy wetche, geſtoy dawno bylo adamowi ſtwořeno, z niehoz ſu poſla wſech liďij tiela y to tielo kriſtowo, geſtoy ge wzal z čiſte pānenſke krwe, z te, geſtoy gi wolil za matku ſobie; Slowo božie, ſyn otce boha, toy pak wiečne. A to wſe ſeſlo ſe geſt w gednu oſobu pana kryſta A w tō diwnē ſkutku wſie trogice ſwate troge moc boži ǧt vkazana: Nayprwe, cž ǧt z ňičehoz tu učinil nieco; Druhe, cž nowe včinil z wetche(ho); Třetie z ſmrtedlneº wiečne včinil, Anebať řku, z mrtwe° wiečne. Mrtwo bylo a w ſmrti člowiečči přirozenie w duſi y w tiele. toy včinieno ſkrze tu gednotu w kriſtu wiečno w životu blaženē, když k niemu welnē wſi miloſti, ſkrzen wiečnie a blaženie žiwi budē. y toᵛ piekne ſe ǧt poďiwati w tō boži moci, mudroſti y dobrotie, když ǧt tak wywedl na ſwiet nowŷ činē toho nowe° člowieka, geſtoy y buoh, bez mu- (str. 69) že ze pāny. Neb, iakož die sᵗʸ beꝛnhart, Neſluſalay Bohu gina[y] matie než pāna Ani ſluſaloy pānie gine° ſyna gmieti než božieº ſyna. toᵛ řku, ez ſie ge piekno poďiwati, ez wſemi cžiny buoh člowieka na ſwiet wywedl. Aby y w tō ſwu vkazal wſemohutnoſt, nayprwe adama wywedl, cž ani muže ani ženy gmiel Ku pomoci; Druhe ewu z muže, ale bez ženy; Třetie toy učinil obecne, ež z muže a z ženy rodie ſe lide; A čtwrte chťel take mieti, aby bez muže pāna poꝛodila, Ale p̄we° w czlowiecſtwi boha. O kake ǧt y ta chwaly hodna, z gegicž ǧt tak č(i)ſte krwe wzal tielo ſobie welebny buoh, Gegiez ſynē ſyn boži, pan andielſky, račil byti; Geſtoy gi buoh ten, geſtoy z nie račil ſe naroditi, tak předſel miloſti wlaſtij ducha ſwe° a naplnil, Aby mohla k tak welike a ďiwne wieci byti hodna A k tak užitečne ku op̄weni lidſKe° naroda y K naplnieni andielſkych korow. Neb hřiech, geſto zenu poruſenu wſel w narod lidſky, wylučen ǧt z ſwieta gie, geſtoy, w panenſkē neporuſeni oſtawſi, počala, porodila, plodem dala břicha ſweº ſwietu ſpaſytele, Aby gī byl ſwiet wykupen y opꝛawen. O duoſtoynoſti, toho

w mateɿne poczti widieti poddana ſobie, gehož ma panem to wſe, což g̃t bozſku moci wywedeno w nebi y w zemi! Diwny zpoſob boži w lidſkeꝰ naɿoda wykupeni, cž iako ſkrze ženu, geſtoy od ſameꝰ muže poſla, ſmrt w ſwiet weſla a poɿuſenie: Takež ſkrze muže, geſtoy od ſame nepoɿuſene zeny poſel, ſmrt zbořena, žiwot oprawen a narod lidſky k miloſti nawracen; ktoz lid (str. 70) budu geꝰ, tiech on bude ſpaſytelê. Ona žena poɿuſena neb na to diablê oklamana, aby byla dci diablowa, w hřiechu geꝰ naſledugic: A tato miloſti boži w panêſke celoſti a w pokoře zachowana, aby byla matku boži. Nemala chwala! Buoh otec wiečny a nade wſe powyſeny dal gie ſyna ſweᵒ wiečneꝰ, nade wſe ſ nim powyſeneꝰ, Gehož miluge iako ſâ ſe, Jako ſwu mudroſt wiečnu, neſtwořenu, ſkrze niž g̃t ſwu mocy wſe ſtwořil, wſe zpořiedil. A tu miloſti miluge rownu ſobie a nic menſi; Wſak dal gie geꝰ, vwieřil gie w niem, Aby byla matku geꝰ a odchowala gey iako mařie.

Kterak mudrost božie ma byti wiece milowana sama w sobie nezli ta wiec, skrze niž g̃t vdielana, Dieti tieži. xxiii ka.la.

Otatiku, kake g̃t ta zbožna diewka duoſtoynoſti, wſie chwaly hodna, z niež g̃t wyſlo ſlûce ſprawedlnoſti, kriſtus, buoh naš? O ſwate nepoſkwrniene panenſtwo gegie, kterymi chwalami mož byti wyp̃weno, cž ten, gehož nebeſa nemohu obkličiti, přiſel nâ g̃t panenſkŷ žiwotê w ſwate plodnoſti ďiewčieꝰ břicha? Sp̃wniet čeſt gegi weſ ſwiet chwali, zey tak wſemohucy moc geꝰ, geſto wſemohuci miloſti miluge ſwu mudɿoſt wſeohuci, Dala gie byti mateři te mudroſti.

(O)tec. Tak toᵛ, dietki, rozomieyte, ežt ne tak buoh otec miluge ſwu mudroſt iako lide. w lidech widime, cž ſwu mudroſt neb vmienie ſwe milugi pro ty činy nebo ſkutki, geſto ge přiweſti mohu ſwŷ vmienim. Šwec miluge ſwe vmienie, ež ſkrze nie včini třewic (str. 71) a vžiwe toho; Nožieř nož, A tak y o ginych. Ale netakt buoh otec miluge ſwu mudɿoſt. Neprotot gi miluge, že ge ſkrze ni ſtwořil wſecko. Byt to tak bylo, tehdy by to[y], coy ſtwořeno, mileyſe bylo bohu otci než ſyn geho, rowny geᵛ. Ale mudroſt w ſobie dražſit g̃t nez ktery učinek, geſtoy wywedla. Ačt ſe zda lidê w gich hruboſti, by lepi byl učinek mudɿoſti než mudɿoſt, chybugit to. A wſak widame, ež bywa kraſlene wayce wzacnieyſie pro toho mudroſt, geſtoy tak pieknie zepſal, ano nebude vžitečnieiſe než nekraſlene. dřewce miſternie wyřezane bude diwno a wzacno pɿo toꝰ mudroſt, geſtoy ge tak vmiel wyřezati; A kdy by tak nebylo wtipnie wyřezano, nebylo by draho. Prototžt| y w lidecht geſt nieco ſwietla, ežt mudřeyſi wažie mudroſt nad to, coy mudroſti wywedeno. Neb mudɿoſt w ſobie g̃t wiecz utieſena a miloſt mudɿoſti g̃t ſčeſtie žiwota; Ale, cž hruboſt naſe nezna mudroſti ginak než po činech gegie, zda ſe, bychô činy mudroſti wiece nez mudroſt milowali. Ale když wplnie zmudřieme prawie w onom ſwietu a ſhola pozname tu wrchnie mudroſt, kak g̃t w ſobie, gduc kakyms ďiwnŷ vrodê od moci, Mezi niež a moci g̃t, od nie pochodic, wrchni miloſt, geſtoy chťenie wſemohucieꝰ, Tepruw budê tu mudroſt pro ni pro ſamu milowati wiece než pɿo to, coy ſkrze ňi wywedeno. A což vzřime, žey bliže

k mudroſti přiſtupilo, A co k nie bude podobňeiſe, to wiece budê milowati. Takť otecz buoh miluge ſwu mudroſt, geſtoy ſyn geꝰ, tak weliku miloſti, iakož ſâ g̃t a iakǫzz (str. 72) mudꝛoſt božie welika g̃t. A když g̃t wietčie welebnoſt božſke mudroſti, neb buoh g̃t, než wſe°, co ge mudroſti božie wywedeno, geſto[y] buoh nenie, Tehdy ne pro ty ſkutky, geſto[y] gſu mudroſti včiňeňi, miluge mudroſt ſwu; Ale ſkutki ſwe miluge pro ſwu mudꝛoſt A ty wiece, geſto[y] gſu bliže podobnoſti k mudroſti geꝰ přiſtupili. A tak Buoh otec, ſwu mudroſt na ſwiet mezi ny poſlaw, aby w člowiecſtwie naſe(m) ſ nami byla a potahla nas odſud k ſobie a z ſmrti nas wywedla, a řekl: Tot g̃t ſyn moy mily, w tomt mam liboſt, toho poſluchayte! Ay kakt na ſwu mudꝛoſt vkazuge buoh otec, na ſweꝰ mileho ſyna, ež w niem ma liboſt; A chtie, abychô ſkrzen mohli v prawdie mili byti, řekl: geꝰ poſluchayte! Abychô k ňe^{v} podobni byli a gim byli opraweni.

Neb tak g̃t to giſtie: y gedna wiec bohu nenie liba, gedine coy v mudꝛoſti včiňeno neb opraweno. Coy ſtwořeno, mudroſti boži ſtwořeno g̃t y zpořiezeno. A tak by wſe dobře bylo iako y ſtwořeno, Ale ſwu zlu wuoli od prawdy a od mud°ſti p̃we andiel nayprw z pořadu wyſel a z miloſti božie. Člowiek, gſa přelſťen ſwu wuoli, wyſel z pořadu ſweꝰ A take ztratil boži miloſt. Ale mudroſt bozſka toy, co ſluſno bylo w řad a w miloſt nawratiti, nawratila[y] ſkrze mudroſt a oprawila. Až ſe mudroſti držeti bude, die ſwaty pawel: libiloy ſe bohu, aby ſkrze ſyna ſweꝰ netolik to oprawil, coy w zemi, ale y to, coy w nebi. Neb, ač g̃t padleꝰ andiela wywrhl z nebe pro geꝰ neřad, neop̃wil; ale počet andielſky w gich kořiech (str. 73) doplňi lidmi A tak to op̃wi, coy w nebi, ſkrze ſwu mudroſt. Y w pekleť g̃t pořad mud°ſti, ze trpi každy podle ſweꝰ pꝛowiňenie; Ale ťiê neřadnŷ zda ſe to neřad. A tot g̃t, že buoh otec dal weſken ſud ſynu ſwe^{v}, w ňemž ma liboſt a gehož weli poſluchati, A nemož toꝰ nemilowati, gehož vzři podobna k ňe^{v}. Ee, ač ſme hřiechê od geꝰ podobêſt^{e} odſtupili, naň zřiece, nawratme ſe! on poſluſen byl otce až do ſmrti a ňikdy otci protiwen nebyl. Rozmyſl ſe, bylli g̃t kto proťiwen otci a proč protiwen, nahraď, nawrať ſe, puſt od mudꝛoſti chytre; Ač mudroſt ma ſluti, geſtoy w zloſti. Skrze "mudroſt" božſku danot g̃t přikazanie, aby otce ctili. wſech g̃t buoh otec. Opatř ſe, co ſe w kom nelibi otci: chitrali mudꝛoſt čili mudra, ktoy nepoſluchal přikazaňie? Ee opraw ſe za čaſu, Slyš, cot raďi Božſka mudroſt! Ďieť: učte ſe ode mne, ſklidnyť ſê a pokorneꝰ ſrdce. On řekl: ja gſê p̃wda. Byloby ſčaſtňeyſe, nepohrzec, wzdy ſe geꝰ držeti p̃wdy, tahnuc k geꝰ podobêſtwi w čiſtê ſrdci a w ſlechetnoſti; Ale nebudeť nechwalne geſťe, obratiec ſe, y giti po ňem. »geho poſluchayte!« wola otec. A ktož chce po čij "raďe" dobre giti, oderci ſe ſâ ſebe, .t. ſwe wuole, nepoſluchay ſwe žadoſti, ſwe lihoſti, gdi po tô, geſtot zleꝰ a nehodneꝰ w tobie pro twe dobre nemiluge. Wiez a wieda ty, ktož ten gſy, nebudeſli wykupitl(e) z ſwe "mudroſti" blaznowe gmieti a z ſwe wuole, nehodne wrchnie mudroſti, geſtoy gde z moci wſêohucie a w dobroťe miloſrdne ťem, ktoz za čaſu hledagi toho, Muſiž gi trpieti hroznŷ ſudcy. A tee mudroſti nelzet ſe bude vchyliti. Tay ſyn božie wſemohucy, nanž otec geꝰ ukazuge, řka: Toho poſluchayte, to geſt moy ſyn mily!

(str. 74) Kterak mysl naše, ďiwagic se stwořeňi, ma powstati z toho k sweͮ stwořiteli a newelnuťi milosti mimo ňen k stwořeňi. Ďeti tieži. xxiiii.

Widime to, ež g̃t vžitečno, ſtwořeňie wťipňe znamenawagic, ſpatrowaťi, aby myſl poznala po niem ſtwořitel(e).

Otec. Toͮ g̃t dobre a užitečne, ktož powſtane miloſti od ſtwořenie k ſtwořiteli; Ale, kdyt by myſl miloſti k ſtwořeňi tak welnula, že by, ſe okogec geͮ, zapomňela a nedbala ſtwořitele, lepe by bylo toͮ ſtwořeňie newiďeti. A řkuť wiece, Ač by myſl giž, po ſtwořeni gduc, wzbiehla y wyſoko k ſtwořiteli, znamenala wťipňe moc ge°, mudroſt ge°, dobrotu geho, co by to bylo? gen wſetecſtwo, kdy by ſe w to ſama iako w zrcadle neopatřila A tak ſie, iako gie byťi ſluſie, nepřip̃wila. Protož tak ſtwořeňie wizte, aby odtud myſl wzeſla k ſtwořiteli. A tak die S. aug⁹: O člowiečie duſe, geſto maš rozû, Libielit ſe ťiela ktera pro gich kraſu, pro gich ſluſnoſt, Boha w nich chwal a k gich ſtwořiteli miloſt obrať. A paklit ſe duſe libie, nebt y ty magi ſwu kraſu, .t. mudroſt, vſtawicſtwo, dobrotu neb kterezkoli ſlechetnoſti, wiez to, ežt y ty gſu w promienie ſamy ſebu; Ale, buduli ſe boha chťieťi přidržeťi, w niem mohu sſtati bez promieny w ſwe ozdobie. A tak ſpatřigte welebnoſt boži wyſoſti, až by přiſly ſamy k ſobie a ſwe ſpatřili položeňie, Aby, byloli by potřebie če° na ſobie poprawiti, [Aby] z ťech nebyli, o ňichž ďie s^{ty} pawel: Poznawſe boha, nectili iako Boha a Buoh poddal gich ſmyſli w zatočeňie a w vmyſly přewracene.

A protož, ktož wzegde myſli tak wyſoko w neznamy kray až nad nebeſa, Ma odonud, když ſe wraťi, přineſti ňeco, Ať by to bylo ťiê vka- (str. 75) kazano, že g̃t tâ byl a miel ňekaky užitek toho. Tot g̃t ſluſne a potřebne, bylli g̃t kto w kragi ſwietla, tâ w biehu ſwu myſli, když ſe wrati, Aby s ſebu odonud přineſl ſwietlo, Aby temnoſt mohl odehnaťi. ktoli by poznal neb vwieřil geͮ, By tâ byl wſel tak wyſoko a w take ſwietlo, Nepřiſelli bi, když ſe wrati, a gſa oſwiecen? ktož ſe na luki prochazie w kratochwili, Kwietie domow přinoſuge; A s yarmarkow dalekych krayow wratiece ſe, Přineſuc odonud ňeco, ťiem vkaži, ež ſu tâ byli. wyziž take, ktoz wchoz bywa w to drahe ſwietlo krage onoho nebeſke°, At ſe to ukaže na ňem, že tâ byl, a coy tâ wiďel, at to na ňem zřiedlno bude. Ano moižieš, ſluha Boži, byw na huoře s Bohê, wraťil ſe a bleſk w ſwe twaři odonud přineſl. Takež y ten, ktož bywa wchoz ďiwaňim ſwe myſli tak wyſoko, přiness odonud k vžitku ſweͮ ňeco ^aa ku překladu giný dobreͮ. Wiďelli g̃t a znamenal moc boži, neday na prazdno minuti tomu, By z to° užitku negmiel, ale ſwietlo bazňi božie wezmi odtud. Wiďelli g̃t a znamenal mudroſt boži, z toho wezmi ſwietlo p̃wdy, w prawďe bydle, At mudroſt božie gine° w ňem nenalezne nežli prawdu. Wiďelli g̃t a znamenal dobrotu boži a weliku miloſt ge°, odtud wezmi rozňieceňie ſwate miloſti k bohu nayprw a pak y k druzci, Aby to, což buoh miluge a iakož miluge, milowal y ty. Mat rozmařile probuditi k bazni božie opatřenie moci

ge°, Mat znamenanie mudroſti ge° oſlepený tmu neznaňie p̃wdy oſwietiti ſrdečňe oči, aby zřele k to[v], coy p̃wda; A znamenie dobroty božie mat w nas miloſt rozňetiti.

Tot gſu ta tři ſwietla, geťto[y] (str. 76) magi w nas tři dňi včiniťi, w nichz, magic ſwietlo, ďelaťi mame, doňižd noc nepřigde, w ňiž y geden nemož ďělaťi. Ale ktož ďela w ťechto třech dnech vžitečňe, ten pak w noci ſladký ſnem vſne; neb ſladky g̃t ſen ťech, ktož ďelagi, leč malo leč mnoho geďie. A takowy v prawďe bude moci řeci: Ja ſpim a bďi me ſrdce. Smrt mienimt noci a vſnuťim. ktož ďelagi w ťechto třech dnech dobre ſkutki k zaſluženi wiečne chwaly, wieduc a magic to w pamieti, že po ſmrti nic nebudu moci k zaſlužeňi ſkutkow wiece přičiňiti, Tiť budu ſladky ſen mieti, lečt mnoho zkuſie leč malo vťeſeňie zde na ſwieťe duchownie°. kdyžt ſie proto od ſkutkow dobrych nerozpačie, Možt pak řeci, kdyžt vmře: Ja ſpim a me ſrdce bdij; neb tielo leži mrtwo, ale duch ge° bude w radoſti vťeſene w nebeſkem bydle.

O třech dnech duchownich a wnitrňich, co znamenagi, .t. bazeň božie, prawdu a milost swatu. Ďeťi ťieži. XXV. k[A].

W ťech dnech mož ſnad byti ono ſlowo rozomieno, geſto p̃wi: Tot gſu dnowe, geſto ge ſnabďieti mame. Mily taťiku, by dele ňeco pomluwil o ňich, aby nam w myſl pewňiegie weſli.

(O)tec. Ktož by byl w boze vpokogen od hluku neprazdni s ťiemto ſwietē a chťel to znamenati, vzřel by, že gſu tři dňi ſwietla nezřeyme°, geſto wſak rozďiel magi a ňekake rozeznaňie mezi ſebu a čiňe rozďiel w duchowniem žiwotu wnitřňim. Prwy den g̃t bazen bozie. Toho dne ſlūce g̃t moc božie; Druhy deň g̃t prawda, ten ma ſwe ſlūce mudroſt boži; Třeti den g̃t miloſt ſwata, ta gde od toho ſlūce třeťie°, od welike božie dobroti.

(str. 77) Neb ktož zna a pomni Boži dobrotu, Ktož zna a pomni mudroſt boži, Xkto by boha nemilo[l], kto by p̃wdy nečiňil, wieda, ež chce prawďe mudroſt prawa a rozezna gi? A ktož tak ſylnu boži moc zna a pomni, kak by ſe nebal take moci? Wiztež, ďietki, ež gſu gini toto dnowe naſi wnitřňi a gini obecňi w čaſu. Dnowe obecňi, w čaſu bieživec, minu nam, ač my y nechcē; Ale oni wňitřňi dnowe mohu nā oſtati až na wieki, budemli chťieťi. A wſak chťenie naſe zaleži na daru božie miloſti. Pſano g̃t o bazni boži, ež oſtane wieki wiekom; A o prawďe nenie chyby, ež na wieki oſtane, Neb by prawdy nebylo, nelze g̃t toho; A ktož ſe tahne ku prawďe, přigme gei p̃wda, když ſe vkaže. A take piſmo ſwiedči o miloſti, ež ňikdy neſegde, Ale dogde plne° w onō ſwietu ſwrchowaňe. O kak gſu to dobři dnowe, geſto ňikd(y) neminu! Ale kacy gſu to dnowe, geſto aňi na chwilku mohu poſtati, o nichž die pꝛorok: Člo[k] a iako ſeno dnowe ge°? O ťech dnech ďie ieremiaš: Hoſpodine, to ty wieš, Nežadal ſē dne lidſke°. Ale iob byl pln dňi dobrych, o ňemž ďie piſmo: vmřel, ſtar a pln gſa dňi. Dňij tech, geſto migegi, y gedent pln

nemož byti; ne(b) geden přigde, až druhy mine, A ani geden ſpolu g̃t weſken. Ale muſyt to byti o wnitřňich dnech rozomieno, Geſto nemudři netbagi na ňe, geſtoy gen w wnye(j)ſich hledagi. Ale ṫi, geſto znagi wnyeiſich dňi neſtatečnoſt, mohu řeci, iako iob řekl: Zahyň ten den, w ňemž ſê ſe narodil, a noc, w ňiež g̃t řečeno: počat g̃t člouiek. Den ten obraṫ ſe we tmu a nebud oſwiecen ſwietlê. Jako by řekl: Ee bych, rozluče ſe s ṫelê y s ṫiemto ſwietê, y byl giž w oňech dnech s kriſtê, (str. 78) By již pohynuli zli a nebezpečňi dnowe mogi, by noc minula meho nerozu[v]. a me temnoſti, w ňiež gſê počat, By byli nehodňi činowe mych dňi boži miloſti přikryṫi. Giſṫe pro ňe pro ſamy neſluṫie nā ṫechto wňeyſich dňi milowaṫi, gedine abychô, gduc gimi, k oňem wnitřňim přiſli, pro ňez ďie zaltař: Zwieſtugte den ode dne ſpaſytedlnoſt ge°. W ṫechto zlych dnech naſich, plnych hubenſtwa; zwieſtugte w oňech dnech ſpaſenie, Abychô ſe zdeyſi marnoſti neokogili a k ſwe[v] ſe w oňech dnech ſpaſenij tahli; zwieſtugte den ode dne y w ṫechto wňitřnich ſpaſenie den druhy ode dne prwe° až w den třeṫi. Gdut dňi ṫiem řadê a gſut wzdy ſpolu: gdet z bazni prawda A proto bazen neodſtupi, A z tuṫ obu gde miloſt a tat drži oba dňi ona, Ne tak, iako když ponďeli přigde, odeſlay neďele, a vtery g̃t nepřiſel geſṫe, geliž ponďeli otegde, tuž tepruw přigde. Ne takt g̃t w dobrych dnech ṫechto: ktož miluge Boha, držit prawdu a bogit ſe to° potratiti, cožt miluge, a pocty mile°. neučiniti. Blaženit gſu dnowe, geſto ge ſnabďeti mame, A když gich dogdem, držeṫi ge, ṫech dňi mož člo[k]. naplňen byti, Neb když po gednô druhy přigde neb třeṫi, prwnich poſledňi newylučie; Ale, s ſebu ge drže, zſlechti oba.

Tak nayprwe lid poddany hřiechu karan (byl) zakonê Božim A počeli bati ſe Boha iako ſudce; Neb když g̃t zle zakonê zapowieďieno a bazni pokuty zle° nechali, zey zle, zakonê poznawſe, ta bazen byla g̃t den prwy. Ale nebyl to den owſem iaſny, Geliž mudroſt Boha otce vkazala ſe w člowiecſtwi naſê. ſyn Boži, kriſtus, Swu p̃wdu vkazaw, ſwoy ſlib ſplňiw, tu ſwu p̃wdu ſwiet wykupil, iakoz ſli- (str. 79) bowal otcom ſtarym. A tak Abraham radowal ſie k tomu dny prawdy, aby gey widiel. Widiel gey a byl weſel. Ay kakt mudroſt bozie, prawdu w plnoſti dokonawſſy, progeſny(la) den prawdy, Ze ktoz czyny prawdu, przide k ſwietlu; Ne yako ten, ktoz, czinie proti prawdie, tmy hleda, chtie w neprawoſti vtagen byti. A kdyz przyſſel den prawdy den tento druhy neb přigde komu newylučie dne prweho ani geſt wyluczil bazni božie kryſtus, naſwiet přiſſed; Ale w lepſſie geſt bazen božie prawd(ú) mudroſti promie(ně)na, Aby lide negedno pro bazen pokuty zleho ſie ſtrziehli, ale baali ſie prawdy nedržeti proztrat(u) wieczne vtiechy w nebeſkem kralowſtwi Nebo gežyſſ kryſtus na ſwiet prziſſel teprw ktee vtieſſe lid powolan aby y hřieſſni činili prawdu hodneho pokanie, neb ſie blyžy nebeſke kralowſtwo. A tak progeſnyen geſt onen den prwy, ale newyluczen dnem tiemto druhym; Anyž ta dny oba mohla ſta mieti plne yaſnoſti, geliž geſt ku prawdie prziſtupila miloſt, Ano geſt řekl kryſtus: Mnoho bych wam miel prawiti, ale nemozete nynie ſneſti; A kdyžt przigde onen duch prawdy, tent was nauczy wſſelike prawdie. Neb duch ſwaty roznietil ſrdce gich w ſwate miloſti a oſwietil y progeſnyl.

Ay vkazalt ſem wam, mee dietky, trzy dny dobre; Neb den bazni božie zle vkazuge, den prawdy odgyma zle, den miloſti przywodi dobre, A den druhy (str. 80) dawa yaſnoſt dny prwemu A den trzeti czyny ona dny oba yaſna, Až y przide plnoſt prawdy a vkaže ſie prawda wſſecka A bazen pokuty myne y bazen ſtraty dobreho a wſſeczka bazen weyde v kakus bazen poczty, geſſto, newiedie, by czo gincho byla ta bazen nez miloſt ſwata, kdyz kto nebogy ſie, by gey czo potkalo tiezkeho, ani ſie bogy, by ztratil libee, Ale z miloſti prawdy bogi ſie pocztiwoſti dluznee ſwemu milemu nevkazati. O tiech trzech dnech die prorok geden: Po dwu dny obzywi nas a trzeti den nas wzkrzieſy. kak g̃t pan naſs, kryſtus, wſtal den tržeti, Slyſſeli ſme, wieržyme a s vtieſſenim pamatugicz ten den ſlawime. Ale take mame w nyekakem podobenſtwi potkati wſtanie geho ſwym wſtanim den trzeti, Aby, yakož my ſme weſely a vtieſſeni wzkrzieſſenim geho, takez on w nas wſtal k naſſe[v] dobremu wieczne[v] V wzkrzieſſeñi naſſem, geſſto my ſkrze nie mame wſtati w duchu, gſucz darem miloſti geho obžyweni. Nicz w tom nemame pochybowati, že chce od nas temuž w podobenſtwi, Yakoz geſt chtiel zrzieymie pro ny vcziniti. A ꝑtoz, yakož on chtiel třzy zwlaſſtie znamenite dny mieti, w ñichz by ſkonal w ſobie ſpaſenie naſſe, takez nam dal dny třzy, abychom w nich wzdy darem a pomoczy ge[o] ſwe ſpaſenie vczinili. A tot ſu ty dny, g̃to ge mame znamenati a pilnie gich oſtřzehati. Y mame nayprw znamenati, co g̃t kryſtus učynil (u)w[ny]nieyſſich dnech naſſich, (str. 81) Abychom v wnitrznich dnech onyech potkali tyto w podobnoſti. On ge geden den vmrzel a ſwu ſmrti ſmrt naſſy zemdlil; Druhy den pohrzeben w pokogy ſwym tielem ležal a w duſſy ſwe, gſa s duſſemi ſwatych otcow, vtieſſil ge; Trzeti den wſtal z mrtwych a ſwym ſlawnym wzkrzieſſenim oprawil naſs žywot, acz ſme lid geho; Nebt takto g̃t zwieſtowal andiel, že on ſwoy lid ſpaſy.

Ee nebudme lid cyzy, budme geho! Wiz nas kazdy, by hrdoſt, pycha, purnoſt nerzekla: naſſt g̃t t(en)to, hrdyt geſt, mnut g̃t porazen, Yat ſem oſedla ſrdce geho y (u) wn[yn]ieyſſit poſtawie ma odgima znamenie y negedent naklad vczyni pro mie a ſneſe ꝑ mie negednu pracy a tiežku potku; an y dceru naſſy, bez niež my nemožem byti, zawiſt ginym, przywinul k ſobie a rad gy ſlužy; Ana negednu muczy ſrdcze geho, kdyz widie wyſſie nebo rowne ſobie, nad niež by rad byl aneb gim rowen. Wiz, byt hniew nemiel tebe a nemohl rzecy: moyt g̃t, yat gim wladnu; aneb tužebny a rozpaczny ſmutek aneb lakomſtwo byt tebe tiem neobdrzalo, ze by miel gym ſrdce vwazane, dobywal, drzal bezprzemnie czyzieho, wylſtil, wyklamal neb mocy doſahl mymo prawdu. Wiz, byt lakota, obžeřſtwo, opilſtwo tebe nedrzalo aneb neuwaz(a)lo ſmilſtwo neſtydate. kakyt geſt ſpolek kryſtu ſ tiemi mrzkoſtmy? ktozt ſu ſie poddali tiem mrzkym wiecem, czyzyt ſu, neyſut lid geho; a ont gey, ſwoy lid ſpaſy. Ale, acz ſme byli lid poddany tiem mrzkoſtê, (str. 82) oſtanme toho, Nawratme ſie k nyemu a przigmet nas w ſwoy lid. A kdyzt geſt onyemy trzmy dny, geſſto g̃t vmrzel, w hrobu ležal a z mrtwych wſtal, zpoſobil dobre lidu ſweho A netolik zpoſobil, ale y dal nam g̃t ku przykladu: Pohledayme duchownich, wnytrznich dnow w ſobie, w nichz bychom duchownie w podobnoſti oniech trzy dnow take wſtaly.

Y biech řekl, že trzy dny mame, gimiz ma fwietlo duffe naffe: k Gednomut ilulfie fmrt, k druhemu pohrzeb a wftanie k trzetiemu, w podobnofti mluwiecz, tak, že fwata to fmrt bude, fwaty pohrzeb a fwate wftanie. Neb fwati fu to trzie dnowe, fwietlem božim ofwieczeni: Prwy g̃t bazen božy, druhy prawda a trzeti miloft. Den bazny božie gde od vkazanie božie moczy, Den prawdy od mudrofti božie poznanie A den milofti, kdyz pilnie znamename bozy dobrotu. Tij trzie dnowe ta fwa magy trzy flunce: Otcze, Syna, Ducha fwateho; Ale w bozfke yafnofti den otcze, den fyna, den ducha fwateho geden g̃t den; než w ofwieczeni mysly naffie kazdy z tiech dnij ma fwe miefto. Ale tomu wzdy rozomieyte: Jakozt w bozftwi fwata trogice nenie dielna, takež w fwych czynech. a wffak g̃t niekake w czynech ofob bozfkych rozeznanie, Ze gedno dieme: to g̃t boh otec vczinil, To Syn, to duch fwaty. Yako kryftus fyn bozy wftal z mrtwych, wffak ten czyn nebo fkutek geft otczow, fynow y ducha fwate°. A wffak gen fam fyn wftal, fam byl vmrzel, (str. 83) fam czlowieczenftwie przigem. Ale to ze g̃t fyn czlowieczenftwie przíyal, že geft duffy puftil, ze g̃t wftal, To geft y otecz y fyn y duch fwaty vczinil. Ten vczinek nebo fkutek geft wffech trzy ofob fpolu, Jako fem byl tam ginde položil przyklad toho: kdy by byli trzy panny a gednu z febe oblaczeli, wffeczky by fpolu vczinili to oblaczenie, Ale gedno by gedna z nich byla obleczena.

=tak=, A=kdyžkoly zrzime gedno na famu mocz bozfku, ka(k)zkoli nenie bez mudrofti a bez dobroty: dent geft otcow, když fie tee moczy ftrachugeme wffemohucie. A kdyz zřzyme k fame mudrofti bozfke, yakzkoly nenie take bez moczy a bez dobroty, A prawdu vczinime, wieducz mudroft božy že w fwe prawdie chce mieti: dent g̃t to fynow. kdyz pak gedno k fame dobrotie bozy zrzyme, yakzkoly y ta bez moczy nenie a bez mudrofti, a tiem fie w nas wzbudij miloft fwata: dent geft to ducha fwateho. Mocz bozfka wzhrozy, mudroft pofwieti, dobrota obwefely. Mluwimt, yakz mohu w kratochwili; ale tak, yakzt geft, nemohut o bohu wyprawiti; wzdyt g̃t nad to, cožt ya rzku o niem. A takt rzku: den prwy, geffto gde od božie moczy, den bazny božie, vmrtwi ny, že yako vmrzem tomuto fwietu, wieducz, že kto chcze byti przietel tohoto fwieta, bude bozym neprzietelem, a ftrach g̃t moczneho neprzietele. Den druhy, geffto gde od mudrofti bozie, den prawdy, pohrzebe ny, kdyz, hledagicz prawdy, fpatrzugicz mudroft, pokrygem fie, gelikoz mozem, rozbroyneho hluku tohoto (str. 84) [tohoto] fwieta a pobudem w vpokogeni. den trzeti, geffto pochodij od božie dobroty, Den milofti fwate, wftanem, magicz žywot w fwate milofti a cziniecz z milofti ty fkutky zywe, geffto fu a budu hodny k wiečne radofti.

Dietky. (xxvi)

SWaty Auguftyn die w patych knyehach º fwate trogicy na poczatku, ze nenie to zle, kdyz fflechetna myfl k bozfkym wiecem z wiery fie v milofti roznieczuge, chtiecz tomu, což wierzy, porozomieti, Acz fu to wieczy y newymluwne. Protoz za zle nemieti, tatyku, zet o tak wyfokych wiecech wzbuzieme tie, aby nam prawil!

Otecz. Tot ĝt tak, yakz diete; Ale y to geſt dorzekl ten ſwaty muž, Ze to zle nenie tomu, gehoz newzbuzie hrdoſt a dovſſanie ſwe ſyly a ſwe mocy, Ale kohoz miloſt roznieti božie. neb naſſe miloſt welmit ĝt mala k tomu, byt mohla czo duoſtoynie o Bohu a o geho ſwate trogiczy pochopiti; A pak owſſem nemož yazyk y toho, czoz pochyti myſl, wyprawiti. Ano y ſwaty Pawel, donydz z̤d̤e̤ byl zde, geſſto o tiech wyſokych y hlubokych wiecech mluwiti temierz naywietczy dal przyczynu, prawi, Ze zde ty wiecy bozſke widime gedine w zrczadle a w podobenſtwi. A tak, dietky, vſſage, že z miloſti, ne w hrdoſti, ne z wſſeteczſtwa budete cziſti w tiechto kniehach — wſſeckyt mienim, komužt kdy k rukama przidu, — k tomut was nayprw napominam, aby od pana boha, o nyemz wzdy myſliti mame A o niemž myſliti duoſtoynie nemožem A gemuz na wſſaky czas chwalu dlužnu (str. 85) wzdawati mame A gehoz wyrzecy nemožem y gedniem ſlowem, zadali pomoczy, aby tomu bez bludu mohli rozomieti, co o ge° ſlyſſite wyſoſti aneb co ſie dale z toho, co ſlyſſiete, domyſlite. a žet znam netolik woly ſwu, gyž bych rad myſlil, mluwil y pſal ginym k temuž, yakož ya mam w tom, vtieſſenie a k oddechnuti od rozbroge, hluku, biehudlne myſly; ale znam take k tomu y ſwu neſylu. acz bych rad tak wyrzekl, až by kazdemu rozomieno bylo, Newzdy mohu, newzdy vmiem. odpuſt my rozomnieyſſy, geſſto by to mohl a vmiel, což ya mienym, wyrzecy lepe. A ya take hrubieyſſim za zle nebudu mieti, acz mi nemohu, co ya myenym, mocy srozomieti pro hruboſt mee rzeczy aneb pro ſwoy w tom neobiczey. A tiem ſnaze s obu ſtranu možem ſobie odpuſtiti, kdyz chcem tomu srozomieti, Ze we wſſem wyſſel geſt ſtworzytel nad ſtworzenie. A kdyz ſtworzenie poznati vplnie nemožem a vplnie o niem rzeczy wyneſti, Co pak moz kto o ſtworzitely? a wſſak, yakoz ſem rzekl, ktoz, wierzie prawie a twrdo to drze, co geſt vkazano wierzyti krzeſtianu, z miloſti tahne ſie k tomu, aby mohl tomu, geſſto wierzy, porozomieti, gelikoz mož byti rozomieno, Rzkut ſwobodnie: ne zlet czyni. A tak ſwaty Pawel, ſwaty Auguſtyn y gini pſaly o bohu wyſoke a hluboke wiecy A nayprwe rzeczſſtij miſtrzi po ſwatem Pawlu, potom ſwaty Auguſtyn s ginymi, geſſto bylo latinſkemu yazyku neobyczeyno; Wſſak oni tu proſtrzely ceſtu, mnohokrat latinſky yazyk rzeczkymi ſlowy naplaczugicz, Až gyž (str. 86) obyczey magi toho latinſſtij miſtrzi. A my tieſſme ſie w tiech kropieykach a w tiech drobtiech, geſſtot od nich yako s ſtolu bohateho k nam pochodie. y proſiet wſſech nelatinnykow: cztiete opatrnie w mych kniehach. donidz czemu nemožete rozomieti, nepiczete ſie o mee rzeczy s latinnyky a s hrdymi naywiecz; Anižt wed kazdy, ktozt latinie vmie, ma rozum hluboky w takych wiecech. ale doydetely ſſlechetneho vczeneho, gemuž by mila byla prawda ſlyſſeti y od oſlicze A genz nema w ſrdcy tee zawiſti, by gen ſam chtiel rozume(n) widien byti: (r)ad to wyzy, by s takym o takych wiecech, w nichž by ſnad nemohli dobrze, čztucz ſamy, rozomieti, rozmluwali aneb aby ſie w tô vgiſtili, žet ſem ſie, piſſe, drzal knieh a vmyſla krzeſtianſkych miſtrow. A zatiê, ktoz chce rad myſliti czož bud o bohu, geſſto by mohl myſliti, prawie: zrzy, yakozt ſem rzekl, na ſtwor wſſeho ſwieta; Na niekter(ý), w niemž ſled ĝt boży a trogice ſwate, a na obraz ſwate trogice, to geſt, na ſwu duſſy:

ſezrzy gegie przyrozenie, gelikož možeſs, a budet k onomu pomoczno; Ale, yakozt wzdy prawim, anot g̃t nad to. A kdyz gyž w naſſy rozumne duſſy možem netieleſnie widieti boha: nenie ſtran ſpogenie, nenie bleſku tieleſneho nebo barwy niekake neb tieleſne welikoſti a hruboſti; Nenie, by mieſtem ſſla ſ mieſta na mieſto, ale rychle bude zde neb onde, newzeyducz nikdiez na tu ceſtu, geſſto tam wede, wſſe przeſkočzecz; Ale toto boha hnutie (str. 87) nedotyčze ſ mieſta na mieſto, neb boh geſt wſſudy; ale take my to przibieze k myſly. Protoz, kto chce pomyſliti, czo by boh byl neb kaky by byl, toho hrubeho nemyſl w bohu, gehozt nema y twa duſſe: Neniet tielo, neniet mieſty roztažen, neniet bleſk niekaky tieleſny, Neniet niekaka welikoſt tieleſna ani g̃t niekake mieſto, geſſto by geho welike ſlonowe tielo wiece zamieſtnalo a obchopilo nezli male muz|ſ̊ky tielo neb mrawenczowo; ale rozomiey boha, acz mož rozomieti, že g̃t dobry boh. Ale kakowy nenie, to, geſſto kakoſt ſlowe w tieleſne wiecy neb w duchowni, nenie w bohu: Nenie biely neb czrny neb barweny neb leſknuty, Nenie zly, nenie dobry, by gine byla dobrota geho nezly on. A tak y o ginych wiecech, geſſto gimi mož ſluti nietco takowe neb takowe. A wſſak rzku: dobryt geſt, mocznyt geſt, ſylny geſt; Neb, kdyz czoz =bud= rzku o bohu takoweho, onžt to g̃t, ale takowy nenie. weliky g̃t boh; Ale toho, geſſto Quâtitas rziekagi tomu latinicy, nenie w bohu. neb neſluſſie pod mieru, y gedne w niem nenie miery ani g̃t w niem trzy loket ani tiſycz. Nemohu rzecy: tolikyto geſt podle tieleſne welikoſti, geſſto mož mieſto zamieſtnati, a tu welikoſti nenie welik ani angel ani myſl rozumna, duſſe; ale g̃t welikoſt duchowna mocy, mudroſti, dobroty. tiemy ſu andiele welicy neb duſſe naſſe welike, Ale buoh g̃t welik w tom bez konce neb bez krage. tak cyle nenie tee welikoſti. Geſt take boh ſtworzitel wſſeho, ale ne pro ſwu potřebu ſtworzil g̃t to, czo geſt ſtworzil. Geſt ted przed (str. 88) namy, neſtoge, neſedie, neleže, nelpie nykakz, nebo wiſe nebo plawage nebo lecze Owſſem kaks ginak, nezli mož byti powiedieno naſſy hruboſti. wſſeczko držy na ſobie: ne yako když mi odiew kteru neb rucho neb brziemie mame na ſobie. Geſt weſſkê wſſudy, ale ne yako na mieſtie, by ge zamieſtnal. Geſt wiečzny, ale bez czaſu: Ne yako to, geſſto geſt bylo, g̃t nebo bude, gemuž gdu tij czaſowe. Bohut tak negdu: Niczt geſt gemu nemynulo, Niczt gemu neprzide, wſſet geſt gemu; Czynit boh promienne wiecy beze wſſie ſwe promieny. anit co trpy, ktozt boha tak myſli, aczt nemož vplnie pomyſliti, czo g̃t, aneb nalezti; A wſſak, gelikoz mož, toho ſie ſtrzeže, by to rzekl do boha, g̃to boh nenie, a roznieti ſie w žadoſti, aby asa niekdy doſſel v miloſti geho, kdez by gey widiel, zrzel nan yaſnie, wida, kak geſt welebnie w ſwe trogicy ſwate, we trzech oſobach a w gednom bozſtwi, geſſto g̃t plne w kazde z tiech oſob A nemenie boh prawy a plny we dwu oſobu nebo w gedne než we wſſech trzech, (a)ny wiece we dwu neb we trzech nezly w gedne; kdez by poznal, kak geſt diwnie, miloſrdnie ſyn božy wiečny Gedno w ſwu bozſku oſobu gednu czlowieczenſtwie naſſeho plneho a prawe(ho) przyrozenie przyial, aby nas vczaſtny vczinil bozſtwie ſweho, Gemuž s otczem y s duchem ſwatym czeſt a chwala wieky wiekom. Amê.

Dietky. (xxvii)

Nesmiemet gyž tazati wiece o tak przewyssene wiecy, o welebnem bohu. Nyniet sie (str. 89) w tom vskrownim, dostit mame ďiwanie w nassy malosti w tom, czozs nam o bohu prawil do tee doby. Gedinehot otieczem gesstie a skrze to przidem k tomu, abychom take o andielech wztazali nietco A pak o tom, gessto nas dotycze zde na swietie: Procz gt boh stworzil swiet, kdyz gt nebylo gemu trzeba swieta; (k)ak gt sie gemu slibilo, aby to uczinil niekdy, gehoz gt nebylo drziewe?

Otecz. Diwnosti božie nelze gt vplnie wyprawiti; wssak rzku, coz mohu. Boh gt nade wsse. Protoz nicz nenie, co by gey przynutilo k tomu, aby swiet stwořil, gedine že gt chtiel; a nad woli geho nicz nenie, pro niež by chtiel to, což chce. A wssak die mistr hlubokych smyslow, že boh moczy swu, skrze swu mudrost, w swe dobrotie stworzil swiet A zwlasstie stworzenie rozomne, aby to tomu stworzeni bylo dobrze, kdyz by tak vkazal swu mocz, swu mudrost a swu dobrotu. Neb wie boh, že toho dobreho, tee blažnosti, gessto on gt, mož vdieliti k rozkossy a ku pochotnosti. A tak stworzil, yakz račžil, stworzenie rozomne, gemuž by dal kochati sie w sobie, aby tak vžylo dobroty geho, A pro rozumne stworzenie stworzil, zporziedil y nerozũne A zwlasstie pro czlowieka, aby skrze ty wiecy zrzeyme, gessto su vczinieny, przissel k nezrzeymym božim wieczem a aby oslawil dale swu mocz a swu mudrost w swe dobrotie. wzdy rzku: ne proto, by skrze to w niem samem przibylo chuti gemu neb ktereho dobra, Ale aby sie dal poznati k chuti a k dobremu stworzeni tomu mezy ginym diwnym porzadem w swem stworzeni. To rozumne (str. 90) stworzenie rozdielil: stranu ostawil w tom nebi nad nebesy tielesnymi w kakes proste gednostaynosti, to su geho andiele, kaczys diwny duchowe kromie tiel; A druhu stranu toho stworzenie rozumneho s tielem hrubym spogil, to gest, rozumnu dussy czlowieczy, aby czlowiek byl geden ze dweho k sobie nepodobneho: z tiela a z duchu, aby duch tahl po sobie k bohu tielesnu hrubost. A zde, na zemy ostawil boh czlowieka, vcziniw gey mnohu pomocz, y aby trwal w žywotie Y aby wsse bylo ku pomoczy czlowieku poznati boha a dogiti, w niemz teprw vžytek, plny kochanie a rozkossie ma mieti czlowiek. Protoz pro swu dobrotu boh stworzil wsse stworzeňie, aby kazda wiecz podle sweho pochopu vczastna byla dobroty geho, Gyz on mož stworzeni vdieliti, což kteremu chce, w nyemž gie w samem nicz nevbude, acz gie vdiely, ani gemu skrze to czo przibude. a zwlasstie czlowieka stworzil a andiela, aby rozumy swymi poznali boha, pozna(jíc), služili woly geho a, sluziecz, kralowali. Neb bohu sluzyti gest w prawdie byti a swobodnu od wsselike nerzadne wieczy. A tak bohu služiti gt kralowati. Kto by pak mohl poczysti, což gest rozliczností vczinil tak, yakz chtiel, pan stworžitel wsseho we wssem stworzeni, Gimiž magi gedny wiecy od druhych rozeznanie: Andiel od andiela, czlowiek od člowieka aneb wczela gedna od druhe wczely? Neb wssemohucy pan, yakz gt stworzil a zporziedil na(j)wietczy wiecy, (str. 91) Takez, yakz račzil, y naymenssie.

Geſſto pak diete: Procz geſt prwe neſtworzil ſwieta; kak g̃t nepromienny w ſwe myſli, kdyz mu ſie wzlibylo vcziniti nietco, geſſto geſt nebylo? Nemohut k tomu gyneho rzecy, gedno, yakozt ſem rzekl, ze chtiel tak mieti. A take tiem geſt vkazal, ze ne pro ſwu potrzebu ſtworzil g̃t ſwieta. Neb yakoz wzdy od wiecznoſti boh geſt drzewe ſwieta, tak [a]by ſam w ſobie wzdy byti mohl y bez ſwieta. A kdyz bieh tohoto ſwieta myne, boh wzdy tyž oſtane. At dam tobie blyžſſie podobenſtwie: drzewe, než ſem ſie ya narodil, boh g̃t; a když ya ſeydu, boh wždy oſtane. takezt boh moz byti beze wſſeho ſwieta yako beze mne. A tak ani mne ani ſwieta bylo geſt gemu trzeba. kdy by mnu neb ſwietem przibylo gemu dobreho geho, Nebyl by mudr, že mie g̃t tak nedawno ſtworzil a byl beze mne. A takez y o wſſem ſwietu, ze by geho prwe neſtworzil, nez gey g̃t ſtworžil. Ale wieme, ze ge mudry. kdyz mie g̃t nedavno ſtworzil anebo ſwiet, vkazal geſt tiem, ze g̃t dobrze mohl beze mne byti y bez ſwieta. a protozt nenie promieni w myſly geho. Netakt ſie g̃t w^{z}libilo znowa gemu, abych byl, nebyw; Ale wzdy od wiecznoſti to g̃t wole geho, abych ya w ten čas byl, Yakoz ſem. A tez y o wſſem ſwietu. a cozt geſt nad naſs rozum, wieru doplnme. Neb newierzimely [aneb newierzieme], neſrozomieme; ale wiera prawa dowede nas, ze to tak, yakoz g̃t, opatrzime.

Dieťky. (xxviii)

E, tatiku, by o ſwa- (str. 92) tych andielech take nam powiediel nietco!

Otec. Widucz ſwu duſſy, mohu czoz tož lide o andielech pomyſliti. Neb tiela neyſu andiele, ale ſu duchowe rozomni, mudrzi, dobrzi; ale ne tak, yako g̃t w bohu, že w bohu nenie gine dobrota neb mudroſt a boh gyne. Andielt g̃t duch, geſſto mož zly y dobry byti, wiecze zly neb dobry aneb menie: Jakož ſu, w zloſt hnuwſſe ſwoy vmyſl, andiele padly, w te ſwe zloſti ſudem prawdy zapekleny a w dyably potworzeny; A dobrzy, ku prawdie ſwe vmyſly obratiwſſe, potwrzeni w dobrem. A yako ſkrze prolitie miloſti božie, že ſie wiece nepohnu od wrchnie prawdy, wiecz ge ta miloſt a rozkoſſnie držy przy prawdie. a tak ti ſwati duchowe y oni zly byli ſu ſtworzeni nayprw kakehos cziſteho przyrozenie, Geſſto by ge miloſt božie progiti mohla a yaſnoſt božie proſwietiti; a ſwobodnu woly miely, aby mohly gy prawe woliti neb neprawe. kterziž neprawe wolili proti prawdie, w tom ſu zuoſtali zapekleni; A kteržiž prawe, ti gſu w prawdie potwrzeni A tiech darow doſſly, geſſto gie mož gich vſſlechtile přzyrozenie w vtieſſe mieti a w radoſti. a tak andiele ſu kakas rozomna ſwietla w yaſne myſly, z prwnieho ſwietla magicz ſwietlo, Gimž ani geſt yazyku trzeba ani vcha, bez rzeczy ſlyſſie woly božy, Bez rzeczy y mezy ſebu woli ſwu geden druhemu vkazuge. Gſu take andiele proſteho, gednoho przyrozenie, ne yako my, geſſto ſme z tiela a duſſe; Ale kazdy z nich (str. 93) geſt gedno duch ſam o ſobie, odluczeny ode wſſie tieleſne hruboſti. ale wſſak gine geſt duch angelſky a gine dobrota geho, kteruz ma. w tom geſt ne tak proſtie geden, Neb tak geden geſt gediňe ſam boh. Sebut by wzdy hynuly, neb z niczehoz ſu, a k tomu by tahly, Ale drzy

ge we wſſem gich dobrem bozſka wieczna miloſt. Gſut rozomu kákehos, ne yako my, po domyſlu po gednom druhe poznawagicz; Ale oni ſpolu ynhed kakus rozumnoſti, czo ĝt ktera wiecz, rozumiegi. A tak, czoz kdy chce buoh diwem vczyniti, ſkrze andiely čziny. že znagy wſſe przyrozenie, rychle to vczinie andiele, geſſto by to dluhym czaſem muſylo przyweſti przyrozenie. Gſu pak mezy ſebu towarzyſſy zrziezenie, pokoynie. Nižſſie wyſſy proſwieczugi, w cziſtotie gich držie a w ſwrchowany. A to naywyſſy magi od boha nayprw, w niemž nyzſſym ſebe pomahagi, až ſie od nich y nam doſtane. To geſt wſſech pak angelow obeczny czyn, ze w miloſti zrzie w bozy obliczey, diwiecz ſie geho welebnoſti, a vſtawnu chwalu chwale boha. O ſſtiaſtny sbor angelow ſwatych w tom widieni boha, w bezpeczſtwu a bez prziekazy a w radoſti chwaliti boha!

Dietky. (xxix)

Ktere geſt zrziezenie tiech ſwatych a blaženych duchow?

Otecz. Kdyz ĝt w tieleſnem ſtworzeny taky porzad, taky zpoſob zgednal pan boh, Czot by pak w duchowniem ſtworzeni, geſſto geſt owſſem wietſſieho duoſtogenſtwie nez tieleſne zporziezenie, ne- (str. 94) bylo diwneho a owſſem ſluſſneho? Neniet w tom chyby, byt ten porzad nebyl tu, geſſto zwlaſſtie ílowe kralowſtwo božie, kralowſtwo nebeſke. Czym wyſſe nebe od zemie, tiem zpuoſob nebeſky porziednieyſſy nezly zemſky. A czo ĝt pak nad nebeſy wydomymi w tom ſwatem neby a blazenem, geſſto plaa yako hořze v bozy miloſti, diwne ozdoby zporziezenie! ale my ſme malij a hruby geſſtie tak diwny zpuoſob porzadu toho obmyſliti neb wyprawiti, a ya pak owſſem. a wſſak w te kratochwily, geſſto ſem (jí) poczal ty beſednie rzeczy, Rzku, czoz mohu, kak ſem czetl o tom nebo ſlychal nebo kdy myſlil; Acz ne wſſeho, czo ſem czetl, ale wſſak nietczo. Neb diwne a twrde nam ſu to rzečzy, Geſſto mluwi ſwaty Dyonyzyus O andielech. a mame za to, že geſt miel toho nauczenie od ſwateho Pawla, ĝto geſt řekl, ze obecznym dawa obecne nauczenie. ale mezy dokonalymi totiž mezy dobrymi dokonalymi rozumnymi mluwme mudroſt totiž wyſſie wieczy. Neb ktoz owſſê dobry a ſ tiem y rozomny nenie, nenie dokonaly; Nerozumny, acz y dobry, wyſokym wiecem neſrozomie; A nedobry, acz y rozomny, což rozumie, k dobremu toho neobrati. Protoz ſwaty Pawel, Rozum a dobrotu znage ſwateho Dyoniſia w tiech wyſokych wiecech O zpoſobu kralowſtwa nebeſkeho w andielech ſwatych kratochwil miewal; a on pak, miluge ozdobu božieho domu a tuze po zpoſobu porzadu toho, pſal wyſoke wiecy o andielech. ale mnye by ty rzeczy hruby (str. 95) byli a ſnad y wam, Ze ſu w czeſkem yazyku neobyczeyny. Protoz yat wam w podobenſtwi mienim vkazati nietco porzadu angelſkeho.

Kraly zemſſtij troy lid magi w ſwych kralowſtwich: Magi lid obeczny, geſſto rozliczny poſſel a potrzebu čzinie w kralowſtwu; Druhe magi nad tiemy, geſſto wladnu nyžſſymi, poſobiecz gie; A trzetie, geſſto ſu przy nych obyczeynie na gich dworzech. Tij trzy rzadowe lidu w kralowſtwu opiet kazdy trogy ſie, a tak bude dewiet z tiech trzy rzadow rozdieleny. Geden rzad lidu obeczneho

diely ſie, ze gedny ſu yako wſſech ſluhy: krczmarzi, ſragnarzky, kramarzy, geſſto ſb ſukno, platno kragegy neb kteryžkoly obeczny poſſel diegy potrzebny kralowſtwu; Druzy ſu yako[z ſu] kupcy, geſſto z daleka neznamc wiecy, potrzebnc kralowſtwu przinaſſie(jí); A trzeti ſu oraczi, winarzy, rzemeſlniczy, geſſto gimi ſtogi kralowſtwo; a kupcy beru gich wydielanye A dale toho obecznym onyem domacym prodawaczom podawagy. Druhy rzad wyſſy opiet ſie diely, ze gedny ſu, geſſto ruku a meczem zle, nehodne w kralowſtwu trapie, huby, zbranugy zloſti ſtolik, gelikoz druzy, geſſto ſu nad nymi yako wodce gich, vkazy gim a k tomu ge przywedu, czo by tyto czinily. A tak druzy ſu yako prwnie mieſto drziecz a ſtaroſtwie nad prwnymi. Trzeti ſu z toho wzdy rzadu yako pany kralowſtwa toho. A trzeti rzad take ſie trogy tiech, geſſto ſu obyczeyniegy przy kralowi. Neb gedny, gſuczy przy kralowi, wynoſie ſud, czo ma za prawo w kralowſtwu drzano (str. 96) byti; Druzy ſu yako radce vmiely w=prawiech a rozumny, z gich nauczenie ſudce ſudy wynoſie, co kdy ma byti; Trzeti ſu pak zwlaſſtie yako czelediny, w kratochwili kwaſſiecz z kralem yako przietele a hodugicz.

Tymz podobenſtwim Zemanee krage nebeſkeho, andiele ſwaty, trogy ſie Nayprw we trzy Gerarchie a kazda z nich opiet ſie trogy we trzy kuory, a tak bude kuorow wſſech dewiet. Prwny kuor naywyſſy g̃t tiech duchow ſwatych, geſſto ſu wzdy kwaſſiecz a hodugicz z bohem w miloſti zapalene, wzdiczky w vtieſſe dieku a chwalu wzdawagicz bohu a wſſemu zboru nebeſkemu czinicc vtiechu a w miloſti boży kaks newymluwnie gine wſſecky rozchutnawagicz. Druhy kuor tiech g̃t, ge(žt)o nad gine magi w poznani oſwiecenie, ſkrze niež gde k ginym ſwietlo poznanie a vmienie wſſelikeho. Trzeti ſu, geſſto ſudy ſkrze nie boh wydawa, czo kdy, Procz neb kde ma byti. Cztwrty kuor tiech geſt, geſſto ſu yako pany w kralowſtwu, k gichž wuoly prwni pod nymi mocz ſwu wywodie ſkrze ty, geſſto ſu w patem koru, geſſto pak mocznie yako ruku neb meczem zloſt zlych duchow trapie, aby netolik ſſkodily, gelikoz by chtiely. A to ſu tij trzie kuorowe: cztwrty, Paty a ſſeſty w te proſtrzedny gera(r)chy. Sedmy kuor tiech ſwatych duchow geſt, geſſto ſkrze nie boh diwy čyni, kterez raczy. Oſmy tiech, geſſto wietczie poſelſtwie od boha diegy ſwietu. Dewaty tiech, geſſto w obeczne poſelſtwie zpuoſobu ſu przi lidech, oſtrzie- (str. 97) hagicz, k dobremu rozchutna=wa=gicz lid bozy tak, yakz widie woli bozy.

A tak geſt pſano o mnozſtwi tiech duchow ſwatych, Geſſto gedny ſu w ſluzbie geho; Druzy wzdy przy niem, kochagicz ſie w miloſti geho a chwalecz gey. Tiſicz tiſyczow gemu ſlužie a deſetkrat ſto tiſyczow ſtogy przi niem. Ale ne ꝑto geſt ten poczet polozen, by gedno tolik gich bylo; ale, ze gich g̃t temierz bez czyſla, to ten poczet mieny. A proto tij wſſichny ang diele, y naynyzſſij, acz ſu przi nas, nas oſtrziehagicz, bohu naſſe modlitby, wzdychanie, žadoſti dobre obietugicz, k nam od boha dary miloſti geho przynoſugicz, naſſim dobrym vtiechu magicz; Acz y ſkrze wyſſie ſebe andiely beru ocziſſtienie, oſwieczenie a ſwrchowane dokonanie. Mienimt: ne by kdy kteru poſſkwrnu byli neczíſty, gyž by gym bylo trzeba oczíſſtienie; ale, aby w ſwe

cziſtotie wzdy ſbyli, magy od wyſſich andielow pomocz k tomu; wſſak wzdy widie ſwe myſly zrakem bozy obliczey. A naymenſſy z nich wietczy ĝt duchowny welikoſti nezli zde na ſwietie naywietczy ſwaty. A tot geſt, geſſto mieniw kryſtus y rzekl, ze w ženſkych ſyniech newſtal wietſſy Jana krztitele; Ale kto geſt naymenſſy w kralowſtwi nebeſkem, wietſſy geſt geho. Protoz, aczt naywyſſy magi ſwe gmeno od toho, Ze plapoly miloſti božie, aneb druzy od umienie, Wſſakt ty dary y nyzſſy magi: milugit wſſichny, vmielit ſu wſſichny; ale naywyſſy naywiecz plapoly w horku ſwate a pochotne miloſti, (str. 98) ſkrze niež magy y vmienie nad gyne y wſſeczky dary, kterez k ſwe blažnoſti nyzſſie magi. A od te ſwate plagicie miloſti, Ze geſt to w nich wiecz nayduoſtoynieyſſy, magy gmena. A druhy kuor proto ſnad ma gmeno od vmienie, Ze yako prwny vmieny magy ſkrze to, že milugy, Tak tito druzy milugi, že vmienie magy. tut ſem rzekl »ſnad«, nebot nepomnim, bych tak (byl četl) w piſmie. Ale z toho ſem to wzal, že bywagy nabožni, dobrzi lidee, geſſto z ſrdce milugy boha a neyſu vczeni welike°; Pak z tee miloſti k bohu bywagi vmielych a cziſtych rozomow, ze ſie we wſſem ſrownawagi s piſmem. A take bywagi druzy: žę z toho, ze cztu piſmo, že ſlyſſie, že k rozomu przidu, zamilugi boha a dobrzy budu. Amē.

Dietky. (xxx)

O Tatiku, kterak ĝt pochotno myſly, diwati ſie tiem ſlawnym mieſſtianom Geruzalema nebeſkeho; kakt to diwanie myſl a zadoſt roznyeczuge, by bylo dogiti tiech ſſlechetnycho| duchow towarziſtwa w miloſti božy, geſſto ſu darem božym tak moczny duchowe, ſylni, milowni, vmieli, blaženi a we wſſem chwalni, geſſto ĝt gich poczet tak weliky, až yako bez pocztu, A kazdy gich w ſwe oſobie a w porzadu podle ſweho duoſtogenſtwie, w nyemž ſtogie bez pohnutie a gſu v wieczne neſmrtedlnoſti A ſu gich kazdy przecziſte myſly, przieznywe, prziwietiwi, bez roznice, w prawe ſwornoſti, w bezpeczſtwu pokoge wieczneho, w vſtawne gſucz chwale božy? (str. 99)

Otecz. Zdat mi ſie lepſſie kratochwil o takych welebnych wiecech myſliti a rozmluwati nez o ſwietſkych, marnych kratochwilech. A aſa w ta doba roznieti ſie k dobremu [roznieti ſie k dobremu] zadoſt, Pohyne hluk myſſlenie marneho. Protoz lide dobrzy a pokoyni, cztucz piſmo, ſlyſſiecz, w myſly o tom przemietagicz, zwiedieli ſu mnohe wiecy, ſkryte ginym. A tak ſwaty Bernart, poczew rzecz gednu o andielech tak, yakož ſte rzekly nynie, ze ſu taczy, die: To wſſe o ſwatych andielech cztucz, ſmę cztucz ſme zwiedely, // drzyme wiervu||; A pak, že ſu rozomem ozdobeni, netolik '/, neb vmienim, ale ſwym rozumem po domyſlu ſtihnuti mozem. Nebo, kdy by nebyli rozumem oſwieceni, nemohly by radoſti božie vczaſtni byti.

// wieru =

Take ſu nam y gmena gich niektera znama, Ze ſme ſlyſſely, když nam ge geſt piſmo gmenowalo pro gich vřzady niektere a, wierziecz tomu, myſlili ſme: Procz by miely taka gmena, kdy by nebylo ſkrze to domyſlu pochopiti

gich kuorow chwaly a rozlicznoſti? Byt nebylo rozdielu w gich vrzadech, nebylo by rozdielu we gmeniech. Neniet darmo, Zet gedni ſlowu andiele, druzy archandiele, trzeti Virtutes, Cztwrti poteſtates, Pati principatus, Sſeſti dominacõnes, Sedmy Troni, Oſmy cherubin, Dewaty ſeraffyn. Protoz za to mame, že tij duchowe ſwietij z toho porzadu gednoho nebo koru ſlowu božy andiele, tot geſt: poſly yazykem naſſym, Geſſto gich gednoho kazdy člowiek (str. 100) ma dana ſobie, geſſto ſſele ge hoſpodin w ſluzbu pro ty, geſſto magy diediczſtwa ſpaſenie dogiti. Možem take za to mieti, ze nad tiemy ſu archandiele, to g̃t czeſky: wyſſy poſly, geſſto g̃t gim dale zgewna taynoſt božie A geſſto ne tak obecznie ſſele ge boh, Gedine pro niekake zwlaſſtie a welike poſelſtwie; Z nichz geſt byl onen weliky archangel Gabriel poſlan k diewie ſwate Pro tak zwlaſſtni a weliku wiecz, giez nemohla wietczie wiecz byti. Možem mieti za to, že nad tiemi ſu virtutes, geſſto tu mocz magi, =ze= ſkrze nie diwowe a zazracy diegy ſie na ſwietie k rozliczne mu napomenuti ſmrtedlnych lidij. Možem opiet za to mieti, Ze ſu nad tiemi Poteſtates, totiž mocny v wladani, Gichz mocy mocz zlych duchow ſkroczena bywa a zloſt zadrzana, aby ne tolik ſſkoditi mohly, yakz by chtiely, ale gedno tolik, czoz gim przepuſtie, Yakoz widie w tom wuoly bozy. Mozem mieti za to, že y nad tiemy ſu Principatus [geſſto] yako kniežata wſſech tiechto, gichz opatrnoſti nyzſſy wedu ſwe vrzady. A ſkrze ty wſſelike knieżſtwo ſwietſke ma ſwoy vloh, Xſp ſwoy zpuoſob, ſwe meze y ſwe promieny z gednoho krage do druheho neb ſwu pewnoſt. Mozem opiet nad tiemy rozomieti ty duchy, geſſto ſlowu Dominacônes a czeſky: panugicy. Neb ti ſu nade wſſemi tiemito Yako kral neb cieſarž nad kniežaty. A tak ſu kakehos ſwobodſtwa w ſobie, ze proti nim nyžſſy korowe, O nichz ſem mluwil do tee doby, ſlowu ſlu- (str. 101) zebni duchowe A, czozkoly poſobie a gednagy ti, geſſto kniežiecie mieſto prwnie pod nymi w duoſtogenſtwie držy Aneb opiet y doleyſſy až do poſlednich, wſſe g̃t to yako pod tiechto moczy a w gich panſtwu. Ale wſſak neyſu ſ| to giž duchowe naywyſſy ani kuor gich. Nad tiemy ſu geſſtie trzie kuorowe, gichz porzadem ma byti a geſt panſtwo tiechto. byt nebyli w tom porzadu, netrwalit by w ſwem panowani, Jako y zde na ſwietie ſeyde welike panſtwo, yakz ſie nedržy porzadu w ſwem vlohu, geſſto g̃t prawda gey vložyla dotud, ažt y zhyne. Protoz možeme za to mieti, ze welikym duoſtogenſtwim ſu nad tiemi welebnymi duchy opiet gini, geſſto tronowe ſlowu. Tron geſt ſtolice kralowa, na nyz ſedie y ſudy wynoſy. A tak andiele tito troni ſlowu, že ſu we wſſelikê pewni, bez pohnutie A tee prawdy y ſtawenie nižſſim ſebe podawagy a ſtanowie w nich. A proto ſu to prwni troni, Neb boh ſedij w nich A take, neſedielli by boh na nich pewnie, by nebyli to ſtolice pewne. Tu pewnoſti a tiem ſedienim mienimt vklidnoſt myſly a yaſnoſt a pokoy, geſſto wychazye nad kazdy ſmyſl. A to g̃t pewne welnutie ku prawdie. takyt geſt pan boh, w ſwych troniech ſedie, pewny w pewnych, ſudie wſſe s vklidnoſti, s yaſnoſti, w pokoyne myſly. A tak ſobie podobne k ſobie vſtawil troni. Možem opiet mieti za to, Ze cherubynowe, totiz duchowe tij, geſſto plni vmienie ſlowu, ſu nad tiemito, Geſſto (str. 102) kaks diwnie z plnoſti mudroſti, z uſt naywyſſieho yako z ſtudnice, z niež wzdy plowe, naczieragi a beru potoky vmienie wſſeho a podawagi

ſwŷ ſuſedom. A ſnad to g̃t rzeka ta, O nyž die ꝓrok: Byſtroſt rzeky obweſeluge mieſto božie. Možem za to mieti, Ze geſſtie nad tiemi ſu ti ſwati a przeblaženi duchowe, geſſto Serafyn ſlowu, geſſto plagy w božy miloſti, Mezy nymiž giž a bohem nenie angelſkych ginych duchow. Tak ſu z gyſkr ohniem a ze zzhawe a przechotne božie miloſti zapaleni, Ze wſſechny gine duchy ſebu zapalugy v miloſti wruczy Tak, že kazdy gich, yako pochodnie horze a ſwietie, zažeha a ſwietij.

Dietky. (xxxi)

WSſemly g̃t tak milo a tak dobro diwati ſie tiem rzadnym korom tiech duchow ſwatych, w nichz g̃t tak zwlaſſtie božie welebnoſt vkazana?

Otecz. Milo g̃t a dobro ſrdcy tomu, geſſto g̃t zdrawe, neduhem duchownim nenakažene, geſſto mož vprzieti zrak w to diwanie, czyti tu woni, w te ſladkoſti pochutnati, ſlyſſeti, co by w niem mluwil hoſpodin. A kdy by tak czilo bylo, Ze by dotknuti ſie toho mohlo! Ale tielo, geſſto geſt poddano poruſſeni, obtiezuge duſſy; a bydlo na zemi odtiſka myſl a hrubu čzyni, geſſto myſli rozbroyne wieczy. A czież myſl muož ſie asa na chwylku z hluku ſwietſkeho rozbroge vtiſſyti, dotkne niekdy ſtranku (n)ebe te pochotnoſti a tužyti po tom bude, by wſſeczka tam weſſla. Mluwie o tô ſwatŷ Bernart y die: O kak by to dobrze bylo, (str. 103) Bychom tam giž wſſichny we(š)ly, yamž g̃t nas giž ſtranka weſſla! Neb gedno ſamu myſly, yako vtekſſe ſie, weſſly ſme tam a geſſtie ne wſſy myſly, ale gedno ſtranku, a ſtranku geſſtie malu przieliſs. naſſe zadoſti, geſſto myſl trzie, w blatie ležie a lpye, vwažſſe, tieleſnu tiezkoſti gſucz obtieženi. A gedwa malitke znamenawanie myſly naſſie przedbieha tam, widrucz ſie odſud; a wſſak z takeho drobetka, geſſto geſt zde dan k vtieſſeni a ku poſylnieni nadiege, ſie chce ſrdcy pokrzyknuti: Hoſpodine, milugit ozdobu domu tweho a mieſto bydla twe[ho] chwali. O kdy by ſie wſſeczka duſſe ſebrala w gedno to, odewſſud ſwolagicz k tomu ſwe zadoſti wſſeczky, geſſto gie tržie w myſly, kdyz ſie toho bogy, gehož by ſie nemiel(a) bati; To miluge, gehoz by ňeſluſſalo milowati, zaloſti marnie a weſely ſie marnie giem geſſtie, A wſſeczka weſſla ſ tiemi ſwymi zadoſti, geſſto gy mohu tak tržeti, gſucz ſwobodna ode wſſeho takoweho, geſſto gy držy yako yatu v nieczeho [nietco] takoweho, A weſſla, rzku, tak wſſeczka k ſobie w prudkoſti duchu a w hoynoſti daru božie miloſti, Až by wſſy pamieti, wſſim rozumem, wſſym chtienim diwala ſie porzadu tomu, ſpatrugicz ta angelſka ſwietla a to, geſſto lono ſlowe abrahamowo, a pod oniem oltarzem, kteryz g̃t ten, O niemz ſie zmienuge ſwaty Yan w Apokalypſy, Duſſy ſwatych muczedlnykow, geſſto, v prawe gſucz ſſtole neb ozdobie, Druhe czekagi przěkoynie! O kak by ſnažnie takowa pokrzikla duſſe s oniem ꝓrokem (str. 104) a yako rzkucz: Gednoho proſym od Hoſpodina a po tom ſtanu, abych bydlila w domu boziem po wſſe dny žywota meho, Abych widiela wuoly geho a chram geho nawſſtiewila! Neb tam teprw zrzieďlně widieti g̃t

woly božy, yako widucz ſrdce geho. kec g̃t, geſſto dobra ſlowe; kec, geſſto ſie dobrze libij, kce ſwrchowana! Tam geſt zgewno božie miloſrdie, myſſlenie pokoge, geſſto ſwym myſly; Zgewno bohatſtwie wſſemohuczieho, geſſto geſt to wſſe a takowež ſmrtedlnym ſkryto, acz ſu y k tomu zwoleny. A že geſt y to k gich dobremu, že geſt to gim do czaſu ſkryto, aby ſie bati a ſtrachowati neprzeſtaly, donidž geſſtie neyſu hodni, aby hodnie mohly a duoſtoynie wiecz milowati.

Sbozny, ktoz tam ſezřzy a pozna ty ſwate duchy; Neb y w nich diwnie vzrzie boha, vzrzy w tiech, geſſto Seraffin ſlowu anebo w miloſti plapoliczy, Geſſto nayprw magi od ſameho boha zapalenie tee miloſti, w nyž, kochagicz ſie ſamy nayprw, y nyzſſie ſebe zapalugy; kakt ta wrchnie miloſt milugc A gedno ſwu dobrotu a w kake miloſti ty, geſſto geſt vczinil, aby ge ſpaſyl, ſwu miloſti obchranuge, odchowa, drzy a cziſti vczyni, ſpalee poſſkwrnu przyrozeni gich mladoſti Jako plewy diwnym ohniem ſym nebo oniem A, zapomena gich neumyete[d]lnoſti, [a] vczini gie, aby duoſtoyni byli geho milowanie. vzržie ſwatych cherubinyech, geſſto plnoſt vmienie ſlowu, kakeho vmienie geſt ten, od niehoz tito duchowe magi plnoſt vmienie ſweho, Genž ſam w ſobie (str. 105) ge(st) to ſwietlo, przed nymž nicz nikdiež nenie, by ſkryto bylo; Genz geſt oko, geſſto nikdy nenie zawrzieno A gemuž nenie trzeba gyneho ſwietla, neb on g̃t ſwietlo wſſeho ſwietla. vzrzy w tronich, z nich(ž) ſwe ſudy boh wydawa, kak newygde nicz zleho bez pokuty A nicz dobreho bez odplaty; Kak hodny ſudcze, w tiech troniech ſedie, wſſelike newinnye vtieſſen bude a tiežek winnye; A kak ſedij bez pohnutie ke wſſy prawdie, gehoz nicz nemož oklamati ani zkrzywiti na kteru [na kteru] ſtranu. widieti geſt w tiech andielech, geſſto ſlowu panugiczy, kake geſt ten pan welebnoſti, Gehoz gedno chtienim ſtogi y w andielech take panſtwo a ſtane wiecznie bez konce, Skrze nyež ſtogie y ſwietſka panſtwa do wole toho wſſech panow pana. Widieti geſt w tiech, geſſto kniezata ſlowu, prwnie pod panugiczymi drziecz mieſto, kak ten, geſſto geſt prwni poczatek wſſeho, wſſe rziedij a poſoby, gymz ſie wſſe držy. Widieti g̃t w tiech, geſſto ſlowu Poteſtates, Mocz magice, kak ten, gehožto mocy tu mocz magi, ſam, w nych ſa, wzbrani, co chce, a gym ony. widieti g̃t w tiech, geſſto Virtutes ſlowu a na ſwietie k wuoly božy diwy činie, kaka geſt to mocz, od niehoz tito magi taku mocz včiniti nezname wiecy, Geſſto, neyſuc zrzeyma, wſſak ſylnie wſſe, což chce, czyny, y neobykle lidem wiecy, geſſto pro neobičzey diwowe ſlowu.

Pak na[y]poſledy widieti g̃t tam w archandielech y w andielech, kak to o bohu ſprawedliwie ſwiedczy piſmo, že geſt gemu pecze o nas. (str. 106) A zdali tak nenie, Poniewadz ty ſlawne duchy vczinil k nam ſwymi poſly, aby nas nawſſtiewowali, tieſſili, k dobremu ponukali, tayne nam wiecy zgewowaly, w dobrem twrdili, rozum cziſtili, ode zleho oſtrziehaly a ſlužebny duchowe byli pro ty, geſſto magi oſeſti diedicžſtwo žywota wiecznoho? A tak wſſe rziedie, wſſe poſobie tij angelſſtij duchowe, Berucz nayprw od boha, geſſto geſt ten duch wſſemohucy, Gehož mudroſti wſſe g̃t w ſwem porzadu zporziezeno a dobrotu wſſe ſie držy w ſwem porzadu.

Dietky. (xxxii)

Gyž to widime, ze, což ſie diege zde na ſwietie, wſſe ĝt to angelſkym poſobenim a porzadem. Procz tehdy za lecycos neproſyme andieluow, ale boha, ano ſie nezda podobne, by ſie boh miel s naſſymi malymi wiecmy obierati a neprazdnoſt mieti?

Otecz. Ne tak, dietky, ale lepe tomu rozomieyte! widame we mlynie, ze ne mlynarz, ale kamê czyni muku. a tiem kamenem wrzeteno točzy, wrzeten(em) paleczny kolo, gymž opiet hybe na temž hrziedeli druhe kolo A to woda pudij, aby ſſlo wokol. a wſſak ktoz muku chce mieti, neproſie wody ani kola ani žernowa, ale mlynařze, aby ſemlel, neb geſt to mlynarz tak przi(zpuo)ſobil, aby tak mlyn ſſel do geho wuole. A tak mlynarz mele wiece než mlyn.

tot ſem tak rzekl podle niekakeho podobenſtwie. Ale onot geſt nad to, w tee podobnoſti geſſtiet geſt a welika podobnoſt; neb czož geſt boh zpoſobil, aby czinil andiel, to tak andiel čzini, Že y boh to czyni, (str. 107) Ale wſſak ginak boh a ginak andiel. Serafinowe plapoly miloſti a y gine w miloſti roznieczugy; Ale tij neyſu ten ohen, o niemž ĝt rzeczeno: boh ĝt miloſt. Boh w nich ſwu miloſt roznieczuge, ze milugy; ale menie, než boh miluge, ani tak yako boh neb nyžſſim czynem oni nez on, A takez oni gine w te miloſti zapalugi, ale boh nad to. Cherubynowe ſwietie, gſucz vmienie plni, w ſobie ſie leſknucz, w yaſne gſucz prawdie a y gine w prawdie oſwieczugicz; Ale oni neyſu prawda ona wrchnie, geſſto wſſe oſwieczuge. ale oni, že ſu tee wrchnie prawdy naywiecz vczaſtni, gſu ſwietly w ny, y gine w ny vmiely czinie a proſwieczugi. ale nad to to czyny prawda ſama. Troni ſedie pewnie, bez pohnutie, to ſudiece, co ma kdy byti a co z czeho; Ale darem toho, geſſto w nich ſedij a ſudij a geſſto ĝt ge vpokogil, gſa ten pokoy, geſſto wychazie nad kazdy ſmyſl. Panugicz(i) andiele panugi, že wyſſieho nad ſebu pana magi a tomu ſlužie panowanim ſwym, od niehoz magi, že panugi. A protož on prawiegie panuge nezly oni. Prwni pod tiemy yako kniezata pod ſwymi kraly rziedie, poſobie, aby bylo toto tatko a toto takto; Ale moczy to czinie wſſemohuczieho, od niehož ſu y ſami w porzadu vſtaweni; A kdy by nebyli zrziezeni ſami, take by nemohly porzediti. Moczny ſlowu to andiele neb poteſtates, geſſto ſylnie zle trapie, aby ne wſſeho mohly, czozby chtiely, ale gedno tolik, gelykoz widie w tom woly božie. ale ten, od niehoz tu ſylu magi, to w nich czyni, (str. 108) neb on geſt ſyla. Virtutes, tij andiele wbuzugy ſwym czaſem ſrdce w lidech rozmarzela, znamenie czynycz neobyklaa. Ne ta mocz nebo mohutnoſt, geſſto w nich geſt, czyni ſkutky. to geſt prawda, že take czinie; Ale proti tomu, yakoz on czini, oni yako by neczinily. A na to zrze prorok, die: Ty ſy boh, geſſto cziniſs diwy.

Gſu przy nas andiele neb archandiele; ale buoh wlaſſtniegc mnohem, že netolik przy nas, ale y w nas ĝt. Pakli diete, že y andiel mož w czlowieku byti, neodmluwâ. Pomnim, ze ĝt pſano: a andiel, geſſto mluwieſſe we mnie. ale wſſak ĝt tu ꝑmiena: tak angel mož byti w nyekom, Ze podſſtiwa k dobremu

a ponuka, Ale dobrym nemož czlowieka vcziniti; ale boh bude w niekom, že vczyni, ze dobry bude, Neodeyma fwobodnofti wole, ale fwu milofti promieni gy, ze dobremu bude chtieti, dobre bude w zadofti trzeti A f nim duffe geden duch bude negedna ofoba f nim ktery czlowiek nas bude ani podftat gedna. Ale, yakož die pifmo: Ktoz fie boha przidržy, geden f nim duch bude, Angel bude s duffie a buoh w duffy; Angel yako towařiš a buoh yako zywot gegie, gymž žywa bude. A tak, yakoz duffe w czlowieku w oku widij, w vchu flyffie, wonye wonie w chrziepi, czige chut w vftech A we wffê tielu dotczenym czige, takez boh geden w rozlicznych andielech rozliczne czyni wiecy· W gednych fie vkazuge, aby myl byl; w druhych, aby byl poznan, A (str. 109) tak w oniech takto a w oniech takto; Až tak y w lidech, geden fa, rozliczen g̃t fwymi dary, acz kto czyni, geffto zlee nenie, boh to czyni. A tak y w malych y v welikych potrzebach boh ma wzywan byti, Genz tak fa welebny awffak geho obmyflem geho porzadem y naymenffie plewiczka rofte y kazde zrncze geft tu kdez g̃t Ani ktera ftiê nepradu czyni ktery nepokoy gemu. Gemuž bud na wieky czeft a chwala!

Dietky. (xxxiii)

DObrzes nam przypomohl k rozomu w tiech wyfokych nebefkych wiec(ech), Mily tatiku! powiez nam take nietco o Ragy a o Adamowi.

Otecz. Cot ya o Ragy wiedie prawiti gineho, Gedine že geft tielefne, rozkoffne bydlo, w niemž byl czlowieka boh vftawil, by byl toho neprowynil. A tak pifmo prawie o naffem otczy Adamowi, ze tak gey boh ftworzil, aby mohl, w Ragy fa, wiecz žyw byti a nemohl vmrzieti. neb yakoz mohl newinnu zachowati, w nyz byl ftworzen, a mohl v winu padnuti, takez mohl oftati w nefmrtedlnofti a mohl w fmrtedlnoft vpadnuti; Neb dal geft boh fwobodnu wuoly ftwořzeni ftworzeni rozûne: Tak človieku yako y andielu, aby mohl z fwe wuole fiehnuti k hodnemu neb k nehodnemu. Ale v welikem pokogy byl ftworzil czlowieka w duffy y w tiele. Netržyli w myfli czlowieka nehodne zadofti, tahnucz ke zlemu, yako giž trze. Bez wuole nicz by czlowiek byl nepomyflil, Wffecka hnutie myfly byla by poddana (str. 110) wuoly bez nefnadnofti, Jakoz gy nynie mame, že cof bud gde na myfl, což bud trzzy w zadofti, geffto bych nechtiel; A acz fie kdy nyeczemu obranyme, ale s pracy. y wffeczka hnutie tiela byla by pokoynie poddana wuoly y vdowe wffichny beze wffie prace, Ne tak yako gyz, geffto my fie od nie oko wzhledy, yamž bych nechtiel; A obranimli fie na chwili tomu, yakz fie pozapomenu, opiet tež bude. A tak y o ginych vdech tiela. ten pokoy w fobie a tu mocz ftratil Adam fobie y wffemu fwemu pokoleny, geffto w tielefne zadofti gde od nieho.

Gyz w te nayprw dane fprawedlnofti, geffto by gy czlowieczie przyrozenie mielo mieti, negfme na fwietie. Ale kdy by byl ftal czlowiek, w pokuffeni przemahage, g̃to geft gedno ponuknutim dyablowym bylo ku przeftupeny božie zapowiedi, a nicz w zadofti nemohl dyabel roznietiti, byl by zaflužyl

potwrzenie, ze by wzdy byl, nevmierage, w tee prawdie prwni fweho przyrozenie, wffy myfly drže fie boha, we wffem gey znage, co g̃t na fwietie ftworzeneho, Aby pak y wzat byl bez fmrti do onoho bydla blaženeho. Neb duffe miela by poznanie pr͞ady we wffem, co geft na fwietie, a mocz, aby fie mohla drzeti tee prawdy, a tielo by nebylo mielo y gedine w fobie protiwnofti. A tak duffe, že geft przyrozenim nefmrtedlna, wlewala by tielu fylu a mocz a nefmrtedlnoft a rozum by chowala geho; Nebo take tak porzadnie byl boh fgednal w tielu czlowiecziem elementy, (str. 111) Aby nebyl prziekažen geden druhemu; A [a] od drzewa zywota byla by žywoft czlowieczie pofylu brala a nefmrtedlnoft [a]zwlafftie, acz y fkrze to byl by boh drzal fwym zpuofobem czlowieczy žywot. A byl geft take darowan člowiek od boha, že čtweru miel wnytrzny pomocz, aby fie przidržal boha: Swiedomie to, geffto flowe fynderezyfs; rozum ofwieczeny a miloft: Swiedomie, aby k tomu ponukalo, co geft dobre; fynderefis, to g̃t kakas gyfkerka w myfly, geffto wrtrze ꝑti zlemu; Rozum, ten by byl tak ofwiecen, že by znal boha a fam fie czlowiek a wffe, co geft na fwietie; a miloft, ta by ffla vprziemie po rozomu, Ze by tak kazdu wiecz važyla, yakz geft, a milowala, Miery fwe dotahnucz k kazde wieczy a neprzetahnucz. Ale wffak tomu rozomieyte, zet by miel byl poznanie boha zē tak plnee, yakoz w nebefiech bude, ani tak potuchle, yakoz zde geft; ale nad toto a pod ono, w nyemz by byl miel weliku rozkofs A pak z te rozkoffy byl by wffel neb wzat, nevmierage, w nebefke bydlo. Neb dwoge dobre byl boh czlowieku przypofobil: Gedno w ragy, geffto g̃t mielo mynuti; druhe w nebefiech, genz ma trwati wieky wiekom. Protoť g̃t byl dwoge dal czlowieku przikazanie, aby gednym miel gedno, druhym druhe. A gefftie prwe geft bylo yako dwoge: Gedno g̃t bylo, aby gedl owoce w ragy; druhe, aby roft a plodil fie. tiem ge miel bydla w ragi zafluzyti fobie a plemeni fwemu. kdy by nebyl gedl, ztratil by to byl bydlo (str. 112) fobie; A kdy by fie nebyl plodil, fwemu by (byl) plemeni ztratil to bydlo. Druhe boh zapowiediel gemu, aby negedl owocze držewa gednoho, aby tiem pofluffenftwim zaflužil dobreho flybeneho, geffto geft w nebefke rozkoffy przyprawil člowieku. A když geft nedrzal božie zapowiedij, ztratil rozkofs rayfkeho bydla, vpadl w fmrt a w hubenftwo a prowinnil nebefke bydlo; Gedine žc przewelika miloft božie nalezla ceftu, aby mohl czlowiek, ale s wietffy praczy, dogiti kralowftwie nebefkeho.

DIETKY. (XXXIV)

TOt g̃t prawda, zet geft welike hubenftwo vmrzieti; ale ginak dobro geft na fwietie byti.

Otecz. Zda fie dobro, ktoz lepffieho nerozumie; ale f tiem dobrym, co geft geho na fwietie, mnoho prace potyka lidij a nechut. Neb boh wffemohucy w fwe mudrofti zporziedil ftworzeni rozomnemu troy przicbytek. W gednom nenie nicz dobreho, ale wffe zle a zlee nayhorffie, to g̃t: peklo. A w druhem nicz zleho nenie, ale wffe dobre A naylepffie dobree, to geft: tam w nebefkem

kralowſtwi. Trzeti geſt ſwiet tento, w niemž g̃t y zle y dobre ſpolu; Ale nenie zle nayhorſſie ani dobre naylepſſie. A nenie tak zleho, by k nyeczemu nebylo dobre, Ani tak dobreho, by niekomu k nyeczemu zlee nebylo. A to geſt proto, že zde na ſwietie nenie wzdy byti. Y geſt dobre, aby czlowiek, okuſſe zleho protiwneho, y ſtrziehl ſie, aby neprzyſſel k horſſiemu a, dobreho okuſſie, aby ſtal po tom, aby dobreho doſahl (str. 113) naylepſſieho a geſſto by wzdy trwati moh(l)o. A y kakt g̃t w ragy bylo dobre bydlo! wſſak zle bylo, ze geſt mohlo ztraceno byti, a vpadnuti mohl z nieho czlowiek w ſmrt a w to hubenſtwo, co geſt geho na ſwietie. A pakly geſt kto buyny a mlady, ſylny, geſſto ma ſwiet po ſwe wuoly, mny, že geſt na ſwietie dobro byti, wyz: geſtlit dobro w takem nebezpeczenſtwi byti, Newieducz, budely vwrzenu byti v wieczne horze, kdez nenie y gedne vtiechy, a to wzdy magicz hotowo, ze g̃t to wſſe ztratiti, czoz kto miluge, geſſto ſluſſie k tomuto ſwietu.

Rozmyſlte ſie, mile dietky, kake g̃t to dobre, geſſto nenie vſtawne a ſnad k tomu y neſnadne a lopotne, praczne, ſſkodne neb neсztne, kdyz geſt to milo, geſſto[ne]ma tak milo byti; A to nemilo, geſſto by mielo byti milo. a nechzt by pak bylo dobre, vzyteczne, rozkoſſne y cztne tomuto ſwietu; Wſſak zde vſtawňe a wiecžňe nemož byti: Dnes zdraw czlowiek, zaytra ſnad nemocen; dnes kraſen a zaytra ſnad ohawen; Dnes bohat w ſbožy, w czeſt, w przately a ſnad to ſtratij welmi brzo; dnes mil niekomu neb niekto gemu; gednežt ſie hniew wzbudij A gelikoz miel w tom liboſti, bude tolikez neb obapol mieti neliboſti. A co g̃t na ſwietie ktere lahody, by ſ tiem nebyl nedoſtatek? Gieſti ſie chce, tiezko negieſti a chutno gieſti: Dotud by gedl, až by opiet bylo tiezko gieſti. Též o ſpanij, tez o bdieny, tez o ſtany, tez o ſedieni y o wſſech wiecech. Dotud by byl s milym przietelem, azt by ſie (str. 114) ſteſklo, že poydeſs od nieho. a kteraka g̃t ſtaloſt wieku naſſeho, kdy poſtogy czlowiek w ſtawu gednom? Weczas mladiatko czlowiek, ten wiek myne, bude dietetem. A to tak mine, ze y s pamieti to wſſe wygde, kak g̃t tu byl. O co wyda plače w ſwe teſknoſti a w neliboſtech, než doroſte! až pak doyde wieku, w niemž muſy rozliczmu o ſobie pracy neſti a ſtrpieti mnohe puotky, až ſtaroſt przide a s nemoczmi druhdy; Až y ſeſſloſt prawa, w nyž y czlowiek po(tuchn)e w zraku, w ſluchu, pamiet ſtrati, Rozum a ſmyſl a w horzy bude, až pak naypoſlez y ſmrt przide. a co g̃t w kazdem wieku zwlaſſtnich przihod a biedy, kto by wſſe počzetl, geſſto mnohym y dogiti nedadie dalſſich wiekow, Ale nezraleho czlowieka geſſtie aneb drzewe, nez ſluſſie, wyzraleh(o) wyluczie z ſwieta? A czo g̃t teſknoſti, kde ſie g̃t kto wiery nadal a miloſti a z prawa miel mieti a nebude, To ty wiedie, geſſto ge to potykuge. Protoz onen ſwaty muž, Yob, zkuſyw hubenſtwa tohoto ſwieta, prawieſſe: Czlowiek, geſſto g̃t porozen z zeny, kratky ſa czas žyw, mnoho naplnien hubenſtwa, wzeyde yako kwiet a zetrzien bude a w temž ſtawu nikdy neſtogy.

Ale wſſakt prawi, žet g̃t dobre na ſwietie dobremu byti; Neb czim zde wiece ſtrpy prace, puotek, czaſu w dobrotie, tiem wietſſy czeſt a chwalu bude mieti. acz kdy pohyrzi, wſtanely, to pohyrzenie ſ nyeho bude ſpaleno ohniem pokanie neb božie miloſti aneb cziſtcem onoho ſwieta; Ale co geſt kdy dobreho vczinil, bude gemu wſſe zacho- (str. 115) wano k wieczne odplatie.

Dietky. (xxxv)

O Tatiku, Ze g̃t take bydlo w ragy nam ztratil naſs otecz a podrobil nas w take hubenſtwo!

Otec. To g̃t, tak: želeti mame, ze g̃t krzyw byl naſs otecz proti bohu; ale kohoz by nas tež potkalo, což by vczinil? a my y tak mnohokrat hyrzyme y hrzieſſyme proti bohu a giž widucz, Ze mſti zleho. ale czlowiek, kdyz we czti bieſſe, nerozomyel. Protoz nemieyme k otcy naſſemu vkrutne myſly a budme wdieczni bohu, Ze g̃t to odpuſtil gemu a nam ceſtu przyprawil, abychom mohly s wietczy chwalu do nebes przygiti, a dal nam lepe y w padu naſſê ſwu weliku poznati miloſt. A wyzme, kterym czynem g̃t oklaman naſs otecz, abychô ſie pamietliwiegie ſtrziehly dyabelſkeho podtrhnutie. Y geſſtiet nas ſtary naš neprzietel laka, chtie podtrhnuti w tom podobenſtwi, yako geſt tam w ragi Adama podtrhl, Zawidie ſſtieſti czlowiecziemu, geſſto g̃t miel z bozie miloſti, y chtiel proti czlowieku wzbuditi hniew wſſemohuczieho, A wieda, že toho ginak neprzywede, Gedno acz by v winnu czlowieka wrazyl.

I w tom pak vczinil dyabel chytrze. nepodſtupil ynhed muže, ale ſſel k ženie yako k mdleyſſy a lſtiwie proſſel gegy vmyſl. Otazal gy nayprwe: »procz wam boh zapowiediel, aby negedly ze wſſeho drzewa w ragy?« A [když] ona rzekla: »an nam dal gieſti ze wſſeho drziewie, Gedine nam vkazal, abychô negedly ſ toho, abychom ſnad nezemrzely.« Ale boh byl g̃t to bez ſnadu rzekl: »Když (str. 116) budete gieſti z toho drzewa, vmrzete.« Tehdy dyabel wida, že neplnye wierzy Ewa przikazani a rzczeny, by zemrzely, kdyz gieſti budu zapowiedne; Slyſſaw od nye, že geſt rzekla: »ſnad abychom nezemrzely«, Pro neſylnoſt gegie wiery ſylniegy byl a potwrdil gie w gegie newierze, aby božiemu newierzila powiedieni, rzka: »Nikakez ne zemrzete, ale yakz toho drzewa owoce okuſyte, budete yako bohowe, wieducz zle y dobre.« A žena, widucz, že geſt hledati drżewo kraſne a pochotne owocze geho; a dobre ſie gy zdalo, aby y s mužem yako boh byli, wieducz zle y dobre, wzala owoce y gedla a dala mužy a muž take gedl A ſpolu bozie przeſtupili przykazanie a w hniew božy vpadly.

Ale geſſto die ſwaty Pawel: »Adam nenie ſweden, ale Ewa g̃t ſwedena,« Tak g̃t tomu rozomieti, ze dyabel ſam neſwedl Adama, ale žena gey ſwedla geſt; A take Adam newzal toho w ſrdce, by yako boh byl, Ale pro miloſt, ge(žto) gy miel k ženie, nechtie gie ſmutiti, gedl ſ ny, kdyz podala gey; Ale ženie chtielo ſie byti yako boh. a tak, ze w tom menie Adam ſhrzieſſil a wiece Ewa, wzal Adam prokletie gedno, kdyz rzeczeno gemu: »W potu ſwe twarzy budeš ſwoy chleb gieſti, zes poſluchal ſwe zeny.« Ale ze g̃t žena wiece winna, chtiewſſy yako boh byti, Porobena g̃t mužy, kdyz wzala prokletie proti tee hrdoſti, Ze gy rzeczeno bohem: »Budeſs pod mocy mužowu.« A že ſie kochala w liboſti drzewa rozkoſſneho, Druhe g̃t gy prokletie dano, kdyz boh k ny rzekl: »Rozmnozymt praczy twu a w boleſti budeſs plod ſwoy (str. 117) roditi.« ale y muž y žena, kdyz ſu zapowied bozie przeſtupili, w ſmrt ſu vpadly.

Dietky. (xxxvi)

Y Procz geſt boh ſtworzil andiela toho, geſſto by tak zly byl, aneb czlowieka a wieda, ze nezdrzy geho przikazanie?

Otecz. Drzewet ſem řekl, Ze geſt wſſe vczinil ꝑ ſwu dobrotu, aby wſſe podle ſweho pochopu vczaſtno bylo dobroty geho, A ze geſt chtiel a chtienie geho nicz nemož przynutiti, ſwobodne g̃t: czoz chce, vczyni; coz chce, przepuſti. We wſſem ſwu mocz vkazuge: dobre czyni, zle przepuſſtie; Neb nemoz gemu y gedna zloſt byti ſſkodna. a to chcze ſwym vkazati, geſſto lyboſt budu mieti, diwagicz ſie diwoſtem geho. a tak wierziti mame.

y domyſl naſs toho dochazie, ze geſt tak dobry boh, že by nicz zleho neprzepuſtil, by k nieczemu dobre nebylo. A tak geſt řekl o dyablu, naſſem pokuſſitely a protiwniku: Ne yako vkrutny wzbudilt ſem gey. Neb dyabel, acz y zlym vmyſlem, dobrze nam czyni, kdyz ſtogime w pokuſſeni, Ze on nam k wieczne radoſti koruny kuge. A pak wiecze než gedno g̃t hodne, aby y z andielow padly y czlowiek padl; Neb to vkazuge, že wſſe ſtworzenie geſt promienno w ſobie A yakož geſt z niczehoz, tak by ſebu ſamo k zahynuti tahlo. Gediny boh geſt bez promieny A to, co ſie drzy boha, ſ tolik geſt, gelikož boh držeti ge raczy a prepuſtie zle, že vmie z toho wybrati dobre.

A tak przepuſtil czlowieka padnuti až y w ſmrt, aby ſwu weliku miloſt nad nim vkazal, ze g̃t až y vmrzieti raczil, aby gey nawratil, že g̃t nechtiel (str. 118) moczy, ale prawem czlowieka wynieti y dyabelſke moczy. A to g̃t take prawe, kdyz geſt dal rozumnemu ſtworzeni ſwobodnoſt wuole, aby dal take y mocz ke zlemu neb k dobremu ſie obratiti, aby dobrzy wietczy chwalu miely, Ze, mohſſe zle woliti, wolili dobre. A tak chtiel boh, aby wſſe bylo od nieho, czoz ſluſſie na nie, A, yakoz ſem rzekl drzewe, aby dobrzy, trpiec od zlych, odplatu wzely.

Dietky. (xxxvii)

K Vdy geſt to prawda, geſſto boh geſt rzekl Adamowi: »kterehozkoly dne okuſyte toho drzewa, vmrzete,« an byl mnoho let potom žyw?

Otecz. Zywot Adamow y na(s) wſſech byl g̃t boh a ten g̃t rziedil a drzal w nyem ten porzad žywota toho bez nedoſtatku rozkoſſneho. A yakz odſtupil hrziech(e)m czlowiek od miloſti božie, ynhed vpadl w ſmrt, hnul ſie w niem porzad, hynuti poczal a ſtarati ſie. Nemoh^{l}o, nehyna, ſtati yako drzewe w ſwem žywotu przyrozenie. A tak zpiewa koſtel žaloſtnie: »Media vita ĩ morte ſumus.« W kro(k)ot aneb proſtrzed žywota ſme w ſmrti, totiž když w krokot, buynie, yako ktwe naſs žywot, ſme w ſmrti. A tak ſwaty Auguſtyn, mluwie o zdeyſſiem žywotu naſſem, prawi, ze newie, kak by gey podobniegie gmenowal: Zywotemly ſmrtedlnŷ czyli ſmrti žywotedlnu? A pak toho doliczuge w kniehach o mieſtu božiem, Ze ynhed byl Adam w ſmrt vpadl a y my, zywi gſucz, w ſmrti ſme. Neb wzdy hyne a ſtara ſie, ano vbywa geho, naſs žywot.

A kdyz ſkoname žywot tento a zbudê (str. 119) geho, tehdy zbudem ſmrti teto a ſkoname gi. A tak rziekagi: »Toto ſie ge ſtalo po geho ſmrti.« Neb kdyz g̃t po ſmrti, yakz g̃t domrzel, tehdy g̃t w ſmrti byl, doniž byl nedomrzel. A tak ynhed Adam vpadl w ſmrt a wſſichny, ktož ſie rodime z nieho, podle przyrozenie gyž poruſſeneho ſme w ſmrti. O ſme ſynowe a dczery hniewu, nemame tee przyrozene prawoſti prawdy, geſſto bychom gy miely mieti, w nyž byl Adam ſtworzen!

A to g̃t obeczny naſs hrziech przyrozeny te prwe nemieti prawdy, w nyz czlowiek ſtworžen, a miel gy mieti. A tak vpadly ſme, gelikož k duſſy, we cztweru pokutu: w neſylnoſt, nerozum a we zlu woly a že na(s) trzy w myſly neſtatecznoſt. a z toho y tielu nam przychazie rozliczna pracze, neduh rozliczny a boleſt. a pak z toho ze wſſeho bywa dokonanie ſmrti tieleſne y duchownie, Ze dotud mrzie tielo, dotud tlee, ſtarage ſie, az y bude zrziedlno po ſmrti, Ze g̃t w ſmrti bylo, kdyz ge giž ſmrt wſſie wiecy przemož. A z tee pokuty take ma tielo, ze ſhnige a w prach ſie obrati a w popel. a duſſe take ma z one ſwe pokuty cztwery: že nelze gy widieti boha a byti g̃t gy y s tielem rozluczenu, kakzkoly geſt ſ nim w ſwazku miloſti czlowiek geden. a tak ztratil czlowiek nepoſluſſenſtwim zde na ſwietie rozkoſſne bydlo a dar ſlibeny nebeſkeho bydla, geſſto by byl wzal w ſwoy czas, nevmieragie ani okuſſuge horzkoſti ſmrti. A wſſak boh w ſwem miloſrdij mohl y vmiel y nalezl ceſtu ſpaſenie lidu ſwemu, ktoz budu chtieti geho byti a pogdu gy. (str. 120)

Dietky. (xxxviii)

Když geſt czlowiek tak lehce važyl toliko dobreho a male nezdrzal zapowiedij a moha zdržeti, kak geſt kdy boh zapomniel tee ꝓti ſobie krzywdy a vczinil Pomocz gemu, aby tak w ſmrti nezahynul, Jakož g̃t dyabla wiecz oſtawil w zahynuti?

Otecz. Y kto žiwy mož to obmyſlyti, kak g̃t welike božie miloſrdie? a wſſak nenie menſſie ſprawedlnoſt geho, wſſe g̃t w nevmiernoſti moczy geho. Protoz, yako ſem rzekl drziewe, Gedine z ſwe dobroty ſtworžil rozomne ſtworzenie, aby vczaſtno mohlo byti dobroty geho. A když ſtrana andielow padla, Nemiewſſy y gednoho odgynud ponuknutie ke zlemu neb oklamanie, gedine z ſwe hrde wuole hnula ſie g̃t proti bohu A, gſucz wyſſieho przyrozenie, nez byl czlowiek: Zdalo ſie g̃t bohu za ſprawedlne, aby ta ſtrana tak zahynula a nemiela pomoczy geho, Ale w ſwem zuoſtala zapekleny. Ale wida, ze czlowiek dyablem przeluzen a menſſie9 byl duoſtogenſtwie w ſwem przyrozeni A že wſſeczko czlowieczie przyrozenie bylo by tak zahynulo: Slitowal ſie, przyprawil ceſtu, po nyž by mohl czlowiek nawracen byti k ſpaſeni.

Ale aby nevczinil toho boh gedno ſwu moczy proti dyablu, Chtiel prawdu w ſwe mudroſti ſmrt zemdliti a dluh ſmrti za czlowieka zaplatiti a prokletie zbawiti czlowieka ſmrtedlne9. Tot geſt prawda, krzywie g̃t dyabel czlowieka w ſwe moczy drzal w ſmrti, Neb ge geho lſti dobyl. mohl by byl boh v praw- (str. 121) die ob tu ſtranu moczy dyablu odgieti czlowieka; ale že

geſt v prawdie drzan ſmrti, z ſwe wuole hrziech vcziniw, Chtiel boh prawdu gey k żywotu tu ceſtu, kteruz on wiediel hodnu k tomu, nawratiti. a aby weliku ſwu miloſt vkazal, przíyal czlowieczenſtwie ſyn bożý, ta wieczna mudroſt: Byl czlowiekem y geſt. ale tak czlowieczie prawe przíyal przyrozenie, że g̃t bylo beze wſſeho hrziechu, bez poſſkwrny, Take że nebylo dlužno w niem ſmrti, Ani to prokletie lidſke geho dotykalo; a wſſak praczowal, ſtaral ſie y neſl to prokletie, až y ſmrt trpiel, aby, neyſa dluzen, za ny zaplatil dluh naſſie ſmrti A ſwym až do ſmrti poſluſſēſtwim nahradil neposluſſenſtwie Adamowo. A kakzkoly my ſme byli poddany wieczne ſmrti, wſſak že boh wieczny trpiel za ny ſmrt, acz y ne wiecznu, dluzen gie nebyw: Stal ſie geſt za ny odklad, ač́z ſme lid geho, Neb g̃t pſano: Ont ſwoy lid ſpaſy A yakoz w Adamowi mru wſſichny, tak w kryſtu wſſichnij obzywugy. Amen.

Dietky. (xxxix)

NEbyloly by bylo na tom doſti, aby as lehku ſmrti kryſtus vmrzel a poczeſtnu?

Otecz. Doſti by bylo, ale chtiel hoynu ſwu miloſti| vkazati a take aby, widucz tak tiezku ſmrt geho a ze g̃t znamenal wſſechno prohrzieſſenie naſſich ſtaroſt. A czym ſie g̃t gich hrziech obtiezowal a za kazdu wiecz trpiel nietczo, zwlaſſtie winny ſie lekly geho welike ſprawedlnoſti, ze niczehoz zleho nenecha bez pomſty. Ay za nepo(slu)ſſenſtwie Adamowo poſluſſen byl až do (str. 122) smrti, Sſel na ſwu ſmrt, neſl na ſwu pleczy ſwe ſmrti drzewo! Ze g̃t bez dieky Adam w ſmrt vpadl, zawinnyw gie a wiecz z nye nemohl, Cryſtus dobrowolňie beze wſſie winny ſmrt trpiel, wſſiczku mocz mage y położyti duſſy ſwu y opiet gy wzieti. Shrzieſſil czlowiek, yablko z drzewa vtrh, a kryſtus mieſto toho yablka dal ſie na drziewie powieſyti. Czlowiek chtiel yako boh byti a kryſtus dal ſie na potupnu ſmrt weſti yako lotra nehodneho. Czlowiek liboſt mie(l) w kraſe drzewa zapowiedneho a kochanie a vpadl w poruſſenie wſſech vdow y wſſech ſtran tiela ſweho A kryſtus, chtie to nahraditi, trpiel we wſſech vdech y we wſſech ſtranach tiela ſweho tiezku boleſt. A ze neſprawnaa, przieliſſna miloſt byla mezy Adamem a Ewu a liboſt, kdyz ſta ſobie powolila w przeſtupeni božie zapowiedij, y myſl g̃t gich poruſſena. Proti tomu y myſly geſt trpiel kryſtus z cziſte miloſti, ſlytowanie w ſrdcy mage, wida ſwu matku w zamutcze a tiech lotrow muku, g̃to ſ nim byli vkržyżowani.

A tak, czož g̃t koly trpiel kryſtus, nicz g̃t netrpiel na prazdno; acz my y nemozem wſſemu rozomieti. A trpiew za ny, dal nam a oſtawil przyklad, Ze, nebudemly ſ nim trpieti, nebudem ſ nim kralowati. A tak nam przipoſobyl kralowſtwo, yakoz gemu przipoſobil otecz geho. ale wſſak nemnyete, byt byl muſyl zaſluzyti ſobie, trpie, kralowſtwa; ale nam geſt geho zaſluzyl, ktoz geho budem. Pak ſyn bożý vmrzew, wſtal ſkoro z mrtwych, aby wzbudil nadiegy naſſy, ze take wſtanem; a (str. 123) wſtupil w nebe y kraluge, abychom czaku k temuž miely. Poſlal apoſſtolom ducha ſwateho a y geſſtie ſſele,

komuž račzy, ktere(ho) daru. Neb rozliczňe rozlicznym ſwe dary dawa a wſſe w gednom duchu ſwatem: Onomu toto da a toto onomu. Ay kak ĝt boh miloſrdny! zaſſleho czlowieka nawratil, Ale tak, aby drzal poſluſſenſtwie we mnohych wiecech, geſſto geſt drzewe w menſſiem nechtiel poſluſſen byti. Neb, acz ĝt boh z ſweho miloſrdie raczil czlowieka oprawiti, wſſak z ſwe ſprawedlnoſti oſtawil pokutu czlowieku, donidž ĝt na ſwietie, y na tiele y na duſſy. Ale kdyz ſtogime w miloſti geho w poſluſſenſtwi, ačz y s praczy, doydem kralowſtwie nebeſkeho a bude nam to s wietczy chwalu, než bychom byli z rage tam bez pracze przyſſly. a bude nam y to vtieſſeno, že geſt taku k nam miel pan boh miloſt, ze ſme krwi geho a ſmrti geho wykupeni. A to budem take mieti y nad andiely vtieſſenie, ze vzrzyme boha y tieleſnym y ſrdecznym okem w czlowieczſtwi naſſem. a že geſt naſſe przyrozenie, ale ne angelſke, przyial w ſwu oſobu, Budem y w tom vtiechu mieti, vzrzecz, w kakem nebezpeczenſtwi byli ſme na ſwietie A že gſme miloſti božy wyſſly z nieho y z gyneho mnoheho hubenſtwa tohoto ſwieta. Amen.

Dietky. (xl)

WSichnyli lide budu ſpaſeny, když ĝt ſpaſytel za weſſken ſwiet vmrzel?

Otecz. By y wiece ſwietow bylo, doſti by bylo wyplaty newinna, draha (str. 124) krew ſyna bozieho za wſſeczky, A by byli y nayhrzieſſnieyſſy y naywiecze prowyn(i)ly. Ale pſano geſt y andielem zwieſtowano, ze on ſwoy lid ſpaſy. Ktozt newierzy w nieho, tit neyſu geho. ktozt netbagy geho vſtawenie, netbagi koſtelnich ſwatoſti, geſſto on chce, aby z poſluſſenſtwie drzany byli, aby kazdy nahradil tiem y ginym nepoſluſſenſtwie Adamowo a Ewino, neyſu lid geho. A geſſtie y z tiech ne wſſichnyt ſu lid geho, geſſtot rziekagy gemu: Pane, pane! a koſtelnie ſwatoſti przygimagy, Ale ne toho vžytka, geſſto geſt w ſwatoſtech. Neb mnozy vſty cztie boha a tiemy wieczmy niekterymi, ale daleko ĝt od boha gich ſrdce, gimž die on, Acz by we gmeno geho y prorokowali neb diwy cžynili: Newiedie was, gdiete ode mne, geſſto czinite neprawoſt. Mnozyt zhynu, geſſtot chtie krzeſtiane ſluti, dyabelſku lſtij gſucz oklamani a chytrym geho podniecenim ſwiet milugicz wiece než boha. Swiet mienymt rozkoſs tiela neb mnoho ſbozie aneb czeſt tohoto ſwieta, a to ĝt ſamo w ſobie nezle a dano ĝt bohem ku pomoczy ſlužyti bohu; Ale yakz kto nebude pro ktere z tohoto na boh tbati a wiece než prawdu niektere z tohoto milowati, oklamant geſt. A bywat to, žet niektery tak miluge czeſt, ſbožie neb rozkoſſne bydlo tiela, ze draze to važy než prawdu; vczyni krzywdu, chtie doſieczy neb drzeti nieczo z toho, Acz ſluzy bohu, acz zada pomoczy geho, ale gedno chtie ſwiet mieti po ſwe wuoly. By mohl bez pomoczy božie wlaſti ſwietem, netbal by na (str. 125) buoh, yakz y netba v prawdie: Nemiluge (boha) nade wſſe; ale ſwiet geſt gemu milegy než boh, kdyz ne toho hleda, by ſkrze ſwietſke wieczy boha doſſel a nalezl gymi miloſt geho; Ale chtiel by, nemožly ginak, aſpon aby ſkrze bozy pomocz mohl ſwiet mieti po ſwe woly,

w ſwietu czyl ulozyw ſwe zadoſti. ſud to, kto račzy, Geſtlit taky hoden ſpaſenie, lečzt ſie nawrati?

A to wnytrz w myſly duchownie zleho ducha obelſſtienie, sſwedenie s prawdy czlowieczie myſly Prawiet ſie tymž podobenſtwim ſtawa, Yako ĝt ſie w ragy bylo ſtalo o onom dřewu zapowiednem. Neb když ĝt gyž wykupen czlowiek, krztem obnowen, zwolen k diediczſtwu nebeſkemu; ale že ma geſſtie pokutu prohrzieſſenie, poſoſſnoſt k hrziechu a boh dal przykazanie, aby nade wſſe milowal gey czlowiek, y že ĝt gym oprawen, aby dogiti mohl w niem plneho ſweho dobreho: To zly duch wida, przichazie leſtnie a podtrhuge, yako geſt byl Adama oklamal w ragy, Neb k zenie ſſel prwe a potom ženu oklamal take y Adama. Takez w czlowieku ĝt rozum, geſſto moz wyſſie duchownie wieczy rozomieti, a geſt tieleſenſtwie, geſſto z zadoſti tahne k nyzſſym wiecem. Y ĝt rozum yako muž a to tieleſenſtwie yako žena y ma muž wlaſti ženu a panowati nad ny. A tak dyabel, chtie člowieka zaweſti k milowani ſwieta, poyde, wzbudij nayprw tieleſnu žadoſt k lahodam tohoto ſwieta. A pak ſkrze to bude y rozum oklaman potom, kdyz ſie weſſken obrati po tieleſne zadoſti a ſtane po tom, aby miel ſwiet (str. 126) po woly člowiek, netbage, co potom bude. Ay kakt zawodij czrt lidij od boha! Nayprw aby ſwiet tento milowali a z toho pak wplete ge w hrdoſt, w zawiſt, w hniew, w tuzebnu lenoſt a w ſmutek, geſſto ſmrt czyni, a w lakomſtwo, w lakotu, w ſmilne miloſti; A po tom gedno ſtogy dyabel, aby czlowieka wieczneho zywota zbawil a w ſmrt gey odwratil zaſie.

Dietky. (xli)

Czo gich tehdy zatraczeno bude A kto geſt, by ſwieta nemilowal? Kto geſt, by z tiechto wieczy nezaſſel w niekteru, geſſto ſmrt czinie? A giž ſe nenie druhe krztiti, což tehdy než ſmrt wieczna lidem?

Otecz. Neniet tak ruka bozieho miloſrdenſtwie vkracena ani tak neobmyſlnie prolil ĝt kryſtus ſwu krew drahu; Ale dal geſt mocz ne gedno krztu, ale take y giný koſtelnim ſwatoſtem, Mezy nymiž pokanie druhy krzeſt ſlowe. To, kdyz geſt prawe, donyzd| človiek zde na ſwietie, nikdy nenie pozdye. tot ſhlazuge take hrziechy. O tom božiem miloſrdij mluwi ſwaty Rzehorž, wzem ono ſlowo: Y zdaly wrtadlem prowrtaſs lanytwu anebo licze welrybu? y die, mienie dyabla tiem welrybem: Dobrze hoſpodin prowrtal geſt licze welrybu. Neb mocy ſweho miloſrdie tak geſt zgednal proti zloſti naſſeho ſtareho neprzietele, Ze mnohokrat y ty ztraty, geſſto gyz byli w vſtech geho, Neb ty, geſſto, bywſſe w hrzieſſiech, y wygdu z nych a budu k newynnye nawraczeni, yako by dyablu z vſt wypadly.

A kto geſt, by vſſel vſt welryba toho? Kto (str. 127) geſt, by ſie hrziechu nedopuſtil? Ktoli by take z vſt geho, když pohlti koho, mohl vgiti, kdy by lanytwa licze geho nebyla prowrtana? Zdali geſt nedrzal ſwateho Petra, (když) Boha zaprzel? Zdali geſt nebyl Dawida popadl w ſſerednem ſmilſtwu? Ale kdyz z gich kazdy pokanim ſie nawratil k žywotu, zuſt z vſt ztratil ge ten welryb ſkrze lanytwu licze ſweho prowrtaneho.

Ay czo ſme ſwemu dluzni wykupitely! neb y wyſtrziehal nas, abychom newchodily w vſta ſwemu neprzietely; y doprzal, abychom geſſtie z vſt geho wygiti mohly. Neodyal g̃t y hrzieſſnym nadiege, kdyz g̃t prowrtal lanytwu liczc geho, aby bylo vteczy kudy. A tak hoſpodin y dal czlowieku przikazanie, aby nehrzieſſil; Y dal hrzieſſnym pokanie, aby nezuffal y žadny.

Ale wyzme take, když zrzyme k bozie dobrotie, abychom gie neobratily k ſwemu zlemu. Neb gdeli (kto) dobrowolnie w hřiech proti božy zapowiedij, vſſage, že ma welryb dierawe licze, Tudiezt die piſmo: Hrozno g̃t byti okolo zubow geho! ktoz to wie, az zahryzen budeſs aneb pohlczen? Protož nenie bezpečno na božy miloſt y hrzieſſyti y dlyti pokanim. A kteru chce omluwu mieti, ktoz w vſta wklone welrybu tomu, gſa wyſtrzežen; anebo, budely pohlczen, newygde prowrtanim licze geho? A tak die ſwaty Rzehorz w kazani gednom: Nema gyž y gedne omluwy czlowiek. na boh netba a boh geho czaka; widi boh, že hrda gim czlowiek, a wſſak geho geſſtie odwolawa A, nawratily ſie k niemu czlowiek, netolik chcze to gemu (str. 128) odpuſtiti, ale ſlibuge y odplatu. A protoz (v) nebezpeczenſtwi ſie nedawayme, ſtrežme ſie hrziecha, newchazeyme w uſta welrybu toho tomu, hroznot g̃t okolo zubow geho! A ktož geſt tam giž, poſpieſs, neopozďuy ſie, neodwlacz pokanim den ode dne. Složme obiczey protiwny božy miloſti a przigmiem ſie toho, czo g̃t libe bohu, a doydem lepſſieho bydla nezly w ragy. A toho nam pomoz, Hoſpodine!

Dietky. (xlii)

ROznieczugit k dobremu pomluwy tyto! Chcet ſie nam wiece tazati o takych wieczech. y rzekl ſy, Ze g̃t hodne obratiti ſie hrzieſſnemu. Powiez nam, na czem zaležy hrzieſſneho obracenie: Na geholy wuoly czy na zwlaſſtniem daru bozie miloſti?

Otecz. Wyſokych tiežete wiecy! A wſſak o nyeczemž g̃t w dobre kratochwily y mluwiti. Rzkut, Ze na gednom ſamem z toho na niekteremž ſpaſenie plne nezaležie; A wſſak wiece to zaležy na daru božie miloſti, Abychom chtiely byti dobřzy, nezly na nas. nenie (to) toho, geſſto chce, aneb toho, geſſto biežy, ale geſt toho, geſſto ſie ſmiluge a wzbudij y pomož y da dokonati. Y zadny, ktož ſmrtedlnie hrzieſſy, nemož ſam bez pomocy božie wſtati. Tak hrziechem obwazan bude, Ze z gednoho zleho zly neprzietel gey (do druhého) vwede, a cziniti bude, czož hrziechu libo. A zdaly mnohokrat toho newyzna czlowiek, kdyz vczyni nieteo nehodneho, a diegy gemu: »Proczs to vcžynil?« die: »tak memu hrziechu libo.« Die ſwaty Cryſoſtom: Držewe, než ſhrzieſſieme, (str. 129) na naſſy zaležy to wuoly: Chcemly dyablu powoliti czy nechcem. A yakz ſie obwiežem ſkutky geho, nebudem bez pomocy božy, ſwu woly mocy od nieho wygiti, yako lodij, kdyz nema, kto by gy oprawowal: tam, kam gy wietr powede, pogde. A protoz, ktoz ſie z hrziechu wydřze a obrati k bohu, dart geſt božie miloſti; Ano bez daru ducha ſwateho nemož y zadny rzecy: Pan Gežiſs. A opiet die kryſtus: neprzide y zadny ku poznany

ge°, lecz przytalne gey nebeſky otecz. A tak naywiecz na daru božiem zależy czlowieczie obracenie.

Pak mluwi o tom daru božym ſwaty Rzehorz, wzem ono ſlowo: »y kto mi g̃t dal, abych ſie oplatil gemu?« a die: Giſtie y zadny g̃t nedal bohu prwe, aby pak on oplatil ſie gemu ſwym darem. kdyz bychō, bez geho daru dobre ſkutky cziniecz, zaſluzyli daru geho, kak to bude prawda, Geſſto geſt rzekl prorok: Miloſrdenſtwie geho, totiž božie przedeſſlo g̃t mie? kdy by naſſe gey milowanie zaſlužilo A pak on nas miloval, nerzeklo by piſmo: Ne yako bychom my prwe boha milowaly, ale že on geſt nas milowal prwe. kdy bychom ſwu mocy bez nieho czinily czo dobreho, kde g̃t to, g̃to geſt ſam rzekl: Beze mne nemožete nicz vcziniti? Pakly kto mny, by myſſlenim dobrym nayprwe zaſlužyl, aby pak dano bylo gemu cziniti dobrze, Nerzekl by ſwaty Pawel: Ne proto, bychom czo ſamy s ſebu myſlyti mohly dobreho, ale wſſeczka mocz naſſe geſt od boha. Protoz kazdy ma wyryti z ſweho ſrdce wſſeczko korzenie, vſanie (str. 130) w ſie; A w boh vſſay, geho daru žaday k obraceny ſwemu, Neb od niehot g̃t wſſe dobre naſſe. Amen.

Dietky. (xliii)

COž tehdy czyni w nas ſwobodnoſt wole?

Otecz. Rzekl ſem, Ze kakzkoly nayprwe geſt božiem darem obracenie czlowieczie k bohu, wſſak y od wole naſſie to ma byti. Neb wſſemohuczy hoſpodin tiem, kterez raczy k ſpaſeni przyweſti, Nayprwe wle dar miloſti ſwe, geſſto pohne gich, ale ſwobodnoſti gy neoteyme, že bude chtieti dobremu; A kdyz giž chce dobremu a obliby, tehdy opiet dar božy pomož, že y ſkutkem bude mocy to dobre dokonati.

To ſwaty rzehorz vkazuge, rzka: Wrchňie miloſt božie nayprwe w nas k naſſemu ſpaſeny czyni nieteczo bez nas, aby, když poyde po ny wole naſſe, to dobre, gehož gyz wzbuzenim gegie žadame, czinila ſ nami. A wſſak to dobre, geſſto ſme, nayprwe darē božie miloſti wzbuzeni k nyemu, [A] chtiely, poczely y dokonaly, a že božie dobrota přzedchodij ny, To nam vkazuge ſwaty Pawel, rzka: Miloſti božy ſem, cožkoly ſem. A w tecž rzecžy vkazuge, ze po tom daru ſſla g̃t wole geho, kdyz die: A miloſt geho nebyla g̃t we mnie prazdna, ale praczowal ſem wiece než giny. A rozomiege tomu, že y toho g̃t ſam ſebu nemiel, ze geſt praczowal, wyrzekl: ale ne ya tot [g̃t] praczowal ſem. A wſſak, že g̃t wole geho byla z božym darem a pracze geho, dořzekl: Ale ſe mnu dar bozie miloſti. nebyl by rzekl: ſe mnu, kdyby wole geho a pracze neſſla ſ tiem darem, g̃to (str. 131) g̃t wzbudil gey a pomahal gemu. A tak, chtie vkazati, že nicz nenie prace geho neb wuole, die: Ne ya. A že g̃t z ſwe wuole pracowal s darem bozym, dorzekl: ale dar božie miloſti ſe mnu. Swaty Auguſtyn, o temz mluwie, die: Przedchazie boh ſwym darem, ze ten, g̃to geſt nechtiel, bude chtieti a gde ſ tiem, g̃to chce, pomahage, aby daremnie nebylo chtienie geho. die take k tomu ſwaty Bernart: Tuto wiecz trogy boh w nas czini: da myſlyti dobre, da chtieti a da dokonati. Prwe czyni

bez nas, Druhe ſ namy a trzetie namy, dada dobre myſliti a promienie w nas zlu wuoly w dobru. Tu pak wuoly naſſy ſpogy nas s ſebu a ſ nymi bude čzyniti naſſe hodne. a kdyz zpuoſoby wſſeczky przyczyny, že budem moczy ſkutkem ſwe dobre dokonati, geſſto ſme chtiely, Tehdy g̃t on namy dokonal ſkutek.

Protoz gedno od ſameho boha geſt poczatek naſſeho ſpaſenie. A naſſe powoleni k tomu a ſkutkem dokonanie, acz nenie ſamymi namy, wſſak nenie wſſie wieczy bez nas. Neb dar bozy miloſti wzbuzuge nayprw wuoly naſſie a yako wſiege, ze pomyſlyme dobreho nietczo a wzdrawy wuoly, kdyz promieni zadoſt gegy a pomoz gy, przyweda gy k dokonani ſkutkem toho, geſſto g̃t gyz chtiela. Take hugo podobnie ſie przymluwa k tomu, ržka: Duch ſwaty nayprw vczyni w czlowieku wuoly dobru, potom bude chtieni tomu pomahati, aby ſtalo bez rozpaczy, až by y bylo dokonano, aby daremnie nebylo chtienie.

Nayprwe w nas chtienie wzbudij a pak tiem chtienim naſſim dokona (str. 132) ſkutek. y bude to naſſie chtienie yako nadobie niekter̄eho rzemeſlnika, geſſto gim ſwe dielo diela, yako nadobym, chtienim naſſim. A yakož dielnyk nayprwe ſam przyp̄wi to nadobie, gymž by dielal, a pak tiem nadobym bude dielati, Takez duch ſwaty ſam nayprw wzbudi w czlowieku woly dobru A pak, tiem chtienim czlowieczim czoz bude cziniti, toho giž ne ſam, ale czlowieczim chtienim. A wſſak wiece g̃t duchem ſwatym ten czyn dobry než toho czlowieka, Yako wiece g̃t dielo teſarzowo, geſſto ſekyru diela, než te ſekyry, gižto diela.

a tak geden tyz ſkutek dobry y g̃t naſs y nenie. Geſt naſs, že, chtiecz, czinime; a nenie, že ne ſamy ſebu mame toho, že chczem dobremu a czynyme. Yakoz nenie w naſſy moczy, bychom poznaly, czo g̃t dobre, lecz nam boh da poznati: Takez nenie w ſyle wole naſſe, bychom wzdy chtiely tomu, geſſto giž wieme, že g̃t dobre. Swaty Bernart vkazuge take, že y na bohu y na woli czlowieczie zaležie ſpaſenie czlowieczie. Y die k onomu ſlowu, geſſto geſt rzekl ſwaty Pawel: Nenie na tom, geſſto bieži, ani na tom, geſſto chce; ale g̃t na ſmilowani božym.

Coz tehdy czyny ſwobodnoſt wuole? ržkut kratcze: Nebudely wuole ſwobodne, nebude, czo by mielo byti ſpaſeno; A nebudely ſmilowanie božieho, nebude ſpaſenie. Dwet ma byti: Gedno, od niehoz gde ſpaſenie; druhe, gemuž ſie ma ſpaſenie ſtati. neniet odgynud, gedno od boha; anyt mož dano gynemu byti, gedno wuoly ktere (str. 133) dobre. Woly ſgednati s woly tee na(y)wyſſie prawdy, poznagicz gy, ſpaſeniet g̃t. Protoz duch hrzieſſne^ho nedoyde ſpaſenie, neb nenie ſgednana s boži woly wole geho, nepowolily božie woly, aby ſpoſluchal, kdyz czo przikaže, a vwieržil, kdyz co ſlibuge, a dieku a chwalu wzdawal gemu z darow geho. Možem to y w one rzeczy w apokalipſy znamenati, g̃to die: Ya ſtogim v wrat a tluku; ktoz mi otewrze, budu ſ nym wečerzeti a on ſe mnu. Neb boh potlučže yako v wrat ſrdcze czlowieczieho, k dobremu ponukuge a wzbuzuge, geſſto geſt dobre nad toto przyrozenie. A ktoz przyſtupy k woly geho, powoly, obliby to, ſtane po tom, wygde boh k niemu dary ſwymi, ſkrze nyez bude hoden taky czlowiek wietczie miloſti.

w fwietu czyl ulozyw fwe zadofti. fud to, kto račzy, Geftlit taky hoden fpafenie, lečzt fie nawrati?

A to wnytrz w myfly duchownie zleho ducha obelfftienie, sfwedenie s prawdy czlowieczie myfly Prawiet fie tymž podobenftwim ftawa, Yako g̃t fie w ragy bylo ftalo o onom drželwu zapowiednem. Neb když g̃t gyž wykupen czlowiek, krztem obnowen, zwolen k diediczftwu nebefkemu; ale že ma gefftie pokutu prohrzieffenie, pofoffnoft k hrziechu a boh dal przykazanie, aby nade wffe milowal gey czlowiek, y že g̃t gym oprawen, aby dogiti mohl w niem plneho fweho dobreho: To zly duch wida, przichazie leftnie a podtrhuge, yako geft byl Adama oklamal w ragy, Neb k zenie ffel prwe a potom ženu oklamal take y Adama. Takez w czlowieku g̃t rozum, geffto moz wyffie duchownie wieczy rozomieti, a geft tielefenftwie, geffto z zadofti tahne k nyzffym wiecem. Y g̃t rozum yako muž a to tielefenftwie yako žena y ma muž wlafti ženu a panowati nad ny. A tak dyabel, chtie člowieka zawefti k milowani fwieta, poyde, wzbudij nayprw tielefnu žadoft k lahodam tohoto fwieta. A pak fkrze to bude y rozum oklaman potom, kdyz fie weffken obrati po tielefne zadofti a ftane po tom, aby miel fwiet (str. 126) po woly člowiek, netbage, co potom bude. Ay kakt zawodij czrt lidij od boha! Nayprw aby fwiet tento milowali a z toho pak wplete ge w hrdoft, w zawift, w hniew, w tuzebnu lenoft a w fmutek, geffto fmrt czyni, a w lakomftwo, w lakotu, w fmilne milofti; A po tom gedno ftogy dyabel, aby czlowieka wieczneho zywota zbawil a w fmrt gey odwratil zafie.

Dietky. (xli)

Czo gich tehdy zatraczeno bude A kto geft, by fwieta nemilowal? Kto geft, by z tiechto wieczy nezaffel w niekteru, geffto fmrt czinie? A giž fe nenie druhe krztiti, což tehdy než fmrt wieczna lidem?

Otecz. Neniet tak ruka bozieho milofrdenftwie vkracena ani tak neobmyflnie prolil g̃t kryftus fwu krew drahu; Ale dal geft mocz ne gedno krztu, ale take y giný koftelnim fwatoftem, Mezy nymiž pokanie druhy krzeft flowe. To, kdyz geft prawe, donyzd| človiek zde na fwietie, nikdy nenie pozdye. tot fhlazuge take hrziechy. O tom božiem milofrdij mluwi fwaty Rzehorž, wzem ono flowo: Y zdaly wrtadlem prowrtafs lanytwu anebo licze welrybu? y die, mienie dyabla tiem welrybem: Dobrze hofpodin prowrtal geft licze welrybu. Neb mocy fweho milofrdie tak geft zgednal proti zlofti naffeho ftareho neprzietele, Ze mnohokrat y ty ztraty, geffto gyz byli w vftech geho, Neb ty, geffto, bywffe w hrzieffiech, y wygdu z nych a budu k newynnye nawraczeni, yako by dyablu z vft wypadly.

A kto geft, by vffel vft welryba toho? Kto (str. 127) geft, by fie hrziechu nedopuftil? Ktoli by take z vft geho, když pohlti koho, mohl vgiti, kdy by lanytwa licze geho nebyla prowrtana? Zdali geft nedrzal fwateho Petra, (když) Boha zaprzel? Zdali geft nebyl Dawida popadl w fferednem fmilftwu? Ale kdyz z gich kazdy pokanim fie nawratil k žywotu, zuft z vft ztratil ge ten welryb fkrze lanytwu licze fweho prowrtaneho.

Ay czo ſme ſwemu dluzni wykupitely! neb y wyſtrziehal nas, abychom newchodily w vſta ſwemu neprzietely; y doprzal, abychom geſſtie z vſt geho wygiti mohly. Neodyal ǵt y hrzieſſnym nadiege, kdyz ǵt prowrtal lanytwu licze geho, aby bylo vteczy kudy. A tak hoſpodin y dal czlowieku przikazanie, aby nehrzieſſil; Y dal hrzieſſnym pokanie, aby nezuffal y žadny.

Ale wyzme take, když zrzyme k bozie dobrotie, abychom gie neobratily k ſwemu zlemu. Neb gdeli (kto) dobrowolnie w hříech proti božy zapowiedij, vſſage, že ma welryb dierawe licze, Tudiezt die piſmo: Hrozno ǵt byti okolo zubow geho! ktoz to wie, az zahryzen budeſs aneb pohlczen? Protož nenie bezpečno na božy miloſt y hrzieſſyti y dlyti pokanim. A kteru chce omluwu mieti, ktoz w vſta wklone welrybu tomu, gſa wyſtrzežen; anebo, budely pohlczen, newygde prowrtanim licze geho? A tak die ſwaty Rzehorz w kazani gednom: Nema gyž y gedne omluwy czlowiek. na boh netba a boh geho czaka; widi boh, že hrda gim czlowiek, a wſſak geho geſſtie odwolawa A, nawratily ſie k niemu czlowiek, netolik cheze to gemu (str. 128) odpuſtiti, ale ſlibuge y odplatu. A protoz (v) nebezpeczenſtwi ſie nedawayme, ſtrežme ſie hrziecha, newchazeyme w uſta welrybu toho tomu, hroznot ǵt okolo zubow geho! A ktož geſt tam giž, poſpieſs, neopozďuy ſie, neodwlacz pokanim den ode dne. Složme obiczey protiwny božy miloſti a przigmiem ſie toho, czo ǵt libe bohu, a doydem lepſſieho bydla nezly w ragy. A toho nam pomoz, Hoſpodine!

Dietky. (xlii)

ROznieczugit k dobremu pomluwy tyto! Cheet ſie nam wiece tazati o takych wieceeh. y rzekl ſy, Ze ǵt hodne obratiti ſie hrzieſſnemu. Powiez nam, na czem zaležy hrzieſſneho obracenie: Na geholy wuoly czy na zwlaſſtniem daru bozie miloſti?

Otecz. Wyſokych tiežete wiecy! A wſſak o nyeczemž ǵt w dobre kratochwily y mluwiti. Rzkut, Ze na gednom ſamem z toho na niekteremž ſpaſenie plne nezaležie; A wſſak wiece to zaležy na daru božie miloſti, Abychom chtiely byti dobřzy, nezly na nas. nenie (to) toho, geſſto chce, aneb toho, geſſto bieži, ale geſt toho, geſſto ſie ſmiluge a wzbudij y pomož y da dokonati. Y zadny, ktož ſmrtedlnie hrzieſſy, nemož ſam bez pomocy božie wſtati. Tak hrziechem obwazan bude, Ze z gednoho zleho zly neprzietel gey (do druhého) vwede, a cziniti bude, czož hrziechu libo. A zdaly mnohokrat toho newyzna czlowiek, kdyz vczyni nietco nehodneho, a diegy gemu: »Proczs to vcžynil?« die: »tak memu hrziechu libo.« Die ſwaty Cryſoſtom: Držewe, než ſhrzieſſieme, (str. 129) na naſſy zaležy to wuoly: Chcemly dyablu powoliti czy nechcem. A yakz ſie obwiežem ſkutky geho, nebudem bez pomocy božy, ſwu woly mocy od nieho wygiti, yako lodij, kdyz nema, kto by gy oprawowal: tam, kam gy wietr powede, pogde. A protoz, ktoz ſie z hrziechu wydřze a obrati k bohu, dart geſt božie miloſti; Ano bez daru ducha ſwateho nemož y zadny rzecy: Pan Gežiſs. A opiet die kryſtus: neprzide y zadny ku poznany

geº., lecz przytahne gey nebeſky otecz. A tak naywiecz na daru božiem zaležy czlowieczie obracenie.

Pak mluwi o tom daru božym ſwaty Rzehorz, wzem ono ſlowo: »y kto mi g̃t dal, abych ſie oplatil gemu?« a die: Giſtie y zadny g̃t nedal bohu prwe, aby pak on oplatil ſie gemu ſwym darem. kdyz bychô, bez geho daru dobre ſkutky cziniecz, zaſluzyli daru geho, kak to bude prawda, Geſſto geſt rzekl prorok: Miloſrdenſtwie geho, totiž božie przedeſſlo g̃t mie? kdy by naſſe gey milowanie zaſlužilo A pak on nas milowal, nerzeklo by piſmo: Ne yako bychom my prwe boha milowaly, ale že on geſt nas milowal prwe. kdy bychom ſwu mocy bez nieho czinily czo dobreho, kde g̃t to, g̃to geſt ſam rzekl: Beze mne nemožete nicz vcziniti? Pakly kto mny, by myſſlenim dobrym nayprwe zaſlužyl, aby pak dano bylo gemu cziniti dobrze, Nerzekl by ſwaty Pawel: Ne proto, bychom czo ſamy s ſebu myſlyti mohly dobreho, ale wſſeczka mocz naſſe geſt od boha. Protoz kazdy ma wyryti z ſweho ſrdce wſſeczko korzenie, vſanie (str. 130) w ſie; A w boh vſſay, geho daru žaday k obraceny ſwemu, Neb od niehot g̃t wſſe dobre naſſe. Amen.

Dietky. (xliii)

COž tehdy czyni w nas ſwobodnoſt wole?

Otecz. Rzekl ſem, Ze kakzkoly nayprwe geſt božiem darem obracenie czlowiečžie k bohu, wſſak y od wole naſſie to ma byti. Neb wſſemohuczy hoſpodin tiem, kterez raczy k ſpaſeni przyweſti, Nayprwe wle dar miloſti ſwe, geſſto pohne gich, ale ſwobodnoſti gy neoteyme, že bude chtieti dobremu; A kdyz giž chce dobremu a obliby, tehdy opiet dar božy pomož, že y ſkutkem bude mocy to dobre dokonati.

To ſwaty rzehorz vkazuge, rzka: Wrchňie miloſt božie nayprwe w nas k naſſemu ſpaſeny czyni nietczo bez nas, aby, když poyde po ny wole naſſe, to dobre, gehož gyz wzbuzenim gegie žadame, czinila ſ nami. A wſſak to dobre, geſſto ſme, nayprwe darê božie miloſti wzbuzeni k nyemu, [A] chtiely, poczely y dokonaly, a že božie dobrota přžedchodij ny, To nam vkazuge ſwaty Pawel, rzka: Miloſti božy ſem, cožkoly ſem. A w teež rzeczy vkazuge, ze po tom daru ſſla g̃t wole geho, kdyz die: A miloſt geho nebyla g̃t we mnie prazdna, ale praczowal ſem wiece než giny. A rozomiege tomu, že y toho g̃t ſam ſebu nemiel, ze geſt praczowal, wyrzekl: ale ne ya tot [g̃t] praczowal ſem. A wſſak, že g̃t wole geho byla z božym darem a pracze geho, dořzekl: Ale ſe mnu dar bozie miloſti. nebyl by rzekl: ſe mnu, kdyby wole geho a pracze neſſla ſ tiem darem, g̃to (str. 131) g̃t wzbudil gey a pomahal gemu. A tak, chtie vkazati, že nicz nenie prace geho neb wuole, die: Ne ya. A že g̃t z ſwe wuole pracowal s darem bozym, dorzekl: ale dar božie miloſti ſe mnu. Swaty Auguſtyn, o temz mluwie, die: Przedchazie boh ſwym darem, ze ten, g̃to geſt nechtiel, bude chtieti a gde ſ tiem, g̃to chce, pomahage, aby daremnie nebylo chtienie geho. die take k tomu ſwaty Bernart: Tuto ẃiecz trogy boh w nas czini: da myſlyti dobre, da chtieti a da dokonati. Prwe czyni

bez nas, Druhe ſ namy a trzetie namy, dada dobre myſliti a promienie w nas zlu wuoly w dobru. Tu pak wuoly naſſy ſpogy nas s ſebu a ſ nymi bude čzyniti naſſe hodne. a kdyz zpuoſoby wſſeczky przyczyny, že budem moczy ſkutkem ſwe dobre dokonati, geſſto ſme chtiely, Tehdy ğt on namy dokonal ſkutek.

Protoz gedno od ſameho boha geſt poczatek naſſeho ſpaſenie. A naſſe powoleni k tomu a ſkutkem dokonanie, acz nenie ſamymi namy, wſſak nenie wſſie wieczy bez nas. Neb dar bozy miloſti wzbuzuge nayprw wuoly naſſie a yako wſiege, ze pomyſlyme dobreho nietczo a wzdrawy wuoly, kdyz promieni zadoſt gegy a pomoz gy, przyweda gy k dokonani ſkutkem toho, geſſto ğt gyz chtiela. Take hugo podobnie ſie przymluwa k tomu, ržka: Duch ſwaty nayprw vczyni w czlowieku wuoly dobru, potom bude chtieni tomu pomahati, aby ſtalo bez rozpaczy, až by y bylo dokonano, aby daremnie nebylo chtienie.

Nayprwe w nas chtienie wzbudij a pak tiem chtienim naſſim dokona (str. 132) ſkutek. y bude to naſſie chtienie yako nadobie niektereho rzemeſlnika, geſſto gim ſwe dielo diela, yako nadobym, chtienim naſſim. A yakož dielnyk nayprwe ſam przyp̃wi to nadobie, gymž by dielal, a pak tiem nadobym bude dielati, Takez duch ſwaty ſam nayprw wzbudi w czlowieku woly dobru A pak, tiem chtienim czlowieczim czoz bude cziniti, toho giž ne ſam, ale czlowieczim chtienim. A wſſak wiece ğt duchem ſwatym ten czyn dobry než toho czlowieka, Yako wiece ğt dielo teſarzowo, geſſto ſekyru diela, než te ſekyry, gižto diela.

a tak geden tyz ſkutek dobry y ğt naſs y nenie. Geſt naſs, že, chtiecz, czinime; a nenie, že ne ſamy ſebu mame toho, že chczem dobremu a czynyme. Yakoz nenie w naſſy moczy, bychom poznaly, czo ğt dobre, lecz nam boh da poznati: Takez nenie w ſyle wole naſſe, bychom wzdy chtiely tomu, geſſto giž wieme, že ğt dobre. Swaty Bernart vkazuge take, že y na bohu y na woli czlowieczie zaležie ſpaſenie czlowieczie. Y die k onomu ſlowu, geſſto geſt rzekl ſwaty Pawel: Nenie na tom, geſſto bieži, ani na tom, geſſto chce; ale ğt na ſmilowani božym.

Coz tehdy czyny ſwobodnoſt wuole? ržkut kratcze: Nebudely wuole ſwobodne, nebude, czo by mielo byti ſpaſeno; A nebudely ſmilowanie božieho, nebude ſpaſenie. Dwet ma byti: Gedno, od niehoz gde ſpaſenie; druhe, gemuž ſie ma ſpaſenie ſtati. neniet odgynud, gedno od boha; anyt mož dano gynemu byti, gedno wuoly ktere (str. 133) dobre. Woly ſgednati s woly tee na(y)wyſſie prawdy, poznagicz gy, ſpaſeniet ğt. Protoz duch hrzieſſneho nedoyde ſpaſenie, neb nenie ſgednana s boži woly wole geho, nepowolily božie woly, aby ſpoſluchal, kdyz czo przikaže, a vwieržil, kdyz co ſlibuge, a dieku a chwalu wzdawal gemu z darow geho. Možem to y w one rzeczy w apokalipſy znamenati, ğto die: Ya ſtogim v wrat a tluku; ktoz mi otewrze, budu ſ nym wečerzeti a on ſe mnu. Neb boh potluče yako v wrat ſrdcze czlowieczieho, k dobremu ponukuge a wzbuzuge, geſſto geſt dobre nad toto przyrozenie. A ktoz przyſtupy k woly geho, powoly, obliby to, ſtane po tom, wygde boh k niemu dary ſwymi, ſkrze nyez bude hoden taky czlowiek wietczie miloſti.

A tak bude boh ſ nim a on ſ bohem weczerzeti yako dwa przietele w miloſti gedne. Boh w takem czlowieku bude liboſt mieti a czlowiek w boźe. A take o tom mluwi ſwaty Rzehorz, rzka: To dobre, czoz czinime, geſt y bohem y namy: Bohem geſt, ze przedeyde ſwymi dary; a namy geſt, že wuole naſſe przyſtupy k tomu. kdy by nebylo bohem, z czeho bychom gemu na wieky wzdawaly dieku; A kdy by namy nebylo, z czeho bychom k odplatie nadiegy miely? ale ze nedarmo budem bohu diekowati, wieme, ze dar ſmilowanie geho przedchodij nas, wzbuzuge ny; A že n(e)darêni czaku k odplatie mame, wieme, že to bude z wole naſſie, že ſie g̃t hnula k tomu, k nyemuž gie ponukl dar božie miloſti.

Dietky. (xliv)

Diwno geſt to nam, Ze (str. 134) boh, wſſe moha a gſa naywyſs dobry, Procz ne kazdemu wlee tak ſylnie daru ſweho, až by y wzbudil k dobremu wuoly geho, aby tak wſſichny ſpaſeni byli. wſſak wieme, že by to mohl vczinITI.

[A] O dietky, kterak g̃t to tayny ſud božy, nedoſiehne toho y gedê na ſwietie rozum. Welika, bezednie hlubokoſt ſu ſudowe bozy, yako die žaltarz. Y kto mnohych takowych wieczy doſiehne ſwym ſmyſlem: Procz toto neb toto? Procz boh, moha, wſſak ne wſſech k ſpaſeny zawola? Procz gednomu ſwe miloſti dar da a druhemu neda? Geden byl oddawna dobry a odwrati ſie ku poſledku, Druhy zly bude po wſſe ſwe dny a ku poſledku obrati ſie, A od dobrych niekdy zle dieti wygdu neb dobre ode zlych. Tut muſy vmlknuti kazdy yazyk, k teet odpowiedij oniemie y nayhowornieyſſy. Tut mož kazdy ſwym ſrdcem pokrzyknuti s ſwatym Pawlem — genz zmienyw ſie o tom, Ze geſt boh zuoſtawil w newierze lid žydowſky, ſ nymyž czinil tak mnoho diwow; Wſſak dal zahynuti wietczy gich ſtranie A pak pohanſtwu hlupemu pomohl — pokrzikl a rzka: O wyſoſti bohatſtwie mudroſti a vmienie bozieho, kak ſu neſtihnuty ſudowe geho a czeſty geho! Y kto geſt poznal ſmyſl božy? [A] Otecza

a wſſakt ſ wamy chcy rzeczy o tom podrzeti, Nemage za to, by zde mohly tomu, kudy to g̃t, owſſem ſrozumieti; ale aby, rozdrazdiecz ſie, byli toho pilni, aby weſſly w nebeſke ſwietlo, kdez by bez zaſlony widiely boha, w niemž by miely plne a prawe poznanie wſſeho. Y prawimt wam to, že we (str. 135) wſſem ſwietie zde y w pekelnych propaſtech y v wyſoſti nebeſke nicz ſie nediege, gedine to, czo geſt nebeſkym kralem przykazano aneb przepuſſtieno podle geho newyprawne, giez geſt nelze obmyſliti, ſprawedlnoſti. Neb wſſe geſt w geho mudroſti zporziezeno a wſſe g̃t dobrze; Acz czo zleho przepuſti komu vcziniti, y to geſt dobrze a ſprawedliwe. Die geden opat w pomluwach ſtarych otczow: Sluſſie nam bez pohnutie wiery wierzyti, že owſſem nicz nediege ſie bez wuole božie, Neb wſſe geſt aneb woly geho anebo geho przepuſſtienim. Tiem pak czynem boh, kdyz chcze koho bez ſwe pomocy zuoſtawiti k zahynuti, tot vczini ſprawedliwie. Neb to geſt ſprawne, aby tak nechal wiecy, yakoz g̃t ge zgednal w gich przirozeni, a tak pomahal,

kterymž chtie, Az by dal gim ꝓ to gich przyrozenie bieh weſti przed ſie. ·Ptož kdyz czie ſwobodne wuoly/ geſſto vſſagy ſobie wrazy wpokoru- gimz pokornych nadiege powzdwihuge przezeſyl nas padmuže tak welikeho Ale že ſie g̃t pokanim oprawil, to g̃t nas powzdwihlo. Proto y ſwaty Auguſtyn die: Nikdy czlowiek nema hrziechow welikoſti wazyti bez božie miloſti Ani dobroty božie bez vprzieme geho ſprawedlnoſti. a kdyz by to wiediel czlowiek, ze gediny niekto znich ze wſſech ma zatracen byti, wſſak by ſie miel bati za to, by on ten nebyl a ſtrzieczy ſie hrziechu. A takez, by gediny miel byti ſpaſen, miel by uffati, ze on ten bude, a cziniti dobrze. Amen.

Dietky. (xlv)

Bvdely tiem nemilegy (str. 136) bohu, kto geſt byl v welikych hrzieſſiech, ačz ſie y pokage?

Otecz. Mnoho geſt przikladow, že boh wſſeczko odpuſſtie zawinnienie, ktoz geho wiernie picze, wiecz toho neopaczy k hanbie geho ani tiem menie bude geho milowati, Yakož geſt ſwate marzie magdalenie vczinil, Swatemu Petru, Swatemu Pawlu y mnoho ginym, A w nich vkazal, ze kde geſt hrziech oplynul, tu g̃t nad to mohl dar miloſti geho oplynuti.

Ay ſwaty Petr w ſwem ſlybu neſtal. Zaprzel, by [ne]znal kryſta; a, klna ſie y prziſahage, tee krzywdy potwrzowal. A kdyz wiernie toho zelel, tak ſhola boh odpuſtil to gemu, že potom poruczil gemu weſſken koſtel. Swaty Pawel byl hubcze ſwatych, nechtiel pamieti gmena kryſtowa oſtawiti. A když ſwoy blud poznal a zelel wiernie toho, welice w niem oplynul dar božie miloſti, ze gim wiera oſwiecena. Též ſwata Marzie Magdalena w kakych hrzieſſiech byla, na boh netbagicz, miloſt k tieleſne zadoſti obratiwſſy! a yakz k ſobie przyſſla a želela ſwe marnoſti, wzala ynhed dary božie, w nichz byla ynhed wzaczna bohu: Proti hrdoſti pokoru, Proti neczyſte, ſmilne miloſti miloſt czyſtu a wruczy k bohu a horzkoſt ſkruſſenie ſrdeczneho; Proti ſwym tieleſnym rozkoſſem padla k noham ſyna božieho; wlaſy tiemy, gym(i)ž mnohe drazdila k ſmilſtwu, trzela nohy praſſne ſynu božie[v], oſtawſſy w nych ſmylne liboſti.

Tomu ſie diwie ſwaty Bernart, die: Y co rzku o twê miloſrdij, dobry Gezyſſy, Ze nicz menie hrzieſſneho nemilugeſs, když ſie obrati, (str. 137) nezly toho, geſſto ſie g̃t hrziechem nikdy nezkalel? Die take ſwaty Auguſtyn: Ne tit ſu w ne(na)wiſti bohu, geſſto ſu hrzieſſily, ale tij, geſſto z hrziechu nechtie wſtati. A rzek boh ſkrze proroka: To, že geſt byl hrzieſſny, nebude ſſkoditi hrzieſſnemu, kdyz ſie odwrati od ſwych hrziechow.

Ale tak nam to miloſrdie božie k vžytku, acz ſie obratiti k bohu neopozdime A nebudemly hrziechow k hrziechô pržyczinieti. A welmi ge ſtraſſn[i]e, przywyknucz hrzieſſyti, opozdienie! Neb, yakozt wzdy, to rzku: ſam ſwu mocy czlowiek nemoz ztrhati dyablowych ſwazkow A, geſſto ſem rzekl ſwateho Pawla powiedienie, že tu oplywa dar božie miloſti, kdez g̃t byl hrziech oplynul. Ne we wſſecht to tak wychazie, ale gedno w tiech, geſſto ſie k bohu v wruczy

miloſti obraczugy; Geſſto, widucz, ze gim mnoho odpuſſtieno, milugy welmy. Ale gſu negedni, geſſto nemnie, by mnoho gim bylo odpuſſtieno, y milugy malo. Zdali by nemiel ten welmy boha milowati, komuž by boh netolik mnoho odpuſtil prohrzieſſenie, ale y wyſtrziehl geho y ſpomohl gemu, aby ani gey zprznil hrziech takowy? a tak wiece geſt takeho w tom boh milowal než onoho, gemuž geſt przezrziel ſie zſſerediti, By pak taky miel wietſſy miloſt k bohu nad onoho, geſſto geſt w hrziech padl; Neb tolikuž, y wieczmu chwalu mielt by naden.

Tak matka božie nade wſſe ma chwalu. Neb čžim kto zde wezme wietczy plnoſt darow božich, (tiem) wietczy czeſt a chwalu na wieky wezme. Znâ to a mam za to, ze wietczy ĝt ſwata Marzy (str. 138) Mandalena nezly ſwata Margreta; Ale, by tuž horum [nv] byhor [myloſty] byla ſwata margreta miloſt miela yako ſwata Marzy mandalena, byla by wietczy nezly geſt tato. Ale. mudry hoſpodin w ſwem zpuoſobu Ze gedny boh miluge wiece ⸗ gelykoz wnyeczem ⸗ aoni pak boha menie Adruzy pak milugy wiece aboh ge wnieczem milowal menie Nebludimt, piſmot to ſwiedczy, Ze ſwateho Yana kryſtus milowal mymo ſwateho Petra; A ſwaty Petr milowal kryſta wiece, menie ſa milowan. ale proto ĝt to owſſem prawda, že nebude ſſkoditi hrzieſſnemu, ze geſt byl hrzieſſnym, kdyz ſie obrati k bohu od ſwych hrziechow a bude welmy boha milowati, wida, že mu geſt mnoho bohem odpuſſtieno.

Dietky. (xlvi)

Y Co ĝt to, geſſto lidem tak przekažie, že ſie chutnie k bohu neobratie ani ſie wzhrozie geho ſprawedlnoſti ani ſie w miloſti geho tak rozchutnagy, až by ſie wydrzely z czeliſti dyablu; A niekto, wzdychawſſe y plakawſſe, poſluchagicz božieho ſlowa aneb kleczicz przed oltarzê A odeyducz, budu taczyž yako drzewe?

Otecz. Pomnitely, dietky, geſſto kryſtus prawil ono podobenſtwie, Ze wyſſel geſt, ſege, rozſiewacz ſemene ſweho: Gedno padlo mezy trnye, druhe podle ceſty, Trzetie w ſkalu A cztwrte w dobru roly. tat ĝt powieſt k waſſy otazce. Neb rožliczni ſlyſſie neb cztu ſlowo božie aneb gym niekdy w koſtele nyekake nabozenſtwiczko na myſl przide. Tot ſu ſemena ſpaſytedlna. Ale, yakz to ſiemie, geſſto padne w trnie, vžytka neprzineſe; Neb (str. 139) kdyz ſie rozmuož trnie, vduſy ge: Takez, kdyz vſlyſſie bohatecz ſlowo božie, genž nade wſſe waży mieti mnoho, geſſto nenie ſrdce Dawidowa, Genžto, acž mnoho miel ſbožie, wſſak nebyl k niemu ſrdcem welnul. Neb to znal a rzka: Dobre mnye zakon twych vſt nad tiſycze zlatta a ſtrziebra; A radieſſe y ginym a rzka: Budelit ſbožie wam przybywati, neprzikladay k woly božie. A geſſto die: »A ſcza[ie]kay«, ke ſſtaani napomina: totiž w tom ſtoy bez rozpaczy, až ſie y doczekaſs koruny, geſſto ĝt od poczatku ſlybena, ale teprw bude ſſtaloſti dana. Ay tot ceſta, geſſto tiežete, co ma hrzieſſny vcziniti! rzkut: Odwratie ſie od ſwe zle ceſty, obrat ſie k bohu; a poczna ceſtu tuto, dokonay gy, wieda, že wſſichny hrzieſſy magy poczet a mieru, Ale božie miloſrdenſtwie nad poczet ĝt y nad mieru.

Dietky. (xlvii)

DObra rada! kdyz geſt tak boh miloſrdny geſſtie naleznē miloſt geho.

Otecz. Drževe ſem prawil, Ze ſwu woly padnuti w hrziech možem a ſwym netbanim dame ſie vwazati hrziechu; Ale bez zwlaſſtnie pomoczy daru božieho nemožem wſtati. A yakozt g̃t welike božie miloſrdie, niczt geho ſprawedlnoſt nenie menſſie A ſud geho ſprawedlnoſti ſkryt geſt przed namy. Protož wyz kazdy, by w hrziech nevpadl; A kto geſt w hrzieſſe, kdyz buoh w ſrdcy napomene, wiz, by ſie neobmeſſkal wſtati. Kto geſt nepadl, boy ſie božie ſprawedlnoſti; A kto g̃t padl, vſſay do geho miloſti.

Y mluwi o tom ſwaty Rzehorž w temž mieſtie (str. 140) O onom welrybu, gehoz lanitwu boh prowrtal, a die: Pilnie ſie g̃t ſtrziecy, aby ten welryb nepohltil; Ale wſſak, pohltili koho, Geſtly že wiernie hrziechu picze, nl naleznet dieru w lanitwie geho. kto g̃t nepopaden vſty geho, ſtrzez ſie, aby nebyl popaden. hrozat g̃t okolo zubow geho! Stworzitel naš miloſrdnyt g̃t y ſprawedliwy, A wſſak nerziekay: necht ſhrzieſſim, miloſrdnyt g̃t, odpuſtit mi. Ani take, kto geſt ſhrzieſſil, rozpakug ſie, rzka: Sprawedlnyt g̃t, neodpuſtit. Odpuſtit boh, gehož czlok wiernie žele; ale boy ſie toho dopuſtiti, gehož newieſs, budeſſly moczy wiernie želeti; A gehoz by muſyl želeti, Lepet ſie toho nedopuſtiti. Boy ſie przed dopuſſtienim ſprawedlnoſti a vſſay w miloſt, kdyz by gyz ſhrzeſſil. Ne tak ſie boy ſprawedlnoſti, až by ſie nadiegy nevtieſſil; ani tak vſſay do miloſti, až by ſwym ranam lekarzſtwie hodne obmeſſkal. pod božy dobrotu raduy ſie nadiege hrzieſſneho a pod geho krutym ſudem ſtrachuy ſie hrzieſſny, czakage pomſty.

Dwogy pomocz vczinil boh narodu lidſkey: kdyz g̃t ani zamlczal, by newyſtrziehl tiech, gichz ten welryb vſty geſſtie neobkliczil, aby w vſta geho newchazely; Ani g̃t zuoſtawil gyž popadenych, by gym, kudy by aſa z vſt vtekly, neprzyprawil. Protoz piſmo dwa znamenita muže vkazuge: Dawida a Petra, že ſu byli pohyleni, aby ſie tu menſſy wyſtrziehly, kdez wietczy padly. A pak prawi obu pokani, aby, giž padly, aſa w tom ſie neobmeſſkaly. Protož, kdyz geſt padl Dawid, (str. 141) nebud ſwym ſtanim bezpeczen y zadny; A že geſt take wſtal, protoz, ktož padne, nerozpakug ſie. ay kterak piſmo tymz hrdec da padnuti, geſſto geſt gy(m) dal mocz ke zlemu ſie obratiti neb k dobremu. nepomahag(e) zvlaſſtnym darem, Neſprawnie g̃t nevczinil. Nebyl g̃t tiem dlužen, Jakoz nevczini neſprawnie, acz ſteblu neſpomož, aby neſhorzalo, kdyz w ohen przide. a pakly komu zwlaſſtnim ſwym darem pomož, take krzywdy nevczyni. A g̃t niekak ſprawne, gelikoz, zrziecz k dobrotie geho, aby niekomu wzkazal ſwu miloſt, ſpomaha woly geho; Ale ſwobodnoſti neoteyma, aby ſie hnula k dobremu. A tak lecz zuoſtawi koho lecz pomoz komu, obee to mož ſprawedliwie vcziniti: gedno ſamu ſprawedlnoſti, Druhe ſprawedlnoſti z ſwe dobroty. A krzywdy nykterymž y žadnemu nevczyny, kdyzt ſwym darem zwlaſſtnim pomož komu z mocy (ďáblovy), aczt by y moczy gemu odyal wſſeczky; neb on krzywie držy lidij, krzywdu gich dobyw. Ale lide ſu ſprawnie w mocy geho; neb ne bez dieky,

ale dobrowolnie prziſtupily k nyemu od prawdy. a protoz boh wietſſy ſtranu lida zuoſtawil bez pomoczy daru ſweho, aby vkazal, ze ĝt wſſem bylo obeczne zahynutie prohrzieſſenym, kdyby niekterŷ nepomohl odtud z ſwe miloſti. Tudy take boh nevczyni krzywdy dyablu. pomaha, komuž chtie, ſwym darem z moczy geho (tak), ze nezborzy [boh] vſtaweneho biehu, ale tak wlee ſwu miloſt, tak napomene, ze proto woly neoteyme ſwobodnoſti. Ale promieny czlowiek, chtie bez przynuczenie, woli; A acz (str. 142) ſie promieny, wſſak wzdy ĝt wuole: byla ĝt, chtiecz zlemu; bude taž wuole, chtiecz dobremu. A tak ten dar božieho ſmilowanie wzbudij wuoly, ale neodeyme gy ſwobodnoſti: kdyz chce, przyſtupy; neprziſtupila by, by nechtiela. A kdyz k tomu prwemu daru božiemu pohne ſie czlowiek a przyda woly, przyprawuge ſie k druhemu daru, gymž ma czlowiek wzacen bohu byti. Neb to powolenie geſt, geſſto gemu rziekagy vczeni: Ze, chczely czlowiek včžaſtŷn byti, ma to vcziniti, czo zaležy na niem. A tuz pak druhy dar, ĝto gey vczyni wzaczna bohu, bude dan gemu. A kdyz ſie woly ſwu czlowiek ſgedna y ſ tiê darem, vſyluge, praczuge podle wuole božie w ſſlechetnoſtech, zaſluzy odplaty; A pakly ſie hrziechem protiwi, tehdy pokuty. A w kteremž ſtogy czlowiek do koncze wieku ſweho zde na ſwietie, toho odplatu w božiem wieku bez koncze na onom ſwietie bude mieti. A tak bude prawa rzecz ſwateho Auguſtyna, geſſto ge rzekl: Ten, geſſto ĝt tie bez twe pomoczy ſtworzil, bez twe pomocy ſprawedlna tebe nevczyni. y to ĝt prawda, že boh gedno ſwe dary w nas korŷnugye. Neb on zbudij wuoly naſſy A wole, když pomoczy geho przyſtupy k dobremu, Vczyni mieſto a ceſtu k ſobie miloſti geho, aby nebylo neſprawne ſprawedlnoſti geho nad nerodnym ſie ſmilowati A geſſto by miel prziekazu boziem darom. y bywat dwogim czynem prziekaza božiem darom. Gedna geſt zatwrdiele ſrdce we zle wuoly, O niemz ĝt pſano: W zlobywu duſſy neweyde mudroſt. (str. 143) Druha geſt prziekaza, kdyz czlowiek miloſti welne k tomuto ſwietu, ze, yako by nemohl, Tak nebude chtieti rozomieti, kak ĝt zly ſwiet a kterak geſt gemu zahynuti A kterak ge dobre dogiti bydla nebeſkeho. a tak nebude tbati, czo piſmo radij, czo przietel wierny aneb boh w ſrdcy. A protoz, ktoz ſie czyge, ze ĝt obwazan kteru prziekazu božym dar(uo)m, chczely dogiti ſpaſenie, vczin to, co ĝt na niem: powol dobremu ponuknuti, dobre radie, przemož zly ſwoy obiczey dobrym A przypraw ſwe ſrdce, at ĝt powolno przigieti božie dary prwnie y druhe, aby byl gimi wzaczen bohu a byl ſyn miloſrdenſtwie, ale ne ſyn hniewu.

Ale czakateli ode mne, abych plnu wam vczinil odpowied k waſſie otazce, Ote mne a ſnad ani od gineho nedoczakate. Nebot to boh czyni ſwym taynym ſudem, ale wſſak wzdy ſprawedlnym. Nad kym ſie ſmiluge, tomu miloſrdenſtwie vkaže; A komuž vkaže miloſrdenſtwie, nad tiê ſie ſmiluge; a kterež zuoſtawi w zahynuti, to vczini ſwu ſprawedlnoſti a tu on ſam zna. Y mluwi o tom wiece ſwaty Rzehorz, kterak hoſpodin diwne wiecy gedna w ſwem taynem ſudie, wzem ono ſlowo, geſſto ĝt w kniehach [yob] rzečzeno: »Y zdaly wieſs porzad nebeſky a powieſs na zemy, procz geſt, czož w nich ĝt?« Y die: toho vplnie nemož przigiti y gednomu, Donydz ĝt w tomto žywotu. abych(om), od menſſich wieczy počznucz, k wietczim przyſſly: y kto ĝt ten, by rozomiel

tomu, procz temierz wzdy fprawedlny czlowiek przyde s fudu, Ano netolik nepopraweno gemu tee (str. 144) krzywdy, gefſto fie ĝt gemu ſtala; Ale czaſto bude odfuzen yako winny a bude wynnemu pomoženo, yako by praw byl? A kto ĝt, by rozumiel tomu, procz da boh niekomu žywu byti, gefſto mnohych fmrt fkrzen bude; A druhy vmrze, gefſto by fie mnohŷ hodil k gich žywotu? Niekto mocz wezme a wlaſti bude, gefſto pilnie bude dobrym ſſkoditi; A druhy nemož k tomu przigiti, aby wladl, A gedine proto chtiel by wlaſti, aby mohl dobrym pomahati. Niekto by rad byl v pokogi, bez pracze, a wſſak rozlicznu praczy obwazan bude; A niekto rad by nefl pracy a bez fwe dieky v pokoge bude, nemage o czem praczowati. Niekto, zle poczna žyw byti, dokona dobrže, dotud geho buoh czaka, až fie y polepſſy; A druhy, dobrze poczna, odwrati fie a zahyne, gefſto fie ĝt zdalo, by dobry byl. Niekto, zle poczna, huorze fkona; a druhy, poczna dobrze, wzdy profpiewa. Niekto by rad doſſel fwrchowanie žywota dobreho a nemož; a druhy by mohl, y nechce. Y kto ge ten, gefſto by mohl progiti hlubokoſt taynych fudow božiech? A protoz wyznay fie czlowiek, ze gich ne(w)ie. a že gich newie, bud pokoren, Boy fie, nevſſay w fie, Zaday pomoczy fweho ſtworzytele. A tak, cožkoly trpyme, tiem mame trpieti pokorniegie, czim menie wieme, procz czo trpyme.

Dietky. (xlviii)

Wjdime to, ze fu neſtihnnty fudowe božy. a protoz ſtrach ny obchazie, ze newieme: miloſtily budem hodny czyli nenawiſti. On fam wie, komu fpomož, a koho necha w zahynuti. On wie, (str. 145) komu przychyſtal przyczyny, hodne k faſeni geho.

Otecz. Rozumiemt, kam mie chczete zaweſti w hluboke wiecy; Ale nemohut k tomu gyneho rzecy, než ržkut s žaltarzem: Boh nafs w neby to wſſe, czoz ĝt chtiel, vczynil w neby y w zemy. latinie nebe flowe Celum a celare ĝt tagiti. A tak nebe mož byti rzečzeno taynoſt. a kdyz geſt boh w taynoſti A w taynoſti vczinil to wſſe, czoz ĝt chtiel, kakz my chcem progiti taynoſt geho? Protoz sczakayme, azt nas y poyme w nebe, w fwu taynoſt, kdezt nam zgewi mnohe wieczy, gefſto fu nam zde tayny. A zatiem fwateho Auguſtyna fpoſluchayme, gefſto mluwi o tô flowu, gefſto ge rzekl kryſtus: y zadny neprzide ke mnie, gedno acz gey moy otecz potahne. Prawi: koho tahne a koho netahne Aneb procz tohoto tahne a tohoto netahne. Nerod rozfuzowati, nechceſſly bluditi. Netahnely tebe, pros at tie potahne. Neb co ĝt gineho než dar božy, kto fie hne k bohu. a za ten w pokorze ſluſſie profyti boha. A yakoz ted ſlyſſyte y od fwateho Auguſtyna: Wſſetecznie taynych fudow bozich nezprawuyte; Na tiech fie nemudroſt neobracuyte, gefſtot diegy: Smely k fpaſeni przychyſtani, budem fpaſeni. A pak negdu tu ceſtu, gefſto ĝt k fpaſeni przychyſtana, aby fie k bohu obratily, dobrze czinily a w tom ſtaly. Protož die fwaty Auguſtyn: Neyfyli przichyſtan k fpaſeni, czyn tak, aby byl przychyſtan. Neb nemudra ĝt nadiege, by kto przyſſel k fpaſeni, negda tu ceſtu, gefſto geſt k fpaſeni przichyſtana; ale wzeygdij na ceſtu a na-

dieget bude, ze tam doydeſs, kam ceſta wede. (str. 146) Kto geſt przychyſtan k ſpaſeni, take geſt przichyſtan k ceſtie ſpaſenie. K tomut g̃t podobno, geſſto prawi ſwaty Rzehorz: »To, geſſto lide ſwieti na bohu proſbu obdrzugy, tak geſt boh przichyſtal gim, aby proſbu bylo obdrzano. A tak ya rzku, že y to przichyſtanie k nebeſkemu kralowſtwi tak g̃t przychyſtano, aby zwoleny s pracy tam przyſſly A, zadagicz, po tô ſtogiecz, byli duoſtoyni wzieti to, geſſto wſſemohucy boh przychyſtal gim przede wſſemy wieky.

Dietky. (xlix)

Vwyſoke ſme weſſly rzeczy. Ale, podiwiecz (se) mudroſti boży a hlubokoſti ſudom geho, Necht weydeme w rzeczy gine. Powiez nam, mily tatiku, czo ma vcziniti hrzieſſny czlowiek, Dalek ſa božie miloſti, Nezadage boha; gedno nyeterdy, zhrozie ſie peklem, chtiel by ſie ku pokani nawratiti y nemož ſie z ſweho zleho pozdwihnuti obyczege, až tak y zayde w kakus rozpacz?

Otecz. Nicz nebezpecznieyſſieho a nicz horſſieho než rozpacz. Welmy g̃t krzyw proti bohu, ktoz ſie do geho miloſrdenſtwie rozpaczy. Ktož by pak do ſebe ſie rozpaczil, wida mnozſtwie ſwych hrziechow, take by vczinil bohu krzywdu, nepatrze na geho wſſemohutnoſt; An y miloſrdny y wſſemohuczy tak ſnadno (muože) geᵛ mnoho hrziechow odpuſtiti yako y malo; A ktož zada miloſti geho, neodwrati gie od nieho. Protoz nezuffay hrzieſſny, obrat ſie k boᵛ, Nehrday moczy bozie wſſemohucy a geho nevmiernym miloſrdym. A dokud ſie kto pobawa pekla, dotud buoh geho geſſtie napomina. A to geſt ceſta hrzieſſnemu k nawraceni: bati ſie bozie ſprawedlnoſti a muk wiecznych, (str. 147) Ale do božie miloſti nezuffati, A pak z tee bazni želeti hrziechu a oſtati zleho, k zlemu neprzyczynieti a nadiegy wzieti do welike bozie miloſti, ze odpuſti hrziechy geho a przigme geho pokanie miloſtiwie. Z te pak nadiege rozchutna ſie k bozy dobrotie a poczne mieti miloſt k bohu. A z miloſti to bude lehko, geſſto drziewe bylo tiežko. tak z hrzieſſneho ſprawedlny bude A brzo ſie domyſſly, czo g̃t liboſt božie, kdyz gey bude milowati; A bude nazwan w piſmie ſynem božym, aby miel nadiegy w boze yako w otcy a bude gey vcziti ſwe ceſtie miloſtiwie. A tak die piſmo: Synu, kdyz przyſtupaſs k ſluzbie božie, ſtoy w ſprawedlnoſti a w bazni a przypraw ku pokuſſeni ſwu duſſy, Przypoy ſie k bohu a scžakay.

Ay tot nauczenie ſpaſytedlne, czo ma hrzieſſny vcziniti! Nayprwe když ſie gyz obrati k bohu a z ſyna zatraczeneho bude ſyn nalezeny, ma w ſprawedlnoſti ſtati a w bazni. ktoz ſie nebogy, brzo ſhyržy. By ſie byl Adam bal w Ragy, nebyl by ſhrzieſſil; Nebyl by ztratil te ſprawedlnoſti, geſſto by w ny blaženie zyw byl. A kdyz by ſie hrzieſſny nebal, nevczinil by ſprawedlnoſti, obratie ſie k bohu, pokanie przigma. Protoz newinny ma ſtati w ſprawedlnoſti, boge ſie, by gie neztratil. Nebo newynna geſt ſprawedlnoſt geho, Z niež ma bohu diekowati. A winny ma take ſtati w ſwe ſprawedlnoſti; boge ſie od boha tiezke pokuty, ma ſie dati na pokanie. Neb to g̃t ſprawedlnoſt hrzieſſneho: yakoz g̃t z ſwe wole hrzieſſyl, aby (z) ſwe wole byl w pokany, Wieda,

ze nebude dluznik tiem dluhu prazden, az by fie gyž y nedluzil wiece, lečz dluh (str. 148) zaplati aneb fprofy. A když, w pokani fa, pykati bude, ztrati prwnie fprawedlnofti, tehdy ma s bazny afa teto druhe oftrzehati. To pak bude dalffy profpiech w ceftie božie: zdrzeti pokuffenie. A to kazdeho potka niekteru ftranu, Nebo žywot nafs na tomto fwietie nicz nenie než boyowati. Protoz die pifmo: Przypraw fwu duffy ku pokuffeny! Geffto pak die: Przypoy fie k bohu, Vczy, aby milofti k bohu yako welnul a przygednal wuoly fwu ⸗dayte⸗k tomu frdce⸗fbozy poddal Acz vflyffy flowo božie, acz w nyem poczne y wzchoditi, Przide niektera o fbožie pilnoft a zahyne w nyem vžytek flowa božieho. Vczyni nietczo proti prawdie, aby aneb neztratil toho, czoz ma; aneb toho dofahl, gehoz nema. Ay kakt trnie to vdufuge, ze newznykne vzytek bozieho flowa! A famt geft kryftus k trny fbožie przypodobnal w tee powiefti.

Y die k toṽ fwaty Rzehorz: Bychom my fbožie k trny přzyrownawaly, zdalo by fie nepodobne; ano trnie bode a fbožie g̃t milo. A wffakt g̃t fbožie bodliwe trnie; neb nelze ge mieti geho, by w nyem lopot nepotykala a tefknoft mnoha neubadala. Mudremut g̃t byti, kto by, w hromadu trnie tlacze, y nezbodl fie a neztrhal na fobie rucha. Takezt geft nelze fbozie hromažditi bez rozlicznych protiwnych puotek, A owffem by rucha neztrhal newinnofti. A yakoz opiet to fiemie, geffto v cefty padne, vžytka neprzinofy; neb, gducz lide, potlaczy gie a ptaczy fberu: Takez, když tij flyffie flowo božie, geffto fie tiech držie, geffto gdu ffyroku ceftu, geffto wede k zatraceni, neprzinefe w nich vzytka. (str. 149) Acz fu co byli pochytily, lide potlaczie, nedadie wzniknuti, budu rzecy: Chcefs z febe begharda aneb bekyni vcziniti, tot fluffie na fwrchowane! A tak on fycz, on onak, až y potlaczie božie flowo a pekelny ptacy yako wrany okolo cefty fberu z frdce to drahe fiemie do oftatka. A tak možem tu hlucznu ceftu rozomieti ta frdce, w nichž gde rozlicznych myffleny hluk weliky a rozbroyny. Tent hluk take potlaczuge fiemie božieho flowa, ktož podda fwe frdce tomu; A(n) zly duchowe fberu (je), bywagicz tu. Neb duch fwaty odchodij od tiech myffleny, g̃to fu bez rozomu. A o trzetim opiet též, yakoz y to fiemie neprzinefe vžytku, geffto w fkalu padnu, acz wzeyde sprwa; ale, že nevgme fie hluboko korzen, vfchne. Takez lide fte frdce twrdeho, bozy milofti neobwlaženeho, acz radij vflyffie flowo prawdy, geffto gim vkaže nietczo; A, yakz przide pokuffenie, nemagicz korzene, zhynu. A geffto gim bieffe mila prawda, kdyz fie gim w czem vkazala, to nebude gim mila, kdyz ge vkaže. Ale cztwrte fiemie, geffto padne w dobru roly, przynefe vzytek. Takez tij, geffto w dobre frdce przigmu flowo bozie, dadie vzytek wietffy y menffy. Amen.

Dietky. (l)

Kdy to gde, ze tak fu rozliczni lidfftij vmyflowe: Gedni ftogie po marnê fwietu A druȣhzy po tom, geffto g̃t dobre?

Otecz. Drzewe fem rzekl, Ze boh, nad kymz fie fmiluge, tomu bude milofrdê; a komuž bude milofrden, nad tiem fie fmiluge. Ale k waffie otazce

tuto chczyt ſwateꝰ Rzehorze rzecz wzieti k odpowiedi, tent die: (str. 150) Mnozy wieczny žywot zameſſkawagy, po tiech wiecech ſtogiecz, gymž g̃t mynuti; Y nechtie, co ſu nebeſke wiecy, znamenati. Mnye hubenczy, by w dobrem bydle na ſwietie byli, y milugy ſwe bezbydle a w ſwe ſlepotie ſu weſely, Geſſto gy magy ku pokutie. Ale dobrzi, proti tomu widucz, ze magy wſſeczky ſwietſke wieczy mynuti, k čzemu ſu ſtworzeni, po tom ſtogie; A kdyz nicz nenie toho na wſſem ſwietie, czo by zadoſt czlowieczie naſytiti mohlo, kromie boha: Swu myſly gedno odpoczywagy, kdyz zrzie k bohu, ſpatrzugicz diwnoſt geho welebnoſti. A tak, acz ſwiet geſſtie držy gich tiela, myſly z ſwieta powſtawagy a, pičzicz, ze gim geſt zde trpieti geſſtie bezbydle toto, gichz oſtenecz miloſti k nebeſke wlaſti wzdy pobada; A widucz, kak g̃t onoho ſwieta vplnie dobre, nemohu zdeyſſieho nevſtawneho dobreꝰ milowati; A czimz menie gim ſu mily ſwietſke wiecy, tiem wiece tužye, ze ſu geſſtie nedoſahly toho dobreho, geſſto by gym trwalo wiecznie.

Mluwy opiet ſwaty Rzehorz o tieleſnych lidech, wzem ono ſlowo, geſſto geſt Yob rzekl: »Kože ma˙ zprahla a ſſtarala ſie,« y die: W ſwate czierkwi t(y), geſſto gedno o nynyeyſſich wiecech peczy magy, možem kozy rozomieti, geſſto ſie wraſka, zprachſſy. Neb myſl tieleſneho czlowieka ty wiecy, geſſto widij okolo ſebe, milugicz, k wiecznym wiecem neztahne ſebe. Bal ſie geſt prok ſwraſkanie toho y wolaſſe k bohu: Jako yadrnoſti a tuku bud ma duſſe naplniena! Tehdy yadrnoſt a tuk naplny duſſy, když nadiege nebeſkych wieczy rozwlazugy. Tehdyt ſie kuoze, (str. 151) ſchnucz, wraſka, kdyz ſrdce, dane wiecem ſwietſkŷ, netahne nadiege z miloſti ſweho ſtworzitele. a protot myſly mnohych tieleſne wieczy milugy; Neb, kterak brzcze tieleſny zywot prycz bieži, myſly k tomu neprzyložie. By pilnie brzkoſt geho znamenaly, pilnie by proſpiechu zde nemilowaly. Ale ſwieti lidee, widu[cz], kaku brzkoſti zywot tento prycz biezy, w tee wrtkoſti nechtie vlnuti myſlmi ſwymi. Neb budy zlych nebudu pewny. Bun|dy ſu wiecz lutowa a nepewna, geſſto, neſobiecz ſie, by tu wzdy byli, vdielagy ſobie obranu przed zymu aneb przed wedrem.

Co geſt budami tuto rozomieti? geſſto[gedno] ſſtieſtie tohoto ſwieta, geſſto ge ſobie dielagy milownicy ſwieta a, yakz mohu, przyprawugy, chtiecz obranu mieti przed nedoſtatky tohoto ſwieta; ale nepewne ſu, oborzie ſie gim napoſledy. Pnu ſie lidee, hledagicz cztij, aby nebyli mezy ginymi zawrženi; hledagy ſbožie, bogiecz ſie chudoby; nicz nemyſle, kak gim wiecz byti, Gedno na to vlehly, aby zde w niczemž nemiely nedoſtatku a ſwa gmena rozſſyrzyly; A kdyz to gde gim po woly, tehdy ſie mnye owſſem ſſtiaſtnymi [A kdyz to gde gim po woly tehdy ſie mnye owſſem ſſtiaſtnymi]. A tak za tu pilnoſti, geſſto gy o budach magy, myſli k bydlu wiecznemu nepozdwihnu. O kakz tiem tieže poneſu, czim wiece przyložie! ale dobrzy, když gim przidu tohoto ſwieta dobre wiecy, newelmy toho wažie draho ani ſe zdeyſſieho zleho lekagy welmy; ale, kdyz ge vtka zdeyſſie dobre, bogie ſie zleho buduczieho; A kdyz trpie czo protiwneho, n(a)- (str. 152) diegy dobreho, geſſto przigiti ma po tomto ſwietie, odtuſſie ſobie; A tak pohod uzywagi tohoto ſwieta yakoz boży putnicy.

Putnik, acz na loży odpoczywa, ale myſly prycz od nieho. Mnohokrat lide ſwieti krygi ſie ſſtieſtie neſtalehó, aby ſie neobmeſſkaly, liboſt w niem magicz,

k kragy fie blyziti nebefkemu; ani geft gim žel, acz ktere zde trpie nedoftatky. A kdyz fwe wieczy proti zdeyffim neohradie nedoftatkom, czo geft gineho? gedno že tiech bůd nechtie pilni byti, gimz geft nelze trwati; Nebo, widucz fie zde gedno yako na puti, chtiecz w fwem kragy radoft mieti, Netbagi v bezbydly neftalym fftieftim fftiaftńy byti. Ale zlij, czimž dalffe fu od diediczftwa wieczneho krage, tiê hlubffie budam zaklady zde na fwietie vkladagy. A dobrze g̃t rzeczeno, že zlych budy nebudu pewny. Neb, kdyz magy gyž za to, že fu fwu wiecz welmy dobrze ohradily, tehdy, kdyz nemnye, fpadne na nye wieczne horze a zborzy fie gim nadiege, geffto fu gy w fwych budach miely.

Dietky. (li)

Mily tatiku, a fnad pofledním fkruffením naleznu gefftie bozy miloft?

Otecz. O blazniwa a nebezpeczna wiecz nadiege dliti obraczenym do nemoczy! A wffak, budely kto afa napofledy želeti wiernie, ze tak marne wieczy milowal, w nychz giž widij, že y gedne nema pomoczy, A ze g̃t byl netbaw boha fweho a te cefty, geffto g̃t boh byl przychyftal gemu k fpafeni geho a bude žadati božie milofti w pokornem duchu a w fkruffenem: Tak g̃t dobry boh, ze y tiem (str. 153) pofledním obracením a pozdním pokaním nepohrda. Anyž by gyž pozdnie bylo, kdy by prawe bylo a plne, fkruffenym a pokornym frdcem doplnienee, geffto bywa welmi rziedko. A wffak rzku: kdy by bylo, zbawilo by wiečzneho pekla y muky cziftcze onoho fwieta vmenffilo podle miery horzkofti fkruffenie frdeczneho. Ale, czož by fie zde nedocziftil, toho by mufyl w czyftczy pekelnym ohniem vczyfftien byti A nerownye tiežе, než by zde za czafu byl včzyfftien pokaním fwatym; a take tez chwaly nedoyde, tak pozdie nalezna božy miloft, yako kdy by z fwe mladofti w fyle a w zdrawi fluzil bohu neb kaal fie hrziechu. Nee to g̃t mala wiecz, by fie byl gediny den prwe obratil k bohu, ktoz fie obrati, a w tež milofti dotrwal do koncze, Yakoz dokona, napofledy fie obratie. Za ti en den miel by wiecznie tiem wietffy chwalu. A wffak rzku: dobro geft afa naypoflez puftiti od fwieta milowanie a k bohu fie obratiti; ano fie giž budy borzie, lepe gefftie z nich vteczy než z| dati fie gim przykwa(č)iti; ale we zdrawi mnohem g̃t lepe.

A ktoz wie to, czeho kto w nemoczy želeti bude: hrziechowly czyly› že boly; Czily fnad, ze geft, vmrucz, ztratiti to, czo g̃t naywiece milo bylo? A tak bywa to, že, mra giž, czlo[k] gefftie bude fwietfke wieczy pofobiti Asczymžs fwu wiecz v neprazdnie amyfl aby toto takto bylo atoto takto⌐ wypufti duffy. Y die k to[v] fwaty Rzehorz na ono flowo: »Zhynuly fu beze wffie nadiege«: Myfly zlych tak fu welnuly k tomuto fwietu, ze by na tom radij dofti miely, czo g̃t zde na fwietie, A nechtieli by, by (str. 154) fie kdy dokonal bich gich zywota. Nechtie o tom y pomyfliti, czo przygiti ma. Vložywffe nadiegy w tiech wiecech, geffto hynu a prycz feydu, Gedno toho zadagy, gemuž g̃t nelze nikakez trwati, nepozdwihnu fwe nadiege. flepotu,

giež newidie, tak bude gich frdce zamraczeno, Ze čafto, kdyz nemocz powrže a fmrt blyžecy fie fylu przemož, wffak neprzeftanu, by pecze nemiely o tom, geffto fluffie k fwietu. to, geffto gyz muffegy oftawiti, gednagi gefftie, yako wzdy tiem zadagicz wlafti. A tak wyd|pufti z tiela hubene duffe, welnuwffy milofti k tomuto fwietu a lpiecz gefftie w zdeyffich wiecz(ech). Ale zadoft dobrych lidij tahne fie k wiecznym wieczem y w ta doba, kdyz gefftie magi tohoto zywota plne zdrawi. Nicz dobr(y) nebude k fmrti mieti podobneho; wffak, yako gy przed febu mage, obmyfflewa na wffaky czas fwe fkonanie. Amē.

DIETKY. (LII)

ZE g̃t tak tiezko pufstiti od fwieta, ano g̃t tak pracznie flužyti fwietu; A gefftie negeden, pro fwiet praczowaw tiezko, nedoyde toho, gemuz by chtiel; A pakly doyde naypoflez, ztrati tu vtiechu, ze tuha gedno oftane gemu. By tuž pracy lide pro boh nefly yako pro fwiet, dobru odplatu od boha[by] wzely. A to by giž nebyli w gine wyňnye tohoto fwieta milowniczy. Dofti g̃t winny tak pro marny a neftateczny fwiet nefti praczy tak weliku a boha netbati.

OTECZ. komu geft co milo, ten fie proto y pracy wažy. A tak zly pro zle, marni pro marne a dobrzi pro dobre nefu pracy. A miloft kazdemu praczy geho oblehczuge a nadie- (str. 155) ge geft, Ze fkrze pracy doydu pokoge. A tak to g̃t gifta wiecz: nehodugit tohoto fwieta milowniczy; ale, hrdie fie ftawiegicz a, yako by hodowaly, vkazugicz, hroznu praczy magy a w frdczy lopoty dofti. Neb kdez hrdoft, tu zawift a hniew hotow a lakoma pecze, aby dofahl, czym by fwu hrdoft vkazowal. kterakz tu frdce bude bez lopoty? Swiet nemož žadofti kazdeho milownika fweho nafytiti a chud g̃t k tomu; Y mufy, chcely dati gednomu, wzieti druhemu; A z toho zawift, pecze a nemiloft k družczy, ftrach nafyle od wyffieho, lfti oklamanie od rowneho y od menffieho. Ay czot g̃t tefknofti tohoto fwieta milownikom, kakzkoly ne wzdy gie czygi a gfucz milofti geho omameni!

A niekterzy krzywu nadiegy odtuffie fobie, rzkucz: »Kdyz toto tak neb takto zpofobime, budem mieti dobre bydlo.« ano pak y to bude fwu pracy mieti. Y mluwy o tom fwaty Rzehorz, kak fu flepi, geffto ꝑ marny fwiet tak praczugy, a dic: Milowniczy fwieta wefele newiedie praweho, tu fie milofti oflepywffe; ani toho, czo lopoty trpie pro fwiet. ale, kdyby to prawie opatrzily, vzrzeli by, že by fluffniegy bylo plakati nezly fie w leftnem dobrem, geffto geft na fwietie, radowati; ale, netbagicz widieti lepffieho, wole za naylepffie[ho] neftatecznoft. Neb gedno toho, czoz tielefnie očzy widita, zadagicze, k tomu welnu frdcem, Geffto gedno pochlebnu poftawu zadoft drazdy. a wffak fie gich radoftem czafti zamutczy przymieffugy A tiem trpie, gimž fie kochagi, A gefftie mnye, by to byla rozkofs.

Zdaly lid nemudrofti oflepeny a od prawdy od- (str. 156) wraczeny Pro marnu czeft tohoto fwieta newazy fie kazde praczye? boh wely od bezprziemne

pracze tohoto ſwieta przeſtati w pokogy, w dobrem vtieſſeni od(d)echnuti w hoſpodinu. A wſſak lidſka myſl blaznowa wiecze ſie raduge, kdyz doſiehne wieczy ſwietſkych, O nichz byla miela duchownich wieczy praczowati a w horzkoſti, nezli by miela duchownich wiecy doſahnuti a w pokogi byti. To geſt nam lid židowſky w ſobie vkazal, Ze, mage mãnu ku pokrmu rozkoſſnemu, ſhory ſobie bohem danu, Wſſak zadawſſe z Egipta hrnczow s maſſem, dyn[ye], poru a czybule.

Czo manna gineho znamewã? gedno pochotny, duchowni pokrm, Tiem dany k žywotu wnitrzniemu, geſſto vmiegy prazdny od ſwietſkych wieczy vzywati. A co hrncy z maſſem? gedno tieleſne ſkutky, ĝto wrǔ w rozliczne praczy yako w ohni. A co pak dinyemi? Gedno zemſku ſladkoſt, geſſto ma w ſobie wnitrz niekaku mrzkoſt yako dynye ſwu kakus gichu. A por, czybule, geſſto geſt kakas s horzkoſti mala ſladkoſt a ke ſlzam prziprawie toho, ktoz vžywa gich, znamenawa rozliczny bich žywota zdeyſſieho, geſſto gey mnozy radij wedu; a wſſak gim nenie bez horzkoſti, A rozum duchowny czynyc potuchl A hyne gimi zrak duchowny. A tak, nechagicz manny, hrnczow s maſſem, dyn, czybule a poru, zadagy, kdyz hrdagi ſladkŷ pokogem, a zadagy wieczy ſwietſkych, w nichz geſt prace a horzkoſt. zadagicz ſie obierati ſ tiemto ſwietem, Tiem hrdagy, w nyemž by ſie miely radowati, A po tom ſtogie, gehož obaak bez (str. 157) wzdychanie nebudu mieti, acz y doſiehnu.

Ale, yakož ſu niekto, geſſto nade wſſe dobre tohoto ſwieta wažie, ktož mož byti w pokogi od ſwietſkych praczy: Takez ſu druzy, chtiecz na ſwietie zrziedlny byti, weliku praczy neſu ꝑ to. A niekterzy, czigicz na ſobie, že mdlegy tielem a tiezka gim pracze; A wſſak milo geſt gim pro ſwiet praczy vſtati, Ale pro czaku zywota wieczneho nemohu ſneſti y malee pracze; leczkakes przetrpie krzywdy, kdyz widie w tô ſwoy vžytek, ale pro odplatu v wiecznem bydle y ſlowcze nechtie ſtrpieti protiwneho. Czaſto nahotu, hlad a, že bude yako zawrženy, przetrpy, aby doſahl, gehoz zada.

Dietky. (liii)

TEhdy což možeme rozomieti, že nemož czlowiek bez pracze žyw byti?

Otecz. Czlowiek geſt przyrozen ku praczy a ptak k letani. Ale ſu pracze gedny, geſſto dowedu wietczie pracze, A gſu druhe, geſſto ſkrze nie przide pokoy. Praczet ĝt przemoczy zadoſt toho, geſſto ſwiet ſkyte, aneb zadoſt tiela neb hrdoſt myſly; ale ta pracze przywede pokoy. Y zacz by miel czlowiek czeſt a chwalu v wieczne odplatie, by y gedne prace nepodſtupil? dobra ĝt odplata a owſſem wieczna. tiezka ĝt prace; ale, že konecz wezme, proti wieczne odplatie owſſemt ĝt mala. Protoz [=pro=] welike dobre ſluſſie ſie važyti pracze malee. A zdaly pro ſwiet lidee nepraczugy? Zdaly ſu zbyli praczy, ſwiet milugicz, Yakoz ſme weczas mluwili o tom? A nad to otiezete ſwateho Auguſtyna, Možly kto bez pracze byti? Ont die: Rzeczeno ĝt naſſemu prwniemu otczy: W potu a w vſyli budeſs ſwoy chleb gieſti a zemiet (str. 158) zplodij trnie a bodlaczky. Wyzte, geſtlit ginak naš weſſken

žywot, moželý ſie kto ktere liboſti obratiti, by tu trnie nebylo a bodlaczek? Což chceš, to wol: Bud hrd, bud lakom, podday ſie ſmilnym miloſtem, we wſſem naleznes lopot a praczy a teſknoſt myſly a zamutky. Praczugit wſſichny, ktožt po ſwietu ſtogie. kazdyt ſam wie, kdet gey hnyete ſtrzewiecz geho. O pekelnycht mukach nemluwim geſſtie, geſſtot po nerzadnych pracziech zdeyſſich take pak przydu. Wiz, ktoz po ſwietu ſtogiſs, neyſyly ſam ſobie y zde muka? A dotud ſie neſkona zdeyſſie vſyle a pracze zdeyſſie, donyzdt ſie neſkona y zywot tento. Donizd na ceſtie ſme, praczowati g̃t, abychom pak, kdyz w ſwem kragy budem, pokoy miely a vtiechu. Nelzet g̃t byti bez pracze a bez zamutkow zde na ſwietie. Gedno obmyſl to kazdy, procz chcze neſti kteru praczy, kto gie ma gemu odplatiti, kakowa odplata bude?

piſmot radij: Pamatuyte, czot ma byti napoſledy, a nehrzeſſte. Totot tre kazdeho potka: Smrt, bozy ſud a pekelny plamen. y czeho ſie lekne, ktoz ſie nelekne tiechto wieczy? Czo geſt na ſwietie brzydczeyſſieho nez ſmrt? Czo geſt hroznieyſſieho než ſud božy? A nicz ſie nemoz wrownati tee mucze, geſſto gy czyni pekelny plamen. Smrt, tat ſbožie tohoto ſwieta ani mala ani mnoha neoſtawi, nedat z ſebu niczehož wzieti. Oſudu boziemu nebudet ſie lze protiwiti anit bude lze hnuti vprziemoſti toho ſudce ani geho oklamati. A w pekelnych mukach y zadneho vtieſſenie, Ale horze a bieda, placz a žaloſt, tuzebne huhlanie a ſſkrzehot zubom! Smrti (str. 159) tohoto ſwieta wſſeho dobreho odluczen budeſs a tiežkym rozdielem ten ſladky ſwazek duſſe s tielem roztat bude a k ſudu poſtawen budeš przed mocznym a vprziemym ſudczy, gemuzto nicz tayno nenie. A tak tie ſuditi bude, yakž tie nalezne. Budeſſly nalezen w zloſti, odluczen budeſs wſſeho dobreho a poſlan w ohen a dan w ruku neprzatelom. Troge zle przide czlowieku na ſkonani: hrozna ſmrti boleſt, umieragicz, a hanba przed dyably a przed andiely y przed obliczegem chwaly božie. O kak teſkno bude czlowieku hrzieſſneˇ ode wſſeho giti, geſſto geſt miel, a giti do wlaſti nezname! Y kto tie vtieſſy, hrzieſſna duſſe, w ten hrozny den, kto tie przigme? A giti bude ſkrze ohen, geſſto zkuſſuge kazdeho czynow, kaczy ſu byli, kerake geſt kto dielal dielo. Sſtiaſtny bude, cziehoz diela nebude moczy žieczy ani ſie chytiti ten hrozny pekelny plamen. ktož bude dielage zlatto, ſtrziebro a kamenie drahe? Protoz ſwaty Auguſtyn dawa k tomu dobru radu, rzka: Bogimely ſie ohnie onoho ſwieta, promienme ſie a neboyme ſie. Plewa, ſlama, drwa ohnie ſie bogie, ale zlatt(u) a ſtrziebr(u) cot vczyni? Bratrzicze! by to mohlo byti, že by nebylo ohnie pekelneho; By gedno to zlij miely za odſuzenie, aby byli odluczeni bozy twarzy, Geſſtie by neſluſſalo zle čziniti. Neb by, newiedie, kaku rozkoſs mieti mohly, neznagicz toho a newieducz, geſſto geſt ge ſtworzil y to wſſe, czoz geſt, a gſucz zbaweni tee rozkoſſie, geſſto gde z toho widienie blazeneho. Geſſtie by bylo pro taku ztratu tuhu lkati. (str. 160) ktozt ſu nietco mudroſti prawe zakuſyly, pochotnoſti czygit to, czot prawi. Ale ktoz newiedie od̥ tee ſladkoſti, nezžediely ſie, by twarz bozy wzdy widiely; aſa ohnie ſie boyte pekelneho. Boy ſie muk, gehoz czaka odplaty ode zleho neodtahne. zdaly ſie to mala wiecz komu, czoz boh ſlibuge; ale praczuy, aby vſſel toho, gymzt hrozy. Protot ſie tak

zmienich o tom, aby praczy fobie neftyfkaly; Neb fluffie zde pracowati, braniecz fie zlemu a pokanim fie czyfticz toho, čzo fie ğt kto kdy dopuftil proti prawdie, Muky pekelne a ztratu wieczne radofti obmyfflegicz. A ktoz by rad doffel wieczne radofti, take praczug w dobrych fkutcziech. A kdyz kazdy mufy aneb pro tento fwiet aneb pro onen praczy nefti, Tehdy ğt lepe pro wieczny žywot praczowati, neb tam ğt hoynoft wffeho dobreho.

Dietky. (liv)

DJwne bywa, Ze czafto chce gyz dobrze czlowiek a nemož fobie odolati A, acz fie wyplete zleho z gednoho, opiet fie w gine vwaly. y kudy to gde, mily tatiku?

Otecz. Chce a nechce leeni. tot odpowied kratka a prawa. A cot ğt Sfalomun wyrzekl, To geft prawda: leeni fme bez božy pomoczy famy. Ale czafto boh fkyte pomocz, dawa przičziny a my tak nechczem, yakz buoh chcze. A, acz chczem kaks yako od polu a yako leeni, tehdyfs y nechczem. Ale abychom fie tiem menie wuoly božie protiwili, tu przyklad wezmiem.

Geffto zednyk, chtie duom krafny vdielati, rozliczne kamenie obiera k rozliczne wiecy, teffe ge, dlaba, hladij, yakoz on wie, hobluge, //kteremu mieftu (str. 161) chce ktery mieti. Kteryž pak kamen nechcze tefanie toho neb dlabanie ftrpieti, rozlupy fie ginak, než chce zednyk, Wywrzen bude z toho miefta, k niemuž gey geft zednyk gednal, a miefto toho giny wzat bude. Takež miftr naywietffy, boh wffemohuczy, genz wffe czyni w fwe mudrofti a wie, co geft hodno a fluffno k czemu, Przyprawuge zywe kamenie k dokonani geruzalema nebefkeho: teeffe, dlaba, twrdij, miekczy Y kteryz chcze kterymi barwamy neb ozdobami ozdobuge, w frdczy napominage, pifmem vcze y kazately y kymžkoly, y prziczyny dawage, aby, poznage czlowiek woly božy, k geho woly fwu wuoly przidal. A tak teffe, przepufftiege protiwenftwie, Vgimage czlowieku drftnee wuole geho; dlaba leczyczyms, czinie pokorna; a niekdy hladij, dada liby profpiech.

Protož boy fie kazdy ꝓtiwiti fie woly božie a žaday pomoczy bozie geho w pokuffeni w kteremžkoly A, chczelit, aby trpiel, trp; Paklit da prospiech ktery po twe wuoly, wiz, by od wuole geho nezabludil. Boy fie ftratiti fweho miefta, k niemuž tie boh gedna a pofoby, a neoftanefs pak na nyzffiem, aneb aby wffie wieczy z geho domu wywrzen nebyl a giny nebyl fnad na twem mieftie. Ay andiele fpadly, nechtiecz tak ftati, yako by byl vlozil ge. A my pak budem na gich mieftie, acz toho take nezmarzyme.

y geft nayprwe pilne hrziechu byti prazdnu wffelikeho a fwatie zyw byti a fflechetnye. tot geft božie wuole. A, acz geft to praczno, wffak y s praczy drzeti (str. 162) fie mame a hledati wole bozie. A fluffiet y tomu rozomieti: Ne kazdemut boh vczini, ze by genu mrzko bylo hrziech vcziniti aneb pokanie vcziniti fladko, Aneb fnadno cziniti fflechetne fkutky a fwatie žywu byti. A wffak chce, aby kazdy fwatie žyw byl, hrziechu fie ftrziehl, Pokanie czinil za dopuftilee a fflechetne czinil fkutky. Neb chczet boh mieti w fwem

kralowftwi a [w] fwem domu y ty, gymž by hrziech byl mrzek pro miloft prawdy; y ty, gymž, ač by lib byl, wffak by tu liboft przemohly, Nechtiecz ztratiti milofti bozie. Takez chce mieti gedny, gimz by až fladko pokanie bylo Neb kterezkoly fflechetnofti cziniti; a druhe, acz gim geft to trpko a praczno, wffak to fnefu, aby nalezly bozy miloft. A protoz kazdy fwoy ftaw fezřzy, fwe položenie, fwe prziczyny ke zlemu neb k dobremu A, zwieda y frozumiege woly bozy, te podday fwu wuoly.

Dietky. (lv)

Czož diefs pak o tom, geffto niekto, oftanucz hrziechow niekterych, opiet fie w nye vpletu aneb w gine a druhdy w horffie?

(Otec.) Nefnažnoft czyni odwraczenie, že aneb liboft przytahne k hrziechu aneb pracze od dobreho odtahne neftatecznoho a, že wffeho zleho czlowiek z frdcze newyczydi, gedno zle potahne w druhe. Y mluwi fwaty Rzehorz k waffie otazce, wzem ono flowo: »Zapletene fu gich krokom ftezky,« a rzka: Gfu, geffto wfficzku myfl magy, aby fie hrziechu protiwili; A, yakz ge potka pokuffenie, tak neftogie w fwem vmyfle.

Bywa, že niekto pozna (str. 163) w fwem frdczy hrdoft A przida k fobie, pozna, ze ǵt to zle a pokuty hodno; A znamenaw[a], ze pokora ma weliku odplatu mieti v wieczne czti, powftane fam proti fobie, chtie pokoren byti, potlaczy hrdoft; ale, yakz gedineho flowcze gey krzywda popudij, ynhed fie k fwe obykle nawrati hrdofti A tak fie opiet rozedme, ze zapomene, czo dobreho ma pokora mieti, gehoz ǵt zadal.

A niekto, gehoz lakoma zadoft vwazala, kdyz fie rozmyfly, kaka ǵt to marnoft ķ tak przieliffnie hromažditi A ze, ktož chtie bohati byti, vpadagi we mnoha pokuffenie a w ofydla, geffto topie czlowieka w zatracenie, A že hromazdi czlowiek s taku pracy, s takym obmyflem a newie, komu to fberze: Y vmyfly fobie, aby dofti miel na tom, czoz ma, neftal po wietffim; A gednozt, opiet vzrzie, že mož wiecze dofahnuti, ftane po tom, v(m)yfla fweho zapomena.

A niekto, wzpuftiw fie w fmylne libofti a poznage w tom ohyzdu, kaka ǵt cztnoft cziftota frdce, myfliti poczne, za zle fobie mage fwu oplzloft, vmyfly, aby fie zdrzal od fweho fferedneho obyczege; Ale, vzrze poftawu libu fobie neb fie na ni rozpomena, brzce pokuffenim poražen bude A opiet fie rozbrogy proti tomu, geffto bieffe vmyfl(il) fobie.

A niekto ohniem hniewu zapalen bude proti druhemu A, kdyz w vklidne myfly przy fobie bude, pozna, ze ǵt hniew prchlawy prawe blaznowftwo A poczeftna wiecz vklidnoft myfly, Y bude fie ftrogiti k tomu, aby neprchal w hniewu tak nemudrze; Ale, yakz gey opiet popudij nietco, takez fie opiet zapomene A, geffto (str. 164) geft myflil, že chce giž y krzywdu fobie vczinienu przetrpieti, To pak hledati bude, by y krzywdu mohl fie pomftiti a mnohokrat w nemudrofti w|| zapalenie hniewyweho tiem hrozyti bude, gehoz wffelik nedokona; Az niekdy, neprchage, y przide k fobie. Neb y to bywa,

Ze ne ruka fylna ftawy kuon, aby nebyehal, ale že nebude kudy by biehal. Protoz dobrže die pifmo o zlych: Zapleteny fu gich krokom ftezky. Neb zadagi dobreho, ale tetež fie ke zlemu nawraczugi, yako by k tomu, kamž chtie, ftezky gym byli zapleteny, gichž ftatecznie neodhradie, fylnye toho zapletenie neztrhagicz.

Moz take to zapletenie y ginak byti rozomieno. Neb niekterży protiwic fie niekterym hrziechô a druhych w fobie przemoczy nechtie. A, kdyz tiech w fobie neprzemohu, y w ty opiet vpadnu, gefsto ge przemohly biechu. Bywa, že by niekto netbal fmilftwa, ale lakomftwo wywodij nad nim: chcze fie (mu) mieti, chce fie brati. A tak niekdy ne pro fmilftwo, ale pro lakomftwo fmilniti bude A w to fie wplete, gefsto ge przemohl gyz byl. A ni(e)koho fmilftwo przemaha, gefsto by lakomftwa netbal; A že by chtiel w fmilftwie fwu woly mieti, bude lakomie po tom ftati, aby miel fbožie, aby tiem fpieffe w fmilftwi mohl fwu wuoly dokonati.

Niekto lehcze by gyž mohl ftrpieti protiwenftwie, gyž by hniew pržemohl, ale ftogy po fwietfke cztij. chtie branny fluti, Opiet nebude moczy trpieti, bude fie mftiti.

Ay kak fu zlych a fwietfkych ftezky mnohymi zamatky zapleteny! A ktoz chut- (str. 165) nie, fylnu myfly, nerzku, tiech zamatkow nerozprawy, ale neztrha, nefnad bude dobrze; Neb, acz przemoha gedno, nohy pozdwihne, w druhem fa vwazan, opiet fie plete y w to, z nyehož fie g̃t byl wypletl drziewe. Lež, ta geft wzdy k kradežy przypletena: vkradna, zapržy; A poczna przieti, vwali fie až w nayhorffie, kdyz krzywu przifahu fwe lzy potwrdij. A czo horffieho než czlowiek lziwy? A kdyz takymi zmatky przypleten g̃t geden hrziech k druhemu, Chtielli by kto gich prazden byti, muffye chutnie wffe przemoczy. A co g̃t zmatenee, nemož wffe zprawiti, mnohe mufy odtrhnuti.

Dietky. (lvi)

Tolik geft na fwietie zmatkow, naylep vteczy do klaffteral!

Otecz. Giftie tomu rozomieyte: Yakozt fu klafftery vftaweni, neniet k fpafeni bydla na fwietie bezpecznieyffieho. Ale byloli by, w zakô wnyknucz, zborzyti zakon, neniet to dobre. ktozt chce w zakon — fwatyt geft ftaw — mat w zakonie fwatie žyw byti nad obeczny lid; Nemat rzecy: bych tak žyw byl, yakoz wely vftawenie zakonnie, tehdy bych fwat byl. Neb protot gde fbozny do zakona, aby fwat byl; Gdelit pro gine, (ne)dobrzet. Protož, ktoz chcze w zakon, geftit rada ma: opatrz zakona toho vloh neb rzeholu a vftawenie A obmyfl fwu fylu, možli to fnefti; Nemožly, w to newnykug, gehoz by nemohl. nelibyt fie bohu flib nemudry a flib ne mudr wierny. Nemudryt g̃t flib to flibyti, gehoz by nemohl fplniti; Newierny g̃t flib vfty flibiti zakon a nemyflecz drzeti toho zakona (str. 166) vftawenie.

Mnohot g̃t omluw, gefftot borzie prwnie zakonow fwatych vftawenie; Neb zly dyabel, gefsto rad borzy wffeczko dobre, y klaffteryt geft nakazyl fwietem. Wffet to fwiet g̃t, kdežt geft hrdoft, lakomftwo a w tielefnych liboftech zadoft.

Proto wzdy rzku: W ſobiet ſu zakoni ſwati podle prwnieho vſtawenie A, ktožt tak bude w kterem zakonie, dobrzet bude; Ale ktozt by byl ginak w zakonie ſwietſky, nebudu ya chwaliti zakona geho. A acz kto nepoyde do zakona proto, ſtrzež ſie w ſwietu zapletenie: Nemilug hrdoſti, lakomſtwa; neſtoy po wſſem, czo g̃t lybo tielu; drž wieru prawu; Neczyn, czo g̃t boh zapowiediel; čzin, czot g̃t przikazal. Ale diete: hluk lidſky od toho tahne, neſnadno g̃t proti lidem. Pomnyete, ze loth, gſa we zlee obczy, byl dobry a, odſſed a ode zlych oklamal ſie: ſpal ſe dczerama.

A wed ſnad by ſie nahodil klaſſter, geſſto g̃t giž tak pohynul w duchowenſtwi, Ze nemagy w niem hrziechu za hrziech; A cot ſwiet chwaly, to y oni; a co geſt dobre, nelibi ſie; geſſto by nemohl geden nicz proti mnohu a ſpieſſe by niekdy mezy tiemy pokoge pomyel vprziemy czlowiek, geſſto ſwietſky ſlowe, nez mezy takymi zakôniky a geſſto nedržie vlohu ſwych zakonow. Neb y w klaſſterzich gſut tij zmatczy a zapletenie, že ſie gednoho zleho druhe drzy A naywiecz tu, kdez netbagy duchowenſtwie, w ſyc ſwiet wpuſtiwſſe. A ſwiet g̃t zadoſt tieleſna, žadoſt oczy a pycha zywota. Ale možt nyekdy zdati ſie ſwietſky niekto a naywiecz (str. 167) z tiech, ktož w zakonie neyſu neb w klaſſterze a w ſwietu nemage liboſti. Takezt y w kapy mož byti neb pod wylkem ſwietſka myſlecze.

Ptoz, nemozly kto do zakona, aby rzadnye drzal zakon, Vczin, yakozt radij ſwaty Pawel: Tak vzyway ſwieta, yako by geho nevzywal; myſli k ſwietu newelny, ale to poſob w bazni božie, czoz ma poſobiti; aczt bude w gednom nedoſtatek, nahradit druhe. Ano ſwaty Auguſtyn, wyprawiw ſwe hrziechy a poſſkwrny, co gich od ſwieta pochazie gemu, Die w kniehach ſwe zpowiedij: Proto biech vmyſlil od ſwieta na puſſt vteczy, ale zbranil ſy mi, hoſpodine! Neb proto g̃t kryſtus vmrzel za lid, aby, ktoz geſt žyw, Gyz negedno ſobie žyw byl. A znamenayte rzeczy ſwateho Rzehorže, žet y (ve) ſwietie mohu byti dobrzy lide; ale znamenayte take, kterym czinem. Die on: Bywa to, ze dobrzi lidee ne proto, by gim ſwiet mil byl, muſſegy ſwietſke wieczy poſobiti; Y bude ſie zdati, by ſie poddaly zemſke peczy, ano gim nenie nicz milo ani na peczy, gedno wlaſt nebeſka; Gichz czynow neſnadno g̃t lidem od czynow zlych rozſuditi, Gedno ſudce wieczny podle obogich vmyſla rozſudij ge a rozezna. Neb, gſucz plny wrchnie mudroſti, wiedie, kak wnitrž w ſobie magi ſie k ginemu vprazdniti A w ginem wnye k oku lidem neprazdn neſti. A tak, když to božiem zpoſobem przide, ani toho nezadagi, aby wladly; že milugy boha, nechtie ſie woly božy protiwiti, tu praczy przigmu; Ale, že g̃t w nich wruczie miloſt, wzdyt zrzie k bohu w vklidne myſly. Neb takowe nynieyſſie prace, když ſie po tô (str. 168) myſly pržewraczenu ne[$\overset{wz}{zz}$]edy czlowiek, Mož porzadnie w božy liboſti poſobiti. A kakzkoly dobrym vmyſlem radij by prazdni byli wladanie toho; wſſak, že ſu ſwu woly poddali bohu, geho tayneho zpoſobu bogiecz ſie zborzyti, to poſobie, gehoz by radij prazdny byli. A ktož geſt taky, acz y ty wiecy gedna, liboſti w nych myſly nevlne. A diet opiet ginde ſwaty Rzehorz: Když nenie, kto by porzadnie poſobil blyžnich y nynieyſſie wiecy, Tij, geſſto ſu duchownich wnitrznich plni darow, magi gich nedoſtatkom pohowieti A, gelikož ſluſſnie mohu, y gich tieleſnym potrze-

bam zpohodcc miloftiwcho pofluživti, ani ma(jí) želeti bezprziemnie toho; acz myfl nebude fkrze to tak pokoyna A nietczo mdleyffy k fpatrzowani welikych wieczy, pofobiecz menffie. Poniewadž fyn boży pro czlowieka chtiel czlowiekem byti a andielow fie w nieczem menfy vkazati: Coz tehdy dywa, acž fie waży czlowiek nietczo pro czlowieka? k temužt tahne y ono flowo, geffto geft rzekl kryftus: ktoz cheze z was naywietczy byti, bud wffech fluha. Amen.

Dietky. (lvii)

Mily tatiku, ty znafs naffe položenie, Rcy nam nietczo k naffemu biehu!

Otecz. Tak g̃t bylo, geffto fem pfal nayprw rzeczy tyto, ze biech ržekl nietco, geffto fie was geft dotykalo; Ale tuto nerzkut tehož, neb w mem giž neyfte pofluffenftwie. Ale, že trec was g̃t chwalnie a dobrze tento žywot dokonalo, vtiechu w tom mage, rzkut gefftie nietco, yakozt fem y obnowil kniehy tyto, aby fkrze to, že fem wam (str. 169) ge pfal, byli nyekomu k kratochwili. A tak rzkut k wam, aczt wam geft toho y netrzeba, ale pro gine; nebt fie y gefftie tiem nef(t)ydim, czot fem k wam pfal, Nietczo przefkocze·

Byl fem wam rzekl: Budte przi fobie a kažte fie ginymi, O nichz flychate, geffto wyfoko napnu a nyzko fpadnu. Žen fie wzodpowiedagi neb manželftwa a pak doprawie horffieho: Prwe rucho promienie nežly frdce. k tomu prawi fwaty Rzehorz: Widame, že niekterzy, vflyffiecz nietco na kazani, prwe rucho promienie nezly vmyfl: wezmu rucho duchownich, ale nefložie w hrziechu obyczegie; Gefftie ge hniew popuzie; gefftie zloba, aby zlee druzczy vczinily, w frdcy paly; Gefftie hrdoft gich frdce pozdwiha, když zrziedlnie nietczo dobreho vczinie; gefftie pilni zyfkow fwietfkych a wffie fwe fwatofti magi nadiegi gedno w poftawie rucha. Czo ge takowym rzecy? Gedno, yako g̃t oniem rzekl fwaty Pawel, geffto, gfucz krzeftiane, aby fie fwieticyffy vkazali, obržezowachu fie yako zyde y gine obyczege zakona ftareho drzeti chtiechu. tak gim mluwil w Gezu kryftu: Ani g̃t czo obrzezanie ani neobrzezanye, ale nowe ftworzenie; Neb neniet to welika wiecz, kakt tielo bude, ale tot g̃t ważyti, kak myfl bude.

Netbati na fwiet, marnych wieczy nemilowati, myfl beze lfti pokornu ꝑti bohu a družczy mieti, Protiwenftwie s vklidnu myfly ftrpieti, zlobu z frdce wyhnati, Potrzebnym fweho vdati, cyzyeho nezadati, Przietele w boze milowati a pro boh take y neprzietele, Sfkody czyzie pykati a fmrti fie (str. 170) neprzietele neradowati. Tot g̃t, gefftot nowym ftworzenim mieny fwaty Pawel. A proti tomu k wetchemu przyfluffie czlowieku: fwiet(a) pilnu byti, marne wieczy milowati, Mifl w hrdoft zdwihnuti, Pokoyne mifly nemieti, bližnieho zlee myfliti, fweho potrzebnemu nevdieliti, cyzieho zadržeti, Y žadneho vprziemie pro boh nemilowati, neprzatelom neprzieczny fie oplaczeti A cyzy ffkodu wefelu byti. tyt wiecy z korzene tahnem poruffeneho Adamowy wetchofti; Ale oni držewnie z obnowenie, geffto mame w Gezu kryftu.

A taket wam to fmiem raditi, aby tiech nepofluchaly, geffto v wyfoka napinagy a w oblafftne nabożenftwie; nebot rowne trwa dele. lepet g̃t pone-

nahlu wzhoru giti než, wyſoko napnucz, vpadnuti. Znamenayte rzecz ſwateho Rzehorže, czot die k tomu. diet: Gſut y niekterzy, geſſto, przigducz k obraczeni, neſtogie w tom, yakoz pocznu. A den ode dne bude gim ſſlechetnoſti vbywati a zadoſt nebeſka bude w nich mdleti; A geſſto myſlily, welike wieczy poczinagicz, to pak ſkonagi malymi. ale v wybornych g̃t obyczey, že ku poſledku budu cziniti wietczie wieczy, w miloſti roſtucz, nez ſu myſlyli na poczatcze; A acz znenahlegie pocznu sprwa, potom ſylniegie ſkonawagi. Nebo, ktoz poczne newyſoko, wzdy mny, by poczal teprw a dal ſtati w tee nowoſti nevſtana.

Tot ya znam, zet ſluſſie chutnie toho, co g̃t hrziech, oſtati ani miloſti zapalene k bohu vhaſſowati. Ale, aby ſie na bezprzemne poſty neb bdienie anebo gina vtrpenie a na vkazanie do ſebe welike zwlaſſtie ſwatoſti (str. 171) nedawaly a zamladu owſſem, tot g̃t ma rada. doydete dale, gducz ponenahlu; Gedine ſie hrziechu ſtrziežte a zleho ſlowa. Nemiewayte dluhych rzečzy aneb czaſtych s nižadnymi ženamy ani owſſem ſ takymi duchowniczkami, geſſtot chtie lidem zrziedlny byti lecz oblaſſtim nabožénſtwim. A s ſebu ſpolu rozmluwayte o takych wiecech dobrych a s ginymi cztnymi a rozomnymi kniežy a miſtry, od nichz by ſie mohly mieti v bože. Ale ſtrziežte ſie y tiech, geſſto g̃t na nye takowe ſlowo a geſſto kwaſſy ſwe magy a obyczege ſ tak ochewnymi a weſelymi, geſſtot gim newonie nabozenſtwie a duchownie wiecy. A kaky g̃t to przietel, geſſto by nechtiel, by przietel rozomiel prawdy A ten, geſſto mož rozomieti? z žadoſti ſrdce gdet rzecz tato: zdali by nyekym bylo nahrazeno to nehodne, gehoz niekteržy potwrzugy obyczey k duchowěſtwi niekterymi nehodnymi? Nebt nenie bezpeczſtwa na ſwietie.

Zachazegyt lide ponenahlu. A geſſtie geſt ſbozny, wygdely kto, acz geſt byl zaſſel. Neb onen zly welryb, gehoz lanitwu boh prowrtal, aby aſpon z vſt vſſly, geſſto ſie daly gyz pohltiti, Jakoz ſme miely drziewe rzecz o tom, Proſtiera ſobie zlatto yako blatto. Swaty Rzehorz, wzem rzecz tuto o tom welrybu, prawi: Diwi ſie ſnad niekto, ꝑcz to przezrzy boh miloſtiwy, ze ten welryb, dyabel, ſwym chytrym podſſtiwanim a rozliczným pokuſſenim Zlato, totiž t(y), geſſto ſie ſtkwu ſwatoſti, podſtiera ſobie yako blato, kdyz ge ſprzny hrziechy ſſerednymi.

nleko^v ale to zlatto przed bozim obliczegem nebylo g̃t (str. 172) zlattem. Czaſto zda ſie niekto, by welikym byl, an taynie w hrzieſſe. A ktere g̃t odplaty przed bohem hodno, kdyz zle geſt ſkryto; a to, czo g̃t zgewno, zda ſie dobre? czaſto czyſtota zrziedlna bude a hrdoſt z nie tayna. y bywa cziſtota niekdy potracena, že geſt nebyla pycha tayna oprawena. A to geſt ſudem welmy prawym, aby gimž ſie geſt libil lidem, to ztratil czlowiek; Poniewadž geſt nechtiel toho polepſſiti, gymž ſie geſt nelibil bohu. A tak, leſkna ſie w niektere ſſlechetnoſti, zda ſie lidem w očzy zlatto; ale, že geſt taynie w niem neſtaloſt przed božyma oczyma, nenie zlattem. A tak to zlato bude dyablem podeſtrzieno pod woly geho yako blato.

A wſſemohuczy hoſpodin niekterych tayne zle trpy dluho. A ginym ſwŷ wybornym k vžytku zpoſobuge ty gich czyny, geſſto ſie dobrzy zdagy lidem. Neb niekterzy, ſwieta neoſtawſſe, vzku ceſtu poczely giti: Ne ſobie k vžytku,

když ſie odwratie; ale tiem, geſſto, vzrziecz to od nich, zayžhucz ſie w boży miloſti, Poydu take po vzke czeſtie a w tom ſtogie. Widame take, ano niekterzy poydu niekam a chwatagicz; A druzy, to widucz, poydu po nych, vmyſlecz tamež; A když by nebyli widiely gducze tiechto, nebyli by ſamy wyſſly. A pak ſie vda, že oni prwny wratie ſie pro nietco za ſie Aneb, na czeſtie oſtanucz, nedoydu; a tij doydu, geſſto, gich zrziecz, wyſſly. Takež mnozy, pocznucz dobry zywot a neſtogie; Ale gedno yako ceſtu ginym protrhnu, geſſto tez pocznu, zrziecze na nye, a pak w tom ſtogie. A pak dobrym (str. 173) y to bude vzyteczno, že tito padly a neſtaly; Neb pokorni budu, tehoz ſie bogiecze, a nebudu vffati w ſie, ale w obranu boży pomoczy.

DIETKY. (LVIII)

NEnict nepilne, gimžs nas tuto napomenul. ale, geſſto[s] bieſſe tam rzekl drziewe, Ze ḡt ſwiet wſſel y w klaſſtery A gſu gim mnozy y w zakoniech obwazani; Neb, yakoz dieſs, hrdoſt ſrdce, zadoſt mieti to, geſſto widij, ze gini magi, totiž lakomſtwo, a žadoſt tieleſne liboſti, geſſto zaležy w rozkoſſnem piti neb gedeni, w lehani, w laznach, w ruchu, W zpiewani, w ſmilnych miloſtech A w czemžkoly takowem, geſſto geſt w tô liboſt tielu a myſl, gſucz tielem przemožena, Žada ſie kochati w takych rozkoſſech — že to wſſe ſwiet geſt: kudy geſt to przyſſlo, ze ſu y tij ſwietu porobeni, Geſſto by zwlaſſtie miely boży byti? Ano na to byli klaſſterzy a zakoni vſtaweni, vtwrzeni y zdmy dobrymi ohrazeni: Ee kudy ſie geſt zly ſwiet tam wludil mezy ty, geſſto przed nim vtiekaly?

OTECZ. O zaloſtnem ſte ſie zmienyly! zaloſtnet muſſy na przyklad tomu powiedieti, kdyz temierž weſſken ſwiet zabludil od boha, modlam ſluzyl. Abraham ſlužil wiernie gednomu bohu, až pak miel ſyna, až y wnuka, geſſto ſtaly prawie w ſluzbie bozie, Az ſie z nich rozmohl lid weliky. A boh, wida, že bludny geho ſluhy obtiežugy, wywedl ge od nych, dal gim oblaſſtie dobru zemy, kdez by, przemohucz neprzately a bohu ſlužiecz, ſladke pieſnye zpiewati mohly. A mocz byl gim dal, aby mohly wſſeczky (str. 174) przemoczy neprzately A z tee zemie wypuditi. a kazal i gim to, aby wſſeczky zahladily. A kdyz to nevczinily a mohucz, oſtawiwſſe gich malo nietczo, Nemnyecz, by kdy mohly ſie proti nim rozmoczy anebo w czem ſſkoditi, Pak ſkrze to mnoha trpiely ſu ꝑtiwenſtwie a wiecz božim przepuſſtienim nemohly gich wycyditi. Nechtiewſſe tehdy, geſſto mohly, až pak przygimali niektere obyczege lidu toho, od nich widucz, gichz nechtiel boh do ſwych mieti. A boh dotud ge proroky ſwymi napominal, aby oſtaly takych wieczy, až ge y poddal w tiežke wiezenie do Babylona, kdež nemohly zpiewati ſwych ſladkych pieſniczek ſyonſkych, gſucze w czyzy zemy a muſyli tomu yazyku obykati, gehoz ſu gich otczy neznaly. Y ſtalo ſie ḡt takto geti lidu božieho, že boh przepuſtil: kral babylonſky przemohly ge a mnohe zbil y mnozy hladem zhynuly. A niektere, zgimaw a wedl do babylona, až y kral lidu božieho yat, an po

puſſtij gde od Geruzalema do Geřycho okowan rzetiežy. A tu, an w okowach hledij na to, ſynowe geho zbiti; Pak gemu oczy wylupenie a tak ſlep weden do Babylona. Žaloſtne g̃t to bylo.

Prawiet geſt takež žaloſtne, ktož zržy na to w prawe miloſti, kak g̃t ten (lid) zwlaſſtie boży prowinnil, že geſt w ſwietſke zaſſel obyczege a z klaſſterow ſwiet vczinien. Ale, at o tiech nemluwim dale, nechat to rzku obecznie ke wſſê, z nichz y ſebe newynymam. Neb gſucz krzeſtiane, magicz ſtati wſſy ſnažnoſti po dobrê (str. 175) wiecznem onoho ſwieta, A w tee ſnaznoſti negednu bychom zakuſyli duchownie chuti, kdyz bychom byli w prawem duchowenſtwie, zpiewagicz yako w ſwe zemy ſladke pieſnyczky ſyonſke: To netbame ſtawu ſweho, Po tom ſtogime, to oblibugê, Jakož widime do lidu toho, geſſto nezna boha, Až y budem wſſie wieczy w Babylonie. Neb babilon ſlowe ſmieſſka A kral Babylonſky dyabla znamenawa, genz kraluge nade wſſemy ſyny pychy, geſſto g̃t poſobcze tiechto, w nichz mnozy mieſſegi prawdu s krzywdu; ale dale prowedly krzywdu, než by mohla o ſoby(e) ſama, a tak rzku: Kdyz ſie budem tiech lidij przidržeti, geſſto neznagy boha w tom neb w ginemû ten zly kral (ny) vwede hlube w ſwe kralowſtwo, w ſwiet dale zapleta a vwieže diwnie zamatky rozliczn ymi. A mnozy budu zbiti, mnozy hladem ſeydu, zaſſkudnucz a w chut nemagicz bozieho ſlowa, a niekterzy w tom wiezeny zemru. A take niekterzy, acz y w Babylonie, acz poſobie wieczy ſwietſke a tieleſne, wſſak w bazny božie, Jakoz babylonſke wieczy Daniel gednal, wſſak byl dobry. Neb take ſu byli niekterzy wedeni do babylona ne pro ſwu wynnu; Ale aby tam geſſtie miel lid od nych navczenie, aby wiernie ſluzyli bohu, aby boh ge nawratil w gich zemy. Takežt ſu lide niekterzy, geſſtot, poſobiecz ſwietſke wieczy, wſſak podle boha magy weſſken duchowni vmyſl, yakoz ſem drziewe k gine otazce mluwil o tom. To pak, geſſto g̃t kral zydowſky yat, kdyz [po] puſty biežal (str. 176) dolow z Geruzalema do Gerycho, muož byti podobnoſt: Geſſto niekto, byw nad gyne w duchowenſtwi, oderzka ſie ſwieta, wlaſty ſlyb vczinie bohv, Y poyde dolow z Geruzalema po puſſti do Gerycho. Opuſtiw wieczy ſwietſke, y bude ſie ſ nymi obierati, poſobie ge, dolow gda do pokoge duchownieho k zadoſtem tieleſnym, geſſto hynu. Gynet by bylo, ktoz by ſſel, acz y po tež puſſtij, ale wzhoru, z Gerycho do Geruzalema; Nebot ſem w one gine pomluwie prawil: Diet ſwaty Rzehorz, že w potrzebu toho tij, geſſto ſu plni darow duchownich, magy blyznim y w tieleſnych pohodach poſluzyti. A tot by bylo wzhoru giti po puſſti; ale ktož dolow gde od pokoge duchownieho, geſſto g̃t znamenan Geruzalemem, k zadoſtem ſwym tieleſnym, geſſto hynu a mienie ſie yako mieſiecz, w to ſie vpleta, geſſto g̃t opuſtil: tent bude yat yako kral onen, že gey popadnu ſwietſke zadoſti a lopoty swiežy; a pe(ka) ſie y o ny(e) A bude okowan rzetiezy [a pecze y ony a bude okowan rzetiezy] zleho obyczege. a ztepe neprzietel przed oczima geho ſyny geho, an hledij na to, kdyz drzewnie dobre ſkutky geho tak vmrtwi, že nebude w nich moczy vtiechy mieti. A geſſtie tomu rozomiegie, neyſa ſlep owſſem, žel mu bude, Yako ſmrt wida ſwych wybornych ſynow, wzdechne; Ale, zlym ſa vwazan obyczegem yako ržetiezem, takz to y ſtrpy, Az pak y oczy wylupy gemu A tak oſlepy, ze zlemu ſprawy, by dobre bylo,

a zle dobremu. A tak okowana a ſlepa po- (str. 177) wede gey do Babylona, zaweda w hlubokoſt marnoſti ſwietſkych a zamatkow.

A protoz, dietky, hledayte wſſim ſrdcem boha, liboſti k marnoſti ſwietſke neprzykladayte, ſtrežte ſie getie Babylonſkeho a okow tiech ſilnych. Pakli g̃t kto yat, wolay k bohu, at ho zproſtij, a hleday, zda by wyſſel z wiezenie toho. Nebt wola prorok: vtiekayte z proſtrzedka Babylona! doſti horze pomezie držeti babylonſke! Neb zleho geſt na male doſti; a wſſak huorze v proſtrzed trku babylonſkeho. Zdali by ſ pomezie wyſſel ſpieſſe ꝛc.

DIETKY. (LIX)

Prawiet ſwiet tento Babilon ſlowe, Neb wſſe geſt w niem w ſmieſſcze a w nerzadu. A rzadli to geſt, že ſie zagedno zlemu wede yako dobremu? A diwne g̃t nade wſſe, Procz ceſty zlych ſu proſpieſſny; a ktož netbagy na boh a zle cžinie, wſſem geſt dobrze, korzenem ſie vgely a proſpiewagi. Owoce gich gde, Jako kdyz ſſtiep ſtogy w libem ſobie mieſtie, bezpeczny gich domowe a magi pokoy ani metly božie magi nad ſebu, wedu ſwe dny ſbožnye, v weſely, chowagicz ſebe rozkoſſnie a w kratochwyly, ſylny, zdrawy, czeſt magy a libee ſſtieſtie.

A dobrzi lidee bohoboyni, kazdy podle ſtawu praczne dny magy a vſylne noczy; Wzdy ſu w zamutcze a w horzkoſti myſly, tielo gich w praczy a ſtrach w myſly. Buoh k odpoczynuti lidem nocz vſtawil a ta g̃t gim pro ſtrach przyhod nocznych wzdy nepokoyna. Chwala a czeſt tohoto toh ſwieta wzdalena geſt od nich, ale ruhoty y mnoheho protiwenſtwie ſu naplnieni. Gine (str. 178) gimi karagicz, budu na nie vtykati; A budu yako neſtatecz przede wſſemy zawrženi, až budu rzecy, ze neſtogie za ochwoſtany wienik.

tot geſt ten rozomiel tomu, geſſto prawieſſe: Gſu ſprawedlny, gymž ſie tak zle diege, Jako by czinily zlych ſkutky; A ſu zlij, geſſto ſu tak bezpeczny, yako by miely ſprawedlne czyny. A zdaly ſu znamenawaly kniežky ony ſlužyti bohu, geſſto w vſtech biechu yako med ſladky a potô biechu horzky v brzyſſe? Neb poczne vprwe milo byti ſlužyti bohu, ale potom horzko bude.

A byls to nam ſam rzekl, Ze g̃t ta odtucha kazdemu: Synu, prziſtupage k ſluzbie božie, ſtoy w bazni a prypraw duſſy ſwu ku pokuſſeni. A gednoly trpie dobrzi od chytrczow, od naſylnikow, od neſſtieſtie przyhodnieho? a rziekagi a wrany gey vkrkagy lecz mlczy lecz mluwi. gediny kto naň ſie oborz, Wſſychny naň ynhed hotowi budu. Az geſt to gyž y w przyſlowy: ktoz bohu ſlužie, toho boh netba; Coz na boh kto puſti, ten to ztrati; A ktoz netba na boh, zyw bude dluho. A tak zly przemaha dobreho, wychazie ſud przewraceny.

Toho nemoha trpieti prorok onen, mluwieſſe k bohu: Y procz, hoſpodine, zrzyſs na to, ano zly žerze ſprawedlnieyſſieho ſebe; a mlcziſs k tomu? Ay dobrze czyni a zlu berze odplatu, tobie ſlužie a poſmiechy trpie! A nad to nade wſſe dyabel oſydla gemu lečye bez przeſtanie, k czemuz ſie gedine obrati dobry. O že kdy tolik zleho božie dobrota mož na ſwe wyborne przepuſtiti!

O co geſt tiech, geſſto, (str. 179) widucz tak praczne dny lidij bohoboynych, odſtupie od božie ſluzby, nepocznu ſlužyti bohu! A czo magy dobreho, ktoz ſlužie bohu? gedine tuhu s horžem!

Otecz. Mnoho ſte mluwili a doſti dluze, yako by chtiely boha nauczyti, co ma cziniti. ale y prorok geden, O temz ſie zmienyw, bieſſe rzekl: Wiedie, zes ſprawedliwy, hoſpodine, A wſſak prawdu rzku k tobie: Y procz ceſty zlych magi proſpiech? A tak ten prorok mluwil mnoho tiech rzeczy yako y wy nynie. Protoz mohut ty rzeczy a takowež z diwanie tayneho ſudu božieho byti, ale ne aby wrtraly proti bohu, geſſto geſt wzdy praw. Ale y zadny ſmyſl nedoſiehne mudroſti geho przewyſoke a neſtihne hlubokoſti ſudow geho. A wſſak rzku, czoz mohu, k tiem waſſiem rzeczem.

Ta protiwenſtwie a ty neſnadnoſti a pracze na tomto ſwietie, geſſto boh na lidij przepuſſtie, Anyž mnyete, byt przepuſtil gedno na dobre. taket y giny trpie. Ale, ze tiem milugi boha, wſſeczko geſt (jim) pomoczno k dobremu. Gſu dobrym ta protiwenſtwie na ſwietie welmy vzyteczna, yakoz widame, ze g̃t ſuol potrzebna k maſu hoſpodarzy kazdemu; nebo nemož maſſo bez ſoly ſchowano byti, zwonyelo by ſie y czerwy rozlezlo, kdyz by ſuol te wl(h)koſti maſſu przyrozene newytahla. Takez czlowiek, wzdy ſa w rozkoſſy, Zahnige a zaſmrdij w hrzieſſiech, geſſto g̃t tielo k nim poſoſſno, a toho czaſto prace a lopot wzbrani.

Y k to^{v} g̃t podobny vzytek ſwietſkych praczy a (str. 180) lopoty, Jakoz mlatba bywa vzyteczna. Neb ty protiwne puotky tohoto ſwieta roztrhawagy ten ſwazek, geſſto lidij k ſwietu w miloſt wieze. O czo gineho ſwiet vkazuge? gedno že neſluſſie geho milowati, Poniewadž nam tolik prace wzbuzie a lopoty, donyž ſme na niem. y neniežt toho vžytek maly, czot by nas od milowanie ſwieta odtahlo. Neb ktož chce byti przietel tohoto ſwieta, ten bude bozy neprzietel. A take die ſwaty Rzehorz: Swym zwolenym včzynil hoſpodin vzku ceſtu a przyprawil, aby, gſucz w rozkoſſy, nezapomniely, czo geſt dobreho w gich kragy, w nyemz, dogduce, magi wiecz byti. A acz ſie ſlama
rno ztroſkocze pod czepy, wſſak X oſtane czelo a bude od ſlamy odluczeno, aby bylo dobrze ſchowano. Takež lide swiet(ští), naduti hrdoſti, ſuſſy, bez wlahy a bez gemnoſti bozie miloſti, zetru ſie yako pod czepy protiwnu wiecy; ale dobrzy, pewny zcziſtie ſie w protiwenſtwi a budu ode zlych rozeznany. ale y to bywa, že zrno, ſa giž z ſlamy wyrazeno, take geſſtie w gedne hromadie s plewami bude. Takez niektere pokuſſenie od hrdych pokorne odluczy, ale budu ſpolu geſſtie pewny y lehczy yako plewy, Až opiet gine przide pokuſſenie, w niemž lehczy poydu za ſie yako plewy a pewny przed ſie. Y neyſut na ſwietie nevzyteczni protiwne puotky; Nebt vczinie pewnu X chwalu a zle odluczie od dobrych, lehke od ſtatecznych, aby rozeznani byli, ktere ſu kterzy.

To ſwaty Yakub wida, ponuka, abychô hotowi (str. 181) byli trpieti takowe wieczy protiwne, rzka: Slyſſeli ſte, co geſt trpiel Yob, A pana kryſta ſkonanie widiely ſte. Totiz Yob w ſtarem zakonie, kdez nebyl tak zgewnie ſlibyl boh nebeſke odplaty, Acz mnoho trpiel, wſſak boh proti kazde protiwne wiecy dal gemu zwlaſſtni vtiechu: dal zdrawie pr|o tiezke nemoczy, zbo-

hatil hoynie, ze byl przetrpiel ztratu ſbožie a ztratu dieti; Omyſlyl gey dietmy ginymi wybornymi; A przatelom y neprzatelô welebna gey vkazal, ze od neprzatel naſyle (ne)trpiel a od przatel vkaranie. A tak wſſe gemu odplatu tieleſnie nahraženo. Ale

Ale pan kryſtus, vkladcze zakona noweho, w niemz neſlibuge ſwym zde rozkoſſy, ale praczy a vſyle a potom geliž nebeſke kralowſtwo, zde od dietinſtwie ynhed trpiel bezbydle, vrodiw ſie w ſwem domu, vtiekage do Egipta. a tak až do ſmrti trpiel A zde nechtiel odplaty za to zrzeyme, geliž po ſmrti kraluge, yakz chtie, na prawiczy boha otcze, Sobie ſwe neprzately pod ſwe nohy ⫽ A protoz rzekl k ſwym wybornym rytierzom: Ya wam zpoſobugy ⫽ podmai kralowſtwo, yako ĝt mnie zpoſobil moy otecz, totiz aby zde nayprw trpiely az do ſmrti A potom aby kralowali. Nenawidi(tli) was ſwiet, wiezte, žet ĝt y mne prwe nenawidiel. Neniet ſluha nā̄d ſweho miſtra. A když ſie ĝt to ſtalo drzewu zelenemu, czo pak bude ſuchemu?

Ale znat mudroſt bozſka, ktere geſt k tomu wyborniecyſſie wolila rytierzſtwo, geſſto by, wiece trpiecz, wietczie czti a chwaly hodny byli. Protož (str. 182) wiece na gedny pohrom tiezkych przepuſſtie než na druhe. A ſu take zpuoſobem bozſke mudroſti, na nyež boh znamenitie welikych wiecy neprzepuſſtie, aby trpiely; geſſto wſſak, bogiecz ſie netrpieti nicz ſamy ſwym tielem, czinie tiezka vtrpenie. Geſſto pak diete, že magy zlij na ſwietie proſpiech a dobrzy trpie, tak rozomieyte, ze ſtworzytel wſſeho, kakzkoly ſwu zwlaſſtni miloſti pomohl ĝt ſwym wyborný, aby z ſwe wuole k niemu ſie obratili a ſkrze to dobrzi byli; wſſak k tomu chce z ſwe ſprawedlnoſti, aby tiezka zde trpiely ꝓtiwenſtwie, aby byli zde očyſſtieni y malych poſſkwrn aneb aby ginym byli ku przikladu a tiem wietczy czeſt a chwalu mie(l)i, przetrpiecz wiecze. A kakzkoly zle ſwu nam taynu ſprawedlnoſti zoſtawi bez ſwe zwlaſſtnie pomoczy, Wſſak wſſie wieczy bez ſweho gich nenecha miloſrdenſtwie. Zde gim dawa proſpiech a vtiechu, a(by), widucz tu bozy dobrotu, mohli [by] ſie hnuti k niemu, A poznagicz marnoſt a brzky konecz ſſtieſtie tohoto ſwieta neſſtiaſtneho, mieli [by] po lepſſiem ſtati A radſſe brz b(r)ž(ež) trpieti s ſprawedliwymi.

Anyž mnyete, byt wſſychni na ſwietie zlij ſwu wuoly miely. Rzekl ſem drzewe: kazdyt gedno ſam wie, kdet gey (střewiec) hniete. Negeden, hledie na druheho, mnye, by gemu dobřze bylo; ale on wie, czo gemu ſſkodij. Onen by rad miel mnoho cztij nebo ſbozie neb rozkoſſy ſye neb one a nema, yakz chce; zawidij nyekomu, nemož ſehnati niekdy hniewu ſwe- (str. 183) ho. A kto by wſſe poczetl, czo y zlij miewagy biedy a mnoheho nepokoge? A zdaly zlych ňekterych newieſie, nežhu a nemučzie mukami owſſê tiezkymi. kakz diete, by kazdemu bylo dobrze, ktoz netba na boh? Boht panuge nade zlymi y nad dobrymi A, kdyzt komu raczy, doprzeget pokoyneho bydla neb protiwneho. A že zdeyſſie pohoda tielu neb ſbozie zdeyſſie aneb czeſt ſama w ſobie zla nenye, Poyczuge toho niekdy dobrym ſwym milym. A že to nenie dobre naylepſſie, Take boh zlym ſwym neprzatelom poyczuge toho.

A protoz, dietky, nediwte ſie zlym, yako oblibugicz proſpiech zde na ſwietie, geſſtot magy, aczt kdy y magi. Budy zlych gſut nepewne, rozwalet

ſie, yakoz ſem drzewe mluwil o tom. Gdiete radſſe vzku ceſtu k zywotu než ſſyroku k ſmrti. Neniet nadarmo ſuzena k žywotu ceſta A yako trnim y s prawe y s lewe ſtrany ohražena. Neb myſl czlowieczie hotowa g̃t giti po lahodnych wiecech tohoto ſwieta, až by y zaſſla; ale mnozy ſu tak ſwazani mudroſti boży a tak gim ceſty k ſwietu rozliczným trnim a welikym kamenim zawaleni: Protiwenſtwim, vſylny(mi) nedoſtatky, (že), kdyz by gim ſſiel ſwiet pod ruku, zbugeli by, zapomenucz boha. A to, magicz lopot a nuzy w ſwietie, wzywagy boha, zadagi kralowſtwa nebeſkeho. Ay Dawid, muž ſwaty, doniž byl w praczy, kryge ſie ſſawla. A opiet potom, boyuge s neprzately, nezapomnyel boha, nevpadl w hržiech A, gſa moczen w pokogy na ſwych ſienech, welicze ſhrzieſſil (str. 184) a ſſerednie. Též ſſalomun, donyž miel pracy s dielem chramu božieho a duom kralowy dielage, nezaſſel w ſwoy hrziech, geliž ſa w rozkoſſy prazden. Neniet, (což) by hrdu myſl czlowieczy tak krotilo yako mnohe protiwne puotky, A geſſto by lepe poznati ſie czlowieku oczy otewrželo a navczilo byti družczy litoſtiwu w nuzy geho. A w trpielywoſti, die ſpaſytel, budete ſwych duſſy moczny A, yakoz die ſwaty Yakub: Trpielywoſt ma czyn dokonany. Amen.

Dietky. (lx)

Snadno geſt rzecy, Ze geſt dobra wiecz protiwenſtͤ ; Ale trpieti nenie ſnadne. Neb krzehkoſt naſſe nemož wzdy patržiti na to, Czo potom bude, Yakož rozum vkazuge; Ale na to zržy, czo czyge a geſt w tu chwyly. Ptož trpko g̃t trpieti, nechcze (se) giti vzku ceſtu. A pakly gyz muſy kto trpieti, czoz buoh przepuſti, [a] nerad trpy. Proti ſwe woly trpie, kteru mož z toho chwalu mieti?

Otecz. Obyczey geſt lanyatek, doniž ſu mala: wzdy k materam bieżie, hledagicz v nych paſtwy, mleka rozkoſſneho; Ale, kdyz podroſtu a mleko gim odyato bude, budu po horach, po ſkalach s ginymi geleny hledati paſtwi. Takez y nam nechcze (se) paſtwi ſylnych, ale yako maly chtieli bychô wzdy rozkoſſy a wſſeho ſie obynuti, czoz g̃t s pracy. Ale wzdyly chczeme maly byti? giž by ſluſſalo, podroſtucz, niekdy s ginymi geleny po horach, po ſkalach hledati paſtwy, Widucz, ano nam mleko vtieſſenie odyato aneb odtrženo, ano wſſeczka (str. 185) naſſe tieleſna a ſwietſka vtieſſenie horzkoſti nam otruſſena aneb ſnad y oſuta, ano naſs liby pokrm horcziczy omazan, Sſtietka nas giž od nieho bode, abychô ſie k ginemu giž obratily. Ee kterak by gyz ſie ſluſſalo nam wzhoru (se) pozdwihnuti a k ſrdcy powſtati k wyſokemu, Opatrziecz zaſtup temierz bezczyſlny ſwatych, geſſto byli bohu milij, A czim znamenitieyſſye, ʌ vſylne wieczy trpiely! ʌ tiě ſnažniegi

Abraham k woly božie wyſſel z ſweho krage, z ſwych przatel, byl hoſtem v bezbydly w czyziem kragy a nelibe puotky miewal. Czo geſt yozeff trpiel y od bratrzy? Dawid trpiel od krale Sawla, gemuž wiernie ſlužil. Od ženy take trpiel, ze gemu ſie g̃t poſmiewala, kdyz bohu ſluzyl. A czo g̃t trpiel od ſwych dieti y od ſwych ſluh? Yzayaſs pilu rozetrzien. Yeremiaſs kamenowan

y mnoho ginych w ftarem zakonie. A tiem bylo flybeno na fwietie bydlo dobre, buduly fluzyti bohu. Czo pak w nowem zakonie Apofftole y rozliczni fwieti, Až y onen k fkonani ftareho zakona, nadenz z naroda mužfkeho z ženy newftawal wietczy? Wffak yat, okowâ, ze mluwil proti czyzolozftwu, A k marnym fkokom a plefom gedne dieweczky ftiata geho fwata hlawa.

A y dnes mnozy dobrzy welika trpie protiwenftwie mnohymi czyny: Onen toto a onen toto. Protoz y my take trpieti mame. Ale diete: trpko g͞t trpieti! rzkut: by trpko nebylo, trpenye by neflulo. Pecz a ohen zkuffie zlatta aneb diela hrnczierzowa a protiwne pokuffenie sftalofti czlowieka dobreho. Geffto pak chybuget(e), by (str. 186) nebyla odplaty hodna nahodnie trpieti, a nechtiecz raady, protiwenftwie: Tak ya rzku k tomu, ze to, geffto fie nam zda, by nahodnie bylo nietczo, Ano geft to boh fwym taynym zpofobem k naffemu dobremu nam przychyftal, Poftupimely po geho wuoly.

Protoz, když koho potka ktera ftrata fwietfka aneb ktere protiwenftwie, acz y bezdiecznie, trp[y]! kdyz wffak trpy a, przida k fobie, podda fwu wuoly wuoly božie A yako rzka: »budiž twa wuole, mily otčze! kdyzs otecz, tehdy nechczefs fwych dieti zlemu; Ty wiefs, co geft hodno k czemu, gedine fpomož› bych ftal w twe woly!« — (A) zdali by odplatu ztratil, kohoz by muczily pro boh, an krziczi bolefti a vpye; A kdy by mohl, rad by vtekl; Ale než by zaprzel boha, radiegi trpi, ačz y krzicze? Težt geft, ktoz nemocz trpy nerad, ftonye, tefkne fobie w bolefti; Ale proti bohu nehleda zdrawie leky zapowiednymi: neztratit odplaty fwe. Tezt g͞t o fbozy: rad by miel niekto, ale przemož w tom zadoft, ze by krzywie nechtiel dobyti ani krzywie držeti. O takychzt die pifmo: Ktoz w placzy fegij, budu žieti v wefely. Segy w zalofti, trpiecz neradij; ale budu žieti v wefely, že wezmu odplatu, ze fu wffak przetrpiely. Ale wietffie g͞t milofti a z wefele trpieti s dobru myfli a myle.

Dietky. (LXI)

A kdyz geft trpieti, cot fie zda, ze geft trpieti nayhodniegie?

Otecz. Yakoz tielefna lekarzftwie fu gedna k nemoczem gednyem, k druhym druha: Takez gedna vtrpenie fu (k) odehnanie ged- (str. 187) niem hrziechom, druha druhym. A též o przywedeni neb o pofyleni fflechetnoftem znamenage, vzrzyfs, ze gedno vtrpenie bude hodno k gednomu, Druhe k druhemu. Protoz kazdy znamenay, kterym g͞t hrziechê obwazan naywiecz podle fweho obyczeg͞e. Czoly gey w niem naywiecz podnyeczuge neb w niem drzy, utrp toho. Ale wffak bezprziemnie tiela nepoh(u)buy. Yat mam za to X͞h nayhodnieyffie kazdemu vtrpenie toho, co g͞t hrziech, vtrpieti A y toho, geffto gey w hrziech wede neb w niem drzy, bez nyehoz by mohl byti. (A t)akt newelim wylupyti, ale zadržeti od niekterého. anit welim od otcze giti neb otczy od dieti, aby febe nehniewaly; ale toho by bylo vtrpieti, Pro niežto fie hniewa otecz a fnad fprawnye. hodne geft take vtrpieti ffyroke cefty a vzku giti: ne wffeho cziniti, czo fie liby. Neb geft to wyrzekl kryftus welmy znameňitie, abychom trpiely vzkoft cefty, rzka kaks, yako dawiti fie wele neb

tiſknuti, aby weſſly vzku ceſtu. ale my pohrziechu wzdy ſie tahne[me] k ſſyroke. radſſe budem poſty ſtrogiti aneb puty kakes lidmi zamyſſlene, nezly bychom ſſly vzku ceſtu, geſſto geſt bohem a prawdu geho vkazana (a) k zywotu vprziemo wede.

A czo geſt vzka ceſta než w prawdie (dle) ſweho ſtawu zywu byti, ny w czem z myery hodugie newyducz, Nicz krzywdu nežadati doſieczy, acz by y mohl czo mieti, že by zlee nebylo ani proti ſtawu geho; Wſſak, nemožly tohot| dogiti prawdu, nezli by przyczinil krzywdy, lepe ĝt byti (str. 188) bez toho. A to pak ĝt ſſyroka ceſta: czoz ſie liby, po tom ſtati; a nemožly czeho po prawdie doſieczy neb mieti, ale lſti k tomu przyczyniti, ku prawdie krzywdy przimieſyti Aneb, kdyz ĝt procz, ſhola oſtati prawdy. Protož dobrze ſlowe ſſyroka ceſta, ze, ktož gdu po ny, neſmiem rzecy: wſſe, czoz chtie, czinie. Neb, acz we mnohem, a wſſak ne we wſſê Przezrzy buoh bugeti gich wuoly; ale rzku, že y prawdu y krzywdu ſtogie po tom, gemuž chtie. A poniewadz ĝt to tak ſſyroka ceſta, nenie to diw, ze gich po ny gde tak mnoho. A y tiem ĝt ſſyroka, že gich mnoho gde gy a tlaczie gy ſebu, dawagicz ginym przyklad. Ale druha ſlowe proto vzka, ze neg[e]d[n]u po ny ginudy, gedn(o) prawdu, newyhybugicz ni ſem ni tam z hodugie miery. Ale že geſt to tiežke a neſnadne [[a] neſnadne] netolik ſkutkem chowati ſie od mnoheho, ale braniti take y žadoſti: Malo gich gde tu ceſtu. a tiem geſt opiete vzſſy, ze negde gich gy mnoho, by gy protrzely.

A protoz nezda my ſie, by czo hodniegie trpieti bylo pro boh než vzkoſt tee ceſty: we wſſem ſie s prawdu obierati kazdemu podle vlohu ſtawu geho; A przyhodnye: ſtrpieti protiwenſtwie, geſſto (jej) na tee vzke czeſtie potykugy. A acz kto nemož ſ chuti trpieti, ale aſpon neprotiw ſie bohu a nicz neczin proti geho zapowiedij, chtie zbyti toho, a ſkonay až do ſmrti tu vzku ceſtu. ktožt by ten byl, welikyt by byl; aczt by ſam ſobie y nevčzynil oblaſſtieho vtrpenie poſty, bdienim, ranamy. Protoz kazdy chy- (str. 189) ſtay ſie nayprwe, aby ſtrpiel až do ſmrti ta przyhodnye protiwenſtwie, gda vzku ceſtu; Acz ſam ſobie nemoz vſſati czlowiek, aby ſtal, ale ma vſſati w bozy pomocz, že by y ſmrt ſtrpiel pro bozy miloſt. Neb doſti ĝt brzo ten oſtal boha, ktoz ſobie prwe myſly, nez gey potka, ze, nezby trpiel nietczo, chtiel by to, yakz moha, y prawdu y krzywdu odweſti. ktoztkoly myſly to ſobie, przemožent geſt ſwym hubêſtwem a nebyw w bogy. ktozt chcze ſwu duſſy tak zachowati, že by drziew[i]e chtiel vczyňiti, aby netrpiel neb nevmrzel, ztratit gy. A kakzkoly dobre ĝt chtieti vmrzieti pro boh neb, czoz bude, trpieti; a wſſak nema s rozumê toho zadati czlowiek, aby gey to potkalo. Neb zadati ſluſſie, aby byla we wſſech lidech wole božie a kralowſtwo geho, aby wſſichny dobrzy byli a y zadny neczinil druhemu protiwenſtwie. A tak by nebylo, kto by včzinil ſmrt druhemu aneb gine niektere protiwenſtwie.

Aczt geſt dobro trpieti a draha koruna muczedlnikow, wſſak nemam toho žadati, aby giny ſhrzeſſil, y by to mee dobre bylo. ale, potkaly mie, abych trpiel, mam trpieti, zadage božy pomoczy a w tee vlože ſwu nadiegy. Anyž ĝt wietczie vkazanie miloſti, nez kdyz przide na to: vmrzieti mile za mileho. Bud pohan bud žid neb zly a bludny krzeſtian po wſſe ſwe dny A obratil

by fie k bohu, vwierzil Gezu kryfta bohem a že g̃t to prawa wiera, czo krzeftiane wierzie, a miel ynhed fmrt trpieti: fpafent by byl, aczt by y krztu mieti nemohl. Protoz, yakoz fwaty Auguftyn poklada, By (str. 190) takowemu bylo fmrt prokryfta trpieti a nebo tee wiery zaprzieti Ani proto aby krztu doffel - Aneb aby fie plniegie nauczil wierže. A težt geft, ktoz by čzyl niektery nic do febe weliky hrziech, aby gemu ynhed bylo vmrzieti aneb kryfta zaprzieti, zlet by vczinil, zaprzellit by y na ten vmyfl, chtie fie prwe zpowiedati a potom fie v wierze feznati. Neb yakož g̃t w ragy bylo božie vftawenie, ze kdyz by koly okufyl czlowiek držewa zapowiedieneho, aby w fmrt vpadl: Takez geft giž proti tomu, ze ktoz by koly a kdyzkoly wftupil v wieru Gezu kryftowu a w gednotu koftela fwateho a miel by ynhed fmrt trpieti a dal by žywot tento pro kryfta, a ynhed by zbyl fmrti a wftupil by v wieczny zywot, že by y dyabla newidal k hroze, Jakozt widagi, ktoz mru famy. Tot držie mnozy vczeny. A tak, daly boh komu fmrt trpieti, tu geft trpieti nayhodniege pro gmeno geho a korunu muczedlnikow obdrzeti aneb, czozkoly boh przepuftij na koho, aby trpiel; A pakly da komu pokoy, miey myfl hotowu, aby ftrpiel, potkaly gey y nepokoy. A zatiem mat y pokoy tento, zet nemuczie pro wieru fwe muczedlnyky.

Mukat g̃t chowati czyftoty tiela y myfly a fmylnu zadoft przemoczy, ana tahne myfl y tielo a nyeterdy podftupy fylnie a druhdy fie bude luditi leftnye neb w pokorze ftati, ano hrdoft rozdyma frdce; Miloft zachowati k družcy, ano niekdy fwi(e)dij nenawift; a vklidnoft zachowati, ano hniew paly; lakomftwo odehnati, ano zadoft mieti tahne myfl yako (str. 191) napadlo; Czrftwu a (k)ypru byti tielem y myfly k dobremu, ano lenoft tužebna fwymi okowamy vwazala; Lakotie odolati, ano pochotnoft krmie a pitie tahne k fobie. Ay w tom we wffem czym kto wiecze trpy a przemož, (tiem) wietffy geft wytiez. A takt wzdy prawi: ktoz czo trpy, brany fie z božie milofti a, aby dofahl fflechetnofti, [A] ftrada te vtiechy a libofti, geffto by gemu hrziechem przyffla Aneb geffto by pohaffowala w niem a^ mdleyffy czinila bozy miloft — wniem x amldey Tot ya wazim za nayhodnieyffie vtrpenie! A przes [to] nehyzdimt y ginych rozliczných vtrpeny. Pokaniet chwalim vtrpenie, aby czlowiek, yakoz g̃t miel w nieczem liboft bezprzemnu, w niemž fie tak kochati nefluffalo, vtrpiel pak y w tô libofti, W niemž by fobie mohl y bez hrziechu powoliti, aneb aby proto, ze fie geft liboftnie kochal w nefprawne vtieffe, Vtrpenim niekakym, przikrym pokanim potrapil fobie. Y to g̃t dobre vtrpenie [w] nyekteru praczy podnyknuti, aby miefta nemiely a moczy niekterzy obykly hrzieffy.

DIETKY. (LXII)

Hlas wola fwateho Pawla, Ze wffichny, ktoz chtie fflechetnye žywy byti w Gezu kryftu, trpie protiwnoft. A když die: wffychny, newynyma y zadneho. kdyby y gediny byl nicz netrpie protiwneho, Nebylo by rzeczeno prawie, by »wffichny« trpiely. A zdali (je) nyekto z welikych lidij: z panow y kniezat, z kralow, [nenie] by netrpiel protiwnofti? Ano by kazdy rad gim vhowil A, acz by chtiel, y nefmie y gedne vcziniti protiwnofti; A wffe magy,

czchoz gedine (str. 192) požadagy. A [≡zdaly≡,] gſuc w tee rozkoſſy, neyſu živy ſſlechetnie w Gezu kryſtu?

Otecz ≡

≡ Na poczatcze ſwateho koſtela zgewna protiwenſtwie trpiely ſu dobrzy ode zlych A tak, aby gi[ny]ch przykladem byli druzy trpieti hotowieyſſie a w menſſy teſknoſti byli, Ze ne gedine oni ſami trpie, To ĝt powiedieł Ale wſſichny, ktoz ſu žywi ſſlechetnye w Gezu kryſtu, trpye. To ĝt powiediel ſwaty Pawel a prawu prawdu. Neb acz w czas pokoge czierkwi ſwate netrpie žalarzow, biczowanie, muk, ſmrti wierni krzeſtiane; a wſſak geſſtie dobrzy, vprziemy trpie mnohe rozliczne krzywdy od ſwietſkych: poſmiewanie y vkory, Ale ne wſſichny.

Protož pohledayme, ktera ĝt to protiwnoſt, geſſto gy wſſichny trpie, ktoz ſu ſſlechetny w Gezu kryſtu, Od nyež nenie wynyat y geden. A zdaly ĝt ta protiwnoſt, O niež die ſwaty Petr, že lotha, muže ſſlechetneho, geſſto geſt bylo protiwno gemu ſlyſſeti a widieti ſſeredneho ſmilſtwa czyny, Muczyli duſſy zlych czynowe a ſtydke rzeczy? Neb y geſſtie trpko geſt dobrym widieti a ſlyſſeti zlych, nebohoboynych rozpuſſtienie a na boh netbanie A do tiech zwlaſſtie, geſſto by podle ſwych ſtawow nad gine miely (býti) duchownieyſſy a rozomnieyſſy. Ale y to nenie ta wſſem obeczna protiwnoſt, O niež geſt rzecz ſwateho Pawla. Neb moz byti niekto w tak ſſlechetnem towarziſtwi, Ze nicz newidij do nich nepodobneho A gedno ty ma przed oczyma ſwe myſly, geſſto ſu ſſlechetnie žywi a newie[die] o lidſke zloſti.

Protož gineho geſſtie wſſem obeczneho po- (str. 193) hledayme, Gehozt ſie y geden bohoboyny czlowiek na tomto ſwietie nemoz ſkryti, Pro nyež take prawieſſe ſwaty Pawel: Neſſtiaſtny ya, y kto mie wyproſti z tiela ſmrti teto? Neb lecz by kto netbal na boh, Netbal prawdy, tak by nemiel toho za protiwnoſt, Czo zla žadoſt a nehodna myſli hrde a zadoſt tohoto ſwieta a zadoſt tieleſna zbuzie w ſrdcy, Gemuzto die ſwaty Pawel, ze geſt w ſwem tielu przyrozenie giž poruſſeno. Giny widiel zakô, geſſto ſie w myſly protiwi zakonu božie[v] a w hrziech tahne. A t(o) geſt rozwrt w ſobie welika protiwnoſt czlowieku bohoboynemu, kdyz tielo žada proti duchu z neſwornoſti rozwrt(i) wuole. Neb ma czlowiek v woly trogy zadoſt a ta w ny tu rozwrt czyni. Neb kazda z nich k ſobie gy tahne: Gedna geſt tieleſna, druha zwierzeczie A trzetie duchownie. A z tiech trzy zadoſti kazda gynemu chce nezly dwie druzie.

Tieleſna zadoſt tahne wuoly ode wſſeho, czo geſt tielu praczno a protiwno, A k tomu gy tahne, geſſto ge lybo na to oku zrzieti a vchu ſlyſſeti, noſu wonyeti, Vſtom chut mieti a dotknuti ſie toho lahodno tielu a neda ſie na to rozmyſliti: ſluſſiely to czy neſluſſie? A z toho pochodij wſſeteczna marnoſt y rozliczne wieczie ſmy(s)lne: obžerſtwo, ſmilſtwo, lenoſt. A ta žadoſt bywa tak klopotna a ſylna, Ze, kdyz po ſobie woly potahne, vczyni nehodu mnohokrat y tielu, Yakoz bywa, ze opilij a obzerňy obtiežy tielo; Neb dotud bude (str. 194) czeſati libo, až przeczes zboly. Zwierzeczie zadoſt przywodij zawiſt, hniew, hrdoſt, lakomſtwo. Widame zwierzata hrde myſly, geſſto wytiezſtwo milugy a tepu ſie ꝑto, Yakoz widame do kokotow, že vczinie y tielu

tiežko. A niektera pro hniew neb pro zawiſt a take niektera, lakomie hromazdiecz wiecze než gim trzeba, praczugij tiezko. A tak (t)ie dwie zadoſti y w nas ſta protiwnie ſobie. Duchownie zadoſti nemagi zwieržata gina, gedno czlowiek. ta nicz nezada tieleſneho, nicz toho, czoz k ſwietu ſluſſie, a tahne woly ode wſſeho, k niemuž gy tahneta onie dwie zadoſti. A tak v woly czinie rozwrt ty trzy žadoſti. a to trpieti geſt obeczna protiwnoſt.

Dietky. (lxiii)

GEdnoly ma czlowiek duchowny zadoſti powoliti a wzdyli ma trapiti dwie onye?

Otecz. Ne, ne tak! Na tot g̃t dan czlowieku rozum, aby gym rozſudil prawdu y mezy tiemy trzmy zadoſtmy. Niękterez g̃t mymo prawdu nepowoliti. Prawda geſt, tielo ma ſwu pohodu mieti A nema take myſl przieliſſnu pokoru a vtulnoſti potlaczena byti, Až by nemiel tiech pod ſebu, geſſto ma mieti podle rzadu ſtawu ſweho. A take nemame duchownie zadoſti pohaſſowati podle žadoſti tieleſne aneb zwierzieczie. Ale mohl by duch tak bezprziemnye zadati proti tielu aneb proti one zwieržeczie zadoſti, že by rzad nebyl. Wſſie wieczy neſluſſie przemoczy tiela, nebt ſkroczena magi byti, ale ne pohu- (str. 195) bena.

Diwny pak geſt w tom nerozum lidſky, že ni(e)kdy ſtarzy nemoczny, w nichz geſt potuchla tieleſna buynoſt, muczie ſie poſty bezprzemnymi a neſkrownym vtrpenim, A tiem ſobie nabozenſtwie pohubugy, rozum tratie, w pamieti mdlegy. A pak buyni, ſylni, gimyž toczy tieleſna wztekloſť, nechtie krotiti poſtem aneb ginŷ vtrpenim tiela ſweho. A magit[take] magit gedny byti nad druhymi. Nemat przielyſſna pokora zborzyti toho ani nemudra dobrota, by hnyew zleho neſhladil a neodehnal.

Ale y tomu geſt rozomieti potrzebne, ze pro cztweru wiecz ſluſſie duchu w zadoſti geho naložyti:

Nayprwe, že geſt duoſtoynieyſſie wiecz duſſe nez tielo. A kto toho newidij, Ze tielo bez duſſe geſt yako peň kakys a w male chwyly bude ſmrduta a ohyzdna mrcha A, czož g̃t kdy kraſne tielo, tu wſſiczku kraſu ma od duſſe? Protoz rzad geſt, at by duſſe panowala a tielo aby gie ſluzylo; A ktoz panuge, toho wuole ma przedgiti. Nez, kdyz by ſweho ſluhu tak przieliſs chtiel pan obtiežyti, ze by pak ſkrze to nemohl mieti geho ſluzby, ktoz by przal tomu panu, wyſtrziehl by geho toho wiecze pron než pro ſluhu. Takez mame ſpieſſe duchowni zadoſti powoliti než tieleſne; G^e^dine kdyz by duch chtiel tielo bezprzemnie w ſwe prudkoſti pohubiti, že by pak duſſe ku pilnieyſſiemu nemohla geho ſlužby mieti a pomoczy.

Druhe proto ſpieſſe ſluſſie po duchowni zadoſti poſtupiti nez po tie- (str. 196) leſne, Neb tielo geſt hlupa wiecz a w duſſy g̃t ſmyſl, w duſſy rozum A duſſe zada duoſtoynieyſſieho, vžyteczniey ſſieho a trpnieyſſieho. Mnohokrat tielo netolik duſſy, ale y ſobie zada ſſkodneho, Jakoz bych rzekl o opilczych. A wrobuge duſſy ſwietu a hrziechu y tieleſna zadoſt y zwierzeczie, nebudely

ſmyſlem s pomoczy bozy odtažena. Neb ktoz ſie vprwe neprotiwi zadoſti tiela neb zwierzeczie, ten powoly y k nepotrzebnemu, Až pak ta zadoſt trzetie bude, ze w obyczey weyde; a gedwa neſnadnie, tiežcze mož ginym dobrym zly obiczey przemožen byti. ale duſſe duoſtoynych wieczy zada a vzytecznyh, kdy by tieto dwie zadoſti gie neodtahowale. Neb žadoſt duſſe byla by miloſt porzadna, radoſt, pokoy, trpedlnoſt, nerozpacznoſt, dobrota, ſſlechetnoſt, vklidnoſt, wiera, ſmiernoſt, sdrženie, cziſtota A ta ſwobodnoſt, geſſto gie nemož ginde dogiti ſtworzenie, gedine w boze. A protož pſano geſt: Zlorzeczeny, ktoz ſlužy nyžſſiemu ſebe. A tak duſſe byla by zlorzeczena, kdy by ſie [ne]wrobyla w ſluzbu tielu ſwemu a nemagicz nad nim panowati a yako pany potrzebu geho obmyſlyti; A tez, kdy by dala one zwierzeczy zadoſti panowati nad ſebu, Neb by, ſwe duoſtoynieyſſie pohaſiecz y vzytecznieyſſie zadoſti, tieleſnie hrubie zadala a zwierzeczſky, A tielo nazwana byla. Neb, když die piſmo: »Tielo zada«, Mienit, že duſſe tieleſnie zada, Tielu ſie wrobiwſſy bezprziemnu miloſti.

Y to geſt take, ze geſt trpnieyſſie, czoz duch czlowieczy (str. 197) žada, nenieły poroben tielu. Neb ty wſſeczky wieczy, gichz tieleſnie zada neb zwierzeczſky, netrwagy dale, gedine do žywota A ſmrt wſſe otcyme do oſtatka. A czo ḡt toho, geſſto, doſahna czlowiek, gehoz žadal, ztrati[ti] prwe, nežly vmrze? Ale wole duchu vprziemeho a proſteho a gehoz zada, to ma wiecz trwati.

Trzetie proto ſluſſie ſpieſſe poſtupiti po zadoſti duchowni než po tieleſne aneb po zwierzeczy; Neb, yakoz prawi ſwaty Pawel: Ktoz ſu w tiele, nemohu ſie libiti bohu, totiž ty duſſe, geſſto ſu ſie poddaly tak žadoſtem tieleſnym. A die take o zwierzecy žadoſti: Zwierzeczy czlowiek nepochyti toho, czo ſluſſie k bohu. ale ḡt nad ty zadoſti rozum, aby rozſudil, po kterych by
=zle= wole plna poſtupila. Budet trežcti w zadoſti = neb dobre. Oblibiſſly zde zlee, winnat bude; Pakly dobre, tehdy chwala.

A ten ſwar w myſly geſt wſſech bohoboynych welika protiwnoſt; Neb ſie bogie, by gich zle nepodtrhlo, neprzemohlo, neoklamalo. A take tiezke wzdy boyowati, wzdy ſie mnohym nehodnym a rozliczným žadoſtem protiwiti: Anot pycha chcze pokoru przemoczy, zawiſt nad miloſti chce byti, Geſſto k blyžnyemu ma byti hniew nad vklidnoſti, lenoſt nad kyproſti, lakomſtwo nad netbanim ſbožie, lakotne obžerſtwo nad ſmiernoſti w pokrmu a w piti, Smilna neczyſtota tiela nad zdrženim od toho ſkutku ſſeredſtwie. A nad to: tot ſu yako kňiežata hrziechow ginych a hlawy tiech ſedm. kazdyt z nich ma ſwe wlaſſtie, (str. 198) ſ nymyž w boy gde A czyni nepokoy w ſwiedomi dobrych a protiwnoſt, geſſto gy od niektereho z toho kazdy trpy, ktož chce ſſlechetnie žyw byti w Gezu kryſtu, w bazny geho.

Dietky. (lxiv)

E powiez nam nietczo o tom, kak tiech ſedm wlaſtych a vhlawnych hrziechow bogugy proti ſſlechetnoſtem a nepokoy czinie dobrym, abychô ge take vmiely podobnie potkati a nebyly oklamani!

Otecz. Znamenayte, aby ſie vmiely wyſtrziehati, kakt ten ſwar a nepokoy leſtnym vmyſlem pycha poczyna A chticcz niekake prawdy podobnoſti rozum oſlepiti a k·ſobie powolenie ſrdeczne czlowieczie przytahnuti; Ana geſt tak y andiela ſ nebe ſwrhla, Czlowieka z rage wypudila a lupy na ceſtie ſpaſenie a przebigie z duchownich darow. A ne gedinct gde w hrdych ſwietſkych ruſſiech, ale y w ſſerych y w kuklach zakonnych y wylkach geptiſſſkych y w ſproſtnych ruſſkach newalenych, neſſkrobenych, Neb bywagit y pokoru nemudrzy piſſny.

Y bude řeczy leſtna pycha w nieczym ſrdcy: Co ſie daſs ginym rownati ſobie? Wſſaks lepſſieho vrozenie, wſſaks bohatiegy, maſs wiece przatel a poſtatnieyſſich, ſylnycyſſy ſy nebo mudrzeyſſy, wzacznieyſſy, kraſſy, ſlicznieyſſy, wyſſiehos ſtawu, Duchownieyſſy ſy, wiecze ſie poſtiſs A ty wiece vmieſs. a tak czos bud gineho bude w ſrdcy pycha ſſtiebetati, Netbagicz w ſwietſkemly biehu czy w duchownym, (str. 199) leda ſrdeze nieczym podneſla, czi͡jž mohucz, podle ſtawu geho, aby ſie wyſſe važyl, než geſt, a gineho lehče proti ſobie; Ne, yakož radij ſwaty Pawel, geſſto die, Aby gedê druheho nad ſie važil, aby tak czeſt we wſſech byla a ſſlechetnoſt. Neb die pohâſky mudržecz: Czeſt geſt w tom, ktož cztij druheho.

Ale tiech geſt ſrdce pycha nakazyla, Geſſto neeztie ginych; ale tupie proti ſobie, (řkúce): My ſme kniežie a nyeſtieyka geſt chlap; My ſme zakona potwrzeneho, Ono beghard; ano ſnad konwerſs wzaczniegy bohu, Geſtly dobry, boho(bo)yny, nabozny, nezly kniez leczkakys. lepy geſt dobry nezakonnyk než zakonnyk, geſſto nedrzy zakona ſweho a duchowenſtwie mage w mrzkoſt. A tak, by pycha ſrdeczna dala, Netupil by gedê druheho, ale nad ſie by gey važil w nieczem. Neb y menſſy nietczo miewa, geſſto wietcziemu nenie dano; a onen ſie w gednom liby bohu, druhy w druhem. Protoz ne krzyw[d]iet geſt vczil ſwaty Pawel, wele, aby geden druheho wazyl nad ſie. Amen.

DIETKY. (LXV)

Djely czo pokora proti pyſſe?

Otecz odpowieda a rzka: Take ſwu wnitrzni rzeczy bude czlowieku pokora rzecy: Neday ſie pyſſe podweſti; Pomny, zes czlowiek z zemie, hnys a prach, z ženy ſie narodiw, kratky čas zyw ſa, a naplnien ſy hubenſtwa mnoho. A pakly czo maſs mymo gyne, tiem ſy wiecze powinen bohu. komut wiecze dadie, od toho wiece potrzebugy; A (str. 200) nicz nemaſs, geſſtot by nebylo od boha dano. Vczíniſſli czo dobreho, dart geſt to geho. A kdy by gyz wſſe vczinil, czo geſt boh kazal, Co geſt radil nayſwrchowanieyſſieho, Welika by to wiecz byla, ze by to vczinil, geſſto by miel vcziniti? A yakozt rzku, wſſak by to bylo geho darem a wiece by miel diekowati. A nad to nemny, By gedno ty ſam miel božie dary Anebo by to, czoz ty maſs, bylo bohu naywzacznieyſſie A yako by ty to lepe obratil, cozt geſt boh dal, než by to giny vczinil. Y ginymt boh ſwe dary dawa. A kto to wie, czie ſu wzacznieyſſie a kto ſweho vžywe lepe A neb czieho lepe vžywu gyny? Pomny,

pomny, žet zagiſte newie czlowiek, Geſtly hoden miloſti božie čžy nenawiſti; Ale ze geſt wſſe ſchowano k buduczìemu czaſu w negiſtoty(e). O czo ſie geſt gich odwratilo, geſſto chwalnie počžynachu to, czo geſt dobre! A gednoly lodij w morzy y s kupy zahyne a gyž niekdy blyz v brzeha? A take niekterzy, zle bywſſe zywi, oprawie to z božy pomoczy napoſledy.

Protozt radim: nehrday ginymi a toho, acz czo maſs, nepropychuy. Wiez to giſtie: Nezachowalit pokora w tobie tiech bozich darow, kteret geſt dal, wieczely maſs, [a] wiecze ztratiſs. A zdaly ſy wietſſy, gſa na zemy, nez andiel w neby? A kdyz ge andiel pro pychu ſ nebe ſtrczen, kak mnyſs, by w pyſſne myſly mohl w tu wyſoſt? kdyz geſt mohla ta yaſna hwiezda, rano zbiehſſy, ſweho ſwietla kraſu potratiti, (str. 201) Kak ty, w pyſſne myſly naſleduge ſtrczeneho dolow we tmy pro pychu, chczeſs przigiti k tee wyſoſti a ſwietel byti?

Protoz po tom neydij, geſſto geſt z hory, z krage ſwietla we tmu dolow vpadl; Ale poſluchay miſtra ſwietle prawdy, geſſtot die ke wſſē: Kto po mnie gde, neyde we tmie, Ale wiecznebo žywota ſwietlo bude mieti. A w czem giti po niem, to nam take vkazuge a rzka: Vczte ſie ote mne, neb tichyt ſem a pokorneho ſrdce, A naleznete odpoczynutie ſwŷ duſſem. O ſlyſs ſrdcze pyſſne, czot die wiecze miſtr pokory: ktoz ſie wyſſy, ponyzen bude; a ktoz ſie nyžy, bude powyſſen. A tak die ſkrze proroka: Na kom moy duch odpoczyne? gedine na pokoynem a [na] pokornem. Slyſs, czot die ſwaty Pawel take o pokorze, chtie k nye lidij powabiti. diet: ſyn božy, gſa rowen bohu otczy, pokorzil ſie; czlowieczenſtwie przygem, poſluſſen byl az do ſmrti a ſmrti na krzyzy. A kdyz ſie g̃t bozſka welebnoſt tak ponyžyla, czym chce lutowa czlowieczie krzehkoſt byti purna?

DIETKY. (LXVI)

BYeſſe rzekl drziewe, Ze tiechto vhlawnych hrziechow, z nychz pycha geſt geden, každy ma ſwe zwlaſſtie gine hrziechy, ſ nymiž gde proti pokorze a proti tiem ſſlechetnoſtem, geſſto take pr°che pochodie z pokory. Powiez nam o tom, at ſrozomieme, kak geſt to!

OTECZ. Pycha geſt hlawa ginych vhlawnych hrziechow Yako kral ginych kniežat; Neb yakz pycha, tak ho- (str. 202) towa zawiſt. pyſſny zawidij, možly kto naden aneb ſ nym rowen byti; brzo hniewiw bude, Z hniewu kakas tužebnoſt ſmutna a lenoſt w ſmutku. A chtie nyekake vtieſſe ſmutny, brzo ſie dá na lakomſtwo a na lakotu a z lakoty hotowo ſmilſtwo. Tiecht kazdy hrziech ma opiet ſwe zwlaſſtie ku pomoczy, geſſto z nyeho pochodie a ſ nym borz(i)e ſſlechetnoſti. A tak podle pych(y) yako domaczie gegie czeled gde: Chwala marna, chtiecz bazen božy wyhnati z ſrdce, geſſto gy magy pokorni. A gde s pychu take pokrytſtwo, geſſto prawe borzy duchowenſtwie, geſſto geſt w pokornych. A gde take s pychu pohrzenie ſtarſſim, geſſto borzy poſluſſenſtwie, gehoz ſu pokorni pilni.

A tak gieſſitna a marna chwala podſſtiwa ſrdcze, rkucz: Vkaz ſie hrdie w ruſſie, we ztrawie, w hoyne czeledij. Bud zrziedl[n]en, budeſs mieti od lidij

chwalu. Vkaž zgewnie ſwe dobre czyny, ſwu ſſlechetnoſt, ſwu dobrotu, Budeſs ſluti dobrym, lidem budeſs myl, budu tie cztiti a chwaliti. Druh druhu o tobie rozprawieti bude. a czo lepſſieho než dobre ſlowo? Ale proti tomu bazen bozie, wyſtupiecz, ma rzecy: Neodmluwamt, by nyekteremu ſtawu nebylo to hodne a dobre nebyti ſſpatnu v rucha, v ztrawy, v czeledij; Neb ohyzda geſt ſſpatnoſt. Ale poniewadž g̃t ſrdce lidſke pochyleno k hrdoſti, ma ſie człowiek owſſem pilnye ſtrzieczy gie, kdyz ſie muſy podle ſtawu ſweho vkazati nad gine aneb s ginymi (str. 203) tehoz ſtawu znamenitie.

Tak ona kralowa heſter bywala w korunie a w drahe przyprawie, Ale die tak o tom w ſwe modlitbie: Ty wieſs, bože, zet mam w mrzkoſt znamenie pychy a ſwe chwaly, geſſto gy mam ṃaṃ na ſwe hlawy(e) we dnech meho vkazanie. A tak mi geſt to ohawno yako rucho neczyſte zeny, anyt ho noſy̆ tiech dny, kdyzt mohu toho prazdna byti w ſwem pokogy.

A (tak) we wſſem czyn, czoz mozeſs dobreho, geſſtot ſluſſie k twemu ſtawu; Neb ne doſpatit ſie g̃t, ale dopraczowati kralowſtwie nebeſkeho. Ale, czoz czyniſs, neczyn pro marnu chwalu lidſku, geſſtot mine, ale pro wiecznu od boha chwalu, at by twa prawda od wieczne prawdy chwalu miela, žes to czinil, czozs miel cžiniti. Ee tee wieczne chwaly, geſſtot ma trwati a geſſtot ma przygiti od naywyſſieho przed twymi przately, w nyz wiecznu radoſt budeſs mieti, Nedaway za žadoſt marne chwaly!

Ay kral Aſwerus chlubny gyž mynul, dawno minula vtiecha geho! Tez Alexander. A welmy chtiely ſlowutnij byti. Co g̃t gim ſkrze to oſtalo dobreho? Gmena gich geſſtie pamatugy: Gedny chwalecze gich blaznowſtwo A druzy nechwalecz marnoſti. Necht by pak chwalili wſſichny, daremnie geſt chwala, czehoz prawda wſſie prawdy nepochwaly. Neb, acz lide koho budu chwaliti, gehoz boh hyzdij, lidee geho neobranie, kdyz gey bude boh ſuditi. Protož nehonos ſie w ſwych dobrych czynech, (str. 204) Nehleday zde gymi ſwe chwaly; tay, czyniſſly czo mymo gine. Paklyt ſie proneſe — ne (k) t(v)e zadoſti, by ſie chtiel kochati w tee liboſti — Ze maſs zde od lidij chwalu, nebudeſs winen.

dwet geſt naſſeho ſpaſytele przykazanie a zdat ſie protiwne ſobie, A wſſak g̃t podle vmyſla rozlicznoſti obe prawda. Gedno geſt rzekl: Newiez twa lewicze, czot czyny prawice twa; Ale bud twa almužni[a] z[] w ſkrytie a otecz twoy, genz gy w ſkrytie widij, dat odplatu. A druhe g̃t rzekl: Tak ſie ſwiet ſprawedlnoſt waſſe przed lidmy, at lide, widucz dobre waſſe czyny, chwalu =genž= wzdadie otczy waſſemu, ⁼geſt w neby. A wſſak ſie geſt toho pilnye ſtrzieczy, geſſto geſt rzekl kryſtus o nyekterych, vmyſl gich znage: Wſſeczky ſwe czyni czynie, aby od lidij chwaleny byli; Wierniet wam prawim, žet ſu wziely ſwu odplatu. Ale rozdielt geſt: ktoz chcze z ſwych ſkutkow od lidij ſwe chwaly A kto y ᶻſwe chwaly hleda božie chwaly. Vmict to boh rozeznati. A to(ho) ſie ſluſſie nabožnym zwlaſſtie ſtrzieczy, aby diwow a zazrakow nezadaly, aby z tiech nebyly, O nychz die piſmo: Widiel ſem ſſatana yako bleſk z nebe padnucze, totiz z ſwatoſti w chlubu.

Pokrytſtwo pyſſe pomahage, bude rzeczy w ſrdczy człowieku: Neyſyly nabožen, newonielit duchowenſtwie, ale vkaž do ſebe tu poſtawu, geſſtot duchowny magy a nabozny. ktot ſrdcze widij, tak, yakzt tie vzrzie, budu tie

mieti? Ale prawda praweho duchowenſtwie die proti (str. 205) tomu: Lepet g̃t, neyſyly dobry, ſnaž ſie, aby byl. Vkažeſſly leſtnu poſtawu, by byl dobry a neyſa, ſam na ſie ſud wydaſs. Neb wieſs, ze geſt dobre byti dobrym; A przes to nechczeſs dobrŷ byti A zleho prziczynieſs ke zlemu: k ſwe nedobrotie lſti kržyweho vkazanie, A wyſſe waže, aby tie lide miely za dobreho, nez boh, geſſto ma naypoſlez ſuditi wſſeliku nevprziemoſt. Neniet to darmo, zet tak znamenitie kara ſyn božy lyczomiernyky a pokrytcze a rzka: Bieda wam, geſſto to, czo g̃t ſwrchu, wnye czinite cziſto a wnitrz ſte plny neczyſtoty. Takez wy zdate ſie na poſtawie prawi a gſucz plny pokrytſtwa a neprawoſti. O tiecht g̃t rzekl y to kryſtus, ze w owczy kožy przychazegy, ale wnitrz ſu liti wlczie. a tak falſſem ſprawedlnoſt vkazana dwogita g̃t neſprawedlnoſt. Anyz mnyete, byt gedno mezy duchownymi pokrytſtwo bylo a liczomierzſtwo. Geſtit ho doſti y mezy ſwietſkymi y v dworow, Ze ſie negeden ſtawie druhemu yako przietel a wlk ſa w ſrdcy. Ee yakoz geſt brzydko lyczomiernykem ſluti a pokrytczem, By tak bylo ynhed zde [tak] brzydko tiem byti tomu, ktoz (jím) geſt: Zdali by menye bylo toho falcſſneho pokrytſtwa a liczomierzſtwa a wiecze prawdy?

pohrzenie ſtarſſim take gde s pychu a die w ſrdcy: Czo chceſs otcze poſluchati, wſſakt giž nema ſmyſla, aneb ginych ſwych ſtarſſich nebo kniežy? wieſs lepe mnohe wieczy nezly ony, boha poſluchay; Wſſak wieſs, czo g̃t boh przikazal, a netbay na nye. Ale ma rzecy poſluſſenſtwie proti tomu: (str. 206) kdyz wieſs, ze geſt byti božiemu przikazani poddanu, tehdy byti geſt czlowieczienmu przikazowani poſluſſnu. Wſſak geſt boh kazal otcze a materz, cztiti. A rzek kryſtus ku prwnim ſtaroſtam koſtela ſweho: Kto was poſlucha, mne poſlucha; A ktoz wami hrda, mnu hrda. A pakly (by) ten ſtaroſta, geſſto geſt nad kym, nebyl duoſtoyny; Mat duoſtogenſtwo od vrzadu. Buoht mož, komuž chce a kterez chcze a když chcze, ſwe vrzady poruczyti. Protož, acz by vrzednik duoſtogen ſie nezdal komu, by ho poſluchal; Wſſak ho poſluchag[y] pro duoſtoynoſt toho, geſſtot ſkrze nieho przikazuge. Swaty Pawel prawi: Neniet (moci), gedno od boha; a czo geſt od boha, to geſt zporzyzeň(i)e; A ktož ſie moczy protiwi, boziemu ſie zporzyzeni protiwi. Ne nad| to poddani zrzieti magi, kake (by) ſtaroſty mieli byti; Ale na to, czo gim vrzadem ſwym rozkazugy. A kryſtus dal o zlych ſtaroſtach obeczne nauczenie, rzka: Czot wam kažy, czinte; ale, czozt oni čžinie, toho neczynte.

Dietky. (lxvii)

Gyz powiez nietczo o zawiſti, geſſto geſt druhy hrziech vhlawny, a o tiech czelednych gegie, geſſto ſ ny gdu!

Otecz. S zawiſti gde nenawiſt a pokutnie, kromie oczy družcze, [a] cztij geho vtrhanye. A tak zawiſt bude nayprw ržecy: Oy kak geſt to zlé, ze ſie tomuto neb tomuto dobrze wede, že gemu gde pod ruku vmyſl geho! Ay by gemu vbylo ſſtieſtie geho! ay kakt z hubene wiecy brzo wzgide a wzhoru wzbieže! Ale ktoz by k blyžnye v (str. 207) miel miloſt, yakoz boh wely, Nebylo

by w zawifti horzko frdcze geho, ale vtieffeno w dobrem blyznycho, A wzdal by chwalu hofpodinu w te vtieffe, Yakoz wely fwaty Pawel, Aby czlowiek wefel byl vtieffenim blyžnyeho a truchel w zamutcze geho. O fwata, prawa milofti, kaks pochotna, ale zawift zlorzeczena! Tiezky geft frdeczny oftenecz.

A pakly kto zawidij, ze onen ma to, gefſto by on chtiel [to] mieti, Nezaday miefta a vrzadu wyfokeho. Malit twe frdce ktere ſflechetnofti, nyžc fa, držyfs ge lepe. cžym wyffe, tiem fylnieyffy wiege wietr a dmc, A s wyfoka ffkodnieyffy vpad. wffak tie y kazdeho widij pan boh a, w czemz raczy koho, w tom powyffy. Czo fie protiwi čzie frdce woly geho? komuž boh, tomu y wfficzkny fwieti. Proczež pak chczefs fie fwatych božych odluczyti? razyt, aby fie neluczil od nych. komuzt boh czo przege, przeyz y ty gemu s fwatymi geho. Nenafledug toho, o niemž g̃t pfano: Zawifti dyabelfku fmrt w fwiet weffla. A ktoz w tom geho nafledugy, fu s geho ftrany.

Nenawift blyžnyeho, ta fie milofti protiwi Owffem, z zawifti gducz nebo z hniewu, A die w frdczy: Oy by z fwieta fpadl, an mi tak tiežek, tak protiwen w tomto neb w tomto; mym fie newrownawa obyczeyom, yako by gedno fam fluffal k bohu. Ale ktož by prawu a fylnu miel miloft druzcze fweho, Netolik proto, czoz by w nyem dobre bylo, nemiel (by) w nenawift geho; Ale, aczt by tie y zprawowal y pofmiewalt fie (str. 208) Y, čzymžt moha, nepokoy czinil, Wffak by w niem miel afpon božy obraz myl byti. ke zlofti y gednoho nema byti miloft, ale czlowiek nema byti nenawidien; Ano kryftus napomina, rzka: Milugte fwe neprzately, dobrze gim czinte, gefſtot was nenawidie; A profte za waffe protiwnyky a budete fynowe otcze waffeho, gefſto geft w nebefiech. A fam, pnye na kržyžy, profyl za ty, gefſto gey krzyzowaly. Vczy fwaty Pawel, kak fie mieti k neprzatelom, a rzka: Geftlit laczen, day gemu pokrm; chczelyt piti, napoy gey. To czynie, horuczie vhle fhromazdifs na geho hlawu.

Tuto mozem miloft vhlim rozomieti a myfl hlawu. A tak, ktoz neprzietely w geho potrzebu vczyny dobrze, miloft k fobie vczyni w myfly geho, Ze z neprzietele bude przietel. A pakli by kto byl tak zapekleny w zlofti, že by fie nehnul milofti k tomu, gefſto gemu dobrze czyny, A nemage od nieho prziezny: Tent by fam fobie k fwe hodne mucze fhromazdil horuczie vhle na fwu hlawu. Protož ne tiem vmyflem fluffie dobrze cziniti neprzietely, aby vpadl v wietffy hnyew božy; Ale y z flitowanie, kdyby widiel nuzy geho, Aneb aby vhle milofti w nyem roznyetil, dobrotu przem(o)ha zloft geho.

Ay cot die fwaty Jan o tiech, gefſto magi w nenawifti koho? Ktož nenawidij bratra, wrazedlnik g̃t, we tmie g̃t a newie, kam gde; Tma geft oczy geho oflepila. A wiete, ze wrazedlnik nema zywota. Dieffli pak: (str. 209) »Dofti g̃t ty milowati, ktoz mie milugy; kto mož neprzietele milowati?« Die fam fpafytel: Budetely gedno ty milowati, gefſto was milugy, kteru budete odplatu mieti? Tot czinie y nekrzeftiane! To ge prawda: Nemilowalli by kto toho, gefſto by gey milowal — o dobret, prawe mluwim milofti — hoden by byl wietczie odplaty pokuty, než že by nemilowal neprzietele. Ale wietffie bude odplata z tee milofti, gefſto gy kto ma k neprzietely, než z te, gefſto g̃t ku przietely. A yakož die fwaty Jan: Ten w fmrti bydly, ktoz nemiluge a ne-

nawidij bratra ſweho; Takcz die: Ktoz w miloſti bydly, w boze bydly. A czo geſt drażſſieho, czo pochotnieyſſieho než ſwata, cziſta, prawa miloſt? Ay kak geſt dobre a kak kratochwilne, Prorok die, Bydliti bratrzie w gednotie! Nieczo geſt kratochwilne, ale nedobre, a nietczo geſt dobre, ale nekratochwilne; ale ſpolu g̅t y dobre y kratochwilne bydliti bratrzie w gednotie. O kak ſu to ſbožny, w gich[z] ſrdcych rozlita geſt miloſt duchem ſwatym, geſſto geſt gim dan! Protoz y die ſwaty Petr: Miloſt przikrywa mnoho hrziechow.

pokutne vhryzanie rzeczy družcze Welmy rado zawiſti ſluzy abude tiem podſſtiwati A bude tiem podſſtiwati a rzka: Y kto mož mlczeti prawdy, lecz by gemu byla krzywda mila? Newiedie, czo chwale w tomto neb w onom; neniet tak dobry; nedobrymt vmyſlem to y|czyni, geſſtot ſie zda dobre do nyeho. A tak w zawiſti y w dobrych (str. 210) položy poſſkwrnu zly zprawowacz A zawiſti ſa podnieczen ginych dobremu. Ale ſſlechetnoſt dobreho ſrdcze die proti tomu: Gine geſt pro miloſt prawdy, Widili czo do druheho nehodneho, w oczy gey pokarati ſwobodnie a ſukromie, aby geho nawedl; A geho [gine] k geho cztij vmenſſeni pokutnie gey zprawowati.

A bywa omluwa, newzdy prawa, tiech pokutnych zprawowaczow, geſſto ne z miloſti prawdy, ale z zawiſti vtrhagy ginym dobreho ſlowa. Bude niekto takowy řzecy: Proto gemu w oczy ſam nerzku, abych gemu horze nevczinil, ſwu gey rzeczy rozhniewage. Mož to niekdy prawda byti. Protož, wieducz koho a w ſwoy čžas, Geſtly tržeba, s rozumem pokarati niekdy z miloſti, ale z zawiſti nykdy; czti nevtrhati nikomemu, lecz by kym chtiel niekoho pokarati a wyſtrzieczy, rzka To, geſſto by zgewne bylo: »zda chceſ byti yako têto? zlet newzdy vtageno bude, Ay kakt o tomto lide mluwie!« A pakli g̅t kto ſ kym w obyczegy a chcze geho w nyeczem polepſſyti, potreſkczy geho ſam gediny, Jakožt kryſtus včzy: Nevpoſluchalit, poymi k ſobie druheho, gehozt by ſie ſnad vſtydiel; Paklit y toho nebude tbati, powiez koſtelu; Neobratilit ſie na to, budiž yako ktos odkuds. ale, ge(stli) kto komu chtie cztij a gmena dobreho vtrhnuti, bude gey kromie oczy zprawowati, Zdaly geho nerozhniewa wiecze, nežli by byl z miloſti ſam ſ nim mluwil o to? Neb y ty pokutne (str. 211) rzeczy dochazegit toho, o komt ſu byli. A že geſt to tak ohyzdne dochazegit toho o komt ſu byli a že g̅t to tak ohyzdne cztij druhemu vtrhati, Mluwi boh ſkrze proroka: Sedie, proti bratru mluwieſſe pokutnie, cztij gemu vtrhage; proti ſynu ſwe materze kladl ſy puotku. to ſy vczinil a ya ſem mlczal; A tys pak neprawie miel za to, bych podoben byl k tobie. Budu tie karati a twe hrziechy przed tebu poſtawî. Totiž mlczimt do czaſu; Ale nemny, bycht w tom byl tobie podoben, geſſto ne w očzy, ale gedno kromie oczy vtrhaſ cztij. Yat wiedie ten czas, zet wſſeczky twe neprawoſti obratim przed tie, przed twogy očzy, Geſſtos ty byl opowrhl ge za ſie. Die opiet piſmo: Ktoz vtrha bratru, z korzen bude wywracen. A die opiet takowym ſwaty Pawel: Wizte, kdyz ſebe vhryzate, aby ſpolu nezahynuly! Amen.

Dietky. (lxviii)

Czož pak die hniew a czo ſu take czeled geho?

Otecz. hniew g̃t trzeti hrziech vhlawni A gdu z geho domu: rzecz kakas ſpurna a placha a ſpurnoſt ſrdeczna a žaloſt ſwietſka. To wſſe pochotnu vklydl|noſt myſly chcze zborzyti. Y die hniew w ſrdczy: kak chczeſs trpieti, czot ſie diege od toho neb od toho nelibeho? Jak ſie dluho tomu neoprzieš, zet vczyni nietczo wiecze. Ale vklidnoſt die proti tomu: Rozpomen ſie, co geſt naſs ſpaſytel trpiel pro ny a nam przyklad oſtawil, abychom ſſly tymž ſledem po niem. A die kryſtus: kdyzt ſu hoſpodarze (str. 212) haniely, budut y czeled geho. A což wiece, kdyz ſu mnye czynily protiwnoſt, y wamt budu cziniti. A co my pron trpime, geſſto by on pro ny netrpiel wiece? Trpiel praczy tohoto ſwieta, ano gey zlym nazywagi, že maſſo žerze, že pie wino, Ze g̃t przietel hrzieſſnych a obecnych lidij, ze ſwodij zaſtupy, že ma dyabla w ſobie, až y zradu od ſweho trpiel czeledina; Trpiel po vſyly plwanie, Biczowanie, poſmiewanie, až y ſmrt tiezku a ohawnu s lotry na krzyžy. A nas pak gedine ſlowce protiwne zbudij k hniewu. A wſſak nebudemly ſ nym trpieti, nebudem ſ nym kralowati. A protoz neday ſie y geden hniewu pohaſyti, aſpon gey vſkrowny, Vgmy geho nietczo a opiet takež Strachug ſie pro hniew ſudu božieho. Diet kryſtus: Ktoz ma hniew k bratru, winen geſt, ma ſud trpieti. Totiž geſtly czo nevprziemoſti w hniewu geho. A take včzy kryſtus, aby toho pilen byl, aby y twoy bratr nedržal twu winu hniewu proti tobie. Neb die czteñie: Když ſwoy dar na oltarzy chczeſs položyti a zpomeneſs, ze ſy wynnen nietczo proti bratru, oſtaw ſwoy dar przed oltarzem a gdij, prwe ku pokogy″″ bratra ſweho a pak, przygda, offierug ſwoy dar. // przyw

Ale nyekterzy, ano gich proſie, wſſak nechtie hniewu ſpuſtiti z ſrdcze. Tiem die kryſtus: když wy neodpuſtite, anyžt wam odpuſti nebeſky otecz. Pakli kto die: »Czaſto mie hniewa, ne wzdy (str. 213) mohu odpuſtiti;« K tomu geſt ſam kryſtus, [rzekl] když tazal ſwaty Petr: »Odpuſtimely ſedmkrat blyznie[we]mu za winnu?« Rzekl: »Nerzku ſedmkrat, ale ſedmſetkrat ſedmkrat.« Dluho niekterzy tee krziwdy neodpuſtie, co ſie gim ſtane; ale, czo ſie ſtane proti bohu, to ſkoro. A take czaſto ſie mſtie, kdyz ſie gim ktera krzywda ſtane pod tu omluwu, yako by tee krzywdy mſtily, geſſto ſie geſt ſtala proti bohu; ale boh, genz zrzy k ſrdcy, pozna to wſſeczko. Czo geſt tiem pak řeczy, geſſto ſie tak dadie hniewu oſlepyti, Ze we zlu rzecz, w poklynanie ſwoy yazyk rozproſtru? Diet gim ſwaty Pawel, Že ani tij budu kralowſtwie božieho mieti. Y ſwaty Yakub hyzdij yakub yazyk rozpuſſtieny, rzka: Nepokoyne zlee, Pln gedu, boha gym chwalyme a pak družcze gim poklyname, genz geſt k obrazu boziemu a k geho podobnoſti ſtworzen. Nemat tak byti! Zdaly ſtudnicze gedniem pramenem ſladku y horzku wodu dawa? Y die gynde piſmo: Smrt y žywot w ruku yazyka.

Z hniewu wychazie purna kakas a placha rzecz a ta bude w omluwie řeczy: Czo bych kraſyl o nemudrem ſſilency hlupem? lepe nan bukati yako na howado nerozumne. ale tichoſt w vklidne dobrotie myſly die: Neſluſſie

ſproſtneho zplaſſiti wztwrnu rzeczy. Wſſak ſwaty Pawel die: Neſſkrzekay na ſtareho, ale mluw k niemu yako k otczy; S mladymi bud yako s bratry, S ženami ſtarymi yako s materamy. Sluze boziemu (str. 214) neſluſſie ſie ſwarzyti, Ale tich ma byti ke wſſem, vcze gine w dobrotie. A pakli bude trzeba niekoho z čzeho pokarati, y to w tichoſti.

purnoſt kakas w ſrdczy bywa z hniewu A naywiecz, kdyz zwie, že lide geho pomluwagy, a die w ſrdczy tak: Netbay, necht mluwie, wſſak neyſy winen! Ale komuž geſt milo, aby dal dobry przyklad, ten ma to w myſly, že neſluſſie dati tee przyczyny, By kto mohl o niem zle mluwiti; ale potkaly gey rzecz takowa, ma tiſſe, ne prchawie, ne purnie ſwu newînu vkazati A toho oſtati, acz y zle nenie, geſſto by ginym byl zly przyklad. Vczyt tomu ſwaty Pawel, abychom nedaly ginym prziczyny k zlemu Netolik zlymi czyny, ale ani takymi, geſſto y zlij neyſu a magi zleho podobenſtwie. A na to y cztenie prawi: Ze, acz muſy to byti, aby bywaly potky ginym ku padani; wſſak bieda gemu, ſkrze kohoz budu.

Zaloſt ſwietſkych wieczy nebywa bez kakeho(s) hniewu. A take po hniewu przychazie ſmutek, geſſto z protiwnych potek na ſwietie bywa. Ale duchownie odtucha w dobre nadiegy ma ten ſmutek odehnati; Neb pro ztraty ſwietſke y pro kterazkoly protiwenſtwie na ſwietie nema ten ſmutek obgieti ſrdcze, geſſto hrziech przywodij a ſmrt czyny. Geſt gyny ſmutek, geſſto geſt pokanim. tent žywot przywodij, geſſto g̃t w vtieſſe nadiege do božie miloſti. Tohot ſmutku neodmluwam; Ale toho, gimž gu ſwaty Petr neda ſie mutiti, (str. 215) Acz kto trpy yako krzeſtian, a toho ſie wele ſtrzieczy, aby y žadny netrpiel yako zlodiey. Nemienit, by ſie tiem bylo mutiti, Bylo by tu ſmrti krzeſtianu ſnyti, yako gy zlodieyom czinie; Ano y kryſtus obieſſen s lotry a rozliczni ſwieti yako y zlij ſchazely. kteružkoly ſmrti ſprawedlny ſeyde, dobrze gemu bude. Ale mieny, aby ſie nedowinnil yako zlodiey, aby trpiel; A pakly trpy kto, zawiniw, ne proto ſie mutt, ze trpy, ale žet geſt zawinil, at bude ten ſmutek pokaný a w radoſt ſie obrati, když ſkrze to, ze trpy, ſeyde gemu przed g| bohem wynna. A pakly zlodiey netrpy zde, geſſto kterezkoly zle ſkutky diegie, ma ſie zamutiti pokânym ſmutkem, že zle czyni. Neb, aczt buoh nepodda nyekoho lidſkemu ſudu neb pokuty zde neprzepuſti, Neb zde ſie nan zloſt geho nepronese, tiežet toho tam mſtiti bude, zachowalit tu winnu k ſwemu ſudu, acz zde miloſti nenalezne pokânym ſmutkem. A tak winny, když zde trpy pro ſwu wiñu, mož weſel byti, ze, chcely, ſeyde gemu tiežſſie pokuta onoho ſwieta. A newinni ſprawedliwi owſſem ſie radugi, kdyz trpy na ſwietie, Neb die kryſtus: Kdyz budu wam lide cziniti protiwenſtwie a, lžycz, diegy proti wam wſſelike zle pro mee gmeno, weſelte ſie a radugte; Neb welika geſt w nebeſiech odplatta waſſe. To pomnycze, apoſſtole weſele gdiechu, bywſſe biti od ſtaroſt zydowſkych. Protož nemutt ſie ſprawedlny protiwenſtwî, po nye(m)ž ma byti wieczna radoſt. Amẽ. (str. 216)

Dietky. (lxix)

O Cztwrtem vhlawnem hrziechu a o geho czeledij take nam powiez!

Otecz. Cztwrty hrziech geſt lenoſt: tuzebnoſt a zuffanie. to dwe lenoſti yako ſlužy, Neb z nie pochodij. A ta lenoſt rozlicznie rozliczne podle gich ſtawow odwodij, aby vzytecznie nepraczowaly, hroziecz zkaženim hlawy nebo oczy aneb czymkoly. Ale ſnažna kyproſt bude rzeczi proti tomu: Czyň czož twa ruka; neb czehož zde ſobie neprzyprawiſs, tam toho nebudeſs mieti. A czo dluhy wiek kladeſs ſobie? Zdaly wieſs, dokud žyw budeſs? nerziekay: »včzinim potom«. Možet ſnad zaytra byti twoy konecz A gefſtie nemaſs tee giſtoty, budeſſly žyw gedinu hodinu. Vžyway oczy, donyž maſs oczy; nebud w nich ſkup: cztij, piſs! Pſanot geſt: Skutczy gich poydu po nich A že ne leni, ne rozkoſſni, ale ſnažni, geſſto naſyle czynie ſobie, doſahnu kralowſtwie nebeſkeho.

Z lenoſti bywa tužebnoſt a z tužebnoſti zadoſt mieſta promienienie a nevſtawnoſt; Neb leni mny, by ginde byla menſſie prace. A tak táχl nevſtawnoſt ponuka, aby czlowiek promienil ſtaw neb mieſto. Y na put wzpobiežie niekdy Aneb, aby o nyeczem czlowiek nepraczowal, wzdal ſbožie, neſlužil ſwietſke hoſpodie. Y mnoho toho y gineho wzbuzie w myſly nevſtawnoſt. Ale die proti tomu vſtawicznoſt: Niczt nenie na ſwietie bez nedoſtatku. ſtrzež ſie, by tie tiežſſie nepotkalo, kdyz ſie hneſs, chtie zbyti niečzeho. Dobrat geſt (str. 217) wiecz vſtawicznoſt. Diet piſmo o nie[m]: Pozehnal ſy, hoſpodine, zemy ſwu. tot ſu božie zemie pozehnana, ktoz ſu vſtanoweni w dobrem yako zemie, geſſto wzdy ſtogy na ſwem mieſtie: nelelee ſie y ſiem y tam yako woda a netočzie ſie yako powietrzie. tat Tat zemie berze od boha pozehnanie, ale mnoho zleho pochodij z nevſtawiczſtwa. Prwy angel hnul ſie (jím) z nebe a czlowiek z rage. Czyli ſu takaz mieſta nalezly ſobie? Lot, ſa mezy zlymi, byl opatren a, ode zlych wyſſed, w zapytij ſie vbezumil ſe dczerama. Zybat take nevſtawiczſtwo niekym y k wyſſiemu ſtawu, geſſto by byl lepy, aby nyžſſy držal prawie. Protož ktoz g̃t wſtupil v wyſſy bozy ſluzbu mymo gine a pooſtal ſwieta, ee neobwazuy ſie ſwietſkymi wieczmi, aby ſie tomu ſlibil, gemuž ſie geſt dal!

Z lenoſti take pochodij rozpacz a zuffanie. A tot die w ſrdczy: A ty wzdy hrzieſſiſs z ſwe mladoſti anyž wiecz oſtaneſs toho, czozs obykl; Anyz by ſneſl pokanie. byt bylo za wſſe doſti vcziniti, darmo by [byl] poczal, nedokonal by; A czoz (z) ſwe wuole nynie by zameſſkal, toho by nemiel. Ale nadiege wely ſie vteczy k božiemu miloſrdij a rzkucz: A Gedinly geſt weliky hrzieſſnik nawratil ſie k bohu a nalezl miloſt? Ay Dawid ſſerednye ſhrzieſſil, nawratil ſie k bohu a nalezl miloſt. kdyz ſwemu wiernemu byl newieren w ženie geho y w zywotu, zradil gey pro ſſeredne ſwe czyzolozſtwo s geho ženu; A wſſak gey boh k miloſti przigal. Manaſſes, zprznieny (str. 218) wſſemy hrziechy, pokanim k žywotu przyſſel. Magdalena, zkalena ſmilſtwem neczyſtym, božy miloſti zaſlužyla vcziſſtienie. A onen lotr w ſeznany ſwe winny wrazedlneho krwe prolitie w gedne hodinie a ynhed s krzyže ſſiel do rage. Ay to nam piſmo

vkazuge, že hrzieſſny, když ſie obrati a wzdychage za ſwe hrziechy, ſpaſen bude. Protož, hrzieſſny, nerozpakuy ſie; acz ſie wczera k bohu neobratil, Dnes ſie obrat. A ze nenie giſt, budely aſpon geden den mieti k ſwemu polepſſenie, Nemeſſkay, neodkladay A poczna, rczy: gyz ſem počal. A ta geſt promiena ruku božy. Amen.

Dietky. (lxx)

Gyž o lakomſtwu a o družynie geho, geſſto ſie przydržy geho, take rczy nietczo!

Otecz. Welikyt czyni nepokoy lakomſtwo, když ponuczie, aby czlowiek doſahl, gehož nema; oſtrziehal, czoz ma. A gde leſtnymi mnohymi omluwami. Niekdy hrozy nedoſtatky, niekdy bude rzecy: Dobyway, tahny k ſobie. ginit nevmiegy vžyti toho, czot magy; Ale ty, kdyz budeſs mieti, vžyweſs, ſpoſobiſs dobrze a na dobre obratiſs.

Ale die Netbanie ſwieta proti lakomſtwu: dobre geſt, ktož ſbozie ma, aby ge poſobil dobrze vmyſlem dobrym. vžytka gym hledage wiecznebo, ſweho y ginych, almužny czinie, rozpoſobuge ge yako ſſaffarz božy. Ale lepſſiet geſt wſſeho ſie chutnye (vz)dati, bohu oſtanucz wſſeho. Diet kryſtus: Chceſs(li) dokonanye dobry byti, gdij, proday wſſe a day (str. 219) chudym a gdij po mnye a budeſs w nebeſych odplatu mieti. Nerodte welmy pilnie ſnažni byti, czo by gedly a pili a k odiewu mieli; Nayprwe hledayte kralowſtwa nebeſkeho a wſſet wam toto bude przydano. O kaky to ſlib! ktoz nicz nezadagy mymo kryſta, ſu tiemto ſlybem wſſy potrzebu vgiſſtieni: Geſſto, nicz nemagicz, wſſe magy, czehoz gim ḡt trzeba; geſſto, magicz pokrm ạḍ a odiew, w tô magi doſti. O ktozt by tij byli, tijt by lakomſtwo owſſem przemohly!

Ale ne wſſem ḡt to hodno, ne wſſe ſu vmyſlow tak sſtalych, by, pocznucz tak ſwrchowanu wiecz, konali chwalnie. Ani geſt wſſê toho przikazal kryſtus; Ale wiediel, ktere geſt wytieze wybral k tomu, aby, wſſe opuſſtiecz, ſſly po ſwietu, kažicz ſlowo božie; Nemagicz pecze, czo by gedly a pili, w czem by chodili; ale nayprwe hledali kralowſtwie bozieho a ſprawedlnoſti geho a na božy miloſt wazycz ſie, czym by mohly zywi byti. A geſſtie ſu zakoni niekterzy na ten vmyſl vſtaweni. Ale, ktoz nenie ſtawu toho a newnikl w to ſwrchowanie A tee nenie niektere potrzeby zwlaſſtie, aby wſſe(ho se) wzdal, tohot neradim vcziniti. A pakli boh kteru ſtranu przepuſti chudobu, tuž gy y trp s hoſpodinem. lepe nietczo ſweho mieti, ſprawedliwi(e) mohucz drzeti, nezalibiecz tee chudoby naywyſſie, než, nicz owſſem nemagicz, na wſſak czas byti pilnu, aby odniekud nietczo prziſſlo. Zdalit ſie pracze mieti nietczo neb ſluzyti, (str. 220) aby miel potrzebu, wiz, byt s chudobu wietſſie nebyla. Bywat, že, wniknucz w ch(u)d(ob)u z ſwe wuole, aby ſſly po kryſtu, Pak wſſim vmyſlem po tom gedine poydu aneb wiecze po tom než po kryſtu, aby gim dano bylo, a budu ty v mrzkoſt mieti, ktoz gim nedawagi. Protož, gižli kto w tu ſwrchowanu chudobu wnykne, gdyž po kryſtu. A y ti, geſſto mohu držeti ſbožie ſprawedliwe, lakome ſie žadoſti lakome ſie zadoſti ſtrzezte. Diet zaltarž: Poydelit ſbozie yako plowa, nerodte ſrdce przyložyti. Die ſwaty Pa-

wel: ktoz chtie bohati byti, padagi w rozliczna pokuſſenie a w dyabelſka oſydla a we mnohe ſſkodne zadoſti, geſſto topie lidij w zatracenie.

Lakomſtwo geſt ohyzdna wiecz. Neb lakomecz tu czeſt, geſſto na buoh ſluſſie, wzdawa ſbožy, wiece ge miluge nez boha, wieczy w nyem nadiegy klada než w bozé. A kdyz ĝt ſwietſkym lakoma zadoſt tak ſſkodna, Czo pak ti, geſſto chtie duchowni byti, mieli by gy pohaſyti, ſmluw neborzyti; czoz ſie geſt gednu libilo, w tô ſtati! A to geſt wiece trzeba než aby, magicz pokrm a odiew, na tom miely doſti.

Ale die niekto: Proto dobywam, abych to lepe obratil! ktoz by z ſwietſkych miel ten vmyſl a prawdu dobywal, neborze ſmluw, geſſto byl ſmluwil, nehyzdil bych. Neb y ſwaty Pawel ponuka lidu, aby dielaly rukama a praczowali w tom, czo ĝt dobré; aby miely, czim by pomohly potrzebnemu. A pak ten, geſſto chce duchow- (str. 221) nie žyw byti, obwiežely ſie praczmi tiemi, po ſbožy ſtoge, ztratit pokoy a duchowni chut A menſſy zyſk wezme nezly ztratu A da do ſebe ada do ſebe y do ginych tehoz ſtawu przyklad zly. A mny niekto, by lepe obratil ſbožie, ano ſnad bude horze. Mnohet ĝt toho toho oklamanie. y zaduſſie niektera, geſſto chtie(ci) vmrzieti vſtawugi, mnohokrat ginak wychazegy, než ten mny, ježto rozkazuge. mali kto czo, za zdrawie, za pamieti zpoſob, czož mož, a neſtoy po tom, aby mnoho rozdawal, chtie vmrzieti. Ay y dnes w koſtele zpiewagy, chwalecz ſwateho Auguſtyna, zet geſt, gſa biſkup, yako chudy vmierage, y zadneho neveczinil odkazanie. Giſtie, ktoz ſie mož s duchowni wieczy obierati, neobwazug ſie pro tieleſne ſbožie ſwietſkymi praczmy. A at wſſê rzku wobecz o lakomſtwu: hromazdij czlowiek a newie komu, Nah przide na ſwiet a nah ſ nyeho ſeyde. a cžie to bude, czo geſt nahromazdil? Yakoz nicz neprzineſl na ſwiet, tak ſ nyeho nicz neponeſe, než ze ſkutky kazdeho po niem poydu.

k lakomſtwu ſluſſie ſkupa twrdoſt. ta ſtogy proti ſſtiedroſti, omluwagiczy y almužny. Ale ſſtiedre miloſrdenſtwie take ſwe liczij. Pak ſwaty Pawel dawa mieru a prawidlo mezy tiem, z niehoz neſluſſie wygiti, A die: wole dobra, kdyz ĝt podle moczy, geſt wzaczna bohu; ale ne podle toho, geſſto nema. Netakt totiž welim dawati almužny, aby ginym bylo oblehczenie (str. 222) a wam ſuženie, Ale rownoſt w tomto cžaſu bud: to, czož wam zbywa, at [to] ginych naplni nedoſtatek. Temuž vczil ſyna ſprawedlny Dobeſs a rzka: Budeſſly mnoho mieti, daway hoynie; a pakli malo, y toho rad vdieley. Diet take kryſtus: Dayte almužnu a wſſet wam bude cziſto. A prawi piſmo: Sud bez miloſrdenſtwie bude tomu, ktoz neczinie miloſrdenſtwie. A protož vlom lacznemu chleba ſweho; Vwed w dom ſwoy, geſſtot ſie newie kam dieti; Vzrzyſſly naheho, przyodiey geho ſwym tielem, w niẽ nepohrduy. Sluſſie y to pomnieti, že ne tiem hyzdij piſmo onoho bohatcze, by czyzie bral, ale ze, nuzneho lazara wida, ſweho gemu nevdielil. y przyſſlo na to, ze, kdyz malych wieczy nedawal, pak naymenſſich žadal, a take nedano gemu. Neb wieczny ſudcze a ſprawedliwy, kdyz ty, geſſto miloſrdne czynili ſkutky, pogme do kralowſtwie ſweho w radoſt, Ty poſſle do ohnie pekelneho, geſſto ſkutkow neczinili miloſrdnych.

left a kradež lakomftwa fie take przydržie a rzku w frdczy: zadrz, vtrhny, vžyw vrzadu, aby afpoň znamych pržatel mohl pocztiti. Ale newinnoft die proti tomu: Lepe ǵt chudu byti a y žadnemu fie cyzym fl neflibyti než fwoy vrzad leftnye wefti, kraducz toho, genž geft vwierzil a wladarzem tie vczinil. lepe geft malo fprawedlnemu nad welike fbožie hrzieffnych. Neb ten den przide, zet každa newiera zgewna bude; A to bude przenefftiaftny, gehož neprawoft nebefa (str. 223) budu zwieftowati, przed nimž wrata kralowftwie nebefkeho zawrziena budu. a tent ge zawiera fobie, ktož lftij neb kakzkoly neprawie zadrzie cyzieho. Protoz die fwaty Pawel: Procz radffe krzywdy netrpite, ale famy cžynyte left? Zdaly newiete, že neprawi nebudu mieti kralowftwa božieho ani lupežnicy ani zlodiege?

Lež take nyekdy kdę gde z lakomftwa, acž y z hrdofti chlubnie take lež bywa; neb liczomiernye A tak rozlicznie w frdczy mluwie y yako z hrdofti y z liczomierftwa y z lakomftwa, yakz kdy gde odkud, yako by ržecž krzywa a leftna neffkodila. ale mnoho ǵt toho, geffto fprawedlywie proti lžy mluwy prawda. Nebo mnoho zleho czyni rzecz krzywa. Lež czini, že pak y prawdie ne tak fnadnie lide vwierzie. A owffem ktož w kržywych ržecžech poznan bude, kto wie, kdy on prawdu powie? A když gyž nebudu wierzyti komu, lepe by bylo, by nyem byl. Anyž fie czo tak zrziemye protiwi prawdie yako lež. A kto lež mluwi aneb chytru ržecžy druheho chcze obelftiti, wiedieti mož, že zle czyni. Neb to druhemu czyni, gehoz by nechtiel, by gemu bylo vczinieno. a ktoz by chtiel krzywu rzeczy obelfftien byti? J die pifmo: Vfta, geffto lžy, zabiegi duffy; A ze ztrati boh wffeczky, ktoz lež mluwie; a že czlowiek lftiwy mrzy boha A že lftiwych diel bude w gezeru ohniem wruczie fyry. Amē.

Dietky. (lxxi)

O Sfeftem vhlawnem hrziechu a o tiech, geffto gdu z nyeho, take nam powiez! (str. 224)

Otecz. Ten hrziech geft lakota, to geft kochanie w gedeni a ʷpiti ne pro potrzebu, ale gedno pro chut. Ta lakota die w frdczy: Wffak geft boh ftworzil lidem piti dobre a giefti: Gezte a pite a wefely budte. Ale die fmiernoft proti tomu: Ma czlowiek giefti a piti, aby trwal w zdrawi a dieky wzdawal bohu y z te pohody. Ale chcze proto boh fmiernofti od czlowieka, aby pro chut nedawal obzerftwu febe, Nevlehl bezprziemnye k tee lybofti, geffto geft w gedeni neb w piti; Ne, aby proto chtiel žyw byti, aby gedl a pil; ale aby proto gedl a pil, aby zyw byl. ktoz fmyfl a zdrawie pro obžeřftwo ftrati, Vkazalt geft, že lakota panuge nad nim, Jakoz widame do opilczow a geffto až y w nemoczy vpadagy, gfucz obžerňy. Protož kryftus die: Wizte, byt tiela waffe nebyla obtiežena w lahodnem gedeni a w piti. A die: Ze Sodoma, to zle a fferedne miefto, naywiecz zbuyalo a zhynulo pro weliku fytoft. Protož yako nemoczny k lekarzftwi, tak ma kazdy gedno pro potržebu przyftupiti ku pokrmu. A ten lakotu naylep pržemoz, ktoz neftogy po rozkoffnych krmiech, lecz kdy pro hofti neb pro nemocz.

Z obžerſtwa nelepee weſele pochodij czaſto, Yako g̃t pſano: Sedl lid a gedl a pil a wſtaly hragicz. To weſele berze omluwu, Ze w miloſti przieczniwe gedê druheho chcze vtieſſyti. Ale duchownye truchloſt, giž geſt ſlibeno vtieſſenie, die proti tomu: Y odkud geſt przyſſla ta radoſt a zdalis giž dyabla przemohl, Zdaly na (str. 225) pekelne muky giž nemaſs pecze A zdalis giz z bezbydle wratil ſie (k) ſwe wlaſti y zdaly maš giſtoſt, žes zwolen k nebeſkeho kralowſtwa wieczne radoſti? kaks giz toho zapomenul, geſſto geſt rzekl kryſtus: Swiet ſie bude radowati a wy truchleti, ale truchloſt waſſe obrati ſie w radoſt. Nemudret geſt, ſwazanu gſucz w temnem zalarzy a newieducz, na ſmrtly wygiti z nieho, y weſeliti ſie w kakes marnoſti z obžeřſtwa.

a w tom weſely marnem take bywa mnoho mluwenie a die w ſrdczy: Newadij ryczeti w kratochwyly, nemluwiecz k ſſkodie y zadnemu. Ale ſmiernoſt w rzeczy die: pſano geſt, Ze mnoho mluwenie nebude bez hrziecha. A czaſto od dobreho rzecz ſie poczne a, nebudely vſkrowniena, we zlem ſie ſkona. A gižly ſie zlé a ſſkodnee rzečzy wyſtrzeže, kto mnoho mluwie; ale marne a prazdne ſie newyſtrzieže, z nyež g̃t take poczet wydati, yakoz piſmo ſwiedčžy.

Dietky. (lxxii)

Gyz o ſedmem vhlawnem hrziechu powiez take a o czelednych geho!

Otecz. ſmilſtwo geſt ten hrziech a w tom geſt nayznamenitieyſſy ſſerednoſt tieleſne neczyſtoty. Ta die w ſrdcy: Wſſak geſt boh ženu a muže ſtworzil, kak to mož byti weliky hrziech? Ale tomu geſt (tak) rozomieti, Že geſt ten ſkutek giž w poruſſeni tiela wzdy zly, ale ne wzdy geſt hrziech. Neb geſt gedine w manzelſtwi ſwym čžaſem a rzadem przieзrzien a tu a tak g̃t bez hrziechu. Ale ze y tu geſt tieleſne [ža] žadoſti ſſeredſtwo, vkazal boh cziſtotu zdrzenie (str. 226) od toho čžynu. Chczely kto pro kralowſtwo nebeſke zdržeti ſie, odplatu za to zwlaſſtni wezme; A pakli kto bude zyw neczyſtie, oplzle, ſmylnye, budet poddan|j tiežký mukam.

Smilſtwo geſt take ſrdeczna neczyſtota. A mny niekto, ſlyſſe tieleſne žadoſti pochlebenſtwie, by mala wiecz byla ſmilniti ſrdcem, ſkutka ſie ſtrzehucz tieleſneho? Ale neniet mala. Nedarmo g̃t rzekl kryſtus: ktož zrzy na ženň w žadoſti ſrdcem ſwym, ſmilnil geſt ſ ny. Takt ya tiem ſlowom rozumiegy. Protož die Job: Smluwu mam s očžyma myma, abych nemyſlil o dieweczce. kteru by miel we mnye ſtranu ſwrchny hoſpodin a diediczſtwo wſſemohuczie z wyſoſti? Neb ne neczyſtemu ſrdcy, ale cziſtemu ſlibeno geſt widienie boha.

z Smylne myſly pochodij žadoſtna miloſt tohoto ſwieta, w niemž ſu tielu libe wiecy; A ſmyly ge czlowiek a obliby gich libeznoſt a bude rzeczy: Y czo mož byti libieyſſieho než to, czoz widime na ſwietie zde? O kak g̃t diwnie nebe ſwiet w ſobie obkliczilo, pochotno myſliti, poržadu ſie diwagicz wſſeho ſwieta a ſlyſſiecz o niem y ono: Ano gedno pro nowyny dobro žywu byti! kak przekraſne ſlunčzę ſluneczne ſwietlo, kak ſie diwnie mieſiecz mieny, kak mnoha rozlicznoſt w hwiezdach a diwny gich bieh a wſſe ma ſwe kratochwile! Ee by wzdy bylo tak zde byti!

Ale k tiem rzeczem die miloſt wieczneho bydla nebeſkeho: Rozmyſl ſie možly to kto wſſe a trpnie (str. 227) na ſwietie mieti [ktery człowiek], gehoz zada? Protož welika geſt zadoſt k ſwietſkym wieczem, donidž gich kto nepoymiege; ale, yakz bude to walnie mieti, oblaczynie gemu, gehoz welmi drzewe zadal. Anyž mož kto zde na ſwietie byti bez protiwnych puotek, až pak y ſmrt wezme gemu wſſe, czo g̃t zde milowal, a konecz vczyni liboſti geho. Ale tij, ktož proň zde netbali vtieſſenie, p[r]o zdeyſſie praczy v wiecznem pokogy hodowati budu. Radoſt bude z nebezpeczenſt[e] v bezpeczſtwi byti, v pokogi po praczy, W radoſti po truchloſti a v weſely po tužebnê ſmutku. Radoſt bude ſtati den ſudny na prawiczy we czti a w chwale bozych ſynow; Ano poſmiewaczy ſluh bozich patrzie na to, widucze w tom ſwu nemudroſt, že ſu tak po ſwietu ſtaly a miely w poſmiech božie ſluhy. O kak ſie diwnie tam obražie a rozmnožuge radoſt z radoſti! A tak kazdy pln radoſti bude a tee vtiechy, geſſto geſt buoh przyprawil tiem, ktoz gey milugi. Wzdychaſſe kral Dawid po tee radoſti, ačz y mnoho mage zde ſbožie tohoto ſwieta, a rzka: Y czo geſt toho, bych w neby nemiel, kdy bych byl ſ tebu; a czemu g̃t mi kromie tebe byti na zemy? A kakzkoly mnoho miel krmy k ſwemu ſtolu, Wſſak prawieſſe: Teprw ſie naſytim, kdyz ſie vkaze twa chwala Y kdy przydu a vkažy ſie przed oblyczegem božym. W tom tuženi y to mluwieſſe: Ee horže, kak ſie geſt prodlilo mee bezbydle! pro tu wiecznu a odiwnu radoſt zadaſſe ſwaty (str. 228) Pawel, By, rozlucze ſie ſ tielem, y byl s kryſtem. Gehoz nam dopomahay otecz, ſyn y duch ſwaty. Amen.

MNoho geſt y ginych lſti dyabelſkych, gimiž odtahuge dobre od ſſlechetnoſti a w hrziech zawodij. A kdyz niekdy dobry pozna, ze geſt byl przeluzen, a mnyel, by praw byl, Protiwnu teſknoſt z toho bude mieti, ze g̃t lſti zleho ducha tak obelſſtien; Neb dobry nemož ginak oklaman byti, gedine w dobreho podobnoſti. Protož trzebat geſt dobrym przy ſobie byti. Zly dyabel kdyz dobreho w czem oklama, yakot by ſie gemu zwierzyna nahodila. Ne takt tba zlych, nebt ſu to geho pkrm pokrm wczdayſſy. Protoz dobry ma, acž y s praczy, w mudroſti odhoniti leſtna podſſtiwanie zleho ducha a w prawdie ſtati.

A acz koho nebeſke odplaty radoſt neprzytahne, aby aſpon, y trpie protiwnoſt, zyw byl v prawdie, acz geſt y praczno: Nebud nepraw proti bohu. Neb bieda wſſelike neprawoſti, geſſto ſie protiwi prawdie! Neb wole protiwna prawdie ſama w ſobie muſy neſti tiezku muku, neb naypoſlez oſtogy prawda A wole protiwna prawdie na wieky od prawdy trpieti bude, wzdy tomu chtiecz, gehož nebude, a prawdie nechtiecz, geſſto wzdy bude. Neb prawe ſ neprawym neſrowna ſie a wſſudy a wzdy oſtane prawda. A yako tiezko ſie dawiti proti oſtnu, tak bude tiezko wſſelike krzywotie proti prawdie. A nicz ſylnieyſſieho nenie než prawda. Y (str. 229) bude ſwietlem prawdy wſſelike ſſeredſtwo, geſſto ma neprawoſt w ſobie, okazano k ſwe potupie A ſylu prawdy trpieti bude. A ꝑtoz blaze gemu, ktož ſtrpy s prawdu y protiwêſtwie; Nebo, když zkuſſen bude, nalezne pokoy a vtiechu wieczne radoſti we czti a w chwale. Gehoz nam pomoz, hoſpodine! Amen.

Przedmluwa na tyto knihy. W knihách
w prwnich zawiera o čem tiezi synowe otce
w druhych tieze dusse swiedomie Nom za
se tim odpowiedati

Daru Božieho do
bri sluha a sluha
w nadiegi Božie ma
go hřiwnu od Boha
poručenu nechtiel
gie pokopati ale gie
wzem oddal se na tie
žem aby pani swe
zme užitek zyskal
a přinesl. Byl za ča
sú krále Waclawa Czeského třetieho pa
nosse gyden slowutny Thoma z Sstitného
litterat dobrý w swých letech počtiwie a
w swem ślechetnem žiwotu do starosti za
chowaly. Wieda žiwot bohomyslny a po
korny na swe twrzy složil a wyložil tyto
knihy českým jazykem. A ač koli w dru

ale w stare geste rzeči nalezenych kteryž
gasto gta porozomeel take gsa rozumu
mluwi rzeči ohtassenu a milu kterychž
to pisma swateho stareho y noweho zakona
y doktorow swatych poziwage. kterezto roz
dielil gest we troge knihy. gsut na mno
ho mestech a zwlasstie na počatku rozom
ow wtipnych a wysokych prawy genž gsu
žiwotow k bohu pozdwiženych a mysli siwu
a genž maji o bohu wyssie poznanie než
sprostim. Protož komuž by zdali u prwu tiez
ki a nesnadny nerozpakug se. Protož wzetrp

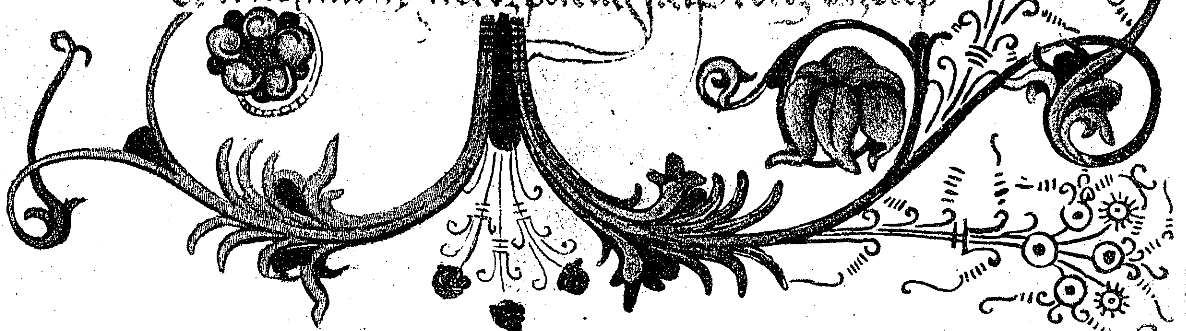
Publikace České Akademie. Třída III. r. 1897.

Wyzedmluwa na tyto knihy. Knihy
w prwnich zawiera o giem tiezi synowe otce
w druhych tieze dusse swiedomie Nom za
se gim odpowiedagi

Darn Božieho do
bri sspaffarz a sluha
w nadiegi swoge ma
go hrziwnu od Boha
porucženu nechtiel
gie pokopati Ale gie
wzem oddalse na tie
zem aby panu swe
mu užitek zyskal
a prziniesl. Byl za ča
sú krale Waclawa Czeskeho trzetieho pa
nosse geden slowutny Thoma z Sstitneho
litterat dobre w swych letech poctiwie a
w swem slechetnem žiwotu do starosti za
chowaly. A weda žiwot bohomyslny a po
korny na swe twrzi slozil a wylozil tyto
knihy czeskym iazykem. A ackoli w dru

ale w staré česke řeči nalezenych kteryž
často sem porozoměl. Také gsa rozumu
mluwí řeči obtiessnenu a milu kterychž
to písma swatého starého y nowého zakona
y doktorow swatych požiwage. Kteréžto roz
dělil gest we troge knihy. Mysut na mno
ho městech a zwlasstie na počatku rozom
ow vtiprnych a wysokych proty genž gsu
žiwotow k bohu pozdwiženych a myslí siwu
A genž mági o bohu wysstie poznanie nežli
sprostím. Protož komuž by zdáli [illegible] tiež
ki a nesnadny nerozpakug se. Protož [illegible]

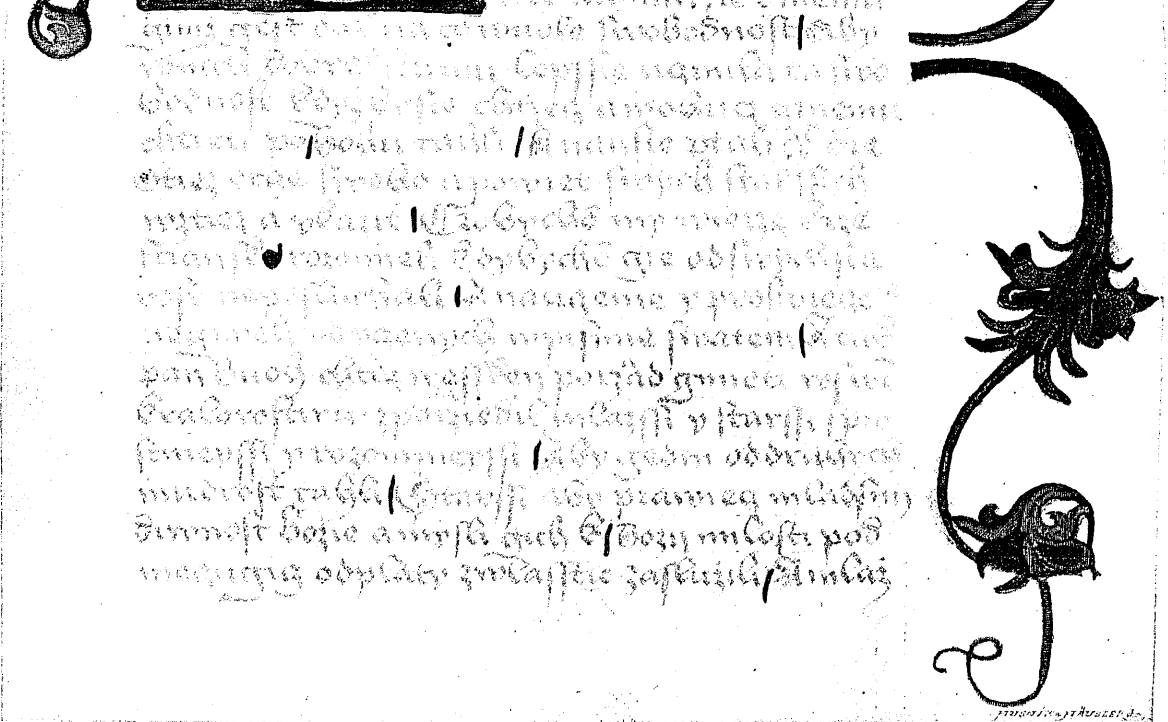
Publikace České Akademie. Třída III. r. 1897.

Besední řeči Tomáše ze Štítného. (Rukopis Budyšinský str. 3.)

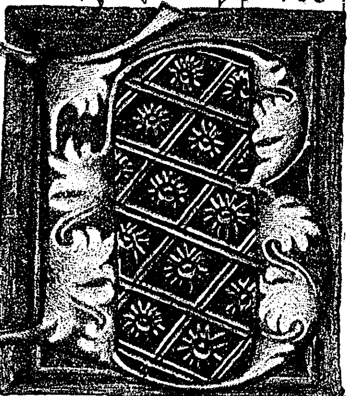

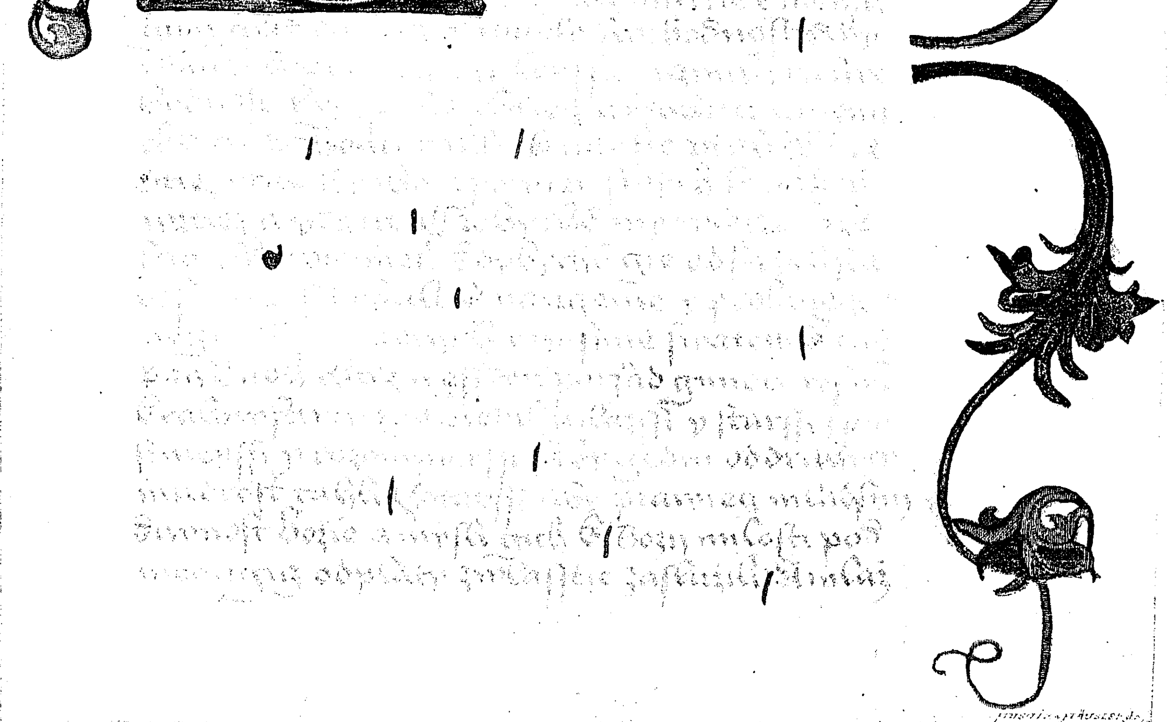

Besední řeči Tomáše ze Štítného. (Rukopis Budyšinský str. 3.)

sti y dobroty Bozie A nebo snad ze Buoh
tak welika welebnost ez y newymluwny proto
slowe ez wzdy gt nadto nez moz ktery slowem
porowedien byti Promez die B augy Kenale
zagi toho gmena wieci gestoby mi mohlo to
lik w srdce wlozitti Co me srdce darem geo drzi
omem O teq A dietki krysolky recem wzbu
ziete mne Milost mne nuti ten z na ktera ge
stoy dal gi mlcetit nechci Ale aby pak snaze
k rozu pirssi omemz bude pomluwu mieti ku
posledku Kak Buoh gest gedny kak gt wtrogi
ci kak clowiegenstwie geo wmiemy wiece ne
pirzim Musyt reqi podrzeti gestot gi uci po
hanskych mudrcow philozofia kakz koli wie
die ez se to budu smieti posmiewagi A deuzi
budu namne snad sskripieti zuby chtiec sami
gen widiemi byti by rozumieli Biech rekl ta
napred ez we ctwerech wiecech bude krasa a
slichnost niektere wieci dokonana Naypriew aby
slussme a hodme byla na swe mestie toy ozite
Miey kto nos welim slicny nebudelit na swe
miestie nebudet slusseti A take aby co mohlo

Miey kto noes welim sliqny nebudelit na swe
miestie nebudet slusieti A take aby co mohlo
byti slusine a hodne na swe miestie Mussy w
seczh swych stran slozeme hodne gmieti a pew
ne A aby pristupnie ty strany slozeny byly
Znamenaytez wsicku pokoru swieta wsseho
kak gt hodnie wlozen weskeri stwor na swem
miestie kak pewnie kak slusine pirsly strany
k strana A czim to lepe mozte a wtipmege zna
menati: kak gt u weliké mudrosti swiet zpore
zen tiem wietti prziczinu budete gmieti newym
luwne bozie mudrosti diwiti se Wizte kak da
leky umyslem kak diwnu mudrosti weskeri
kruh wsseo stworu spogen spolu a tak slusine

sti y dobroty Bozie A nebo snad ze Buoh
tak weliky welebnost cz y newymluwny proto
slowe cz wzdy gt nadto nez mez ktery slowem
powiedien byti Bromei die S. augu Ktenale
zagi toho gmena wieci gestoby mi mohlo to
like w srdce wlozyti Co me srdce darem geo drzi
omeni O tez · O dieti kterychz rzecem wzbu
ziete mne Milost me nuti ten zna ktera ge
stoy dal gi wlcetir necha Ale aby pak snaze
krozu pirssi omenz bude pomluwu mieti ku
posledku. Kak Buoh gest gedny kak gt wtrogi
ci kak clowiecensswie geo wmeni wiece ne-
prigim Musyt reczi podrzieti gestot gi na po
kasslych mudrcom philozofia Bukiz koli wie
die czt se tu budu smeti posmiewagi A deny
budu na mne snad skripieti zuby chtiec sami
gen wsiem byti by rozumnicy Biech rzekl tu
naprzed cz we cztwerzech wiecech bude krasa a
slicznost w ktere wiecz dokonana Naprzed aby
slussne a hodne byla na swem miestie twy ozite
may kto nos welmi slozny nebudelit na swe
miestie nebudet slussieti A take aby co mohlo
byti slussne a hodne na swe miestie mussy w
ssech swych stran slozeme hodne gmieti a pam

sluſſime a hodme byti na ſwem mieſtie …
mnij kto nas welim ſluhy nebudelit na ſwe
mieſtie nebudet ſluſieti A take aby co mohlo
byti ſluſſime a hodme na ſwe mieſtie myſſy w
ſeckh ſwych ſtran ſlozime hodne gmieti a pew
ne A aby wiſtupme ty ſtrany ſlozeny byly
Znamenayteż wſſickni pokoru ſwieta wſeho
tak gt hodme wlozen weſken ſtwor na ſwem
mieſtie tak pewne tak ſluſſne wirſſy ſtrany
k ſtrana A zim to lepe mozte a wtipnege zna
menati tak gt u weliké mudroſti ſwiet zpore
zen tiem wieti pirzinu budete gmieti new ym
liwne bozie mudroſti diwiti ſe dwiztez tak da
leko vmyſlem tak diwnu mudroſti weſken
kruh wſeho ſtworu ſpogen ſpolu a tak ſluſſine

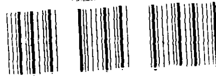
mozy ale prawem czlowieka wyneti
zhrzieffie mozy neb to gt take prawe kdyz
gest dal razumnemu ztworzeniu swobodnost
wuole aby dal take ymoz kterému neb
kdobremu se obratiti aby dobry miely y
odmalu mielo se mohffe zle wolitv wolili
dobre neb tak cztitelbuoh aby nyffe bylo a
mielo gez slussie name neb tak sem rzekl
dyewe aby dawy kpries odzbyti odplatu rzeko
B
ody gest to prawo. Cap. .
da ze sio buoh gest rzekl Adamo
wi kterehoz koli dne okusite to
ho drzewa vmrzete an byl mno
ho let potom ziw y otcz. Krwmor Ada
mow y nas wssech byl gt buoh, a ten gt
rzekl a rzekal w niem tem porzad ziwota
tohoto bez nedostatku wssechno neb tak aby sy
prziechom czlowiek od milosti bozie, wn
hned vpadl w smrt. Chmil sie w niem porzad
hy muti pocal a stawati sie nemoho nehy
na stati yako drzewe w swem ziwotu pozy
rozenie neb tak zprawa kostel zalostne ote
via vita in morte sumus. y ne krotiek aneb
wyslowen ziwota sine w smrti kotiz kdyz ir

kdez vpadl w ſmrt · hned ſie w niem pocza
chwati pocal a ſtarzati ſie nemocz nebo
na ſtati yako dyeme w ſwem ziwotu przy
rozenie A tak zpiewa koſtel zaleſtne Me
dia vita i morte ſumus · ij · w ſkrotce aneb
proſtrzed ziwota ſme w ſmrti totiz kdyz w
ktoz buďme yako kterie naſſ ziwot ſme
w ſmrti A tak ſwaty Augustyn mluwie
o zkruſſenem zywotu naſſem prawi ze newie
kak by gey podobnieyie gmenowal zywo
tem ſmrtedlnym gyli ſmrti zywotedlnu
A pak toho dokazuge w kniehach o mieſtu
bozienſkem yneboť adam w ſmrt vpadl
a wny zywi gſme w ſmrti ſme kdez vzdy
chyne a ſtarne ſie a ano vbywa geho · nas
ziwot · A kdyz ſkonawme zywot tento a zbude

mozz ale prawem czlowieka wymeti
zlinkeyske mozz cztto gt take prawe bez
gest dal razumme mu stworzem swobodnost
wuole aby dal take y moz sczenim neb
fsokrennu sie obratiti aby dobrzy mielyz
cztmalu mielo se mohysse zle woliti woliti
dobre cztak ektu r chech aby nyt bylo d
mielo gez slussie wame cztyakz sem rzekl
drzewe aby dobrzy kprtes odplatu odplatu nyeb
K
bdy gest to prawo. cz. kteraky.
da zyesto boch gest rzekl adamo
wi Kterehoz koly dne okussyte to
ho drzewa vmrzete an byl mno
ho let potom ziw y otecz: Kterakt adam
mow v nas wsseth byl gt bach ra tem gt
rzieddi f adzal w nyem temporzad ziwotu
tielo bez nedostatku wssechno cztyakz ale
pak hrziechom czlowiek od milosti bozie vm
hed vpadl w smrt. Kuydz se w nyem porzad
hy vmati pocal a stawati sie nemoczy nesho
na slabi waro drzewe wznewem ziwotu prazo
rozmie cztak hrziecha kotel zalastme aye
dia wita i mucze samuis zj wdrolat ameb
umilbied ziwota sme wsmrti tutz bdyz ir

hod wpadl wſirnet · hruſſe wmem porzad
howali pozal aſtimati ſie bemoſſo neho
na ſlati wado daprwe wſwem ziwotu prze
rozwne dital zpiema boſtel zuchſtwe ale
dia wta i morte ſkomuć zi wdroiat aneb
przeſtized ziwota ſwe wſwmti kdyz bdy ie
kdalez bupine wadi bwe naſſ ziwut ſwe
wſmrti dtal ſmrſo duguſſton milakdie
ozdwyſſem ziwotu naſſem prawi i ze newie
kak by geo wiedelnieze gimenowal z wwe
temto ſmrtedlno gali ſmrti ziwotedlnu
dyal tohdo dalizuze widniechalh o meſtie
bozienſſe wiged byl dalun wſwmi wpadl
aymy ziwi gſſu, wſmrti ſwe kdeſt wzdy
hwe aſtima ſletano wbytna geſſo naſſ
ziwot · aldy ſkonanie ziwut tento ozbude

TISKEM J. OTTY V PRAZE.

STITNY
Besedni reci

11 571 467